

RESPONSIO
AD LIBELLVM,
QVI INSCRIBITVR

Vera, & ſyncera Relatio Iurium Ducis Parmæ,
contra præſentem occupationem
Ducatus Caſtri.

RESPONSIO

AD PROEMIVM.

VTHOR, in sua, quam edidit, Narratione, scripturum se profitetur fideliter, ac syncerè nō id solùm, quod pro aduentu ad Vrbem, ab eaque discessu Ducis Odoardi Farnesij dictum, gestumuè sit; verùm & quod super Reuocatione facultatis frumenta ab ipso Ducatu exportandi, Montium Extinctione, & consequuto Criminali iudicio. Suum intereà nomen consultò premit, ac cælat, vt audentiùs, & sine publicæ reprehensionis nota, scripta omittat, quæ Apostolicæ Cameræ ius tuentur, quæque, vt cætera ab ipso euulgata, probè illi innotuerant; atque ea tantummodò producat, quibus se Duci aptiùs assentari, ac blandiri posse arbitretur. In ipsa porrò rerum gestarum, pro arbitrio, commemoratione, conuicia interijcit, quæ nulla par est dignari responsione; quippe non iniurijs, at iuribus tueri Controuersiam decet. Venditat se Theologum, ac Iurisperitum; authoritates aggerans Doctorum, & Canonum; quibus mox, tanquam repercussis iaculis, transfigi ab se ipse sentiet. Eius ego exemplo, quamquam dolo nullo, nomen itidem reticens, rem sicuti peracta est, è probatis, ac publicis monumentis, & scriptis, non fucatè explanabo: meamq. Responsionem tribus Capitibus complectar.

Primò agetur *De facultate Frumenta è Castri Ditione euehendi.*

Tum *De Montium Extinctione, ac solutione fructuum.*

Postremò *De Criminis quæstione, in Ducem mota, ac peracta.*

DOARDVS Farnesius, Raynutij filius, Parmæ, & Placentiæ Dux, S. Romanæ Ecclesiæ Feudatarius, priuatas rationes prętexens, paruo deductus Aulicorum comitatu, contulit sese ad Castri Ducatum Prouinciæ Patrimonij Sancti Petri in Etruria; cùmque ad Sanctissimi Domini N. VRBANI VIII. pedes deosculandos accedendi desiderio teneretur, idque, rogante Equite Alphonso Carandino, eius in Vrbe Residente, impetrasset, Caprarolam adijt, ac se quibus subinde officijs accipi vellet non quærere significauit; vt qui nimirum Vrbem statueret incognitus penetrare: quod Carandinus idem, & alij testati sunt; & Dux ipse, in itinere, ac Romæ, sese vt incognitum gerens, seruauit: dignisimè tamen, vt Ducis personam decebat, habitus vbique est: nihilq. eius Maioribus amplius, atque honorificentius, præteritorū Pontificum tempore, præstitum memoratur; nec ipse quidem Raynutius Pater, cùm Roma decederet, sub Clemente VIII. cui nuper affinitate se adiunxerat, officiosius quidpiam recepit à Cardinali, tum Pontificis Nepote, Petro Aldobrandino, qui vniuersæ Ecclesiasticæ Ditioni administrandæ præerat: vt integrè à Pontificiorum Rituum Præfectis scripto proditum, Vrbique, atque Orbi cognitum planè est.

Præterit Author humanitatis argumenta, honores, gratias, quibus Emi-

nentissimi DD. Cardinales Barberini, ac SS. D. N. VRBANVS VIII. Ducem prosequuti sunt: opinione confictas offensiones disseminat, verbis de industria generatim prolatis: tum confidenter nimis, ac familiariter de Barberinis Cardinalibus obloquutus, ad calumnias, (quo ipse verbo vtitur) diuertit, narratque primùm, Pontificij Cubiculi Præfectum, ex eorumdem Cardinalium præscripto, Monguido aditum ad Pontificem denegasse, responso addito, *Abnuere se, nuntium pro illo ad Pontificem deferre*. Verùm res ita, vt edisseram, se habet.

Ianuario mense, anni 1641. Famulus Raynutij Monguidi, qui à secretis ferebatur Labadino, Resideti designato, eius nomine aditum ad Sanctiss. D. N. in die Veneris, aut Saturni, à Præfecto Cubiculi postulauit; hic, cùm notitia Monguidi nulla suppeteret, que Famulus, à secretis appellauerat, renunciari eidem mandauit, si à secretis esset, admitti illum ijs diebus non licere; sin Residens, accederet. Ab hoc responso, nullus vltra rogatus aditus, nec libellus de re aliqua exhibitus. Quisnam ergo æquus Monguido expostulationi locus, cum prædicti dies, admittendis ad Pontificem Principum Oratoribus, ac Residentibus constituti sint; nec semel, si quid impedimenti suboriatur, aditus inopinatò desit? Non erat profectò Authori temerè affirmandum, id peractum Barberinorum Cardinalium iussu, quibus nec ipsa Monguidi postulatio, nec redditum proximè responsum innotuisse vllo pacto poterat. Norunt sanè omnes, Francisco Cardinali Barberino nil curæ fuisse, quò aditus ad Sanctiss. D. N. Carandino præcluderetur, licet is ad se non accederet, nec quidem Canonico Iunctæ, nunc, Pontificis beneficientia, Castrensi Episcopo, cùm Cardinalis ipse palàm fecerit, nullam eius rei habendam esse rationem, multoque minùs arcendum sua opera fuisse ab eo aditu Monguidum, virum haud conspicuæ notæ, & in ipsa Aula tunc minime cognitum. Eòque id magis, quòd nulla tum eius rei agitādæ se dabat occasio, cùm Monguido nihil ipsa frumentorum Exportatio, aut Montium Extinctio, aut Criminis quæstio, de quibus in Narratione sermo est, suggerere negotij possent; nullo tum, ne leui quidem, in Ducem, vel in eius Administros inchoato iudicio.

Quòd si arbitrabatur Dux, suis conducere rationibus parari ad Summum Pontificem aditum, Monguidum iubere poterat, diù Romæ commoratum, iterum à Præfecto Cubiculi se admitti postulare, ad dies, Principum Oratoribus, aut publicis Administris non condictos: liberum illi erat, Residentem mittere, cui in ipso, quod diximus, responso haud quidem denegatus, sed permissus fuerat aditus: poterat ad Sanctissimum literas dare, vel ad sui ipsius Amicos, ac beneuolos, quibus pro auctoritate, ac numero nec peritia, nec facultas deerat, alio non intercedente, eius postulationem Pontifici aperire. Id si omissum est, de ipsis Ducis Consiliarijs queratur Narrator, suamque intereà præcipitem suspicionem rei veritate compescat.

Februario, ac Martio mense vertente; cùm ad Sanctiss. D. N. delatū esset, frumēta è locis, Apostolicæ Sedi mediatè, atque immediatè subiectis, extrahi, & in Castri Ducatum inuehi, exportanda indelongiùs ab ipsa Ecclesiastica Ditione; cùmque ea de re narrationes, ac sentētias Præsulum aliquot accepisset, Eminentissimo D. Cardinali Antonio S. R. E. Camerario, præcepit, quò Pauli V. decreta, ac sua seruarentur, Ducem Castri, eiusque Ministros vetaret, ne ex eodem EXPORTATIONES FRVMENTORVM.

Du-

Ducatu frumenta in posterum efferrent: quamobrem Cardinalis ipse, pro sui muneris ratione, ac Summi Pontificis mandata merè peragens, die 22. Martij, Duci, eiusque Administris denuntiari iussit, abrogatas iam esse, Summorum Pontificum Decretis, ac potissimùm Pauli V. & D.N. VRBANI VIII. facultates frumenta è Castri Ducatu euehendi; edixitque, ne posthac è Ducatu ipso ea sine Pontificis Chirographo exportarentur, pœnis iisdem, quæ in Decretis indicuntur, ni paruerint, constitutis. Conqueritur de hac denunciatione Dux, atque exponi in ipsa Narratione satagit, *Deberi hasce exportationes ob ipsam Montisalti concessionem, ab Eugenio IV. Anno 1435. & à Paulo III. Anno 1537. factam; præterea apud Castri Duces potestatem esse frumenta extrahendi, eaq; pacatè vsos, ex quo eius Domui ea facta attributio fuerat, nec ijs vnquam ademptam esse, aut adimi posse.* At verò eiusmodi expostulatio longiore eget responsione, quàm vt per hanc prolusionem liceat: siquidem huius exportationis facultas ab Eugenio permissa, vsque dum Petro Aloysio Farnesio florenorum vndecim millia pro militari stipendio penderentur, exacta desijt sub Nicolao V., qui, ea pecunia Petro Aloysio persoluta, recepit, tenuitque pro Camera Apostolica Montemaltum Oppidum, anno 1447.

Facultas alia anno 1537. haud quidem impertita fuit Petro Aloysio Farnesio in Instrumento cócessionis Monrisalti, ab Apostolica Camera dato; verùm ea à Paulo III. addita est, cum is Instrumentū idem Pontificia Bulla confirmauit; cuius verba consultò Author omittit, ne Lectori innotescat, eumdem Pontificem apertum facere, gratuitò se potestatem permittere frumenta euehendi in quartam Ducum procreationem, ac seriem, in qua pariter desitura erat Feudi attributio.

Arte eadem vtitur, confirmationem enarrans Erectionis Castrensis Ducatus: eam quippe Bullæ partem prætermittens, in qua expressè firmatur gratuita facultas propria frumenta extrahendi, vnis Castri Ducibus facta, quos Paulus III. inter Romanos Barones, ac Domicellos connumerat; vectigalia simul memorat, portoria, ac regalia reliqua; vt suadeat, cum ipsa concessione regalium, concessam itidem esse exportandi facultatem; hancque cum portorijs, ac vectigalibus eàdem esse; quamuis ab ijs disiuncta, & longè diuersa sit. Præterit reuocationes huiuscemodi facultatum, quas Summi Pontifices ab excessu Pauli III. edidere; Causæ item Decretum, sub Gregorio XIII. pro ipsa Camera latum, Ducis Procuratore in ius vocato, & audito; tum Apostolicos Cómissarios in Castri Ducatum allegatos, sicuti in loca reliqua Feudatariorum, & Baronum: silet gratuitas facultates è Montealto extrahendi, quas rogatus Horatij Ducis Mater impetrauit, ac deinceps Octauius Dux, Alexander, & Raynutius, simulque Oratores Galli, & Hispani, ac Mercatores aliqui. Quæ omnia cùm laterent Viros à Congregatione sub Clem. VIII. ad id delectos, de re aliter, quàm se haberet, retulerunt: eaq; erronea commemoratione posita, perscriptum Breue est, declarans, ac reparans facultatem frumenta euehendi. Qui autem integrè huius exportandi facultatis originem, eiusq; reuocationem, & consequutas inhibitiones pernoscere velit; vtque Duces pro tempore dicto audientes fuerint, atque identidem à Summis Pontificibus eam facultatem orauerint; Responsionem perlegat ad Primam partem Narrationis.

Eodem Anno, Iulio mense, posterepe- EXTINCTIO MONTIVM.

 titas

titas postulationes Creditorum Montiũ, inter quos Viduæ, inopes Familiæ, Pia loca, atque Ecclesiæ recensentur; posteaquàm diutiùs actum cum Ducis Administris, vt fructus locorum Montium persoluerētur, Generalis Cameræ Commissarius Duci diem dicere coactus est, quo fructus ipsos penderet, atque vnà sortem Montium dissolueret; propterea, quòd haud impleuerat, minimeq. implendas curabat conditiones, pactionesque, in ipsa Montium erectione latas, atque initas. Et quamquam Creditores ipsi solutionem omni ope efflagitabant, Ducis nihilominùs Ministri id vsqueadeò semper abnuerunt, vt ne obolum quidem impendere animũ induxerint, è tanto fructuum numero, qui debebantur. Quòd autem ad sortem attinet, eam Creditoribus Montiũ recipere haud curæ erat, quòd vererentur, ne sibi tantummodò centusses centum rependerentur in loca singula, vt in his extinctionibus moris est; cùm ipsi non centum dumtaxat deberi sibi affirmarent, sed id insuper, quod supra centum pro locis singulis anteà persoluerant Duci, cuius vna culpa Mons defecerat, vt Vrbi vniuersæ patuit.

Iudicij huius causa in Ioannem Baptistam, & Alexandrum Syros confertur, qui Castri Ducatum conduxisse prætenduntur, annuis centusibus nonaginta septem millibus; quòd ij subornati ne minimum obolum eius conductionis soluere annuerint. Respondent Syri, locationem, quæ à die 29. Septembris 1638. initium duxerat, spondentibus se annuatim centusibus nonaginta septem millibus, irritam factam, ad nonaginta millia reductam fuisse: seque, vt Duci rem gratam facerent, maiorem pecuniæ summam persoluisse, quàm biennij conductio ferret, eo tempore, quo Ioannes Gryllus decoxit. Præterea, se, etiamsi tenerentur, tantùm teneri, Montium Creditoribus singulatim omnibus, alijsque, qui in Instrumento describuntur, in binos Menses persoluere; non item Ioanni Gryllo, aut alijs Mercatoribus, qui nec Montium, nec Ducis creditores erant. Tandem, veluti Ducis Quæstores, nolle se in posterum id pendere, quod exigere minimè potuerant, ipsorum Ducis Ministrorũ culpa.

Vtcunque verò se res habeat, quæ Scriptoré necessitas adigebat, tam apertæ rei subornationis operam admiscere, eamque, quibus sibi visum fuerat, temerè tribuere? Quid opus fuerat Syros subornare, dum propalam ipsi fatebantur, se persoluisse supra quàm exegerant, ac rationes ea de re præ se ferebant? Si eorum creditor Dux erat, facultas aderat, illos in Ius vocandi, vt eius Procuratori significatum fuit; qui tamen id vltrò abnuit, ne Ducis redditibus, ac rationibus fidem imminutum iret.

Planum porrò est, Ducem Montium Creditoribus obstrictũ tum esse ingenti ære fructuum, neque id Narrator inficiatur: non igitur conqueri illum oportuit, si diù exoratus, ac spatio laxiore ad fructus pendendos dato, appellatus tandem de solutione est, vtque ijs pactionibus staret, quas impleturum se, ac seruaturum publicis Tabulis iuratus spoponderat. Fallitur Scriptor, si verba huiuscemodi effutiens, Causæ iustitiam euersurum se putat.

Secunda pars Respōsionis si legatur, apertè patebit, Iudicium contra Ducé, ac Franciscum Mangellum, eius Procuratorem, initũ esse à die 18. Iunij 1641. ob Extinctionem Farnesij Montis, Anno 1605. eo pacto erecti, vt intra annos duodecim is dissoluendus esset, non tamen ante annos septem: itemque palam erit, Ducem, eo non dissoluto, nec con-

conditionibus prorogationis ſeruatis, (cuius ob elapſum iam ſeptenniũ, declararat ipſe, Extinctionis tempus adeſſe, quam & aggreſſus fuerat) ad ipſam Extinctionem, ac ſolutionem fructuum lege vt ageretur, emiſsũ Mandatũ eſſe, die 9. Septemb aut alio veriori tempore.

Patebit itidem, die 24. eiuſdem Mẽſis, appellatum fuiſſe Ducem, Mangellũ, vnàque Raynutium Monguidũ, quem Agentem aſſerebant, vt docerent, ſeruaſſe ſe conditiones, pacta, ſponſiones, quæ in Tabulis publicis, atque Erectione continentur Montis, quem vocant, Plani Abbatiæ, Anno 1600. fundati, nullo præſcripto termino extinctionis; Mõtis Farneſij primę, & ſecũdæ Erectionis, intra annos duodecim diſſoluendi, vt memoratum ſupra eſt; & in termino denuntiationis emiſſum fuit mandatũ: ſiquidem, ex vi Bullæ Clem. VIII. de Baronibus, & Cameralium Conſtitutionum, alijsq. rationibus, compelli Dux poterat ad ipſos Montes diſſoluendos; neque enim fructus pendebat, nec ſe aut ſeruaſſe demonſtrabat, aut curabat ſeruandas conditiones, pactionesque, & quidquid publicis perſcriptis Tabulis promiſerat, firmatumq. in Montium erectionibus fuerat.

CRIMINALE IVDICIVM. Per id tempus Dux, pro fructuum ſolutionis cura, quam adhibere tenebatur, egregiam aliam impendit, Parma nimirum in Ciuitatem Caſtrum, ac Ducatum ipſum Delphinũ Angelerium mittens, alioſque militares Adminiſtros: qui vt primùm eò peruenere, Quæſtorum frumenta, iam diuendita, (vt dixerant) aggreſſi ſunt capere, Caſtrum cõmeatibus, atque armamentis munire, aggeres excitare, ædificare propugnacula, vias intercidere, maiora bellica tormenta inſtruere, populares Milites paratos in armis eſſe iubere; quibus Dux Cohortes aliquot exteras addidit, Mari aduectas: eòque id omne peractum ab illo eſt, vt ſe parui pendere commonſtraret, aut vt repugnans, mandatorũ, ſententiarumq; iure dictarũ executionem impediret: vt in Actis, ac Monitorio videre eſt.

Harum rerum nouitate permotus Apoſtolicæ Cameræ Commiſſarius, poſtulantibus eius Miniſtris, ac verentibus, ne excluderentur, aut malè haberentur à Ducis Militibus, præſentiam, opemque aliorum Militum poſtularunt, vt Ciuilis Mandati executio tutè conficeretur in Montealto, Ponte Abbatiæ, Valentano, Iſcla, atque item Caſtri, inque alijs locis, Montium Creditoribus addictis.

Parte ex alia, Apoſtolicę Camerę generalis Auditor, tamquam à Sanctiſſimo D.N. Apoſtolico Breui die 17. Auguſti 1641. aut certiori alio tempore, ad id delectus, Ducem monuit, eique præcepit, pœnis grauiſſimis conſtitutis, vt intra dies 30 Milites, Caſtrum immiſſos, inque alia Ducatus loca, præter conſuetum Præſidium, dimitteret, reſque in priſtinum reuocaret, expreſſa conteſtatione, qua ſibi integrum faceret, de facto in ipſum Ducem agendi. At is nihil minùs dicto audiens, præſidium, ac munimenta auxit vehementiùs. Eo dilapſo dierum ſpatio, cùm Dux mandata detrectaſſet, idem Cameræ Auditor, à Sanctiſſimo D.N. pariter iuſſus, Breuibus litteris, datis 24. Septembris, eadem ſalua ſibi poteſtate de facto procedendi, atque integris rationibus Fiſco acquiſitis, nulloque præſtitutis pœnis lato præiudicio, alijſque præſeruantibus conditionibus additis; Ducem iterum monuit, iuſſitque, cautionibus iiſdem, & conditionibus condictis, pœniſque in Breui appoſitis, vt intra dies alios 15. Milites, ſupra legitimum præſidium lectos, dimitteret, atque omnia in antiquũ ſtatum reſtitueret: is verò in ſua perſeuerans peruicacia, munitiones aggerabat,

bat, commeatusq; popularibus eiusdem Ditionis, ac Roncilionis subtractos, Castrum inuehebat, tum grandiora manualia tormenta, plumbum, ac Milites, terra, mariq; vt se meliùs, atque aptiùs res dabat.

Augusto mense, quo Dux Castri presidium augere, ac cętera eius Ditionis loca communire impensiùs cępit, exterosque Milites, Mari deductos, mittere; iussæ sunt militares Patrimonij copiæ, ad quascumque Ducum iussiones, paratas esse; mox decem, aut quindecim elapsis diebus, imperata profectio est Cohortium aliquot, Turmarumque, vt Ducis conatibus, eiusque Ministrorum occurrerent, ac repugnarent: cùmque Ducis contumacia in dies augesceret, visum Sanctissimo D.N. est, de sententia generalis Consessus Eminentissimorum Cardinaliũ, vt Copiæ eo modo producerentur, quo simul Tabellio ab ijs deductus Mandatum exequi, atque implere posset, adeòq. pro Apostolica Camera, cõmodo Creditorum Montium, possessionem recipere Montisalti, Pontis Abbatiæ, Valentani, Iscle, Castri, & aliorum locorum. Atq. ita peractum est, Septembri, & Octobri mense anni eiusdem 1641. Ductorum ac Militum Ducis irrito hostili conatu, ac repugnantia, in Monitorio expressa, de quo infra dicendum est.

Die 21. Octobris, idem Cameræ Auditor Monitorio contra Ducem subscripsit, ob eius reatum, ac crimen; in eoque enarrans munimẽta, Militum collectiones, ac reliqua recens patrata, peruicaciam, repugnantiam, resque hostiliter gestas, consequuta cęde Militum aliquot, contra iustitiam, atque ipsa Sanctissimi D. N. arma; diem illi dixit, quo se Romę sisteret, defenderetque, atque à noxis purgaret, quæ in Monitorio, atque Actis describuntur; pœna indicta excommunicationis, perduellionis, ac bonorum, Feudorumque priuationis. Cùm verò is nec ad præstitutum diem, nec longè post adfuisset, tandem, terminis, qui iure præscribuntur, ritè, vt moris est, seruatis, die 13. Ianuarij 1641. denuntiatus est excommunicatus, læsæ Maiestatis reus, Feudisq. priuatus, vt in sentẽtia habetur.

Hanc in rem Scriptor aliqua ingerit, atque immiscet, quæ satyram potiùs, quàm historiam, aut doctrinam sapiunt; exceptionesque aliquas affert, quibus & ciuile, & criminale Iudicium impugnaturum se arbitratur. RESPONSIO AD OBIECTA

Primò narrat, *D. Cardinalem Sacchettum, Signaturæ Iustitiæ Præfectum, recipere abnuisse libellum, Ducis nomine sibi allatum, quo in eadem Signatura de Ciuili causa ageretur*. Atenim conqueri in eo Dux debet de suis, quos recens delegerat, Ministris: nam si veterem suum Procuratorem adhibuisset, peritum virum, atque in foro, & Aula versatum (quem submouerat, nullo alio, vt tenebatur, designato Procuratore) haud sanè in hunc impegisset errorem, Signaturã Iustitiæ adiens, pro Signatura Gratiæ, quæ postulanda in Caußis Cameralibus est, aut in ijs, quarum Commissionibus ipsa Summi Pontificis adscripserit manus. Qua de re tametsi admonitus, nihil audijt.

Opponit secundò, *Ducis Procuratorem die 23. Septemb. 1641. Auditori Apost. Cam. protestationem, ac libellum exhibuisse, quibus, tanquam sibi inimicos, in suspicione ponebat, ac recusabat DD. Cardinales Barberinos, ipsumque Cameræ Auditorem, ac reliquos Sanctissimi D. N. Ministros, quippe qui ab eorum nutu penderent, eorumque potentiam vererentur*. Ad id tamen respondet Eminentissimus D. Cardinalis Raggius, Apostolicæ tum Cameræ Auditor; testaturque, nullam ad se allatam protestationem, aut libellum, quos ipse vltrò recepisset, aut recipiendos à Tabellione mandasset. Verumenimuerò, vt meam ipse hac de re sententiam aperiam, non alijs

hic

hic vtar responsionibus, quàm, quæ pridem pro Raynutio Duce editæ sunt à Ioanne Antonio Bellonio, suorum Consiliorum Quinto, contra Comitem Albertum Scottum, Placentinum, qui vulneratus, ac posteà in ius vocatus, quòd prætexerent, illum extra Parmæ, & Placentiæ Ducatum, nulla sibi facta facultate, commorari, suspectos sibi prædicabat Iudices, ab ipso Duce, tamquam sibi hoste, delectos, locaque affirmabat minimè tuta.

Primò, Haud præsumendum opinione esse, Principem odio ferri in sibi Subiectum.

Secundò, Subiectum ipsum non excusari, si vocatus non adsit, dum Princeps, vel qui authoritate præest, fidem illi publicam præstat, aut offert: neque is saltem sibi per internuncium excusationem parat.

Tertiò, Cùm non tutum accessum ipsa Rei culpa, & crimen facit, tum Reo, vocatò vt adsit, exceptionem accessus, aut loci non tuti nequaquam suffragari.

Quartò, Communi Italiæ vsu recusationes huiusmodi, aut exceptiones non admitti, etiam præ minoribus Principibus, quibus Ius Imperij sit.

Quintò, Cùm de bonis Fisco addicendis agatur, Causam dijudicandam esse ab ipsis Principis, cui bona addicuntur, Administris.

Sextò, Non satis integram esse recusandi rationem, ipsam Iudicis delectionem à Superiore habitam, cum quo Reus litem agitat: atque adeò (addebam ipse) Cameræ Auditorem, aliosque Præsules, ac Ministros, suspicionis nomine, reijci minimè posse; quia, quòd à Superiore Iudex pendeat, aut deligatur, non is ideò suspectus habendus est, iuxta veram Iurisperitorum sententiam.

Septimò, Ad conflandam Iudici, aut alij suspicionem, ipsam aperiendam esse suspicionis causam; ac proinde, qui suspicioni aliquem, inimicitiarum obtentu, addicere satagit, exprimere simultatis causam debere, eamque probare, non autem vt notam ponere; aliter nullum recusatio momentum habet. Idque actū à Duce non est.

Octauò, Quamuis inter Doctores quęstio sit, an suspecta dari possit Vniuersitas, Synodus, aut Ciuitas; decernantque pro rei conditionibus, ac circumstantijs; in re tamen præsenti, cùm per suspicionis speciem recusentur DD. Cardinales Barberini, Cameræ Auditor, ac Summi Pontificis Ministri, haudquaquam admittenda recusatio est, non tantùm quia nulla eius adest legitima ratio, verum etiam, quia Pontifex, vt supremus Princeps, adigi neutiquam potest, directè, vel indirectè, vt Iudices extra Ecclesiasticam Ditionem designet: eòque magis, quòd Magistratus Romæ frequentissimi adsunt, nec vnum in corpus, aut Tribunal coalescunt, sed diuersa faciunt: tum quòd Vrbs communis omnium Patria est.

Præterea, putida hæc simultatis exceptio, atque accessus non tutus, nullam Duci parere excusationem potest, quòd ad primum, ac secundum præceptum, quibus monitus, ac iussus fuerat, Milites, quos supra numerum contraxerat, dimittere, ac noua munimenta diruere; quia id temporis, Mense nimirum Augusto, Septembri, atque ineunte Octobri, non is tenebatur se Romæ sistere, necdum vt Reus compellatus fuerat; fecissetque satis, si ad suos Ministros Castrum perscripsisset, ne quidquam molirentur noui, aut abstinuisset ipse se à bellico apparatu, & manualibus grandioribus tormentis, Plumbo, ac Militibus Parma Castrum mittendis. Obsequentem esse illum addecebat Supremo Domino, missionem Militibus, supra consuetum

præ-

præsidium lectis, mandare, ac ipsam deijcere emotam, aggestamque parumper bipalio terram, (quod inquit) ab Angelerio; aut intereà saltem supersedere, dum ad Summum Pontificem confugeret, vel Procuratorem, sui iura repręsentaturum, ad Cameræ Auditorem allegaret. His nimirum Dux officijs, decentiam, iustitiam, ac fidelitatem, à Subiecto, ac Feudatario debitam, cum laude præ se tulisset.

Opponit tertiò, *Se die 13. Octobris affigi Bononiæ mandasse nouam protestationem, ac recusationem, altera confirmata, quam die 23. Septembris denuntiauerat.* Protestari, vnàque caput illidere (vt Doctorum fert paroemia) vetitum nemini est. Vim huiusmodi protestationũ supra exegimus.

Quartò, *Nondum elapso præsignato in secunda Denunciatione 15. dierum spatio ad Militem dimittendum, ac ponenda arma; die scilicet 14. Octobris, Castrum captum fuisse.* Hoc nos verum fatemur; non id tamen sibi Defensores persuaserant; quibus illud memoria exciderat, *Nisi Dominus custodierit Ciuitatem, frustra vigilat, qui custodit eam.* Respondemus autem, Non eò Ducem damnatum fuisse, quòd secundo præcepto non paruerit. Præterea, cùm primum, aut secundum præceptum illi exhibitum est, ea declaratione in ijs præcautum esse, vt de facto contra Ducem, aut eius Ministros agi liceret, si intra præstitutum spatium noui aliquid armis pararent; quod & fecere. Tertiò, Secundum præceptum latum esse, reseruatis integrè iuribus omnibus Fisco quęsitis, ac præiudicio nullo, aut impedimento illato ad pęnas procedendi, quibus se Dux, primum mandatum detrectans, obnoxium fecerat. Quartò, Arma mota non fuisse, vt per ea in Ducem, tamquam Reum damnatum, animaduerteretur; nondum enim in illum cęptum fuerat Criminale Iudicium: verùm auxiliaria illa erant, vt tutiùs executioni mandaretur Ciuile Mandatum, pro Creditoribus Montium emissum, quorum beneficio mota arma sunt, ipsis iam 30. diebus elapsis, & ante secundum præceptum publicè productũ die 30. Septemb.

Siquidem, eius mensis die 28. Tabellio Creditorum Montium, armis ijsdem comitatus, Castrensis Ducatus possessionem adire cępit, iudicatum faciens, in Oppido Montealto: mox die 14. Octobr. peracta res est, ipsa Ciuitate Castro, post dierum aliquot oppugnationem, atque obsidionem, recepta. Tandem nondum video, ex eo, quòd hîc obiectat, quid sibi commodi comparet Narrator, nisi, vt fucum faciat, affirmetque, in supremam diem, & horam stetisse Duci obediendi spatium, eoque momento fuisse obtemperaturum: Perspectum nihilominùs est, illum obsequendi curam omnem abiecisse, ac per idem tempus nouos Milites ab ipso contractos esse, & Parma missos ad suppetias Castro ferendas; ipsumque Angelerium, armis coactum, Ciuitatem pactis conditionibus dedidisse, ac demũ hostiliter profectum, obsidibus, quò cautum sibi esset, apud se retentis.

Quintò, *Ducem, de ipsa Ciuitate Castro custodienda, lege teneri: in eaq. aliàs, hoc ipso Pontificatu, præsidium auxisse* Qui Arces obtinet, ne possessione deturbetur, tutari eas debet: præsidia illarum augere dum adsit ab hostibus metus (vt factum vidimus, data ad id facultate, anno 1636. cùm à finitimo præsidio timeretur) prudentis Ducis est. Verùm, Subiectum, ac Feudatarium, dum res in tuto, ac tranquillo sunt, neque excogitari vllis ab hostibus timor potest, producere Militem posse, ac munimenta excitare, ipso Supremo Principe inuito, vel vt Iustitiæ, ac legibus hostis intercedat, vel vt suspicionem Principi importet, nusquã gentium aut Iurisperiti, aut Politici docuere.

Sextò,

Sextò, Conuicium ſapere animaduerſum eſt ea verba, *Barberinos Castri Ducatum percupere, idque Duci iamdiù præuiſum.* Satius Scriptorem erat omnia explanare, atque apertè eloqui, remque pateſacere, ne Lectoris animum, verbis generatim dictis; anxium, hærentemque ſuſpenderent. At is optimè nouit, præcipuam hanc eſſe Barberinorum laudem, numquam illos à Sancta Sede Apoſtolica Ditiones, & Caſtra exoptaſſe, nec gratuitò accepiſſe, aut coëmpta ſibi comparaſſe, vi, atque authoritate Principatus adnitente. Teſtis rei locuples eſt Vrbini Ducatus, tot Ciuitatibus, Oppidis, & Caſtris inſtructus, cuius Sanctiſſimus Dominus Noſter, quamquam à Principibus rogatus, vt ſaltem partem aliquam ſuæ Domui permitteret, ſicuti pridem ſuis attribuerant Iulius Secundus, & Paulus Tertius, Ducatum Camerini, Parmam, Placentiamque, atque alia Oppida; ſingulari animi conſtantia, ac magnitudine reſpondit, Suum Sancto Petro Patrimonium reſtituendũ: quod & planè peregit, nullo, vel minimo, Caſtro ab ea Ditione auulſo. Hoc loco addendum mihi eſt, Petrum Aloyſium Farneſium, annuo cenſu centuſſium fermè quadrigentorum, à Lucretia Columna Iura, quæ illi erant in Tuſculum, emiſſe, litigioſa illa, & eius vitæ ſpatio definita. Nam Tuſculum permiſſum à Iulio II. Feudi nomine, fuerat Marco Antonio Columnæ, ipſiq. Lucretiæ in eorum Filios mares, Poſteroſq. Anno 1511. ideq. diuenditum anteà à Sixto IV. Hieronymo Eſtoutouille, Anno 1482. aureis florenis octo millibus. Mox Petrus Aloyſius, iure ſibi factæ ceſſionis, litem in Camera Apoſtolica Hieronymo intendit, ac ſententiam ſecundùm ſe retulit, die 2. Martij 1537. tum eiuſdem Menſis die 7, perdurante adhuc termino decem dierum, ad prouocandum præſcripto, hæc ipſe Iura, dubia ac temporanea, permutationis nomine, Cameræ Apoſtolicæ ceſſit, à qua Caſtro, & Oppido Griptis compenſatus eſt, eo cenſu, vt libras duas Cereorum penderet; alijſque conditionibus appoſitis. His agendi rationibus penſitatis, æquum Lectoris iudicium eſto, quonam Caſtri cupiditas inceſſerit, atque agitauerit.

Septimò, Exponit, *Auctum ab Duce Castri præsidium, quòd vereri is poſſet, ne Fratres Barberini centum illuc immitterent Exules, quorum magnum numerum Romæ, vicinisque in locis coegerant; eoque insinuationem prætexerent apud Pontificem, qua contra Ducem agendum suaderent, vtpote qui suo muneri, atque obligationi defuisset, Castri custodia neglecta.* Muniri Dux præſidio iuſſit non ipſam tantummodò Ciuitatem Caſtrum, verùm & Oppidũ Montemaltũ, Pontemque Abbatiæ; haud eo ſanè conſilio, quòd ſibi ab Exulibus timeret, ſed ſe ſe vt Iuſtitiæ conficiendæ, ac Sanctiſsimi D. N. iuſſibus opponeret. Verumenimuerò, ſi is ingens aderat Exulum numerus, quid tum reliqua, quæ magis patebant, loca, ditiora, atque ipſis Exulibus propinquiora, nuda præſidio relicta ſunt? Non equidem Dux, nouem, decemue hominum metu, è Regno extorrium, quos publicæ quietis cura ab agro Reatino abſtraxerat, eò vrgebatur, vt Parma Caſtrum mitteret ducentos, eoque ampliùs, ſtipendiarios Milites, ac ſupra mille armatorum Popularium inſtrueret, vias intercideret, propugnacula ædificaret; Caſtrumque importanda præciperet tritici, ac farinæ medimnorũ fermè duo millia, plumbum, grandiora manualia tormenta, funem igniariũ, nitratum puluerem, oleum, ſuccidiam, caſeum; alioſq. commeatus. Decem non ampliùs homines, præ ipſo difficili loco, ac ſitu, Caſtri aditu vel integrum Exercitum arceant; Notumque eſt, antè

Iulium

Iulium mẽsem, custodes, qui Castri pro præsidio aderant, quatuor, aut sex fuisse; qui numerus, dum suspicio absit, tuendæ Ciuitati non impar existimatur.

Octauò; *Cameræ Apostolicæ Auditor, alijque Summi Pontificis Ministri, summam, apertamque potentiam pertimescunt; cùm vnà apud tres Fratres Barberinos sint, Iustitia administratio, Camera, Arma, atque Arces Ecclesiasticæ Ditionis*. Alia non est trium Fratrum potentia ab ipsa Apostolicæ Sedis, & Romanæ Ecclesiæ; cuius dicto cùm Dux, vt par fuerat, non audierit, concta illa est, Arma mouere, Ducisque Ministros ad obtemperandum iustitiæ compellere, debitamque clientelæ fidẽ, atque obsequium Principi referendum. Hæc verba (præter quàm dictum supra est quod ad Ciuile, aut Criminale Iudicium attinet) absurda, atque absona videntur: Magistratus enim, ac Iudices, à Sanctissimo Domino Nostro delecti, profitentur se nec metuere, nec metuẽdi ansam vllam à Barberinis haberes; hosque nihilominùs in suspicionẽ Dux vocat, quòd ipsi Iudices metuant.

Animum Dux rebus aduertat, quæ sub Paulo III. gestæ memorantur, comperietque, Guidubaldum, Vrbini Ducẽ, ac Ducem Camerini Iuliam, Benedictũ Accolrum Cardinalem Archiepiscopum Rauennatem, Ascanium Columnam, aliosque Feudatarios; quamuis peculiares, ac proprias simultatum causas haberent; vocatos tamen in ius fuisse, atque adesse iussos coram Præsulibus, qui tùm ab authoritate penderent Cardinalium Alexandri Farnesij, Vice-Cancellarij, vniuersæ Ecclesiasticæ administrationi præsidentis, & Guidonis Ascanij Sfortię Camerarij, tũ Petri Aloysij Farnesij, S. R. E. Ductoris, & Vexilliferi; apud quos vnà erant Iustitiæ administratio, Camera, Arma, & Arces Ecclesiasticæ Ditionis.

Atque hæc dicta sint ad ea, quæ à Scriptore objiciuntur: quibus à me, ipsa facti narratione, reiectis, certum, exploratumque est, rectum, iustumque esse Criminale Iudicium, Ducemque pronuntiatum iure excommunicatum, ac Maiestatis Reum; proindeq. lege in eum agi ritè posse, ipsa etiam addita Interdicti irrogatione.

Postremò narrat, *Summum Pontificem, assiduis Barberinorum commemorationibus, in eam fidem adductum, vt nec permittendum putarit, nec gratum acceptumue habuerit, sibi ad pedes Oratorem ab Duce allegari*. Perspicuum est, Sanctissimum Dominũ Nostrum non regi, sed regere; constat, quàm is acriter rebus pernoscendis animum adijciat: responsa, postulatis hisce ab eo reddita, planum facere Duci potuere, adductus ne in eam fidem Pontifex sit, an penitùs inspexerit, quæ ab illo peruicaciter, hostiliter, atque inofficiosè gesta, ac patrata sunt; quibus adornari excusatio nulla potest. Proemij coronidem facere, oblatam à Duce legationem, se se vt Pontifici dimitteret, rei statum neutiquam animaduertere, eumque prorsus ignorare est. Subiectus, perduellionis postulatus, vocatus adesse, ac Reus peractus, quid de legatione agat? Ab Iuditio Negotium sanè quàm distat.

Breuiter à me hactenus responsum est ad exceptiones, & calumnias, quæ in Proemio, seù Narrationis facto afferuntur; plenè posthac, atque integrè ad omnia respondebitur, quæ Author in Primam, Secundam, ac Tertiam suæ Narrationis partem redegit.

PARS PRIMA

De facultate exportandi Frumentum ex Ducatu Castri ad loca Sedi Apostolicæ mediatè, vel immediatè subiecta, vel extra Statum Ecclesiasticum, absque Chirographo Summi Pontificis.

NCERTVS Author in Relatione iurium Odoardi di Farnesij Ducis super Ducatu Castri probare nititur eidem Odoardo cópetere facultatem extrahendi Frumentũ ex Montealto, ac alijs Oppidis, Terris, & locis Ducatus Castri, & conducendi ad quæcumque loca etiam Sedi Apostolicæ mediatè, vel immediatè subiecta tàm ex litteris Eugenij Quarti, quàm ex litteris Pauli Tertij, & Clementis Octaui. Secundo Duces Castri vigore huiusmodi facultatis diuersorum Romanorum Pontificum temporibus extraxisse frumentum absque vllo impedimento, & retinuisse quasi possessionem extrahendi non obstantibus Constitutionibus, seu litteris, & inhibitionibus Pij Quarti, Pij Quinti, & forsan aliorum Pontificum, qui prohibuerunt eiusmodi extractiones, & reuocarunt facultates extrahendi etiam Marchionibus, Ducibus, & alijs Dominis tẽporalibus concessas. Postremo Summos Pontifices in huiusmodi litteris, & Constitutionibus non habuisse animum comprehendendi Duces, & Ducatum Castri, neque illi legem dixisse, aut edicere potuisse, ne frumentum extraherent absque licentia Summi Pontificis.

Qua in re, vt Lector intelligat, an veritate nitantur, quæ longo verborum circuitu in Relatione narrantur, facti seriem proponam, deinde quid de iure censeam respondendum aperiam.

Possidebat Romana Ecclesia, prout possidet in Tuscia Prouinciam Patrimonij Beati Petri, in qua recensentur Ciuitas CASTRI, CANINVM, GRADVLAE, ABBATIA AD PONTEM, VALENTANVM, LATERA, PINZANVM, CASSANVM, TASSANVM, MARTHA cum Insula, MONSALTVS, GRIPTAE, necnon Castra BISENTII, CAPITISMONTIS, PIANZANI, & ARLENAE cum Tenutis CIVITELLAE, & MEZANI circumdata ex omni parte Terris, & locis Sedi Apostolicæ subiectis, & cum aliqua ex præfatis Castris Ciuitas Vrbeuetana occupasset, & iurisdictionem in eis exercere prætenderet Bonifatius VIII. die quarta Septembris anno secundo, 1296. declarauit dictæ Ciuitati nullam competere iurisdictionem super incolis, & Castris Vallis lacus ad Ecclesiam Romanam spectantibus, scilicet in Latera, Gradulis, Griptis, Sancto Laurentio, Bulseno, & in eius Lacu, & Insulis, ac in Insula prius Bisentina tunc Vrbana, ex hoc autẽ noluit derogari vsui, & iuri si quod in eodẽ Lacu Castrum Bisentij, & Capitismontis haberet. Postmodũ pro eiusdem Prouincia felici regimine die 20. Ianuarij Anno V. scilicet 1299. generales fecit ordinationes, *in Sum. nu.* 1. & inter alia prohibuit, ne bladũ, vel Annonæ grascia (sunt verba Constitutionis) extra terminos Patrimonij extraheretur, nisi exportaretur ad locum, in quo Curia Romana moraretur, vel ad Vrbem; concessit tamen, vt de Ciuitate, Castro, vel Terra Patrimonij ad aliam Terram, Castrum, vel Ciuitatem de licentia Rectoris Patrimonij deferri

possset; ordinationem huiusmodi fuisse perpetuò obseruatam inconcussa vsque ad præsentem diem consuetudo testatur, & constat ex libris Cameræ Apostolicæ, inter quos adseruatur liber Thesaurarij Patrimonij sub Ioanne XXII. ab anno
2 1331. confectus, *in Sum. nu. 2.* in quo descripta sunt Castra, & nomina eorum, qui obtinuerunt licentiam extrahendi frumentum, seu aliud genus grasciæ è locis Patrimonij ad alium locum eiusdem Patrimonij, vel extra Statum Ecclesiasticũ, & nominatim à locis in Ducatu Castri comprehensis, videlicet à CANINO, GRADVLIS, VALENTANO, LATERA, PLANDIANO, PLANIANO, MARTHA, & INSVLA, BISENTIO, CAPITEMONTIS, & GRIPTIS, vt omittam ISCHIAM, FARNETVM, CELLVLAS, ONANVM, PROCENVM, SVPPANVM, MONTEMACVTVM, & alia loca supradictis contigua. Ex huiusmodi Castris nonnulla peruenerunt varijs temporibus in familiam de Farneto, & ex illis Paulus Tertius Castri Ducatum erexit, vt sigillatim tempori obsequens breuiter indicabo.

3 Balthassar Cossa Sancti Eustachij Diaconus Cardinalis Sedis Apostolicæ Legatus Vicariatum VALENTANI, & LATERAE, sub annuo censu concessit Petro, & Petro Bertholdo Rainutij de Farneto ad tertiam generationem anno 1409. dum maximũ in Ecclesia Dei Schisma vigeret.

Et quia Concilium Constantiense, & Martinus V. omnes infeudationes, & concessiones de Ciuitatibus, Castris, & locis ab exorto Schismate, scilicet ab anno 1378. citra factas reuocauerat, idem Martinus Petro, & Petro Bertholdi, & Rainutio de Farneto omnia, & singula priuilegia, immunitates, infeudationes, & concessiones de quibuscumque Ciuitatibus, Terris, Castris, Villis, Fortalitijs, Tenimentis, & alijs locis ad Romanam Ecclesiam spectantibus per quoscumque Romanos Pontifices, seu pro Romanis Pontificibus habitos, eorumque Legatos, & Rectores Prouinciæ Patrimonij, *in qua Ciuitates, Terræ, Castra, & loca huiusmodi situata fore noscuntur* auctoritate Apostolica cõfirmauit secundo Idus Septembris Pontificatus Anno Secundo.

Idem Martinus Rainutio de Farneto concessit ad vitam Castrum PIANZANI Tuscanensis Diœcesis sub annuo censu. Idus Maij Anno quinto 1422.

Eugenius IV. MARTHAM cum Roccha, & Cannaria Rainutio Petri de Farneto concessit in pignus ad quinquennium, donec restituerentur floreni auri 4000. tertio Idus Iunij 1432. prout fuerunt restituti sub Nicolao V.

Idem Pontifex eidem Rainutio possidentem medietatem Castri TASSANI cõcedit aliam medietatem ad beneplacitum sub annuo censu Nonas Maij 1435.

Idem concessit in Vicariatum Rainutio de Farneto medietatem Castrorum CANINI, GRADVLARVM, & ABBATIAE ad Pontem, vsque in tertiam generationem sub censu. quinto Idus Iunij 1445.

Pius II. Angelo, Gabrieli Francisco, & Petro Aloysio dedit in pignus MARTHAM cum Roccha, & Cannaria pro florenis sex millibus. tertio Nonas Maij 1461.

Paulus II. Castra VALENTANI, LATERAE, TASSANI, & PINZANI, medietatem GRADVLARVM, CANINI, & ABBATIAE AD PONTEM concessit Gabrieli Francisco, Petro Aloysio, & Petro Bertholdo in Vicariatum ad tertiam generationem sub annuo censu. duodecimo Kalendas Nouembris 1464.

Idem Paulus aliam medietatem Castrorum CANINI, GRADVLARVM, & ABBATIAE AD PONTEM concedit Gabrieli Francisco, & Petro Aloysio quondã Rainutij in Vicariatum vsque in tertiam generationem. duodecimo Kalendas Nouembris 1464.

Alexander Cardinalis Farnesius postea

Paulus

Paulus Tertius Castrum Vici dirutum cum Tenuta CASAMALAE emit à Francisco Maria de Ruuere, qui illud sub annuo censu tenebat in Vicariatum ab Ecclesia Romana, tenendum sub eodem censu. die 19. Ianuarij 1504.

Leo X. concessiones de Castris CANINI, GRADVLARVM, ABBATIAE AD PONTEM, VALENTANI, LATERAE, PIANZANI, TASSANI extendit ad Petrum Aloysium, & Rainutium filios præfati Cardinalis Alexandri legitimatos, Castrumque LATERAE, & MARTHAE cōcedit in Vicariatum cum amplissima facultate sub annuo censu Nono Kalendas Iulij 1513.

Idem Leo Rainutio, & Petro Aloysio de Farnesio concessit in Vicariatum Castrum CAPRAROLAE sub censu. Octauo Idus Iulij 1521.

Clemens VII. dedit Alexandro Cardinali Farnesio Castrum RONCILIONIS tenendum, & vsufructuandum, donec mutuum duorum millium ducatorū illi fuerit restitutum. die 17. Decembris 1526.

Paulus Tertius concessit Octauio de Farnesio CIVITATEM NEPESINAM ad ipsius vitam. quarto Idus Augusti 1536.

Petrus Aloysius Farnesius emit à Lucretia de Ruuere iura litigiosa super Castro Frascati, quæ per obitum ipsius Lucretiæ expirabant (Castrum enim Frascati fuerat concessum Marco Antonio Columnæ, eidemque Lucretiæ pro se filijs, & nepotibus masculis) eaque cessit Cameræ Apostolicæ, quæ in permutationem dedit Petro Aloysio Ciuitatem CASTRI, & Oppidum GRIPTARVM reseruato supremo Dominio eidem Cameræ, ac sub censu duarum librarum ceræ, & onere accipiendi rubra Salis sexaginta annuatim ab eadem Camera Apostolica, vt in Instrumento die 7. Martij 1537.

Et quantum attinet ad Castrum Mon-
4 tisalti, Martinus V. Castra MONTISALTI, MARTHAE, ABBATIAE AD PONTEM, MVSIGNANI, PIANZANI, CASTRIGRONDAE, & CASTRICARDINALIS cōcessit Tartaleæ de Lauello in Vicariatum ad triennium sub censu vnius libræ argenti. nonis Octobris Anno secundo 1419.

Idem Martinus Ciuitatē TVSCANELLAE erexit in Comitatum cū Castris CANINI, MONTISALTI, MARTHAE, ABBATIAE AD PONTEM, PIANZANI, SIPICCIANI, CINCELLI, CASTRIARALDI, MVSIGNANI, CASTRICARDINALIS, & CASTRI GRONDAE, quem concessit eidem Tartaleæ pro se, & filijs, & qui nascentur ab illis, vt in Bulla sexto Idus Septembris Anno quarto.

Eugenius Quartus concessit Rainutio q. Petri de Farneto Castrū MONTISALTI Viterbień, & Tuscaneń Diœcesis cum Roccha Territorio, & districtu, & molendino, & passaggio, alijsque iuribus &c. possidendum, tenendum, regendum, gubernandum, & custodiendum ad quinquennium nomine Romanæ Ecclesiæ cū facultate exigendi, & percipiēdi fructus, ac in proprios vsus conuertendi, donec Camera Apostolica restitueret summam vndecim millium, & noningentorum florenorum, quorum erat creditor ratione stipendiorum, vt latius in Bulla data Romæ quarto Idus Ianuarij anno ab Incarnatione Dominica 1433.

Hic obiter notandum est in tot Inuestituris, seu concessionibus nullam huc vsque concessam fuisse facultatem exportandi frumentum extra Statum Ecclesiasticum, nullam de ea fieri mentionem, nulla adesse priuilegia præter ea, quæ cōmuniter alijs Vicarijs Sedis Apostolicæ concedi consueuerunt; sed prosequamur.

Post duos ferè annos Eugenius concessit idem Castrum MONTISALTI eidem 5
Rainutio ad triennium à data litterarum cōputandum cū facultate percipiēdi fructus, donec dicti ducati 11900. restituerentur, sub censu tamen decem librarum ceræ laboratæ, priores litteras, quoad reli-

quum futurum tempus reuocando, ac superaddidit facultatem extrahendi frumẽta per hæc verba, *Et insuper tibi, ac tuis dicta concessione durante frumentum, & cæteras alias res, & bona in territorio, & districtu huiusmodi dumtaxat recollecta, iure Dohanæ Salis excepto ex dicto Castro, eiusque territorio, & districtu extrahi, & ad loca quæcumque tàm per Mare, quàm per Terram dummodo nobis, & prædictæ Romanæ Ecclesiæ inimica non existant conduci, & deferri faciendi plenam, & liberam auctoritate Apostolica concedimus facultatem*, vt in Bulla data Florẽtię Anno Incarnationis 1435. quarto Kalendas Decembris Pontificatus Anno quinto, *in Sum. nu.* 3. & hic est primus titulus, quo Domini de Farnesio possederunt Castrum Montisalti.

6 Nicolao V. in locum Eugenij subrogato promisit idem Rainutius se restiturum Castrum Montisalti, dummodo Põtifex polliceretur, quod Camera Apostolica illi persolueret summam nouem millium florenorum ex vndecim, quos restituere tenebatur. Ideoque Pontifex pro dicta summa nouem millium florenorum obligat, & adiudicat eidem Rainutio pro se, & hæredibus omnes fructus, & redditus pecuniarios prouenientes ex Prouincia Patrimonij Beati Petri in Tuscia vsq. ad integram satisfactionem, si, & postquã Castrum Cameræ Apostolicæ restituerit, præcepitque Thesaurario Patrimonij, vt præfatam summam absque alio mandato persolueret, vt in Bulla data Romæ Anno Incarnationis 1447. decimo octauo Kalendas Nouembris Anno primo.

Postmodum idem Nicolaus V. præfatam Bullam cassari mandauit, prout fuit cassa, quia Rainutio fuerat satisfactum de florenis 9000. & Castrum fuerat Cameræ Apostolicæ restitutum, sic enim legitur ad latus Bullæ *Cassa de mandato Domini Nostri Papæ, quia satisfactum est Rainutio, restituitq. Castrum Montisalti. in Sum. n.* 3.

Post hæc idem Nicolaus elegit Dohanerios Patrimonij, qui frumenti ex Montealto extrahendi curam haberent, prout etiam fecerunt alij Pontifices pro tempore, & Camera Apostolica vsque ad annum 1535. possedit Castrum Montisalti, cuius Communitati (vt alias omittam) concessit Tractam centum modiorum frumenti mense Augusti 1531.

Die 29. Maij Anno 1535. Præsidentes & Clerici Cameræ Apostolicæ ob varia damna, quæ, vt asserebatur, habitatores Terræ Montisalti affidatis Dohanæ inferebant, Terram Montisalti cum piscina, alias Valsanguinara, macchia dell'orto, Castellaria, Banditella, Camposcala, e Malserrante, & forsan alijs Tenimentis, seu Villis, & pertinentijs concesserunt eidem Petro Aloysio pro se, & suis filijs, & nepotibus ex masculina linea descendentibus vsq; ad quartam generationem incipiendam à suis filijs in feudum nobile sub annua responsione vnius crateris argenti põderis vnius libræ, hoc dicto quod teneretur arcem dictæ Terræ restaurare, & melioramenta finita generatione intelligerentur donata Cameræ Apostolicę, & cum onere dimittendi Corsos, & manutenendi nonnullos equites, & prout latius in notula Instrumenti continetur. *in Summ. num.* 5. 7

Paulus Tertius omnia, & singula in Instrumento Cameræ Apostolicæ contenta approbauit, & confirmauit, ac postea subdit: *Et nihilominus dicti Eugenij prædecessoris vestigiis inhærendo volentes erga eumdem Petrum Aloysium nos reddere gratiosos, ei, suisque hæredibus, & successoribus præfatis frumenta, & alia bona ex Montisalti, & aliis suis Oppidis, Terris, locis, quæ, vt præfertur, obtinet, eorumque districtibus, & Territoriis liberè, & absque solutione alicuius vectigalis, seu pedagii extrahendi, & ad loca quæcumq. tàm per Mare, quàm per Terram conduci faciendi plenam per præsentes* 8

concedimus facultatem, vt in Bulla data Romæ anno Incarnationis 1535. duodecimo Kalendas Ianuarij Pontificatus secundo. *in Summ. num.6.*

Post annos quinque obseruatum est deficere testes in notula Instrumenti super concessione Montisalti, quam Notarius rogatus, ex quo obierat in publicam formam redigere non poterat, ideoque Clerici Cameræ Apostolicæ decreuerunt dictæ Notulæ in iudicio, & extra fidem esse adhibendam, & plenam facere probationem, quod decretum, ac etiam concessionem in aliquibus per feudatarium adimplendis modificatã, idem Paulus cõfirmauit sexto Idus Iunij 1542. Et hic notandum est in confirmatione præfati Instrumenti nullo adiecto onere concedi facultatem extrahendi frumenta non solum ex Montealto, sed etiam ex alijs Castris, quæ Petrus Aloysius obtinebat, licet de illis non inuestiretur.

9 Insuper idem Paulus in Bulla erectionis Ducatus Castri narrat se concessisse facultatem extrahendi frumenta ex locis de quibus agitur, *& cõducendi ad quæcumquè loca etiam Romanæ Ecclesiæ mediatè, vel immediatè subiecta*; cassat, & annullat omnes Vicariatus, & Titulos cum omnibus iuribus in totum, vel in partem aduersantes, vel limitantes erectionem Ducatus Castri; Census omnes remittit, & extinguit; in reliquis litteras, & concessiones omnes, & singulas, ac omnia, & singula priuilegia, indulta, gratias, facultates, remissiones, absolutiones, inuestituras, exemptiones, & libertates approbat, & confirmat; deinde Ciuitates CASTRI, & NEPETEA, ac castra CANINI, GRADVLARVM, ABBATIEA AD PONTEM, VALENTANI, LATERAE, PINZANI, CASSANI, TASSANI, MARTHAE cum INSVLA, & (quæ per errorem libera asseruntur ab omni superioritate) CAPVTMONTIS, BISENTIVM, PIGIENNA, MOZANVM, PIANZANVM, ARLEVM, CIVITELLAM, MONSALTVM, & GRIPTARVM in vnum corpus vniuit, & adinstar aliarum Ciuitatum, & Terrarum, Ducatus titulo, & præheminentijs erexit, ac Petro Aloysio, & Octauio, & suis primogenitis concessit, ac eos inuestiuit Pridie Kalendas Nouembris Anno Incarnationis 1537. Pontificatus Anno Tertio, & confirmauit decimoquarto Kalendas Ianuarij Anno Incarnationis 1537. Pontificatus Anno Quarto *in Summ. num.7.*

Migrauit ad Dominus Paulus III. mẽse Nouembris Anno 1549., in cuius locum subrogatus est Iulius Tertius Anno 1550. qui loca Ducatus Castri, & reliquam Patrimonij Prouinciam, quoad pertinet ad rem frumentariam ijsdem legibus, quibus cæteros feudatarios, & subditos rexit, & gubernauit: ipso enim regnante Camera Apostolica, eiusque Clerici decreuerunt, & declarauerunt quanti veniret singulis annis rubrum frumenti vendendi in Vrbe Romana, & in locis vicinis, & specialiter statuit pretium frumento vendendo in Ciuitate Corneti, in Ciuitate vetula, & in Castro *Montisalti*, vt in decreto die 12. Septembris 1550. in decreto die 16. Septembris 1551. in decreto die 16. Septembris 1552. in decreto die 11. Septembris 1553. in decreto die 27. Augusti 1554. *in Summ. num.8.* 10

Idem Pontifex generalem Commissarium in Prouincia Patrimonij constituit Alexandrum Palanterium Annonæ almę Vrbis Præfectum cum facultate cogendi omnes cuiuscumque status, gradus, ordinis, & dignitatis existerent ad vendendum frumentum Camerę Apostolicæ pro rationabili pretio, & faciendi proclamata sub quibuscumque, tàm corporalibus, quàm pecuniarijs pœnis, ne frumenta, & grascia alio, quam ad dictam Vrbem exportaretur, vt latius in Breui die 11. Augusti 1554. continetur, cuius mandati vigore die 23. Nouembris eiusdem anni 11

idem Alexander emit ab Octauio Farneſio Duce Parmæ, vt alios omittam, rubra 1200. frumenti ſtatus Caſtri, eaque ad Vrbem ex Montealto Mari tranſlata fuerunt.

Inſuper Congregationem inſtituit pro Annona Vrbis procuranda, in qua numerantur Cardinales de Carpo, Marcellus Card. de SanctaCruce, Ioannes Card. Moronus, Federicus Cardinalis de Ceſis, Ioannes Cardinalis S. Vitalis, Io. Baptiſta Cardinalis S. Clementis.

Et publico proclamate edixit, ne aliqua perſona cuiuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, conditionis, vel præeminentiæ exiſteret Mari, vel Terra granum, farinam, & blada extraheret, etiamſi facultatem extrahendi haberet, abſque licentia manu Suæ Sanctitatis ſignata, & deinde conceſſit Guidoni Aſcanio S. Mariæ in Via lata Diacono Cardinali de Sancta Flora Camerario, vt ijs, qui ex proprijs laborerijs frumenta colligunt, facultatem extrahẽdi concedere poſſet cum Theſaurarij generalis ſubſcriptione, vt in motu proprio, qui fuit regiſtratus in Camera Apoſtolica menſe Decembris 1554.

12 Die 27. Ianuarij 1552. præfatus Guido Aſcanius Camerarius Thomæ de Caualcantibus; & Ioanni Giraldo Mercatoribus Florentinis conceſſit facultatem extrahẽdi ex *Ducatu Caſtrenſi* ad Vrbẽ rubra 440. in circa habita in ſolutum à Hieronyma Vrſina Parmæ, ac Placentiæ Duciſſa, & Ducatus Caſtrenſis Adminiſtratrice nomine Horatij Farneſij Ducis Caſtri, & die 3. Martij 1552. conceſſit eiſdem Mercatoribus facultatem extrahendi ex *Montealto, & alijs locis Ducatus Caſtri* ad alias Prouincias, Ciuitates, & loca Sedi Apoſtolicæ ſubiecta rubra 500. in circa, quæ ab eadem Hieronyma ad bonum computum ſummæ per Horatium Farneſium debitæ receperant *in Summ. num. 9.*

Inſuper idem Pontifex ne frumentum de loco ad locum exportaretur, curam demandauit Alphonſo Epiſcopo Burgi Sancti Sepulchri, cui ad Vrbem reuocato ſubſtituit Vicelegatum Patrimonij pro Prouincia Patrimonij, Vicelegatum Perusiæ pro Vmbria, Gubernatorem Vrbiſueteris pro eius gubernio, vt in Breui die 12. Iunij 1554. Dominos verò de Picolominibus de Caſtro Montis Marciani à Pio II. inueſtitos, qui prætendebant ratione immunitatum per Sedem Apoſtolicam conceſſarum poſſe extrahere frumentum in Territorio Montis Marciani collectum, ſeque, & incolas non comprehendi in Prouinciæ edictis, & Tractarum oneribus, monuit, ne deinceps ſine licentia Theſaurarij Marchiæ ex territorio Montis Marciani frumentum extraherẽt, vt in Breui die 15. Iulij 1554.

Iulius, & Marcellus Secundus Annona florente deceſſerunt. Paulus Quartus die 23. Martij 1555. electus eſt Pontifex, quò pariter regnante Camera Apoſtolica, & eiuſdem Clerici frumento vendendo in Caſtro *Montisalti* ſtatuerunt pretium, vt in decreto die 11. menſis Octobris anno 1555. & die 12. Octobris 1556. à quo tempore cum Roma, & Populi Finitimi Annonæ penuria premerentur, creati ſunt Commiſſarij generales in toto Statu Eccleſiaſtico contra eos, qui frumentum extraherent, vel alias Bandimentis non paruiſſent, & ſpecialiter.

Anno 1557. die 9. Octobris electus eſt 13
Antonius Paganellus Commiſſarius in toto Patrimonio, Vrbeueteri, Tiberina, & Tuderto, alijſque locis *mediatè, vel immediatè* ſubiectis cum facultate ordinandi, & exequendi, quæ circa frumentum, & Annonam iudicaret opportuna, & præcipiendi omnibus Vicelegatis, Dominis, Baronibus, & Feudatarijs, vt ſibi parerent, & fauerent.

Die 28. Iunij 1558. electus eſt Commiſſarius Fabius Cordella in Prouincia

Patrimonij, Vrbeuetere, Ciuitate Castellana, Nepe Sutrio, & *Statu Castri*, & alijs locis mediatè, vel immediatè subiectis cum supradictis, & alijs facultatibus oretenus datis; die 5. Decembris concessa est eidem facultas puniendi contrauenientes etiam sub pœna capitis, seu mortis naturalis. die 16. Februarij 1559. idem Fabius electus est pariter Commissarius, seù in Commissariatus officio cōfirmatus à Cardinalibus ad Annonam Vrbis procurandam electis.

Die 23. Iulij 1559. Valentinus Pellegrinus electus est Commissarius in toto Statu Ecclesiastico, & specialiter in toto Patrimonio, *& Statu Castri*, & alijs locis mediatè, vel immediatè subiectis Sedi Apostolicæ cum facultate præcipiendi omnibus Dominis, Baronibus, & Feudatarijs vt sibi parerent in ijs, quæ circa Annonam decreuisset *in Summ. nu.* 10. & præfati Commissarij suum munus exequentes in Ducatu Castri emerunt frumenta, eosque, qui bandimentis non paruerant, punierunt, aliaque egerunt, quæ habebant in mandatis, vt constat ex eorum libris, quos tunc temporis in Camera Apostolica exhibuerunt.

14 Sede vacante per obitum Pauli Quarti Guido Ascanius Cardinalis Camerarius ad preces Ducissæ Castri, subditis eiusdē Ducissæ, & alijs concessit facultatem extrahendi ex *Ducatu, & Statu Castri* frumētum recollectum in eodem Ducatu, & iussu Pauli Quarti adseruatum ad quæcūque loca, præterquam ad partes infidelium &c. vt in litteris patentibus. die 2. Septembris 1559. *in Summ. num.* 11.

15 Pius Quartus die 26. Decembris 1560. ad Pontificatum euectus, vt Romam Annonæ copia pelliceret die 30. eiusdem mēsis, scilicet post tres dies ab electione numerandos, omnes facultates extrahendi frumenta, & cuiusuis generis blada ex quibuscumque Prouincijs, Ciuitatibus, Terris, locis *mediatè, vel immediatè* subiectis etiam ex causa onerosa quibuscumq. personis cuiuscumque dignitatis, & gradus &c. concessas reuocauit, ac omnia, & quæcumque proclamata, & prohibitiones de non extrahendo frumenta innouauit, vt in Breui die 3. Decembris 1560. suscepti Apostolatus officij anno primo in Bullario impresso anno 1579. nu. 7. fol. 491. *in Summ. num.* 12.

Idem inhibuit omnibus Baronibus, & Dominis temporalibus sub pœna rebellionis, læsæ Maiestatis, & confiscationis bonorum, & dominiorum, ne frumenta, blada, & legumina extra statum Ecclesiasticum extraherent, seu extrahi facerent, sine licentia in scriptis Clericorum Cameræ tunc deputatorum super Annona, vt in motuproprio sub num. 36.

Qua propter Guidobaldus Vrbini Dux 16 exposuit Pio Quarto, Duces Vrbini, vti Dominos Pisauri, & Senogalliæ ex cōsuetudine inueterata consueuisse exigere portorium ex frumento, quod ex portubus extraheretur, portusque deteriores effectos egere maiori impensa, & reparatione, & custodia contra Piratas, & supplicauit, vt sibi, & patris suis successoribus masculis concedere dignaretur facultatem augendi portorium, & Pius huiusmodi supplicationibus inclinatus concessit Guidobaldo Duci, & successoribus tàm ex sua, quàm sui patris linea descendentibus masculis, vt pro temporum qualitate portorium augere possent, dummodo certam summam non excederet, vt latius in Breui die 13. Octobris 1562.

Postmodum reuocauit omnes licen- 17 tias extrahendi frumenta ex statu Ecclesiastico, mediato, vel immediato à Summis Pontificibus concessās quibusuis etiā Ducibus, Marchionibus, aut alia sæculari dignitate fulgentibus, præterquā ex causa onerosa, solutionis videlicet, & exbursationis pecuniarum.

Secun-

Secundo omnes Summorum Pontificum Constitutiones, prohibitiones, & bandimenta de non extrahendo frumenta innouauit, & sub pœnis in illis contentis obseruari decreuit.

Tertio facultates ex causa onerosa exhiberi, & verificari voluit coram Cardinale Vitellotio Sanctæ Romanæ Ecclesię Camerario, & ab illo approbari, priusquã illis vti quis possit sub pœna confiscationis, & amissionis feudorum &c.

Quarto statuit, vt nemo deinceps etiam habens facultatem ex causa onerosa posset extrahere frumenta, & blada extra statum Ecclesiasticum absque eiusdem Cardinalis patentibus litteris desuper concedendis, vt in Motu proprio sub datum Romæ Idibus Augusti anno sexto, scilicet 1565. *in Summ. num.* 13.

18 Die 29. Nouembris 1465 Vitellotius Cardinalis Camerarius Hieronymæ Ducissæ Castri concessit facultatem exportãdi ex Oppido *Montisalti* rubra quingenta frumenti extra statum Ecclesiasticũ quocunque voluerit. *in Summ. num.* 14.

Pius Quintus confirmauit litteras Pij
19 Quarti datas Idibus Augusti anno sexto, & extendit ad quodcumque genus grasciæ etiam carnes, oues, agnos, & oleum, & voluit, vt perpetuis futuris temporibus nullus etiam si haberet licentiam ex causa onerosa posset extrahere frumenta &c. sine patentibus litteris Cardinalis Camerarij, vt in Motu proprio, de quo in Bullario num. 10.

Idem Pius Quintus præmissa supplica-
20 tionis narratiua, quod Paulus III. concesserat Petro Aloysio Farnesio facultatem extrahendi frumenta ex Ducatu Castri, & quod dictam facultatem reuocauerat Pius Quartus, Octauium tunc Ducem Castri supplicantem restituit ad Statum, & possessionem, seu quasi extrahendi, in qua erat ante reuocationem Pij Quarti, eidẽque Octauio ad ipsius Octauij vitam concessit ex gratia facultatem extrahẽdi frumenta, dummodo populi, & habitatores Ducatus frumento non indigeant, vt in Breui die 8. Iunij 1566. *in Summ. nu.* 15.

Gregori s XIII. inhærens Constitu- 21
tioni Pij Quarti inhibuit omnibus, etiam Laicis, Baronibus, Domicellis, & Dominis temporalibus sub pœna indignationis suæ, ac excommunicationis, ne frumenta, blada, & legumina extraherent extra statum Ecclesiasticum non obstantibus quibuscumque litteris, priuilegijs, & indultis Apostolicis quomodocumque concessis, vt in litteris die 18. Decemb. 1577. anno sexto, eodemque die locorum Ordinarijs concessit facultatem absoluendi ab excommunicatione eas personas status Ecclesiastici, & Ciuitatis *Senogallia*, quæ in eam incidissent ob extractionem frumenti extra statum Ecclesiasticum contra prohibitionem Pij IV. aliorumq. Pontificum.

Die prima Maij 1578. per litteras sub
annulo Piscatoris prohibuit omnibus etiã 22
Marchionibus, Ducibus, & Dominis temporalibus sub excommunicatione, læsæ Maiestatis crimine, dominiorum, bonorum, & feudorum amissione, ne frumenta ex statu Ecclesiastico extraherent, aut extrahi facerent sine licentia manu Papæ signata non obstantibus litteris, indultis, priuilegijs etiam ex causa onerosa concessis per suos prædecessores.

Postmodum causa commissa in Camera Apostolica Commissarius Cameræ instetit declarari non licuisse, neque licere Duci Castri extrahere frumentum ex Ducatu, & Territorio *Montisalti*, & citato Claudio Tibaldutio Procuratore tunc Octauij Ducis Parmæ, eoque contradicente D. Spinola Iudex deputatus causa relata in plena Camera inhibuit dicto Duci, eiusque ministris sub pœna mille ducatorum auri de Camera, & alijs contentis in Bulla Pij Quarti, & excommuni-

municationis, ne frumentá, vel blada ex Terra, & Portu *Montisalti* extraherent, ne ve facultatem extrahendi cōcederent etiam ad loca status Ecclesiastici, vt latius in inhibitione. die 11. Octobris 1580. quæ fuit personaliter intimata Desiderio Pinzæ Auditori Ducatus, & Tractarum Commissario, & Syluestro Grimaldi, qui granum ex Portu Montisalti extrahere volebat, alijs verò Ducis ministris, & mercatoribus per affixionem ad valuas Ecclesiæ, & Terræ Montisalti die 17. eiusdem mensis. *in Summ. num.* 16.

23 Quam ob causam Dux Parmæ, & alij Mercatores petierunt à Summo Pontifice licentiam exportandi frumentum extra statum Ecclesiasticum, tàm ex Montealto, quàm ex alijs locis Prouinciæ Patrimonij: Ac vt aliquas in medium afferam ex pluribus licentijs, quæ in libris Cameræ Apostolicæ sunt registratæ, *& in Summ. num.* 17.

Dux Parmæ &c. Die 18. Decembris 1583. à Gregorio XIII. obtinuit facultatem extrahendi ex *Montealto* extra statū Ecclesiasticum rubra 3000. frumenti, & die 24. Nouembris 1584. Idem Dux obtinuit tractam ex eadem Terra *Montisalti* pro alijs rubris 2500.

Agentes pro Rege Catholico obtinuerūt tractam rubrorū 500. frumenti extrahendi ex *Montealto* ad Talamonem, & alia loca Tusciæ. die 7. Ianuarij 1582.

Alexander de Grandis, ac socij conductores redditūū Castri Farnesii obtinuerunt Tractam centum modiorum frumēti extrahendi ex *Farnesio* ad Talamonem. die 28. Aprilis 1581.

Guerrerius Riccius obtinuit Tractam rubrorum 300. frumenti extrahendi ex Castro *Griptarum* extra statum Ecclesiasticum. die 28. Martij 1585.

Ferdinandus Farnesius Episcopus Parmæ, & Marius germani fratres obtinuerunt Tractam sulphuris extrahendi ex *Latera*. die 8. Martii 1582. vt ex hoc intelligat Lector ex nullo Patrimonij loco licuisse frumentum, vel aliud genus grasciæ, neque etiam sulphur extrahere absq. Sedis Apostolicæ licentia.

Sixto V. Pontifice, qui die 24. Aprilis 1585. fuit ad Pontificatū euectus, facultates pariter extrahendi frumentum ex Montealto, seu Statu Castri concessę sunt Mercatoribus, alijsque Principibus.

Prorex Neapolis, & Orator Regis Hispaniæ obtinuerunt facultatem extrahendi ex *Montealto, & Statu Castri* modios ducentos frumenti deferendos ad Portum Herculis, & Orbetellum. die 27. Decembris 1586.

Dux Pernonius Gubernator Prouincię & Orator Regis Christianissimi obtinuerunt facultatem extrahendi ex *Montealto, & statu Castri* modios ducentos frumenti deferendi Marsiliam, quæ ob pestem, & bellum Annona laborabat. die 14. Ianuarij 1587.

Dux Parmæ &c. Tractam obtinuit pro duobus millibus rubris frumenti ex *statu Castri* Venetias, vel Ianuam deferendis. die 11. Maij 1587.

Deinde exponi fecit Sixto V. fuisse 24
concessum Ducibus Castri in erectione Ducatus, vt frumenta ad Ducatum spectantia possent extrahere, idque diuersorum Romanorum Pontificum temporibus obseruatum fuisse, & quia dubitabat se posse molestari vigore nonnullarum prohibitionum forsan emanatarum, supplicauit, vt se ad huiusmodi facultatem restituere, ac reintegrare dignaretur, & Pontifex eū specialibus fauoribus, & gratijs prosequens concessit eidem quoad viueret, vt tempore abundantiæ, vel quo Vrbs, aut Camera Apostolica non egebit, posset gaudere facultate extrahendi frumenta, & legumina Ducibus Castri in erectione Ducatus concessa, & diuersorū Romanorum Pōtificum temporibus ob-

seruata, exceptis frumentis, quæ in tenutis Cameræ Apostolicæ, seu Dohanæ in dicto Ducatu existentibus pro tempore colligentur, & facultatem extrahendi de nouo concessit, non obstantibus litteris Pij IV. Pij V. & Gregorij XIII. declarauit insuper, quod nullum intelligatur illatū præiudicium in Ducatu Castri successoribus, quoad iura, quæ vigore dictæ erectionis prætendere possent, quodq. tempore penuriæ Vrbis Dux ipse nullam haberet extrahendi potestatem, vt in Breui die prima Iulij 1587. anno tertio, quod instante eodem Duce fuit registratum in Camera Apostolica. die 17. Augusti eiusdem anni. *in Summ. num.* 18.

Clemens VIII. die 30. Ianuarij 1592. ad Pontificatum euectus est, eodemque anno Alexander Farnesius Dux Parmę, & Placentiæ, & Castri decessit, & in Ducatu Castri successit Rainutius, quem supplicantem (cum dubitaret se posse molestari vigore nonnullarum prohibitionum, ne frumenta, ex Ducatu Castri extraheret) idem Clemens restituit ad feucltatem extrahendi frumenta Ducibus Castri concessam, eamque de nouo concesit ad ipsius Raynutij vitam ijsdem verbis, modo declarationibus, & conditionibus cōtentis in præfato Breui Sixti V. vt in litteris die 3. Aprilis 1593. Anno secundo.

Et licet Clemens Rainutio facultatem extrahendi frumētum ad ipsius Rainutij vitam concesisset, eamdem tamen, ac maiorem penès se retinuit auctoritatem:
25 Cardinali Pinello concesit facultatem extrahendi, seu tractam rubrorum 40. ordei *ex statu Castri* Ianuam deferendi. die 10. Maij 1594.

Dominis de Farnesio tractam rubrorū octingentorū frumenti ex *Montealto* extra statū Ecclesiasticum exportandi, pro cuius tractę solutione iulios quatuor pro rubro Ferdinādus Farnesius Episcopus Parmensis promisit se soluturum Cameræ Apostolicæ. die 24. Ianuarij 1596.

Philippo Petracciolo Tractam rubrorū 210. frumenti extrahendi ex Pitiliano ad Terram Montisalti, & ex dicta Terra Mō*tisalti* extra Statum Ecclesiasticum iulijs quatuor pro rubro solutis Cameræ Apostolicæ. die 24. Februarij 1596. *in Summ. num.* 19.

Die 13. Septembris 1597. omnes, & singulas Constitutiones Pij IV. Pij V. & Gregorij XIII., & aliorum prohibentes: extrahi frumentum extra Statum Ecclesiasticum confirmauit sub pœnis priuationis feudorum, & confiscationis bonorum, vt latius in Constitutione cōtinetur.

Postmodum idem Clemens VIII. ne- 26
gotium extractionis frumētorum ad preces Ducis Castri commisit examinandum Paulo Emilio tituli S. Marcelli, & Bartholomæo Cæsio S. Mariæ in Porticu Diacono S. R. E. Cardinalibus, ac Tiberio Cerasio Thesaurario, Paulo Coperchio Aduocato Fisci, & Laudiuio Zacchiæ Cōmissario Cameræ, qui re extraiudicialiter examinata retulerunt ex supradictis litteris Apostolicis *Eugenij IV.* & *Pauli III.* prædictam extractionem liberè, licitè, ac plenariè, & sine aliqua exceptione Ducibus Castri, & in Ducatu successoribus competijsse, & competere, ac nullum de iure impedimentum eis à Camera Apostolica, seu quocumquè alio fieri potuisse, nec posse, ideoq; Clemens Rainutio Farnesio, suisque hæredibus, & successoribus in dicto Ducatu prædictam extractionem plenè liberè, & licitè sine aliqua prorsus exceptione, seu impedimēto competijsse, & competere, ac propterea nullum de iure impedimentum eis à Camera Apostolica, seu quocumque alio vigore quarumcumque prohibitionum quomodocumq. emanatarum quauis causa, & occasione inferri, aut alias fieri potuisse, nec posse quoquomodo declaratione perpetuo valitura declarauit, & quatenus opus sit de

nouo cōceſſit, volens quod prædicti Dux, & ſui pro tempore hæredes, & ſucceſſores poſſint ad eorum libitum frui, & gaudere huiuſmodi facultate extrahendi, ſeu extrahi faciendi quæcumq. genera frumentorum, granorum, & leguminum ex dicto Ducatu, & ita Apoſtolica auctoritate tenore præſentium declarauit, & conceſſit cum clauſulis ampliſſimis, vt in litteris datis Romæ ſub Annulo Piſcatoris. die 4. Decembris 1599. Pontificatus anno octauo. *in Summ. num. 20.*

27 Die vltima Maij anno 1602. idem Clemens Chirographum (quod egit hiſtorica animaduerſione) ſubſcripſit, in quo narrat Rainutium Ducem Parmæ, & Caſtri, vti ſucceſſorem in ſtatu Caſtri q. Petri, & q. Petri Aloyſij de Farneſio habere facultatem liberè extrahendi frumētum extra Statum Caſtri, ſicuti continetur in litteris *Eugenij IV.* & *Pauli III.* & ad tollendam omnem difficultatem inter eūdem Ducem, & Præfectum Annonæ, qui alias pro vſu Vrbis Romæ de frumento Ducatus Caſtri diſponere ſe poſſe prætendebat, iniunxit Vicecamerario, & Clericis Cameræ Apoſtolicæ, vt inſtrumentum conficerent cum miniſtris Rainutij ſuper quibuſdam capitulis in fauorem Annonæ firmatis circa extractionem frumenti, in quibus pollicebatur Dux Caſtri ſe venditurum Cameræ Apoſtolicæ frumētum, quod in Ducatu Caſtri ſuperabundaret intra certum tempus à Præfecto Annonæ Vrbis declarandum pretio per hæc verba conuento, *Che detti grani ſi debbano pagare al prezzo maggiore, che ſi foſſero venduti li grani dal giorno della detta dechiaratione per tutto Maggio ſuſſeguente in Piſa, Liuorno, Viareggio, Luca, Napoli, è Genua ad elettione di S. Altezza, e de ſuoi miniſtri dedottone gli noli, e gl'aſſicuramenti.* Inſtrumentum fuit celebratum die 3. Iunij, & Præfectus Annonę duobus ſequentibus annis quo ſuperuixit à Duce Caſtri frumentum, vt aſſeritur, emit.

Paulus V. intelligens huiuſmodi facultates extrahendi frumentum tendere in maximum populorum, & Annonæ præiudicium, & grauamen, etiamſi alias ex rationabili, & iuridica cauſa, & in vim contractus conceſſæ fuiſſent, & quod earum vigore Dux non ſolum proprium, verum etiam ſubditorum frumentum extrahebat, vel extrahi permittebat, quodq. Capitula cum Duce Caſtri inita de ſoluēdo frumentum tanti, quanti valeret Ianuæ, Neapolis, Piſis, Lucæ, vel in Viareggio, aut Liburnis per totum menſem Maij ad ipſius Ducis electionem, in eiuſdem Annonæ damnum redundabant cum de iure poſſet cogi ad vendendum eo pretio, quo communiter venditur, edidit Conſtitutionem, in qua confirmauit Conſtitutiones Pij IV. Pij V. Gregorij XIII. & Clementis VIII., & quæcumque priuilegia, licentias, & facultates frumenta, & blada, & alia tam Annonam, quàm Graſciam concernentia ex quibuſcumque Ciuitatibus, Terris, Caſtris, & locis *mediatè, vel immediatè* quomodolibet ſubiectis Sedi Apoſtolicæ extrahendi quibuſuis Communitatibus, & perſonis cuiuſcumquè dignitatis, ſtatus, præheminentiæ, vel conditionis exiſterent per ſuos prædeceſſores, Sedemque, & Cameram Apoſtolicam etiam in recompenſam laborum, damnorū paſſorum, meritorū, & alia etiā quauis rationabili iuridica, & priuilegiata cauſa, etiā in vim contractus, & cū quibuſuis clauſulis, & decretis (præter quam dumtaxat ex cauſa verè oneroſa videlicet congruæ ſolutionis, & exburſationis pecuniarum, quam in Camera Apoſtolica citato Commiſſario generali verificari debere decreuit) hactenus conceſſa approbata, confirmata, & innouata reuocauit, caſſauit, annullauit cum clauſulis ampliſſimis, prout latius continetur in litteris pariter in forma Breuis die 23. De- 28

cebris 1605. Pontificatus Anno primo in vltimo Bullario sub nu. 12. *in Sum. nu.* 21.

29 Quid Pontifex egerit cum Duce Castri, & an illi specialiter fuerit inhibitum, ne frumentum extraheret, incertum est, constat tamen Hieronymo Sauino Affictuario redditùum laterae, & Farnesij fuisse inhibitum die decima quarta Septembris 1616. ad instantiam Hortensij de Rubeis Commissarij generalis, & inhibitionem fuisse personaliter praesentatam die vigesima, ne ex *latera*, (quod est vnum ex Castris nominatis in erectione Ducatus,) & ex alijs Castris frumentum in aliū locū deferret, ex quo Paulus Quintus extractionem frumentorum inhibuerat, & hoc ad maiorem cautelam, & iura iuribus addendo *in Summ. num.* 22.

Constat etiam inter Praefectū Annonae, & ministros Ducis ortas fuisse controuersias super fruméto ad Vrbem deferendo, & emanasse inhibitionem cōtra Iudicem Montisal:i, ne aliquam impositionem, seu pedagium exigeret à Nautis, qui in Portu Montisalti frumento lintres onerabant, vt ad Vrbem deferrent, & si quid exegerat restitueret.

30 Sanctissimus Dominus N. D. Vrbanus diuina prouidentia Papa Octauus inhęrēs vestigijs Pij Quarti, Pij Quinti, Gregorij Decimitertij, Clementis Octaui, & Pauli Quinti omnia, & singula priuilegia, licētias, & facultates, frumenta, blada, & alia quaecumque tam grasciam, quàm Annonam cōcernentia ex Ciuitatibus, Castris, Terris, & locis, eorumque Territorijs, & districtibus Sanctae Romanae Ecclesię *mediatè*, vel *immediatè* subiectis extrahendi per praedecessores suos, & Sedem Apostolicam motu proprio consistorialiter, &c. Communitatibus, Principibus, Ducibus, & Marchionibus &c. etiam pro se, & filijs, eorumque haeredibus, & descendentibus ex quauis causa etiam in recompēsam laborum, damnorum passorum, expensarū meritorum, seu illorum intuitu &c. etiam in instrumentis locationum, seu appaltuū promissas sub quibuscumque verborum formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis factas, datas, seu confirmatas, restitutas, reintegratas, aut aliàs concessas reuocauit, & abrogauit; excepit tamen concessiones ex causa onerosa factas, quas in Camera Apostolica verificari deberedecreuit citato Cōmissario generali, etiamsi alias in ipsa Camera fuissent admissae, & registratę, quatenus tamen causae onerosae pro verè onerosis, & legitimis in eadem Camera aliàs verificatae approbatae, & iudicatae non fuissent, vt in constitutione data Romae Anno Incarnationis Dominicę 1624. duodecimo Kalendas Nouembris Pontificatus Anno Secundo in vltimo Bullario num. 28. *in Summ. num.* 23.

Mense Ianuario & anno 1641. à Ministris Camerae Apostolicae relatum fuit eidem Sanctissimo magnā frumenti quantitatem ex locis tàm mediatè, quàm immediatè Sedi Apostolicae subiectis in Ducatum Castri deferri, & inde per mare extra Statum Ecclesiasticum exportari in maximum Camerae Apostolicae, & subditorum praeiudicium, & grauamen. Quare audito voto Congregationis plurium Praelatorum, qui facultates quascumque extrahendi frumenta fuisse reuocatas, & ad maiorem cautelam Duci Castri, eiusq. nouis Thesaurarijs reuocationem specialiter intimandam esse censuerant iniunxit Praefecto Annonae, & Eminentissimo D. Cardinali Camerario, vt in executionem Constitutionum praedecessorū Pontificum, & suae nominatim praeciperet Duci Parmae, eiusque nouis Thesaurarijs Ianuensibus, & alijs quibuscūq. ministris, ne deinceps frumentū ex Terra Mōtisalti, vel alio loco exportarēt extra Statū Ecclesiasticū aut exportādi facultatē cōcederēt sine licentia manu Pontificis, vt moris est, signata, Ideoq. Praefectus Annonę, idemque 31

que

que Cardinalis Camerarius, quod sui muneris erat, vti merus executor in vim prędictarum Constitutionum, & mandati, & ex sui Camerariatus officio edixit Duci Castri, eiusq. ministris, ne deinceps sine licentia manu Papæ signata extraherent frumentum extra Statum Ecclesiasticum sub pœnis contentis in ijsdem Constitutionibus non obstantibus facultatibus, & priuilegijs cuicumque etiam ipsi Duci concessis, quæ per Cōstitutiones Pauli V. & Vrbani VIII fuisse reuocata significabat, vt latius in actis, & edicto affixo etiā in Terra Montisalti die 22. Martij 1641. *in Summ. num. fin.*

His in facto præmissis dubitatur, an in præfatis Constitutionibus, & litteris, quibus prohibetur exportatio frumenti & reuocātur omnes facultates extrahēdi alias concessæ comprehendatur Dux, & Ducatus Castri.

Secundo. An facultas extrahendi concessa Petro Aloysio Farnesio, & Ducibus Castri competat ex titulo gratuito, vel oneroso.

Tertio. An Summi Pontifices vti supremi Domini potuerint illam suspendere, limitare, ac etiam reuocare & inhibere Ducibus Castri, ne frumentum extraherent absque licentia signata manu Pōtificis pro tempore Regnantis.

SVMMARIVM.

Dux, & Ducatus Castri, ac Dux Vrbini, & alij Domini temporales comprehenduntur in litteris Summorum Pontificum, quibus prohibetur extractio frumentorum. num. 1.

Duces Castri agnouerunt, & confessi fuerunt se esse comprehensos in dd. litteris. num. 2.

In lege generali ferenda nemo est specialiter citandus. num. 3.

Actus factus sine causæ cognitione non eget citatione. num. 4.

Constitutio Sanctiss. D. N. VRBANI VIII. in §. 29. nō loquitur de facultate extrahēdi frumentum. num. 5.

Facultas extrahendi frumentum est quid superadditum concessioni Montisalti num. 6.

Quid comprehendatur nomine Tractæ, & facultatis extrahendi. num. 7.

Tracta, & Tractatoria idem sunt. num. 8.

Quæ dicatur causa onerosa respectu facultatis extrahendi. num. 9.

Ducibus Castri non competit facultas extrahendi ex solutione pecuniarum. nu. 10 vel ex Vicariatibus, seu Inuestituris. num. 11. vel ex concessione Eugenij IV. num. 14.

Feudum, seu Vicariatus intelligitur concessus secundum consuetudinem, & statuta loci. num. 12. & 13.

Quæ sunt consuetudinis tacitè insunt feudo etiam si non exprimantur. num. 13.

Facultas extrahendi data à Paulo Tertio est gratuita. nu. 15. & seq. nu. 25. 31. 47.

Confirmatio, & noua concessio non extendit id, quod confirmatur, vel conceditur. n. 18.

Recognitiones, & Census alias debiti Cameræ Apostolicæ fuerunt remissi in erectione Ducatus Castri. num. 19.

Facultas extrahendi frumentum non comprehēditur appellatione Regaliorū. n. 20. et 22.

Generalis dispositio non comprehendit ea, de quibus fuit specialiter prouisum. num. 21.

Regalia sunt reseruata Principi in signum Principatus. num. 23.

Omnes de iure possunt frumentum exportare. num. 24.

Prætendens habere facultatem ex causa onerosa tenetur illam exhibere, & probare causam esse onerosam. num 26.

Declaratio Clementis Octaui vti fundata in facto erroneo corruit ex defectu intentionis. num. 27. & seq.

Petens se restitui ad possessionem, se illa priuatum fatetur. num. 29.

Concessio confirmata, quæ erat extincta, incipit valere à die confirmationis. num. 30.

Duces Castri possunt sine solutione pedagii extrahere proprium frumentum, non autem emptum

emptum ad loca subiecta Sedi Apostolicæ. nu.32.33.35.& seq. quibus pedagiis fuerint liberati. num. 35.

Incolæ Ducatus Castri non possunt extrahere frumentum. num. 34.

Dictio (etiam) extendit dispositionem ad easum magis dubitabilem. num. 36.

Facultas extrahendi ex priuilegio concessa potest reuocari. num. 37.

Princeps potest ferre legem prohibendo extractionem frumenti &c. ob vtilitatem publicam, & fraudes vitandas non obstante quocumque priuilegio, & titulo oneroso. num. 38. & seq.

Vna Prouincia tenetur alteri egenti frumento succurrere. num 40.

Suprema potestas alienari non potest. nu. 41.

Facultates extrahendi habent in se tacitam conditionem dummodo subditi non egeant frumento. num. 42.

Summi Pontifices reuocare, & restringere possunt concessiones anteriorum Pontificum etiam feudales. num. 43.

An Dominus possit priuare vassallum feudo, vel eius parte. num. 47.

Eadem lege quis vti debet pro se, & contra se. num. 48.

Cui licet quod est plus, licet quando est minus. ibid.

Dominus frumenti potest cogi ad illud vendendum iusto pretio, & tempore penuriæ, viliori pretio. num. 50.

QVoad primum attinet, clarum est in præfatis Constitutionibus Pij IV. Pij V. & Gregorij XIII. Pauli V. & Sanctissimi D. Nostri nominari omnes personas sæculares, & Ecclesiasticas quacumque dignitate fulgentes, Marchiones, Duces, ac Dominos temporales, & loca Sedi Apostolicæ mediatè, vel im-
1 mediatè subiecta: nomine autem Ducum, & Dominorum temporalium comprehéditur Dux Castri; appellatione verò verborum (immediatè, vel mediatè subiecta) venit Ducatus Castri, & consequenter ex proprietate, & vi verborum Dux, & Ducatus Castri comprehenditur, *vt in libro secundo feudorũ tit. 10. Quis dicatur Dux vel Marchio*; sicuti fuit comprehensus Dux Vrbini, & Incolæ Senogalliæ, *vt in Facto num. 16. & 21.* & Domini Montis Marciani, *vt num. 12.*

Secundo quia post obitum Pauli III. 2
loca Ducatus Castri ijsdem legibus, quibus alia loca Sedi Apostolicę mediatè, vel immediatè subiecta, quoad rem frumentariam gubernata fuerunt. Pretium frumẽto vendendo in Vrbe in Ciuitate Corneti, in Ciuitate Vetula, & in Montealto statutũ fuit in Camera Apostolica sub Iulio III. & Paulo IV. Commissarij Apostolici pro Annona Vrbis sub ijsdem Pontificibus sępius fuerunt trãsmissi in Prouinciam Patrimonij, in loca feudatariorum, & signanter in statum Castri; Summi Põtifices facultatem extrahẽdi frumentum ex Montealto, & Ducatu Castri varijs tẽporibus concesserunt tàm Mercatoribus, quàm Regibus Hispaniæ, & Franciæ, & ipsismet Ducibus Castri, vt mox dicam, & latius *in Facto num. 10. & 13.*

Regnante Gregorio XIII Camera Apostolica die vltima Octobris 1580. referente Andrea Spinola eiusdem Cameræ Clerico, & Iudice deputato, & visis Constitutionibus Pij IV. & V. ad instantiam Cõmissarij Generalis mandauit inhiberi Octauio Farnesio Duci Castri, & Claudio Tibaldutio eius Procuratori, qui citatus se opposuerat in eadem Camera, ne sub pœnis contentis in Bulla Pij Quarti, & excommunicationis auderent, seu pręsumerent aliqua frumenta propria, vel aliena extra Terram, & Portum Montis alti ad quæcumque loca etiam status Ecclesiastici extrahere, aut extrahendi facultatem alicui concedere, sub quouis prætextu, ac in executionem Decreti Aloysius tituli Sancti Marci Presbyter Cardinalis

dinalis Cornelius S. R. E. Camerarius die 17. eiusdem mensis Octobris inhibuit Duci Octauio, & Giraldo de Giraldis Viceduci Castri, & Desiderio Pinzę Auditori status Castri Tractarum, & frumentorum in Terra Montisalti Commissario, ac inhibitio fuit præsentata personaliter dicto Desiderio, & Siluestro Grimaldo; sed Giraldo Viceduci, & Vincentio della Magona frumentorum Mercatori, & omnibus sua interesse putātibus fuit intimata per affixionem ad valuas Ecclesiæ, & Portæ Terræ Montisalti, ex quibus probatur Ducatum, & Ducem Castri fuisse specialiter, & nominatim comprehensum *in Facto num. 22.*

Hæc ita se habere agnouerunt ijdem Castri Duces, nam Hieronyma Ducissa Parmæ, Placentiæ, ac Castri Administratrix dedit in solutum Thomæ de Caualcantibus, & socijs Mercatoribus frumentum in Ducatu Castri recollectum, pro quo deferendo ad Vrbem, & alio loca bis petita, & obtenta fuit licentia à Iulio III. Sede vacante per obitum Pauli IV. eadem Ducissa obtinuit pro suis subditis à Cardinale Sforzia Camerario Tractam frumenti, quod adseruari non poterat, extrahendi ex Ducatu Castri quocumque voluissent; Sub Pio Quarto aliā facultatem extrahendi frumentum obtinuit ex Mōtealto extra Statum Ecclesiasticum Dux Castri Tractam, seu Chirographum, pro extrahendo frumentum, ex Montealto bis obtinuit à Gregorio XIII.

Et Alexander Dux Castri semel obtinuit à Sixto V. vt in Chirographis, & litteris Patentibus à Gregorio, Sixto, & Cardinali Camerario subscriptis, de quibus *in Facto num. 12. 14. 18 num. 23.*

Vlterius Octauius Dux Castri agnouit facultatem extrahendi frumentum, concessam à Paulo Tertio Ducibus Castri, fuisse reuocatam à Pio Quarto, seque possessione extrahendi priuatum; ideoque à Pio V. petijt, & obtinuit, se restitui ad possessionem extrahendi, & facultatem huiusmodi sibi à Pio V. quoad viueret concessam acceptauit.

Alexander Dux Castri facultatem extrahendi frumentum petijt, & obtinuit ad sui vitam à Sixto V.

Rainutius Dux Castri similem facultatem pariter quoad viueret obtinuit à Clemente VIII. vt constat ex ipsorum Pontificum litteris, sub annulo Piscatoris expeditis, & in Camera Apostolica ad ipsorum Ducum instantiam registratis, *in Facto num. 22. & 24.* itaut dubitari non possit quin Duces Castri agnouerint se in præfatis Constitutionibus, & litteris comprehensos, qui toties petierunt, & obtinuerūt à Summis Pontificibus facultatem extrahendi frumentum ex Ducatu Castri. *l. 1. ff. ad municipal. Io. Anton. Bellon. consil. 5. num. 88.*

Non obstat, quod Dux Castri debuerat citari in reuocatione, seu suspensione facultatis extrahendi facta per Summos Pontifices Pios, & Gregorium, ac Paulum Quintum, & Sanctissimum D Nostrum, quia respondetur neminem esse citandū, dum leges generales feruntur, quæ publicantur, & affiguntur, vt ad omnium notitiam deueniant, sicut deuenisse præsumuntur. *Auth. seu Nouella Constit. 66. tit. 21. vt facta noua Cōstitutiones vos insinuationes earum post duos menses valeant cap. 1. vers. nec sit necessariū de postulat. Prælat. gloss. & DD. in data libri sexti de Regulis iuris in 6.* Cardinalem vero Camerarium nullum Duci præiudicium intulisse, cum tamquā merus executor supradictarum Constitutionum, & sine causæ cognitione deduxerit ad notitiam Ducis, eiusque ministrorū, ne vterentur facultate extrahendi frumentum, eisque edixit, ne illud extraherent, ex quo facultas huiusmodi per Cōstitutiones Pontificias fuerat reuocata quo casu nulla erat præmittenda citatio; 4

Iason.

Iason. in Repet. l. admonendi nu. 327. vers. secus quādo Iudex. ff. de iureiur. Alex. cons. 91. num. 7. lib. 2. præsertim cum agatur de insinuatione legis ex supra citatis, & Dux mediante Procuratore comparere posset si se grauatum ex huiusmodi insinuatione, & inhibitione prætendebat, vnde sibi imputet, si loco Procuratoris, qui apud acta, & Iudicem poterat iura sua deducere, libelli, sine Cam. Apost. iuribus, spargũtur in vulgus, vt qui legerint, ius dicant.

5 Sicuti non obstat, quod Sanctissimus D. N. VRBANVS VIII. in sua Constitutione reuocatoria §.29. præseruet priuilegia, facultates, & indulta competentia ex inuestituris, & sic censeatur præseruasse facultatem extrahendi, tamquam concessā in inuestitura Mōtisalti, & Ducatus. Quia respondetur; Sanctissimum Dominũ Nostrum specialiter loqui de facultate extrahendi frumentum in §. 15. 16. 19. & in dictis Paragraphis reuocasse facultates extrahendi, vt dictum est supra; In paragrapho autem 29. non agit de facultatibus extrahendi, de quibus in §. 15. 16. 19. loquutus fuerat, sed de alijs priuilegijs, facultatibus, & indultis Romano Pontifici competentibus ratione supremæ potestatis, quæ si alicui concessa sunt, dummodo non fuerint concessa ex causa onerosa, vel ex inuestituris reuocat, vnde cum diuersæ sint materiæ, & vnaquæque habeat suā specialem prouisionem, non potest de vna ad aliam inferri, *l. coheredi §. qui patrem. ff. de vulgar. vbi Doctor.*

6 Secundo respondetur, ostensum esse in facto nu. 7. & 8. facultatem extrahendi frumentum, non competere ex inuestituris Montisalti, & Ducatus, sed esse quid superadditum inuestituris, seu concessionibus ex mera gratia, & præter naturam feudi. Quare cum ex deductis luce meridiana sit clarius, Duces, & Ducatum Castri fuisse comprehensos in Constitutionibus, seu litteris Apostolicis, non solum ex vi verborum, sed etiam facto, & re ipsa, idque agnouisse, & confessos fuisse Hieronymam, Octauium, Alexandrum, & Rainutium Castri Duces, cessant ea, quæ longa serie deducuntur, scilicet Summos Pontifices non habuisse animum, seu intentionem comprehendendi, neque fuisse cōprehensum Ducatum, vel Ducem Castri, vti Ducem maioris Potentiæ, & mirandum est Authorem Relationis, qui Breuia, & Bullas ad fauorem Ducis concessas publici iuris fecit, simulasse se vidisse tot Breuia, litteras, & scripturas superius relatas, quæ vt credere est, Duces Castri, in eorum Archiuijs, vna cum alijs litteris retinuerunt, & adseruarunt cum eorum interesse concernant.

Quantum attinet ad secũdum dubiũ, in quo quæritur an facultas extrahendi
concessa Ducibus Castri, fuerit concessa 7
ex gratia, & priuilegio, an vero ex titulo, & causa onerosa. Aduertendum est primo, quod Relator dum refert confirmationem Pauli Tertij de Montealto, & declarationem Clemētis Octaui asserit Duces Castri obtinuisse à Sede Apostolica facultatem extrahendi frumentum ex Mōtealto, & alijs locis Ducatus Castri, sed deinde relictis his terminis, seu formula loquendi narrat Tractas concessas Ducibus Castri fuisse reuocatas ab Eminentissimo Card. Camerario, & appellatione Tractarum intelligi posse Portoria, seu gabellas, quæ soluũtur in Ducatu Castri ob extractionem, seu transitum frumentorum. Secundo facultatem, quam feudatarij habēt prohibendi, vel concedendi subditis extractionem frumenti, & has Tractas non potuisse à Card. Camerario reuocari. At Agentes pro Camera Apostolica inhærētes Constitutionibus, & litteris Summorum Pontificum non loquuntur de Portorijs, seu Gabellis, quæ debeantur feudatarijs ob extractionem, seu transitum frumentorũ, neque de facultate, si quam feuda-

da-

datarij habent prohibendi, ne frumentũ ab eorum subditis extrahatur, sed de iure, & facultate extrahendi proprium frumẽtum concessa Ducibus Castri, non obstãtibus Constitutionibus, quibus extractio prohibetur, quæ facultas habito respectu ad Principem cõcedentem est ius dispensandi contra leges, & remouendi legum obstacula; respectu vero subditi est remotio vinculi, & obstaculi prouenientis ex lege, quæ impedit facultatem extrahendi, & disponendi, quam quis habet de re propria, & in iure vocatur Tractatoria *l. cursum 22. Cod. de cursu publico, & angarijs, & perangarijs*, & secundum vulgarem loquendi vsum appellatur Tracta, itaut præsens disputatio versetur in eo, an facultas extrahendi, & conducendi frumentum ad quæcumque loca Ducibus Castri concessa contra Constitutiones Pontificias, quæ prohibent huiusmodi extractiones, fuerit concessa ex gratia, an vero ex solutione pecuniarum, vel ex alia causa onerosa.

9 Secundo aduertendum est à Summis Pontificibus declarari in eorum Constitutionibus, quid intellexerint pro causa onerosa, ob quam concessæ fuerunt Tractæ, seu facultas extrahendi frumentum, & declarant ad hunc effectum, illam facultatem intelligi debere, fuisse concessã ex causa onerosa, quæ fuerit concessa ob solutionem, & exbursationem pecuniarum, ita Pius Quartus in motu proprio signato Idibus Augusti Anno sexto ibi *præterquam ex causa vere onerosa, solutionis videlicet, & exbursationis pecuniarum &c. in facto num. 17.* quem Pius V. & Gregorius XIII. & alij confirmarunt, & innouarunt, idque Paulus V. magis declarat in sua Constitutione, qui reuocat omnes facultates cõcessas etiam in recompensam laborum, damnorum passorum, & meritorum intuitu, & ex alia rationabili iuridica, & priuilegiata causa sub quibuscũque tenoribus, & formis, etiam in vim contractus, *præterquam dumtaxat ex causa vere onerosa, videlicet congruæ solutionis, & exbursationis pecuniarum, aut ratione appaltuum, & locationum*, & hanc etiam Sanctissimus Dominus Noster in sua Constitutione confirmauit.

Dicebam igitur, facultatem extrahendi frumentum, non fuisse concessam Duci ex causa onerosa, scilicet solutionis, & exbursationis pecuniarum, quia in libris Cameræ Apostolicæ, in quibus describũtur solutiones, quæ fiunt ad eius fauorem, non constat de aliqua solutione pecuniarum facta per Ducem, aut ipsius nomine, nec ipse Dux asserit se soluisse, & ex solutione sibi competere facultatem extrahendi frumentum & hæc sola ratio videbatur sufficiens, ad tollenda omnia quæ in Relatione in contrarium deducebantur, nihilominus vt magis ius Cameræ Apostolicæ innotescat 10

Dicebam secundo, non competere ex causa onerosa, scilicet ex Vicariatibus, seu inuestituris Castrorum Canini, Gradularum, Abbatiæ ad Pontem Valentani, Lateræ, Pinzani, Cassani, Tassani Matthæ cum Insula, Griptarum, Montis alti, aliorumq. locorum concessis ante Paulum Tertium, quia in illis non legitur, aut conceditur facultas extrahendi frumentum contra prohibitionem, & cõsuetudinem Prouinciæ, vt fuit adnotatũ *in facto num. 4. & 5.* neque facultas huiusmodi intelligitur concessa, quia Vicariatus Castrorum, intelliguntur concessi secundum consuetudinem, & statuta loci, & Prouinciæ, in qua Castra sunt posita, & à consuetudine feudum naturam sortitur, *Oldr. cons. 159. in secundo dubio, Gozad. cons. 84. num. 16. Grat. cons. 2. num. 64. vol 1. Alber. Brun. cons. 81. num fin. lib. 1. & cons. 135. col. 13. vers. sexto facit, & cons. 191. lib. 2. Dec. cons. 188. n. 15.* cum ea, quæ sunt consuetudinis tacitæ 11

agantur, & insint, etiãsi non exprimãtur; *Dec.cõs.588.n.15.Brun.cõs.137.col.2.vers. secũdo me mouet lib.2.* Quare cũ in Prouincia Patrimonij, in qua sita sunt omnia loca Ducatus Castri, vigeret consuetudo, tã ante, quàm tempore cõcessionum, & adesset prohibitio de non extrahendo frumentum ex locis cõcessis in Vicariatum, & pro extractione peteretur licentia, vt ostensum est in facto *num.1.& 2.* censentur Vicariatus concessi sub eadem consuetudine, & prohibitione, cum illi non fuerit in aliquo derogatum, *Bero.cõs.173. vol.1. Rolan.cons.79.num 61.& 65.& seq. lib.3.* Quod etiam absque controuersia obseruatur ab alijs feudatarijs, seu Vicarijs dictæ Prouinciæ, quorum aliqui licet prætendant, se possidere feudum vti liberum, & absque aliqua inuestitura, nihilominus nunquam ausi fuerunt sibi arrogare huiusmodi auctoritatem, imò semper petierunt à Camera Apostolica facultatem extrahendi frumentum.

14 Tertio dicebam non competere facultatem extrahendi ex concessione in pignus facta per Eugenium Quartum anno 1435. de Castro Montisalti quõdam Rainutio Farnesio creditori ratione stipendiorum in florenis 11900. quia per Cameram Apostolicam viuente Nicolao V. fuerunt soluti floreni, quorum erat creditor, Rainutio, ac ipse Castrum Montisalti restituit eidem Cameræ, quæ per octuaginta annos in circa, & vsque ad annum 1533. possedit; Vnde cum per solutionem fuerit extincta omnis actio, pignus & obligatio, nullum potest fieri fundamentum in Bulla Eugenij Quarti, quæ etiam solũ de frumento in Terra Montisalti recollecto loquitur, *vt in facto num.4.*

15 Atque ex his probatum remanet Petro Aloysio, & alijs de Farnesio ante tempora Pauli Tertij nullo modo, scilicet nec ratione Vicariatuum, nec ex causa onerosa, nec ex priuilegio competijsse, & cõpetere facultatem extrahendi frumẽtum ex Montealto, vel alijs locis Ducatus Castri. Quarto, vt loquar de Concessionibus Pauli Tertij, dicebam facultatem extrahendi frumentum de Montealto, & alijs Castris cencessam Petro Aloysio occasione cõfirmationis instrumenti super concessione Montisalti esse merè gratuitam, tàm respectu Montisalti, quam respectu aliorum Castrorum, quæ tunc obtinebat, quia idem Pontifex hoc fatetur; nam Clerici Cameræ Apostolicæ concesserunt in feudum Petro Aloysio Terram Mõtisalti ad quartam generationem absque facultate extrahendi frumentum, & ipse confirmauit concessionem & instrumentum desuper celebratum supplendo omnes defectus, deinde subiunxit: Et nihilominus dicti Eugenij prædecessoris vestigijs inhærendo volentes erga eumdem Petrum nos reddere *gratiosos* ei, suisque hæredibus &c. extrahendi &c. concedimus facultatem &c. vt relatum est in *facto num.8.* Quare cum Pontifex instrumentum feudi concessum à Clericis Cameræ confirmauerit, & post confirmationem superaddiderit facultatem extrahẽdi frumentum vt se redderet Petro Aloysio gratiosum, remanet probatũ ex ipsiusmet Pontificis concedentis assertione facultatem extrahendi, fuisse concessam ex mera gratia.

Et hæc ratio multo magis militat respectu aliorum Castrorum, quia de illis in concessione Montisalti non fiebat mentio, & ante concessionem factam à Camera ex titulis supra relatis possidebantur à Petro Aloysio sine facultate extrahendi frumentum, & colligitur etiam ex eadem confirmatione concessionis Montisalti, in qua incidenter, & nulla præcedente peculiari causa conceditur facultas extrahendi, non solum ex Montealto, sed ex omnibus Castris, quæ Petrus Aloysius tunc obtinebat, & de quibus non inue- 16

stie-

ſtiebatur; argumentum euidens; quod antea Petrus Aloyſius nõ habebat huiuſmodi facultatem, quia ſi illam obtinuiſſet ab aliquo Pontifice, de illo Paulus loquutus fuiſſet ſicut locutus eſt de Eugenio, ac etiam confirmaſſet, prout de ſtylo fieri conſueuit, non autem ſimpliciter conceſſiſſet.

17 Vlterius facultas extrahendi frumentum cenſetur con eſſa ex mera gratia reſpectu Montiſalti, quia in anterioribus conceſſionibus, quas Martinus Quintus Anno 1419. & 1421. conceſſit Tartaleæ de Lauello, & in conceſſione, quam fecit Eugenius Quartus dicto Rainutio menſe Ianuarij anno Incarnationis 1433. non legitur facultas extrahendi frumentum, *vt in facto num.* 4., ideoq. cum hæc facultas non intelligatur conceſſa ex generali natura Vicariatuum, vt dictum eſt ſupra, neque ex peculiari natura feudi Mõtiſalti, quicquid Paulus Tertius conceſſionibus anteceſſorum Pontificum ſuperaddidit, id ex mera gratia, & præter naturam huiuſmodi feudi cõceſſiſſe cenſetur, quare cum vltra conceſsionem Mõtiſalti factã à Clericis Cam. & poſt confirmationẽ eiuſdem cõceſſionis ſuperaddiderit facultatem extrahendi nullo ſuperaddito onere dicta facultas cenſetur ſuperaddita ex mera gratia, *Aretin. in cap. nouit.* 13. *num.* 28. *Felin. num.* 8. *in fin. de iudic. lib.* 3. *Iaſon. conſ.* 56. *nu.* 9. *& ſeq. lib.* 1. *Bald. in l. qui ſe patris num.* 34. *Cod. vnde liberi, & ibid. add Rolan. conſ.* 13. *num.* 12. *&* 59.

18 Poſtremo dicebam, facultatem extrahendi frumentum confirmatam, & de nouo cõceſſam in erectione Ducatus Caſtri fuiſſe confirmatam, & conceſſam ex mera gratia, quia confirmatio, & noua conceſſio non ampliat; neque extendit id, quod confirmatur, vel conceditur, *Cap.* 1. *&* 2. *de confir. DD. in cap. ex parte de conſt. Curt. ſen. conſ.* 48. *num.* 49. *lib.* 1. *Clauſ. par.* 2. *clauſula* 18. *de nouo cõcedimus,* vnde cum facultas extrahendi à principio fuerit merè gratuita ita & confirmatio, ſeu noua conceſſio, cenſetur merè gratuita, cum nullum fuerit adiunctum onus, propter quod huiuſmodi facultas extrahendi fuerit confirmata, ſeu conceſſa.

Quinimò omnes cenſus, & recognitiones, 19
quæ prius ratione ſupradictorum Vicariatuum ſoluebantur Cameræ Apoſtolicæ. fuerunt remiſſæ & ſublatæ, itaut ſi ante Ducatus erectionem potuiſſet dici, antiquos Vicariatus fuiſſe conceſſos aliquo modo ex cauſa oneroſa, reſpectu ſcilicet cenſuum, vel ſeruitiorum, quæ de iure debentur, poſt erectionem poſſit affirmari ipſum Ducatum Caſtri fuiſſe cõceſſum ex mera gratia, cum omnia onera appoſita in antiquis inueſtituris, & conceſſionibus fuerint ſublata, & extincta, & omnes gratiæ, immunitates, & priuilegia confirmata, *in facto num.* 9.

Nõ obſtat, quod Paulus Tertius in ere- 20
ctione Ducatus Caſtri conceſſit Ducibus Caſtri omnia Regalia etiam maiora cum omnimoda iuriſdictione, & conſequenter etiam facultatem extrahẽdi frumentum ex Cumano conſ. 162. Roman. conſ. 271. cum alijs citatis. Quia vltra ſupradicta Reſpondetur in Bulla erectionis particulariter exprimi facultatem cudendi monetam, & facultatem extrahendi frumentum; facultatem vero extrahendi confirmari, & concedi per particularem diſpoſitionem in ipſa Bulla erectionis Ducatus, ſed ante ipſam erectionem Ducatus, & conceſſionem omnimodæ iuriſdictionis, ac Regaliorum, vnde cum Pontifex deinde concedit omnimodam iuriſdictionem, ac alia quæcumq; etiam maiora iura, etiam Regalia nuncupata, non intelligitur loqui, neque concedere facultatem extrahendi frumentũ, de qua ſuperius ſpecialiter loquutus fuerat ſicut, nõ intelligitur concedere

dere facultatem cudendi monetam, cuius specialiter meminit *l. legatorum. §. qui plures. ff. de legat. 2. Natta cons. 3 5. num. 1 2. in fin. Surd. cons. 3 1 3. nu. 77. & 107.*

22 Secũdo quia cum facultas extrahendi proprium frumentum non obstantibus prohibitionibus, quã habent Duces Castri, non sit de reseruatis Principi in signũ

23 supremæ Potestatis & Principatus, prout sunt Regalia, *Sixtin. de Regal. lib. 1. cap. 1. num. 3 3.* immo sit omnibus homi-

24 nibus communis vt toto titulo Cod. quæ res exportari non debeant, numerari non potest inter Regalia, de quibus in cap. vnico, quæ sint Regalia, & consequenter ex concessione Regaliorum non censetur concessa facultas extrahendi, cum illa nõ comprehendatur appellatione Regaliorũ *l. Papinianus ff. de minorib. cum vulgaribus.*

25 Sicuti non obstat Breue Clementis Octaui anno 1 599. qui inhærens voto Cõgregationis, declarauit Rainutio Duci Castri, suisq; successoribus extractionem licitè, & liberè competijsse & competere ex litteris Eugenij IV. & Pauli III. idque obseruatum fuisse diuersorum Romanorum Pontificum prędecessorum temporibus, absque vllo impedimento, ac post Pium IV. & Pium V. Duces Castri huiusmodi quasi possessionem retinuisse, non obstãtibus inhibitionibus Cameralibus, seu alijs impedimentis, ideoque illis nullum impedimentum inferri, aut fieri potuisse, nec posse à Camera Apostolica, seu quocumque alio, quarumcumque prohibitionum vigore, & quatenus opus sit facultatem extrahendi de nouo concessit, & consequenter videtur declarasse facultatem extrahendi cõpetere Ducibus Castri ex titulo oneroso, cum facultas huiusmodi cõpetat ex litteris Eugenij, & Pauli. Quia respondetur, quod nec Congregatio, nec Clemens expressè, vel tacitè declarauit facultatem extrahendi cõcessam Ducibus Castri, fuisse concessam ex titulo gratuito, vel oneroso; hoc enim non legitur in voto Congregationis, nec in Breui Clementis, & quamuis Pontifex volens ius suum vnicuique tribuere, & iustitiam ministrare commiserit Cõgregationi negotium extractionis, tamen ex hoc non concluditur pernecessè, quod iustitia respiceret potius titulum ex gratia, & priuilegio, quam titulum ex causa onerosa, cũ iustitia æquè administranda sit, tàm habentibus ius ex priuilegio, quàm ex alio titulo; Vnde, vt dixi, non potest pernecessè deduci, quod Clemens Octauus tacitè, vel expressè declarauerit facultatem extrahendi competere ex causa onerosa, neque Congregatio hoc declarare potuit, quia huiusmodi facultas fuit concessa à Paulo Tertio Ducibus Castri sine pecuniarum solutione, & ex mera gratia. 26

Secundo, quia Paulus V. & Sanctissimus Dominus Noster reuocarunt omnes facultates extrahendi frumenta ex quauis rationabili, & iuridica causa, etiam in vim contractus concessas, & decreuerunt, vt qui prætenderent, se habere huiusmodi facultates ex causa verè onerosa, tenerentur illas exhibere in Camera Apostolica ad hoc, vt in ea examinarentur causæ, & verificarentur pro vere onerosis, & legitimis, etiamsi cõcessiones fuissent alias admissæ, & registratæ in libris Cameræ. Quare, aut Duci Castri competebat extrahendi facultas ex gratia, aut ex causa onerosa. si ex gratia: Sine dubio facultas fuit simpliciter reuocata. Si ex causa onerosa: & dicta causa debebat examinari, & verificari in Camera Apostolica, & interim, seu donec, & quousque verificaretur causa, censebatur facultas reuocata, seu suspensa. Vnde sibi imputet Dux, qui iura, si quæ forsan habebat ad ostendendum titulum onerosum, non exhibuit in eadẽ Cam. ad hoc, vt in ea examinaretur, an causa huiusmodi cõcessionis esset verè onerosa, & pro verè onerosa iudicaretur.

Tertio

27 Tertio Breue corruit ex defectu intentionis, si enim Clementi fuissent exposita, & relata, quæ superius narrata fuerũt, & mox indicabuntur sine dubio Põtifex præfatam declarationem non fecisset. Erratum est enim primo in ea parte, in qua dicitur ex litteris Eugenij Quarti competijsse, & competere Ducibus Castri facultatem extrahendi frumentum, quia litteræ Eugenij fuerant reuocatæ, & cassæ sub Nicolao Quinto, qui etiam pecunias Rainutio restituit, & Castrum Montisalti pro Camera Apostolica recepit; & quia litteræ Eugenij non videntur suffragari posse Ducibus Castri, cum non constet eosdem Duces à præfato Rainutio causam habere *in facto num. 6.*

28 Erratum est secundo in ea parte, in qua dicitur, temporibus diuersorum Põtificum obseruatum fuisse sine vllo impedimento, vt supradicti Duces Castri extraxerint frumentum vigore cõcessionum Eugenij IV. & Pauli III. quia id nõ fuit obseruatum sub Iulio III. Paulo IIII. Pio IIII. Pio V. Gregorio XIII. & Sixto V. vt *in facto num.* 10. ideo opus est, vt Relator doceat quo sub Pontifice Duces Castri ex concessione Pauli Tertij frumentum extraxerint.

29 Erratum est tertio in ea parte, in qua dicitur post inhibitiones Pij Quarti, Pij Quinti, & aliorum Põtificum Castri Duces retinuisse quasi possessionem extrahendi, quia Hieronyma Ducissa parendo huiusmodi inhibitionibus petijt anno 1565. à Pio Quarto licentiam extrahendi frumentũ ex Montealto; Octauius Dux agnouit se possessione extrahendi priuatũ à Pio IIII., dũ anno 1566. supplicauit Pio Quinto se restitui ad possessionem extrahendi, & in eum statum in quo erat ante Pij Quarti reuocationem; Idem Octauius post inhibitionem sibi factam à Gregorio XIII. petijt ab eodem Gregorio anno 1583. & 1584. Tractam, seu facultatem extrahendi frumentum ex Montealto; Pro eadem facultate Dux Castri anno 1587. supplicauit Sixto Quinto *in facto num.* 18. 20. 23. quomodo igitur potuit affirmari, Duces Castri retinuisse quasi possessionem extrahendi frumentum, in qua fuerant ex litteris Eugenij Quarti, & Pauli Tertij, si toties per tot reiteratos actus sub tot Pontificibus agnouerunt, se possessione priuatos: qui enim post reuocationes Tractarũ, & inhibitiones, Tractam, aut facultatem extrahendi, aut se ad possessionem restitui petit, se possessione priuatum fatetur, *l. decem* 117. *de verb. oblig. cum concordatis.*

Quo verò ad facultatem extrahẽdi frumentum, de qua in litteris Pauli Tertij de anno 1535. Dicebam concessionem Pauli Tertij in ea parte, in qua facultatem concessam Rainutio per Eugenium confirmat ad fauorem Petri Aloysij fuisse inualidam, quia concessio facta ab Eugenio erat extincta quod autem est extinctũ, & amplius non existit confirmari nõ potest, & quatenus cõfirmatio valeret, inciperet à die cõfirmationis ex gratia, & priuilegio Põtificis *cap. vnic. §. vlt. de despons. impub. Bellon. sen. cons.* 28. *num.* 12. *Glos. in reg. non firmatur* 18. *vers. probatur hoc. de reg. iuris in 6* concessionem verò factam ab eodem Paulo Tert o ad instar Eugenij Quarti, & confirmationem subsecutam in erectione Ducatus Castri de anno 1547. fuisse reuocatam à Pio IIII. Pio V. & Gregorio XIII. & alijs Summis Pontificibus, & huiusmodi reuocationum vigore Procuratorem Ducis Octauij, eiusque ministros fuisse sigillatim inhibitos, imò Duces Octauius, Alexander, & Rainutius, ac Hieronyma Ducissa reuocationes agnouerunt petendo Tractas ab ijsdẽ Pontificibus, & illis idem Octauius acquieuit sub Pio Quinto, à quo ad sui vitam facultatem extrahendi frumentum obtinuit, vt supra relatum est, ideoque

nõ poteſt dici Ducibus Caſtri competijſſe, & competere facultatem extrahendi frumentum ex litteris Pauli Tertij, quia ipſa facultas fuit reuocata, ſeu ſublata per Pium IV. Pium V. Gregorium XIII. alioſque Summos Pontifices; quare cum Congregatio de præfatis Conſtitutionibus, Breuibus, Chirographis, & litteris Patentibus non informata, errauerit in facto, mirandum non eſt, ſi Clemens inhærens voto Congregationis, declarauit Ducibus Caſtri competijſſe, & competere facultatem extrahendi, quod ſi ſciuiſſet, proculdubio contrarium declaraſſet, vnde ex defectu intentionis declaratio Clementis corruit *cap. de confirmationibus 2. de confir. vtili, vel inutili. c. ad audientiam vbi DD. de reſcript. Brun conſ. 7. num. 1. lib. 1.*

31 His addebam à Sanctiſſimo D. Noſtro inſtitutam fuiſſe Congregationem pluriũ Prelatorum, qui viſis litteris Pauli Tertij, & Clementis Octaui retulerunt facultatẽ extrahendi frumentum conceſſam Ducibus Caſtri, fuiſſe conceſſam ex gratia, & priuilegio, eamquè fuiſſe reuocatam à Pio IV. Pio V. Gregorio XIII. Paulo V. & Sanctiſſimo D. Noſtro & nõ competijſſe, neque competere Ducibus Caſtri facultatem extrahendi frumentum contra Conſtitutiones Põtificias, & inhibitiones. Ducique viuenti, eiuſque nouis Theſaurarijs ad maiorem cautelam eſſe ſpeciatim inhibendum, ne frumentum extrahant ex Ducatu Caſtri ſine licentia Summi Põtificis. Quare, ſicut Clemens VIII. ad relationem Congregationis præcipere potuit, ne Dux Caſtri ſibi noua affinitate coniunctus moleſtaretur in extractione frumenti; ita Sanctiſsimus D. Noſter ad relationem alterius Congregationis potuit præcipere Eminentiſſ. Cardinali Camerario, & Annonæ Præfecto, prout præcepit, vt Duci, eiuſque miniſtris inhiberent, ne de cætero frumentum extra Statum Eccleſiaſticum exportarent ſine licentia manu Suæ Sanctitatis ſignata.

Ad tertium dubium, antequam reſpõdeam, præmittendum eſt, quid Paulus Tertius conceſſerit, vt innoteſcat, quid ſucceſſores Põtifices reuocauerint, & egerint circa frumenti exportationem. Paulus Tertius occaſione confirmationis inſtrumenti Cameralis ſuper Montesalto conceſsit Petro Aloyſio, ſuiſque deſcendentibus vſq. in quartam generationem facultatem extrahendi frumentum, & alia bona ex Montealto, & alijs Oppidis, Terris, & locis, quæ tunc obtinebat abſque ſolutione alicuius vectigalis, ſeu pedagij, & ad loca quæcunque conduci faciendi, vt derogaret conſuetudini inueteratæ, quæ viget in Prouincia Patrimonij Vrbi finitima, ne frumentum de loco ad locũ extrahatur, & præfatæ Conſtitutioni Bonifatij VIII. *in Facto num. 1.* quæ ob vtilitatem ſubditorum, & Cameræ Apoſtolicę commodum, Romanæ Curiæ, ac Principum, & populorum ad Vrbem confluentium emanauerat: 32

In Erectione verò Ducatus Caſtri, his verbis idem Paulus loquitur *Necnon tam circa granorum, ſiue frumentorum totius Status infraſcripti extractionem, & facultatem illa ad quæcumque loca etiam præfatæ Romanæ Eccleſiæ, & nobis immediatè, vel mediatè ſubiecta conducendi, quam diuerſas alias facultates, exemptiones, & alia priuilegia, & indulta conceſſimus, & aſſignauimus, quæ priuilegia &c. facultates &c. approbantes, & cõfirmantes &c. motu proprio &c Ciuitates, et Caſtra &c. in Ducatum perpetuò erigimus, & Petro Aloyſio, & Octauio ordine ſucceſſiuo, & ſuis primogenitis concedimus &c.*

Ex confirmatione igitur conceſsionis Montisalti Petrus Aloyſius eiuſque ſucceſſores vſque ad quartam generationem ex erectione verò Ducatus Caſtri, Duces pro tempore poſſunt extrahere frumenrũ in eorum prædijs recollectum, quia facultas extrahendi cenſetur cõceſſa pro rebus 33

pro-

proprijs, non autem pro alienis, vel pro frumento empto causa mercimonij *cap. quamquam de Censib. in 6. Clemen. fin. eod. titulo, & vtrobiq. Doctores. Rolan. cons. 79. num. 86. lib. 3. Cephal. cons. 450. num. 248. Surd. d. cons. 313. num. 79.* Aliæ vero personæ, vel subditi non possunt proprium frumentum extrahere, quia de Petro Aloisio, & successoribus, ac Castri Ducibus, loquuntur litteræ Apostolicæ, non autem de alijs personis, seu subditis de quibus nō est actum, vel cogitatum *Surd. d. cons. num. 10. & seqq. Decian. respon. 44. nu. 83. Roland. vbi sup. num. 54.*

35 Secundo, Duces Castri possunt deferre frumentum ad quæcumque loca: appellatione autem verborum (quæcumque loca) intelliguntur loca quæcumque in Prouincia Patrimonij Sedi Apostolicæ subiecta, siue illa sint Ciuitates, siuè Castra, siuè Terræ, non autem loca extra Statum Ecclesiasticum, de quibus nullū verbum legitur in dictis inuestituris, seu concessionibus, & ratio est, quia in dubio Pontifex censetur voluisse potius prouidere suis subditis, quam extraneis, & sicut prudens Paterfamilias de sui familia cogitasse censetur. Quæ interpretatio corroboratur ex eo, quod Pontifex voluit, vt Petrus Aloysius posset extrahere absque solutione alicuius vectigalis, seu pedagij, hæc autem exemptio non potest intelligi de pedagijs locorum, quæ Petrus Aloysius possidebat, quia ipse erat Dominus dictorum pedagiorum; neque potest intelligi de pedagijs, seu vectigalibus Principum exterorum, quia Pontifex non præsumitur ad ea pedagia manus apposuisse, à quibus Petrum Aloysium, & successores eximere, & liberare non consueuisset, seu non potuisset *Io. Ant. Bellon. cons. 5. nu 94.* remanet igitur, vt exemptio intelligatur concessa à pedagijs, & vectigalibus, quæ soluuntur in locis status Ecclesiastici, ad quæ frumentum deferri permittitur, quare sicut exemptio à pedagijs non potest intelligi, nisi de pedagijs locorum Status Ecclesiastici, ita fieri debet interpretatio, vt facultas extrahendi ad loca quæcumq. intelligatur concessa respectu Ciuitatum, Terrarum, Castrorum, omniumque locorum Status Ecclesiastici, à quorum pedagijs Duces Castri eximuntur, & eximi potuerunt.

Vlterius suadetur hæc interpretatio, 36 quia hoc idem videtur declarasse Paulus Tertius in erectione Ducatus, dum priorem concessionem referens, asserit, se concessisse facultatem conducendi frumentum *ad quæcumque loca, etiam præfata Ecclesiæ mediatè vel immediatè subiecta* illa enim dictio. *Etiam*, ampliat dispositionē, & eā extēdit ad casū magis dubitabilem. *DD. in l. etiā. 19. ff. solut. matr. l. etiam 3. & l. fin. C. si tutor, vel iurat inter. Ruin. cons. 89. nu. 6. vol. 1. Io. Anton. Bellon. cons. 5. nu. 91.* & quia poterat dubitari an facultas extrahendi, de qua in confirmatione concessionis Montisalti comprehendere quæcumque loca, scilicet Ciuitates, Terras, & Castra Sedi Apostolicæ mediatè subiecta, ideo referendo concessionem huiusmodi facultatis declarat, se concessisse facultatem conducendi frumentum ad quæcūque loca etiam Sedi Apostolicæ mediatè, vel immediatè subiecta, alias enim dictio. *Etiam*, nihil significaret, nec casum diuersum, vel magis dubitabilem denotaret, & esset elusoria, vt arguit in simili casu *Laderchius cons. 71. nu. 13. §. & ex his concludo. vers. quod autem.*

His præmissis dicebam, Summos Ponti- 37 fices potuisse prohibere extractiones frumētorum, & reuocare, vel suspendere, vel restringere facultatem extrahendi Ducibus Castri ex gratia cōcessam, sicut enim, potuit Paulus Tertius remouere obstacula prohibitionum, & facultatem, seu priuilegium extrahendi concedere, ita Paulus III. Paulus IV. Pius IV. Pius V. Grego-

Gregorius XIII. Clemens VIII. Paulus V. & Sanctissimus D. Noster potuerunt reuocare, suspendere, vel limitare *Afflictus in Rubrica quæ sint regalia nu. 15.* vbi quod Princeps potest reuocare omnia priuilegia, & alienationes Iurium demanij, & quod per Curiam Capuanam fuerunt reuocata, & quod successor non tenetur a confirmare. *cap. Clericis in fin. de Immun. Eccles. Rolan. cons. 13. lib. 3. Bald. de pace Constantiæ. §. amplius consueuerunt num. 2. Felin. in cap. 1. de probat. num 5. vers. quarto declara. Boss. de Regalibus num. 31. Pereg. de iure Fisci lib. 1. tit. 3. num. 74. Sistinus de Regalibus lib. 1. cap. 6. num. 3.*

38 Secundo Pontifices vti supremos Dominos potuisse ob publicam vtilitatem, & ob fraudes tollendas ferre legem generalem, ne frumenta extra statum exportarentur, & inhibere omnibus feudatarijs, ac etiam Ducibus Castri, ne extraherent, etiamsi haberent ex inuestitura, vel titulo oneroso facultatem extrahendi, vt in his terminis frumentorum respondit *Menochius cons. 604.* qui loquitur de edicto Ducis Sabaudię respectu feudatariorum, qui fuerunt inuestiti cum mero, & mixto imperio, & omnimoda iurisdictione, *Guido Panzirolus in cons. post cõs. Menochij impresso, Io. Franc. à Ponte de potest. Proreg. tit. 5. de trac. num 5.* qui loquitur de Tractis Regni Neapolitani ob solutionem pecuniæ concessis, *Fuluius Constantius ad lib. 10. Cod. lib. 1. de pæn. fiscal. num. 26.* vbi docet posse Principem prohibere, ne frumentum extrahatur sub pœnis, & quod pœnæ spectant ad supremum Principem, etiam si Dux Amalphiæ ex concessione Regis haberet portorium, seu vectigal, quod soluitur ex Tractis, *Carolus Tapia lib. 1. dec. 8.* qui docet Regem Hispaniæ potuisse imponere nouum vectigal pro extractione vini & frumenti, & ad illud soluendum Melitenses Equites teneri licet haberent exemptionem ex causa onerosa, *vt num. 21. & sequentibus. Laderchius exaduerso relatus cons. 71. num. 14.* vbi loquens de Duce Saxoli concludit, quod licet teneretur ex pacto permittere Mutinensibus exportationem frumenti, tamen non tenetur promissionem obseruare, si subditi Domini Saxoli indigeant, *Io. Petrus Fontanella dec. 164. num. 13. & seq. & conferunt deducta per Io. Ant. Bellonum cons. 5. nu. 63.* qui docet Principem ex causa publicę vtilitatis posse statuere contra ius naturale, & gentium, & de causæ veritate eidem esse credendum.

Et ratio est quia exportatio frumentorũ 39 prout respicit guberniũ subditorum Sedi Apostolicæ mediatè, vel immediatè subiectorum pertinet ad supremam potestatem, & superioritatem Principis, qui solus in omnes feudatarios, & subditos habet iurisdictionem, ac ad ipsum spectat curare, ne frumenta deficiant, & si defecerint aliunde deuehantur, & quod in vna Ciuitate superabundat ad aliam Ciuitatem exportetur, cum vna Prouin- 40 cia alteri succurrere teneatur *l. pro locis C. de Annon. & Tribut. lib. 10. & ibidem Angelus ad Bartolum*, & hæc superioritas, & potestas in concessione omnium Regaliorum, & omnimodæ iurisdictionis, non intelligitur comprehensa, quia alienari non potest, & quatenus aliqua superioritas fuerit concessa, nihilominus concedens maiorem sibi reseruasse, & retinuisse censetur *Cap dudum. §. hoc igitur de præbend. in 6. l. inquisitio. vbi DD. C. de solut. Aegid. Boss. de regal. num. 24. Sixtin. de reg. lib. 1. cap. 5. num. 3. & seq. Menoch. consil. 604. num. 14. 15. & est communis opinio.*

Secunda ratio est, quia huiusmodi facultates extrahendi frumentum etiam ex titulo oneroso concessæ habent in se tacitam conditionem, quatenus subditi Sedis Apostolicæ non egeant, vel timor adsit

sit egestatis, *Glos. fin. & Io. de Platea in l. si quis per diuinã in fin. C. de Aquaduct. lib. 11.* & sic agitur potius de interpretanda, quã tollenda facultate, *Alba. cons. 1. num. 11. Io. Franciscus de Ponte vbi supra*, & feudatarij, alijq. subditi ob huiusmodi legem nullum recipiant detrimentum, vt infra subijciam.

43 Tertio, quia Summi Pontifices fuerũt, & sunt in hac quasi possessione reuocandi Tractas, seu facultates extrahẽdi frumentum ipsis Ducibus Castri scientibus, & consentientibus, vt ostensum est supra, & viget consuetudo in Domino temporali Sedis Apostolicæ, vt etiam inuestituras, gratias, priuilegia, & alienationes Ciuitatum, Terrarum, Castrorum, aliarumque rerum concessas ex causa gratiosa, & lucratiua sine aliqua, vel minimè correspectiua, nec competenti recompensa, seu necessitate, vel euidenti Sedis Apostolicæ vtilitate possit Pontifex successor suspendere, reuocare, & limitare, ac vt omittam Constitutiones Pauli Quarti de anno 1555. Pij Quarti de anno 1565. & Pij Quinti de anno 1567. quæ sunt impressæ in Bullario, hoc probatur ex Cõstitutione Pauli Tertij, ipse enim omnes concessiones, & quascumque alias dispositiones, & litteras Apostolicas tàm sub plũbo, quàm in forma Breuis à prima die Iulij 1534. à Clemente VII. factas, sub quouis colore, aut prætextu, aut seruitiorum Sedi Apostolicæ præstitorum, per quas eidem Cameræ præiudicium, aut iactura inferatur reuocauit, & annullauit nonis Apr. anno primo, scilicet 1535. eamque executioni demandauit, ac inter alia Ioannem de Varano, & Iuliam ipsius filiam inuestitos à Leone Decimo, & Clemẽte Septimo de Ducatu Camerini amouit à Ducatu Camerini post tres sentẽtias conformes in Tribunali Rotæ & per alias tres sententias in Camera Apostolica in fauorem eiusdem Ioãnis Mariæ super medietate Ducatus latas, quæ transitum fecerant in iudicatum, & Ducatum tradidit Octauio Farnesio, qui postea eo dimisso, in permutationem recepit ab eodem Paulo Parmæ. ac Placentiæ Ducatũ. Si Summi Pontifices non possent suspendere, limitare, ac etiam reuocare facultates extrahendi frumentum, multo minus potuisset Paulus Tertius reuocare, & irritare inuestituras, & feudatarium absque causa feudo priuare, & consequenter omnia restituenda essent in integrum, vt cõsuluit Ioannes Iacobus de Leonibus cons. 114 per totum inter cõsilia Alberti Bruni lib. 1.

Postremo quia ex huiusmodi constitutionibus nullum damnum, aut præiudicium Duces Castri, aut alij feudatarij patiuntur. Aut enim in Ducatu Castri superabundat frumentum, aut non superabundat: si non superabundat, & extrahi non potest, nec debet, etiamsi facultas extrahendi fuerit concessa ex causa onerosa, quia eam recipit interpretationem, vt prius sit de frumento prouidendũ subditis, ne egeant ex *Luca de Penna*, & alijs supracitatis. Si superabundat frumentũ, & tunc Dux Castri, alijq. feudatarij, & personæ, qui habebunt facultatem extrahendi ex titulo oneroso, poterunt extrahere expeditis prius litteris patentibus à Card. Camerario ob fraudes vitandas, ac vt discernatur, an frumentum quod extrahitur, sit illud, pro quo concessa fuit facultas, itaut huiusmodi litteræ Camerales habeant vim attestationis, quod res illa est ex ijs, quæ extrahi possunt, vt latè declarat *Surdus cons. 313. num. 92. & seq & Cephal. cons. 451. num 271. & seq.* 44

Si enim feudatarijs vti repræsentantibus personam supremi Domini, & ex auctoritate concessa à supremo Domino ob bonum publicum permittitur, vt statuãt, ne quis subditorum sine licentia frumẽtum extrahat, vt refert Relator ex *Signo-* 45

D rol.

rol.conf. 108. *num.* 15. cum alijs quos reprobat *Menoch d. conf.* 604. *num.* 8. *& 9.* cur idem iubere non poterit Princeps supremus, cui competit maior, & suprema
46 Potestas, ad quam, non autem ad mixtũ, vel merum imperium, vel iurisdictionẽ pertinet facultas legis concedendæ *Ias. in l. omnes populi in 2. lectura num. 7. ff. de iustit. & iure, Alciat. num.* 110. *Zasius num.* 12. *Coras. num.* 32. *relati à Menoch. vbi supra num.* 3.

47 Non obstat, quod Princeps non possit reuocare, suspendere, seu minuere feudum, vel eius partem ex relatis *per Rosentalem de feud c.* 10 *q.* 11. *in glos.* 9. vnde cũ Ducibus Castri per Paulum Tertium fuerit concessa facultas extrahendi frumentum in inuestitura Montisalti, & confirmata in erectione Ducatus Castri, non potuerunt illam reuocare, suspendere, seu diminuere Sũmi Pontifices; nam respõdetur fuisse ostẽsum *in facto n.* 3.4.7. & 8. facultatem extrahendi frumentũ non fuisse concessam in feudum cum Montealto, neque fuisse concessam in Vicariatibus aliorum Castrorum, sed fuisse gratiam, & priuilegium, quod Paulus Tertius superaddidit concessioni Montisalti, & esse quid distinctum, & separatum à feudo, seu concessione Cameræ Apostolicæ, & Vicariatibus, & nullum habere onus annexum, propter quod dici possit facultatem extrahendi fuisse concessam, vnde cum huiusmodi facultas fuerit ex gratia, & priuilegio concessa potuit reuocari ex supracitatis.

Secundo respondetur, quod Paulus V. & Sanctissimus Dominus Noster, & nonnulli alij Summi Pontifices non reuocarunt facultates extrahendi ex causa onerosa concessas, sed decreuerunt, vt qui prætenderent se habere facultatem extrahendi ex causa onerosa illam exhiberent, & probarent causam concessionis fuisse onerosam, & interim facultate non vterentur, vnde sibi imputet Dux si causam onerosam, quam Relator præsupponit, non verificauit in Camera Apostolica, vt dictum est supra.

Tertio quia etiamsi facultas competeret Ducibus Castri ex inuestituris Pauli Tertij, vel alio titulo oneroso, potuerunt Summi Pontifices statuere ob publicam vtilitatem, & fraudes euitandas, ne extraheretur frumentum, vt supra proximè ostensum est.

Quarto, quia Paulus Tertius liberauit Petrum Aloysium, & Duces Castri à vectigalibus, & pedagijs, quæ soluuntur in loco Sedi Apostolicę mediatè subiecto ob extractionem, vel transitum frumentorũ, & consequenter abstulit feudatario sine ipsius culpa pedagium, quod ex natura feudi illi debetur, & inter regalia numeratur, vt Relator affirmat. Si igitur Paulus ad fauorem Petri Aloysij, & Ducum Castri potuit priuare feudatarium pedagio, seu statuere, ne pedagium soluatur feudatario, cui ex natura feudi debetur; idem potuerunt facere successores Pontifices in præiudicium Ducum Castri, licèt adhuc non fecerint argumento *cap. cum omnes 6. de Constitut. in l.* 1. *ff. quod quisque iuris*, multoque magis potuissent reuocare facultates extrahendi frumenta, etiamsi essent ex feudo debitæ, quod est quid minus. *l. tam* 15. *ff. de donat. causa mortis, cap. ex parte 3 de decim.* 48

Tandẽ Relator magnificit, quod Dux Castri adstrictus sit, ac teneatur ex contractu vendere frumentum superabundans Cameræ Apostolicæ, seu Præfecto Annonæ Vrbis eo pretio, quo venditur Ianuæ, Neapolis, Lucæ, in Viaregio, in Liburno, & Pisis, scilicet in vno ex dictis locis per Ducem eligendo; sed poterat huiusmodi obiectio omitti; aut enim illa deducitur ad effectum probandi, quod Camera non potest à cõtractu recedere: aut ad effectum docendi, quod est Duci præiudi- 49

iudi-

iudicialis. Si primum respondetur, Cameram Apostolicam non recedere à contractu, nec posse cogi ad emendũ frumẽtũ, cum hoc sit in ipsius arbitrio, vt patet legenti, & quod si voluerit agere ex contractu, illius conditiones adimplebit. Si secundum respondetur, contractum esse Cameræ præiudicialem; nam Dux inspecto iure communi potest cogi ad vendendum frumentum eo pretio, quo communiter venditur, *l. vnic. & ibid. glos. & Bar. nu. 7. & Lucas de Penna in fin. C. vt nemini liceat in emptione specierum se excusare lib. 10. l. fin. in princ. ff. ad l. Iuliam de Annona Abb. in cap. 1. num. 6. vers. secundo casu principali*
50 *& ibid. Add. de empt. & vend.* & tempore penurię cogi potest ad vendendum pretio viliori. *Bald. & Angel. in l. si pendente. §. si quid cloacarij. ff. de vsufr. Bart. in l. 1. §. cura carnis num. 1. ff. de off. Praef. Vrbis, Lucas de Penna in dicta l. vnic. in fin. Natta. cons. 435. num. 27. & seq.*

Vnde cum ex dicto contractu Camera teneatur soluere pro frumento pretium quo venditur in Ciuitate Ianuensi, Pisana, Lucana, Neapolitana, in Viaregio, & Liburnis, scilicet in vno ex dictis locis per Ducem eligendo, hoc pactum est Camerę præiudiciale, quia in dictis locis frumentum quocumque tempore pluris vẽditur, quàm vendatur in Prouincia P trimonij, ex qua tempore caritatis in pædictas Ciuitates, & Terras de licentia Summi Pontificis defertur. Sed hæc ex abundanti, quia de huiusmodi contractu non disputatur.

SVMMARIVM IVRIVM.

Ad perpetuam rei memoriam.

N.I. LICET merum, & mixtum imperium in Patrimonio Beati Petri in Tuscia ad Apostolicam Sedem spectare noscantur, nihilominus nos vt subditorum nostrorũ sint certa iudicia, & eo roboris amplioris, quo indubiè ex nostra auctoritate procedẽt, neuè maleficia remaneant impunita &c.

Bladi, vel annonæ grassiam: extra terminos Patrimonij extrahi prohibemus, nisi deferatur ad locũ, vbi moratur Romana Curia, de gratia tamen speciali cõcedimus, quod deferatur ad Vrbem; de vna tamen Ciuitate Castro, vel Terra Patrimonij ad aliam, vel aliud ipsam deferri de Rectoris licentia toleramus absque redemptione, & fraude. & præsertim quãdo vnus locus abundat, & alius patitur penuriam de prædictis, compulsione remota, nisi à sæpè dicta Sede Rector haberet aliud in mandatis. Quoties ad Rectorem prædicti Patrimonij, vel ad eius Curiam ab vniuersitatibus, seu personis singularibus contigerit appellari mãdamus appellationes legitimas recipi, ipsisq. deferri, & friuolas, ac minus legitimas reprobari, ac repelli &c. Nulli ergo &c. nostræ concessionis, præcepti, inhibitionis, prouisionis, constitutionis, prohibitionis, tolerantiæ, mãdati, & voluntatis &c. Datum Laterani 13. Kalendas Februarij anno quinto.

N.II. Ex libro Apodixarum, & denariorum, quos recepit Durantius de Serris Clericus Ruthenen Dioc. Notarius, Stephani Loscout Canonici Ecclesiæ S. Mariæ Maioris Pictauiensis Thesaurarij Patrimonij B. Petri in Tuscia pro S. R. E. anno 1331. Ind. 14. Ioannis 22. anno 15.

Die Lunæ 9. Nouembris 1332.

Item à Scliuieno de Bulseno pro vna salma bladi portanda de *Capitemontis* ad Bulsenum hodie, & cras 12. denar.

Die Martis 19. Octobris 1333. &c.

Item à Iussio Magistri Domini Viti de Viterbio pro tribus salmis bladi cras Viterbium de *Capitemontis* 13. sol. paparinorum.

Die Sabathi 13. Februarij 1333. recepi &c. Item à Tuccio Nuciolini de Vetralla pro duabus salmis bladi portandis de *Bisentio* Vetrallas infra duos dies 11. sol.

Die Martis 16. Februarij recepi ab Angeluccio Matthæi de Bulseno pro decem salmis bladi conducendis de *Bisentio* Viterbium infra quatuor dies 10. sol.

Die 14. Augusti 1331. eadem die recepi à Minicuccio de Bulseno pro duabus salmis grani, & ordei de *Latera* ad Bulsenũ intra octo dies conducẽdis 11. sol. pp.

Die 28. Augusti 1331. eadem die recepi a Santuccio de Bulseno pro duabus salmis grani de *Latera* ad Bulsenum intra duos dies conducendis 11. sol. pp.

Item à Tutio Martinelli de Griptis pro quatuor salmis bladi de *Plandiano* Viterbium cras conducendis iiij. sol.

Item à Masso Molendinario de Valentano pro tribus salmis bladi de *Plandiano* Viterbium conducendis cras iij. sol

Die Sabathi 6. Martij. Item à Cobello, & Tussio Petri de Viterbio pro quatuor salmis bladi de *Plandiano* Viterbium die Lunæ proxima conducendis iiij. sol

Die Dominica vltima Februarij 1333.

Item à Peloso Victurali de Montesflascone pro quatuor salmis bladi de *Plandiano* Viterbium intra duos dies iij. sol.

Die Lunæ 1. Martij 1333.

Item à Ceccho Petrutij de Monteflascone pro duabus salmis bladi cōducendis de *Planiano* Viterbium cras ij. sol.

Die Iouis 18. Februarij 1333.

Item à Coluccio Vannicelli de Viterbio pro sex salmis bladi portandis de *Farneto* Viterbium intra quatuor dies vj. sol.

Die Iouis 4. Martij recepi ab Angelutio de Farnese pro duabus salmis bladi de *Farnese* Viterbium cras conducēdis ij. sol.

Die Iouis 18. Februarij 1333. recepi à Peloso de Monteflascone pro quatuor salmis portandis de *Iscla* Viterbium hodie, & cras iiij. sol pp.

Item à Bastardo, & Mussio Molendinarijs de Bulseno pro 11. salmis bladi portandis de *Iscla* Viterbium intra tres dies 11. sol pp.

Die 19. Augusti 1331. recepi ab Andriolo de Griptis pro duabus salmis grani de Castro *Criptarum* ad Vrbem Veterem conducendis die Veneris, vel die Sabathi proximo ij. sol.

Die 10. Septembris recepi à Rosso de Bolseno pro duabus salmis bladi, vel farinæ de *Griptis* Bulsenum, & à Tocha de Griptis pro tribus salmis bladi de *Griptis* ad Vrbem Veterem intra quinque dies conducendis v. sol. pp.

Die 17. Maij 1331. recepi ab Andrucho de Pictanella pro sex salmis grani de *Canino* ad Tuscanellam per se, vel alium conducendis hodie, & cras vj. sol. pp.

Die 4. Septembris recepi à Falco de Valentano pro sex salmis grani extrahendis de *Canino* ad Castrum Valentani die Dominica proxima cōducendis v. sol. pp.

Die Dominica vlt. Ianuarij 1333. Item à Tutio Fredi de Monteflascone pro septem salmis bladi portandis de *Cellulis* Viterbium intra tres dies vj. sol. viij. den.

Die Dominica 11. Februarij 1333. Itē à Tutio Fredi, & Lucio Venturelli de Monteflascone pro octo salmis bladi Viterbium portandis de *Cellulis* infra tres dies viij. sol. pp.

Die Mercurij 10. Febr. 1333. Item à Mucciarello Vannelli de Viterbio pro octo salmis bladi portandis de Castro *Salæ* Viterbium intra tres dies viij. sol. pp.

Die Iouis 18. Februarij. Item à Putio Golomiæ, & Cenheto sal.....de Griptis pro sex salmis bladi portandis de Castro *Sala* Viterbium intra tres dies vij. sol.

Dies Sabathi 15. Augusti 1332. recepi à Seuerio de Valseno pro duabus salmis bladi portandis de *Martha* ad Vulsenum hodie, & cras ij. sol.

Die Veneris 30 Octobris. Item à Mathucio de Volseno pro duodecim salmis bladi sportandis de *Martha* Vulsenum intra duos dies xij sol. pp.

Die 14. Nouembris 1331. Item à Nardo Petri de Vrbe Vetere pro quinquaginta salmis grani de *Gradulis* ad Vrbem Veterē infra decē dies cōducendis 50. sol. pp.

Die Mercurij 11. Decembris 1332. recepi à Nino Ioannis de Gradolis pro 19. porcis de *Gradulis* ad Vrbem Veterem solidos tres. denarios nouem.

Die 4. Augusti 1331. recepi à Petro Angeli Thomasij de Valentano pro 25. salmis grani de *Valentano* ad Volsenum per tres dies &c. conducen. 20. sol.

Die Mercurij 29. Ianuarij 1332. Item à Menico Salti de Farneto pro 10. salmis grani de *Valentano* ad Tuscanellam intra tres dies conducendos 10. sol. pp.

EVgenius Episcopus Seruus Seruorum Dei. Dilecto filio nobili viro Rainutio quōd. Petri de Farneto Domicello Tuscaneñ Diœcesis salutem, & Apostolicam benedictionem. N. III.

Dudum siquidem videlicet quarto Idus Ianuarij Pontificatus Nostri Anno tertio eximiam tuam deuotionem, ac fidelitatis constantiam, quam erga nos, & Romanam Ecclesiam ipsis affectibus cōtinuo

tinuo ostendisti, necnon tuam in nostris & dictæ Ecclesiæ necessitatibus liberalitatem considerantes, commoditati, & indemnitati tuæ prouidere voletes tibi Castrum nostrum Montisalti Viterbień, & Tuscaneń Diœcesis cum Roccha, eiusq. territorio, & districtu, ac cum molendino, passagio, pratis, pascuis, montibus, siluis, aquis, terris cultis, & incultis, alijsq. suis iuribus consuetis, & pertinentijs vniuersis pro quantitate 11900. florenorum auri de Camera, quos de tuis stipendijs facto diligenter, & fideliter calculo à nobis, & Camera Apostlica habere restabas per alias nostras certi tenoris letteras nostro, & Romanæ Ecclesiæ nomine per te, ac tuos vsque ad quinquennium à data dictarum litterarum computandum tenendi, possidendi, regendi, gubernandi, & custodiendi tuis sumptibus, & expensis, certis alijs clausulis, & conditionibus adiectis plenam, & liberam concessimus facultatem. Cum autem ob exiles præfatæ Cameræ redditus tibi prædicta pecuniarum quantitas nondum à nobis fuerit restituta vt ampliorem nostram, & dictæ Ecclesiæ, ac Sedis Apostolicæ gratiam sortiaris, & ad ea, quæ nostrum, & dictæ Ecclesiæ honorem, & statum respiciunt feruentius animeris, tuis etiam in hac parte supplicationibus inclinati, tibi Castrū prædictum cum Roccha, eiusque territorio, & districtu, ac cum Molendino, passagio, montibus, siluis, aquis, terris cultis, & incultis, alijsque suis iuribus consuetis, & pertinentijs, vniuersis, certis alijs conditionibus adiectis pro summa 11900. florenorum auri de Camera prædictorum vsque ad triennium à data præsentium computandū dictas primas litteras quoad reliquum futurum tempus harū serie reuocantes, nosto, & dictæ Romanæ Ecclesiæ nomine per te, ac tuos tenendi, possidendi, regendi, gubernandi, & custodiendi tuis sumptibus, & expensis, ita tamen quod si ante elapsum huiusmodi triennium dicta summa tibi, vel procuratori tuo ad id speciale mandatum habenti persolueretur, tu nihilominus, ac tui dictum Castrum cum Roccha, molendino, pascuis, ac iuribus, & pertinentijs huiusmodi vsque ad finem dicti triennij debeas, & debeant libere possidere, & si forsitan immediatè post finitum prędictū triennium nondum tibi de præfata summa satisfactum foret, & deinde quamprimum tibi satisfactum esset, eo ipso possessionem vacuam, liberam, & expeditam Castri, territorijque districtus pertineń, & Rocchæ prædictarum in manibus nostris siue dictæ Ecclesiæ, vel alijs a nobis, seu dicta Ecclesia deputandis liberè assignare, & ponere tenearis, & teneantur, ita tamen quod d. Camera tibi, siue tuis pro reparatione, & fabrica Castri, & Rocchæ prædictorū nihil satisfacere, & soluere teneatur, & insuper introitus redditus, & prouentus ex Castro, molendino, passagio, pascuis, territorio, iuribus, districtu, & pertinentijs supradictis quomodolibet prouenietibus, quos in sortē dictę summę minime volumus cōputari, infra dictū terminum, & deinde quamdiu præfata Camera ipsam summam 11900. florenorum auri soluere distulerit, atque retardauerit, leuandi, recipiendi, percipiendi, & exigendi, & in tuos vsus, ac pro defensione, & custodia Castri, & Rocchæ prædictorū libere conuertendi, ita tamen quod habitatores, & incolæ eiusdem Castri vltra onera consueta per te, & tuos non grauētur. *Et insuper tibi, ac tuis dicta concessione durante frumentum, & cæteras alias res, & bona in territorio, & districtu huiusmodi dūtaxat recollecta, iure Dohanæ salis excepto, ex dicto Castro, eiusque territorio & districtu extrahi, & ad loca quæcumque tàm per mare, quam per terram dummodo nobis, & prædictæ Romanæ Ecclesiæ inimica non existant conduci, & deferri faciendi plenam, & liberam*

ram auctoritate Apostolica concedimus facultatem. Volumus tamen, & decernimus per præsentes vt huiusmodi concesſione durante singulis annis de fructibus, redditibus, & prouentibus dicti Castri nobis, & successoribus nostris Romanis Pōtificibus canonicè intrantibus in festo Assumptionis B. Mariæ Virginis de mense Augusti pro censu, & nomine census decem librarum ceræ laboratæ tu, ac tui soluere tenearis, ac teneantur, mandantes de nouo dilectis filijs habitatoribus, hominibus, & incolis dicti Castri medio tempore, quamdiu prædicta summa tibi, siue tuis satisfacta non fuerit, tibi, ac tuis tanquam Rectoribus, & Gubernatoribus Castri, Rocchæ, & districtus prædictorū per nos, & dictam Ecclesiam deputatis in omnibus, quæ ipsis mandaueris, siue mādauerint plenè pareāt, & intendant, alioquin sententias, siue pœnas, quas rite tuleris, siue tulerint in rebelles ratas habebimus, illasque faciemus auctore Domino vsque ad satisfactionem condignam inuiolabiliter obseruari. Datum Florententiæ Anno Incarnationis Dominicæ 1435. quarto Kal. Decembris Pontificatus nostri Anno quinto.

N.IV. NIcolaus &c. Dilecto filio nobili viro Rainutio quōdam Petri de Farneto Domicello Tuscaneñ salutem.

Cassa de mandato S. D. N. quia satisfactū est Rainutio, restituitq. Castrū Montisfalti, vt cōstat lib. 1. diuers. Cam. Apost. S. Consin.

Dum firmam, & illibatā deuotionis tuæ erga statū Ecclesiæ integritatem diligenter attendimus, tuamq. in nostris, & dictæ Ecclesiæ necessitatibus, quas de præsenti imminere cognouisti liberalitatem paterna consideratione pensamus, dignum reputamus, & cōgruum tuæ indemnitati prouidere, vt pro tuis benemeritis, ac fidelitatis obsequijs securitatem debitam consequaris. Cum itaque tu pridem pro tuæ fidei sincera constantia, & ad aliorum etiam exemplum, nobis, aut alteri, nostro, & Romanæ Ecclesię nomine ad omnem libitum nostrum omni prorsus exceptione Iuris, aut facti postposita, & absq. vllo temporis interuallo restituere, & reassignare effectualiter spoponderis Castrū nostrum Montisfalti Viterbieñ, & Tuscaneñ Diœcesis tibi cum Roccha, eiusque territorio, ac districtu cum molendino, passagio pratis, pascuis, montibus, siluis, atq. terris cultis, & incultis, alijsq iuribus, & pertinētijs suis vniuersis, ad nos, & Cameram Apostolicam pertinen. per felicis recordationis Eugenium Papam Quartū prædecessorem nostrum pro quantitate vndecim millium, & noningētorum florenorum auri de Camera tibi de stipendijs tuis à prædicta Camera deberi restātium suppignoratum, seu alias cōcessum, vt in litteris super inde confectis, quarum tenores hic haberi volumus pro sufficienter expressis, continetur; habita dumtaxat à nobis cautela, & promissione de 9000. similibus florenis tibi pro integra, & totali satisfactione supradictæ maioris summæ ab ipsa Camera, seu officialibus eius persoluendis, residuum spontè tua omnino remittens. Volentesq. ijs omnibus consideratis commoditati, & indemnitati tuæ efficaciter prouidere, vt sic inposterum, & omni tempore ad seruiendū dictæ Ecclesię attentius animeris, tibi antedicto Rainutio, tuisq. hæredibus, & successoribus pro dicta 9000. florenorum quantitate recipienda omnes, & singulos fructus, introitus, redditus, & prouentus pecuniarios, qui ex Prouincia nostra Patrimonij Beati Petri in Tuscia tam de præterito, quam in futurum eidem Cameræ qualitercumque & quauis ex causa ordinariè, vel extraordinariè debeantur vsq; ad integrā dictæ summæ satisfactionem, prouisionibus, & salarijs officialium nostrorum dictæ Prouinciæ dumtaxat exceptis, auctoritate Apostolica, obligamus,

&pro

& pro obligatis, iamq. adiudicatis haberi debere post dicti Castri nostri restitutionem factam, decernimus per præsentes, mandatis concessionnibus, aut alijs in contrarium non obstãtibus quibuscumque; mandantes harum serie Thesaurario, ac Dohanerio dictæ Prouinciæ præsentibus, & futuris, alijsq. ad quos spectat, quatenus absque alterius mandati nostri expectatione, tibi, aut legitimo Procuratori tuo pecunijs ad ipsorum manus vndecumque, & quouis modo prouenientibus tam ex Dohana Salis, & pascuis pecudum, & aliorum animalium, quam Tractis frumentorum, & aliorum bladorum, ac Tertiarijs, & alijs quibusque, & quas ad Cameram ipsam in dicta Prouincia spectare quomodolibet cognouerint successiuis temporibus vsq; ad dictam 9000. florenorum summam tradãt realiter cum effectu; quietationem, ac finalem remissionem de solutis cum pacto de vlterius non petendo à te, vel tuo procuratore legitimo recepturi. Deuotionem autem tuam hortamur, vt quemadmodũ hactenus tuę fidelitatis firmitudinẽ absque hæsitatione demõstrare studuisti, sic de cætero firmiter continuare procures vt tuis, ac tuorum dignis operibus inspectis ab Ecclesia continuis honoribus extolli, & fauorabiliter pertractari merearis. Datũ Romæ apud S.Petrum anno &c. 1447. 18. Calendas Nouembris Pontificatus nostri anno primo.

N. V. Notu'a integra cõcessionis Montisalti.

GRaui, & bono Præsidi conuenit Prouinciam sibi regendam commisśã malis hominibus expurgare, nam latrones, plagiarios, fures conquirere debet, & prout quisque deliquerit in eum animaduertere, eorumq. receptores coercere, sine quibus huiusmodi facinorosi homines diutius latere nequeunt, ex quo pacata, fructuosaque Prouincia redditur. Considerantes itaque Corsos Terrã Montisalti inhabitare, in multa mala procliues esse, nam latrocinia in Dohanis Patrimonij in Tuscia B. Petri plurimum exercent, abigeatus varios committunt, furta, & rapinas flagrantissimas faciunt, quo fit vt ipsi affidati cum suis animalibus in dictis Dohanis ita maximis damnis afficiũtur, quod breui tempore vlterius ad dictas Dohanas non accederent, & consequenter Camera ipsa maximis damnis afficeretur, nedum alij transeuntes, & incolentes dictas Dohanas pręfati Patrimonij, & quia vt supra ostensum est ad officium nostrum spectat, quantum cum iustitia possibile est istis inconuenientibus nullo modo posse subuenire, & prouidere inuenimus, nisi dictos Corsos à dicta Terra Montisalti recedere, & migrare faciamus, de eorum melioramentis, & bonis prius, & ante omnia satis facto, & quia occurrebant alia plurima pericula, videlicet quod destituta dicta Terra Montisalti facilè Piratæ, & infideles, dictis Dohanis omni præsidio destitutis ab alto in Terram descendentes præfatos affidatos, & eorum bona, & animalia, ac alios incolas dictarum Dohanarum infestarent, & cum istis difficultatibus non possit occurri, nisi alicui potenti viro Roccha, & Arx reficienda terræ Montisalti, ac ipsa Terra in nobile feudum concedantur cũ pactis, & conditionibus, quod directum dominiũ, & ciuilis possessio præfatæ Cameræ illæsa remaneant, & affidati, & alij incolæ tuti ab omnibus iniurijs, & damnis omni tempore sint, & remaneant, & ea solitos, & consuetos prouentus habere possit, cõsiderantes quod huiusmodi difficultates nemo melius, & facilius potest tollere, & illis occurrere, quam Illustriss. D.Petrus Aloysius Farnesius, quia & prudens, & fortis est, ac propter sui status vicinitatem potentissimus, hinc est quod anno à Natiuitate Domini 1535. die 29. mensis Maij Põtificatus S.D.N. Pauli diuina

uina prouidentia Papæ III. anno primo congregati, & coadunati in Palatio Reuerendiss. D. Augustini tituli S. Apollinaris Presbyteri Cardinalis S.D.N. Papæ, & S.R.E. Camerarij præfatus R.D. Camerarius Philippus de Senis Cameræ Apostolicæ Clericus Decanus, Ascanius Episcopus Ariminen. Thesaurarius, Ioannes Gaddius, Vbertus Terdonen, Fabius Bisignanen, Ioãnes Hieronymus Papien Federicus Tudertin Cameræ Apostolicæ Præsidentes, & Clerici assistentibus sibi Dominis Paulo Hieronymo Franco Præsidente, & Benedicto de Valentibus Fisci eiusdem Cameræ Procuratore, & de præmissis vt supra tractantibus, & consultantibus, habitaque matura consideratione super oportuna prouisione desuper faciẽda, ex prænarratis, & alijs rationabilibus causis moti sponte, & ex certa eorũ scientia, ac ex decreto, ordinatione, & matura deliberatione per eosdem desuper factis deuenerunt ad infrascripta pacta cõuentiones, & capitula cum præfato Illustrissimo D. Petro Aloysio absente, & D. Ioanne Nicolao Angelono de Monteleone laico Spoletano præfati Illustrissimi D. Petri Aloysij Procuratore prout de suo mandato cõstare asseruit per acta D. Petri Aloysij de Atteuantis Cameræ Apostolicę Notarij præsente, & acceptante, ac legitimè pro præfato eius principali, ac hæredibus, & successoribus stipulante, videlicet quia præfati Præsidentes, & Clerici dederunt tradiderunt, & concesserunt in nobile feudum præfato Illustrissimo D. Petro Aloysio absenti præfato eius Procuratore præsente, & vt supra acceptante, & legitime stipulante præfatum Castrum Montis alti ad S D. N. Papam, & Cameram Apostolicam spectans, & pertinens vna cum tenutis, quas de præsenti possident, & gaudent Montisaltenses, videlicet piscinã dictam alias la Valle Sanguinara, Macchia dell'Orto, Castellaria, Banditella de Montealto Camposcala, Malserrana, Ristretto delle vigne cum eorum confinibus solitis, & consuetis, & ad præfat um S. D. N. & Cameram Apostolicam spectañ, & pertineñ pro præfato Illustrissimo D. Petro Aloysio, iusque filijs, & descendentibus vsq. ad quartam generationem per lineam masculinam descendentem, incipiendo à filijs eiusdem D. P. Aloysij in feudum nobile, & perpetuum vt supra pro annuo censu, siue canone vnius crateris argenti puri ponderis vnius libræ in festiuitate Beati Petri, & Pauli Apostolorum de mense Iunij quolibet anno per eundem D. Petrum Aloysium, & hæredes prædictos hic Romæ Reuerendiss D. Camerario pro tẽpore, & præfatis DD. Clericis, & Thesaurario existeñ persolueñ, ad habendum, tenendum, possidendum, vsufructuandum, & fructificandum, ita tamen quod desinente dicta quarta generatione Castrum prædictum cum dictis tenutis, & pertinentijs earundem vna cũ omnibus melioramentis prædictis reuertatur ad præfatam Cameram, ita quod liceat eidem Cameræ sua propria auctoritate capere possessionem eorundem Castri, & Tenutarum, & sint, & esse intelligantur Cameræ prædictæ prout erant ante tempus præsentis contractus, saluo tamen, & reseruato iure hæredibus, & successoribus prædictis post quartam generationem prædictam petendi confirmationem, ad quam faciendam ipsa Camera teneatur, soluto tamen eidem Cameræ Apostolicæ per præfatos hæredes allodio solito, & consueto cum pacto inter partes prędictas inito, & cõuento quod prefatus Ill. D. Petrus Aloysius teneatur reficere, & restaurare Arcem dictæ Terræ, & ibidem præsidium viginti equitum pro tuitione, & defensione affidatorum, & Dohanæ tẽpore, quo inibi eosdem permanere contigerit; deinde verò in reliqua parte anni, quo affidati prædicti recesserint octo

equitum pro tuitione colonorum dicti Castri, ac frumentorum, & bladorum in dictis tenutis, & territorio existentibus tempore messis tenere, itaq; pariter idem Petrus Aloysius teneatur satisfacere eisdem Corsis de æquiualenti pretio, & valore bonorum, quæ in dictis Castro, seu territorio, & Tenutis prædictis habent, & & possident in pecunijs, seu alijs bonis æquiualentibus. Item quod dictus Petrus Aloysius, & sui hæredes & successores prędicti teneantur soluere censum prædictũ annuatim temporibus, vt supra; Item quod prædictus D. Petrus Aloysius teneatur prædictos Corsos, à dicto Castro expellere, & Castrum ipsum cum illius territorio ab eisdem Corsis euacuare, & ab eorumdem Corsorum, & Piratarum, ac infidelium insultibus, violentijs, & deprædationibus Castrum prædictum cum eius territorio pro posse tueri, & defendere, & è contra R.D. Camerarius, & Præsidentes, & Clerici promiserunt quod Castrum cum Tenutis, & Iuribus, & pertinentijs prædictis ad prædictum S.D.N. & Cam. Apostolicam spectat & pertinet, nec fuit & est alicui alteri personę venditum, locatum, vel alienatum, nec de eisdem Castro, & Tenimentis est factus aliquis contractus, vel extractus in præiudicium præsentis contractus sub hypotheca, & obligatione omnium, & singulorum bonorum Cam. Apostolicæ prædictæ dantes potestatem &c. eidem Illustriss. D. Petro Aloysio quod propria eius auctoritate possit capere possessionem dicti Castri, & tenutarum prædictarum absque alia Iudicis sententia &c.

N.IV. PAulus Episcopus Seruus Seruorum Dei. Ad futuram rei memoriam. Sedis Apostolicæ prouidentia circumspecta, quæ per officiales suos præsertim in commodum ipsius facta dicuntur libenter cum ab ea petitur Apostolici muniminis firmitate corroborat. Exponi nobis nuper fecerunt dilecti filij Præsidentes, & Clerici Cameræ Apostolicæ, ac nobilis vir Petrus Aloysius de Farnesio Domicellus Romanus, quod cum ipsi Præsidentes, & Clerici ex quamplurimis præsertim Dohaneriorum Prouinciæ nostræ Patrimonij B. Petri querelis, & lamentationibus accepissent quod habitatores Montisalti Viterbień, seu Tuscaneń, aut alterius Diœcesis varia, & diuersa damna, ac graues iniurias personis in territorio dictæ Terræ animalia affidata tenentibus, seu per illud transeuntibus inferebant in maximum ipsorum Dohaneriorum, & Cameræ præiudicium, ac scandalum plurimorum, ipsi Præsidentes, & Clerici cupientes desuper oportunum adhibere remedium ac considerantes damnis, scandalis, & iniurijs huiusmodi nullo meliori, & faciliori modo occurri posse, quam medio dicti Petri Aloysij, qui ex eo quod complura oppida, & loca eidem Terræ Montisalti vicina habet inconueniẽtibus præmissis obuiandi commoditatem haberet, hac, & alijs eorum animum mouentibus causis, & cõsiderationibus moti, habita de præmissis in eadem Camera discussione Terram Montisalti prædictam cum piscina alias valsanguinara, Macchia dell'orto, Castellaria, Banditella, Camposcala, & Malferrante, ac forsan alijs tũc expressis tenimentis, seu villis, & pertinentijs dictæ Terræ Montisalt; cum eorũ confinibus dicto Petro Aloysio pro se, & suis filijs, ac nepotibus ex masculina linea descendentibus vsq ad quartam generationem incipiendam à filijs suis in feudum nobile sub annua responsione vnius crateris argenti ponderis vnius libræ, hoc dicto, quod teneatur arcem dictæ Terræ restaurare, & melioramenta ipsa finita generatione intelligantur donata dictæ Cameræ, teneaturq. ipsa Camera post huiusmodi generationem finitam successoribus

ribus

ribus dictum feudum soluto allodio, seu laudemio confirmare, ac cum potestatibus, facultatibus, pactis, conditionibus, promissionibus, seu obligationibus, & cautelis etiam tunc expressis concesserũt prout in litteris patẽtibus dictorum Præsidentium & Clericorum, seu publico instrumento desuper confectis plenius dicitur contineri. Cum autem sicut eadem expositio subiungebat Præsidẽtes, & Clerici, ac Petrus Aloysius præfati cupientes dictam cõcessionem pro illius subsistentia firmiori per nos approbari, & confirmari, pro ipsorum parte, & præsertim Præsidentium, & Clericorum Cameræ asserentium se dicto Petro Aloysio, quod cõcessio prædicta, sicut præfertur, facta per nos confirmaretur, & approbaretur promisisse, nobis fuit humiliter supplicatum vt eorum votis circa præmissa annuere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur volentes vt qui cum ministris nostris contrahunt pactorum sinceram obseruationem, nostramque, & dictæ Sedis gratiam, & fauorem omnino sentiãt, (attendentesq., quod alias felicis recordationis Eugenius Papa Quartus prædecessor noster dictam Terram Montisalti quondam Rainutio Farnesio, vni ex ipsius Petri Aloysij progenitoribus ex certis tunc expressis causis concessit, volens vt idem Rainutius, & eius successores frumenta, & alia bona ex præfata Terra Montisalti, eiusq. districtu, & territorio absq; aliqua vectigalis, seu pedagij solutione liberè extrahere, & ad loca quæcumque, tàm per Terram, quàm per mare conduci facere posset) Concessionem huiusmodi, ac prout illam concernunt omnia, & singula in dictis litteris, seu instrumento contenta auctoritate Apostolica tenore præsentium approbamus, & confirmamus & præsentis scripti patrocinio cõmunimus, supplentes omnes, & singulos, tàm iuris, quàm facti defectus, si qui forsan interuenerint in eisdem, *& nihilominus dicti Eugenij prædecessoris vestigijs inhærendo, volentes erga eundem Petrum Aloysium nos reddere gratiosos, ei, suisq hæredibus, & successoribus præfatis frumenta, & alia bona ex Montisalti, & aliis suis Oppidis, Terris, locis, quæ vt præfertur obtinet, eorumq. districtibus, & territorijs liberè, & absque solutione alicuius vectigalis, seu pedagij extrahendi, & ad loca quæcumque tàm per mare, quàm per Terram conduci faciendi plenam per præsentes concedimus facultatem,* decernentes pro præsentium, & in eis contentorum validitate, & efficacia per quoscumque Iudices quauis auctoritate fungentes sublata, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate iudicari, & diffiniri debere, necnon irritum, & inane, quicquid secus super his per quoscumque quamuis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, cæterisq. contrarijs quibuscumque. Datum Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo trigesimo quinto duodecimo Calendas Ianuarij Pontificatus nostri anno secundo.

Paulus &c. Ad futuram rei memoriam · Cælesti Altitudinis Potentiæ &c. Dudum siquidem cum cla. me. Petro Aloysio seniore genitore, & Angelo germano, ac alijs omnibus, aiisimilis mem. Rainucio de Farnesio etiam per lineam transuersalem descẽdẽtibus maioribus nostris, quibus Canini Gradularum, ac Abbatiæ ad Pontem Castreñ, necnon Valentani, & Lateræ in Vicariatum, ac Pinzani, Cassani, & Tassani Castra, & Insula cum Terra Marthæ, & Roccha, Canarij Montisflasconeñ, & Tusculañ Diœc. per fel. rec. Eugenium Quartũ Nicolaum Quintum, Martinum etiam N.VII.

Quin-

Quintum, Pium Secundum, & Paulum etiam Secundum Rom. Pontifices prædecessores nostros etiam forsan consistorialiter successiuis vicibus & temporibus cū solutione census annui Cameræ Apostolicæ vnius crateris argenti ad tertiam generationem concessa fuerant, de medio sublatis, Castra, Terrę, & loca prędicta &c. ad nos solos &c. deuenissent, & nos illa omnia, necnon Castrum Vici etiam tunc dirutum, & inhabitatum, ac Tenutam Casamalæ, Sutrinæ, ac Nepesinæ Diœc. obtineremus recol. me. Leo Papa X. &c. concessit &c. & demum dicto Clemente prædecessore, sicut Domino placuit, de medio sublato, nos diuina fauente clementia ad summum Apostolatus apicem assūpti eidem Petro Aloysio iuniori Terram Montisalti eiusdem Tusculanæ Diœc. pro se filijs, & hæredibus suis masculis in quartam generationem sub certo annuo censu ex certis causis tunc expressis, ac postmodum etiam Ciuitatem Nepesinā etiam cum sua Arce, & alijs tunc expressis d. l. filio Octauio de Farnesio dicti Petri Aloysij iunioris secūdogenito in duodecimo, vel circa suæ ætatis anno constitu to ad vitam suam tantū, & postremo etiā de venerabilium fratrum nostrorū eiusdem S. R. E. Cardinalium consilio, & assensu Ciuitatem Castren. in Prouincia Patrimonij Sancti Petri, Castrumq., siue Castellum, vel Oppidum Griptarum dictæ Montiflasconen Diœc. ad easdem Sedem, & Cameræ iure directi dominij pari modo spectañ, & pertineñ d. Petro Aloysio iuniori titulo permutationis, ac etiam ex causis, & rationibus tunc expressis in perpetuum allodium etiam cum mero, & mixto imperio, gladijq. potestate, & alijs tunc expressis iure superioritatis eisdem Sedi, & Cameræ tantum reseruato, ***necnon, tam circa granorum, siue frumentorum totius Status infrascripti extractionem, & facultatem illa ad quacumque loca etiam prę-*** ***fata Romanæ Ecclesiæ, & nobis immediatè, vel mediatè subiecta conducendi***, quam diuersas alias facultates, exemptiones, & alia priuilegia, & indulta concessimus, & assignauimus, aliasq. & alia fecimus, ac dicti Eugenius, Nicolaus, Martinus, Pius, Paulus, Iulius, Leo, & Clemens prædecessores concesserunt, fecerunt, assignauerunt, statuerunt, & ordinauerunt prout in singulis ipsorum prædecessorum nostrorum, & nostris, necnon patentibus, Cameralibus litteris, & alijs tàm publicis, quàm priuatis documentis desuper confectis plenius continetur. Nos igitur &c. statui domus nostræ prouidere volentes &c. necnon omnes, & singulos Vicariatus prædictos, ac illorum titulos etiā cum omnibus & singulis Iuribus, & pertinentijs suis, & ab ijsdem dependētibus, ac eis connexis, necnō etiam quo admodum succedendi alias quam, vt infra describitur, ac per nos specialiter, & expressè disponitur, ac pactū de retrouendendo Terram siue Castrum, vel Oppidum Roncilioni, ac prædictos, ac quoscumq; alios census quomodolibet solui solitos, vel alias debitos, necnon singulas prædictas, ac omnes, & singulas alias ipsorum Eugenij, Nicolai, Martini, Pij, Pauli, Iulij, Leonis, & Clementis ac aliorū quorumcumq; Romanorum Pontificum prędecessorum prædictorum, & nostras dicto Rainutio seniori, & suis descendentibus, ac successoribus, nobisq. & per nos ipsis Petro Aloysio iuniori, & Octauio cōcessas litteras, quarum tenores præsentibus pro expressis, & totaliter insertis haberi volumus, alias forsan in totum, vel in partem eisdem præsentibus litteris, & infrascriptis aduersantes, & repugnantes, siue contrariantes, seu illas limitātes, vel restringentes, aut ipsis quocumque modo derogantes, vel impedientes, harum serie penitus, & omnino cassantes et annullantes, et expressè reuocantes, necnō

F cen-

censûs prædictos, et illorum quemlibet, ac illorum solutionem remittentes, et ab illis Petrum Aloysiũ iuniorem, ac Octauium prædictos, necnon alios infrascriptos absoluentes, et liberantes, illosq., et illas similiter penitus, et omnino supprimentes, et exigentes, *ac in reliquis omnibus, & singulis in illis contentis illas, & illarum singulas, necnon omnia, & singula priuilegia, indulta, gratias, concessiones, facultates, remissiones, absolutiones, inuestituras & exemptiones, libertates*, et quascumque alias remissionum, separationum, dissolutionum, dismembrationum, et quorumcumque aliorum Rom. Pontificum prædecessorum nostrorum huiusmodi, ac nostras tàm quibuscumq; maioribus nostris prædictis, quàm nobis, ac per nos præfatis Petro Aloysio iuniori, et Octauio, ac alijs infrascriptis factas concessiones, & litteras, ac quæcumque alia tàm priuata, quàm publica documenta desuper confecta approbantes, & confirmantes, ac perpetuæ roboris firmitate subsistere, & firmiter obseruari, necnon Petro Aloysio iuniori, ac Octauio, & alijs infrascriptis perpetuo suffragari debere decernentes &c. motu simili &c. Castren. & quæ etiam alias titulo Ducatus dicta auctoritate Apostolica insignita extitit Nepesinæ Ciuitates, ac Canini, Gradularum, Abbatiæ ad Pontem, Valentani, Lateræ, Pinzani, Caffani, & Taffani, ac Insulam cum Terra Marthæ, ac Roccha Canarij, necnon quæ semper eorũdem Rainucci antiquioris, & aliorũ maiorũ prædecessorum nostrorum prędictorũ, & nostra allodia fuerunt, & sunt, nec Sedi prædictæ, aut Rom. Pontifici, aut Imperatori, vel alicui alteri Principi dominio, vel Domino in temporalibus subsũt, nec quoquomodo superiorem recognoscunt &c. Caput montis, Bisentium, Thesei, Pigienam, Mozanum, Pianzanum, Arleum, & Ciuitellam, ac Montisalti, & Gryptarum etiã cum omnibus, & singulis illarum, & illorũ territorijs, & districtibus vniuersis &c. ità quod vnicum tantum corpus sit, &c. Apostolica auctoritate prædicta tenore præsentiũ perpetuo inuicem vnimus, annectimus, & incorporamus, ac sic vnita, annexa, & incorporata ad instar aliarum Ciuitatum, & Terrarum Ducatus titulo, dignitate, & honore fulgentium perpetuo erigimus, ac Ducalibus nomine, titulo, iuribus, facultatibus, insignibus, honoribus, prærogatiuis, antelationibus, & pręeminentijs vniuersis insignimus, & decoramus, ac Ducatum ipsum cum pleno in temporalibus dominio, supremaq; & omnimoda etiam meri, & mixti imperij, ac quacumq; gladij potestate, & vniuersali iurisdictione, & illorum exercitio eisdem Petro Aloysio iuniori, & Octauio ordine successiuo, & suis primogenitis modo, & forma infrascriptis perpetuo cõcedimus, damus, & elargimur, ac eos de illo inuestimus &c. ac tam ipsi quam quicumque alij &c. iurisdictione &c. ac etiam cuiuscumque gradus supremi, meri, & mixti imperij, omniumq. & singulorum etiam impositionibus nouorum vectigalium, pontium, transitus, & passus, gabellarum, dationum etiam ad cussionem tã aureæ, quàm argenteæ monetæ, ac aliorũ quorumcumque etiam maiorum iurium, etiam regalium nuncupatorum &c. vtantur, potiantur, gaudeant, & exerceant &c. Datum Romæ apud Sãctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo trigesimo septimo pridie Calendas Nouembris Pontificatus nostri anno tertio.

IN Camera Apostolica factum fuit decretum de pretijs grani, ordei, & bladis vt infra.

Die 12. Septemb. 1550.

Pro quolibet rubro grani Iulij 42.

Pro quolibet rubro ordei Iulij [illegible]

Pro quolibet rubro auenæ Iulij 15.
Pro quolibet rubro ſpeltę Iulij 13.
In Ciuitate vetula ad eamdem ratam modium grani,quod facit rubrum 1÷ Iulij 51.
Modium ordei Iulij 24.
In Ciuitate Corneti ad ratam vt ſupra modium grani Iulij 50.
Modium ordei Iulij 23.
In Caſtro *Montiſalti* ad ratam. vt ſupra modium grani Iulij 49.
modium ordei Iulij 22.

V.A. Bononien. Cameræ Apoſtolicæ Clericus Coll. cum originali folio per me viſo, & concordat

Hieronymus de Tarano.

Adſunt ſimilia decreta vſque ad Annum 1557.

G. Aſcanius Camerarius.

N. IX. Dilectis nobis in Chriſto magnificis Viris Dominis Thomæ de Caualcantibus, Ioanni Giraldo, & ſocijs mercatoribus Florentinis Romanam Curiam ſequentibus ſalutem in Domino Humilibus nomine veſtro nuper porrectis ſupplicationibus inclinati. Volentes vobis ſpecialem gratiam facere de mandato &c & auctoritate &c. vobis vt omnem tritici quantitatem vobis ab Illuſtriſs. D. Hieronyma Vrſina Parmæ, & Placentiæ Duciſſa, & Ducatus Caſtrenſis adminiſtratrice ad bonum computum ſummæ vobis per Illuſtriſsimum D. Horatium Farneſium Ducem Caſtrenſem, vt dicitur, debitæ conſignatam, & quam in Caſtro Montisalti habere dicitis rubra quingenta inſimul non excedentem in toto vel parte quibuſcumque dicti Ducatus Caſtrenſis incolis, & habitatoribus vendere, & alienare, ac mutuo dare, & permutare, ſeu ſi magis videbitur illã ex dicto Caſtro Montisalti, ſeu quibuſuis alijs dicti Ducatus Caſtrenſis locis, ad quæ illam pro tempore adduci contingeret vnica extractione, ſeu pluribus extractionibus extrahere, & ad quæcumque, tàm Patrimonij, quàm alias Prouincias, Ciuitates, & loca ſtatui Eccleſiaſtico ſubiecta conuehere, paſique modo in ipſis Patrimonij, ac alijs Prouincijs, Ciuitatibus, & locis vendere, alienare, mutuo dare, & permutare per quoſcũque Agentes veſtros, præſertim noſtrarũ oſtenſores liberè, licitè, & impunè poſsitis, & valeatis earundem præſentium tenore gratioſè cõcedimus, & indulgemus, diſtrictius inhibendo mandantes propterea vniuerſis, & ſingulis Commiſſarijs, & officialibus ſuper huiuſmodi deputatis, cæteriſque, ad quos quomodolibet ſpectat, & in futurum ſpectabit, ac quibus eædem pręſentes oſtenſæ fuerint ſub cenſuris, & mille ducatorum auri Cameræ Apoſtolicę infereñ, alijſque noſtri arbitrij pęnis ne vos, aut pro vobis agentes in pręmiſsis vllo modo, vel obtentu impediant, remorentur, vel moleſtent, alioquin &c. irritum &c. quibuſuis prohibitionibus, proclamationibus, necnon quacumque obligatione per eoſdem mercatores facta de dicta tritici quantitate in toto, vel parte ad almam Vrbem aduehenda, cæteriſque contrarijs non obſtantibus quibuſcumque. Volumus autem quod in euentum extractionis præfatæ extracta tritici huiuſmodi quantitas à tergo earundem præſentium annotetur, ne qua deſuper fraus committi poſsit ſub eiſdem pœnis in quorum &c. Datum &c. die 3. menſis Martij 1552.

G. Aſ. Card. Cam.
Fr. de Aſpra Theſ.

Hieronymus de Tarano

Adeſt alia ſimilis tracta ad effectum trãſuehendi ad Vrbem die 27. Ianuarij 1552.

Essendo neceſſario per ſeruitio di Noſtro Signore, e di queſta Santa Sede, che l'alma Città di Roma, & altre Città, Terre, e luoghi dello Stato Eccleſiaſtico N. X.

siano abondantemente prouiste d'ogni sorte di grascie, e particolarmente di grano, orgio, & altre biade, confidando Sua Santità, e noi nella fedeltà, e diligenza di M. Valentino Pellegrini, di espresso ordine di Sua Beatitudine per tenor delle presenti deputiamo, il prefato M. Valentino Commissario in tutte le Città, Terre, e luoghi dell'Ecclesiastico fuor di Roma, e particolarmente per tutto il Patrimonio, e Stato di Castro, & altri luoghi circonuicini mediate, & immediate sottoposti alla Santa Sede Apostolica con autorità di poter ordinare, & esseguire tutto quello, ch'egli giudicherà sia in seruitio di Nostro Signore secondo l'instruttione datagli à bocca da noi, e dal Reuerendissimo Monsignor Gouernatore di Roma, e Reuerendissimi Deputati sopra l'Abondanza d'espresso ordine di Sua Santità, di castigare tutti quelli che saranno trouati in frode, e ch'haueranno quocumque modo commesso, ò vero commetterano cõtrabando tanto in detto Patrimonio, come nel stato di Castro, & altri luoghi del Stato Ecclesiastico mediate, & immediate soggetti, e prouedere all'auenire, commandando à tutti particolari, Città, e Terre e luoghi del Stato prefato, & anco à tutti Gouernatori, Signori, Baroni, Feudatarij così Ecclesiastici, come secolari, ministri, & altri essecutori, ch'in tutto quello che saranno richiesti per essecutione della presente commissione dal sudetto M. Valentino Commissario, ò suoi sostituti gli debbiano senza replica alcuna vbbidire, assistere, & accompagnare, dãdogli ampla autorità di poter sostituire altri Commissarij con queste medesime autorità doue gli parerà, e di poter etiam manu regia citare, comandare, processare, condennare, priuare, & esseguire, cõponere, e gratiare tutti gli vbbidienti, publicar bandi, & applicare le pene per la metà alla Reuerenda Camera Apostolica, e per il resto ad arbitrio suo, ordiniamo ch'in ogni luogho gli sia prouisto d'honorato ricetto, e che non se gli manchi quanto egli, ò suoi sostituti ordinaranno sotto pena dell indignatione di N. Sig. & altre pene pecuniarie, e corporali da arbitrarsi da noi. In quorum &c. Datum Romæ in palatio Apostolico die 8. Iulij 1559.

B Card. Traneñ.

Io. Card. Reomañ.

Io. Bapt. Card. Conſ.

A. Episcopus Thelesinus Secr.

Adsunt aliæ similes patentes litteræ indicatæ in informatione facti, quæ breuitatis causa omittuntur.

G. Asc. Camerarius.

Vniuersis, & singulis harum nostrarum notitiam habituris salutem in Domino, & obedientiam. N. XI.

Quandoquidem nomine Illustrissimæ D. Castri Ducissæ nobis expositum fuit complures eius subditos de dicto Ducatu, & Statu Castrensi habere varias tritici veteris quantitates in locis ipsius Ducatus, & status collectas, & in Annonam Almæ Vrbis iussu fel. rec. Pauli Papæ IV. seu eius ministrorum adseruatas, seque vereri ne marcescant, quod in partibus illis triticũ ipsum vltra annum ægre seruetur; nos volentes prouidere ne triticum ipsum marcescat, simulque eidem Illustrissimæ Dominæ Ducissæ, quæ super hoc apud nos institit rem gratam facere auctoritate &c. vniuersis & singulis prædictis Illustrissimæ D. Ducissæ subditis, & alijs personis prædictis de tritico veteri huiusmodi habentibus, vt ipsum triticum vetus ex locis prædicti Ducatus, & Status extrahere, & mari, vel terra quocumque voluerint, præterquam ad partes infidelium comportare licitè, & impune possint, & valeãt, concedimus, & indulgemus strictè inhibentes tractarum Commissarijs, & alijs huius-

huiusmodi deputatis sub censuris Ecclesiasticis, & mille ducatorum auri eidem Cameræ inferendorum, alijsque nostri arbitrij pœnis, ne eosdem extrahentes triticum vetus huiusmodi desuper vllo modo, vel obtentu impediant, remorentur, vel molestent, alioquin &c. quibusuis edictis, & prohibitionibus, cæterisque contrarijs &c. volumus autem quod in extractione qualibet extracta tritici veteris quantitas à tergo earundem præsentiũ manu officialis loci, vnde extractio fiet cum attestatione, quod de veteri tritico sit, annotetur, ne qua desuper fraus committi possit sub eisdem pœnis. Datum Romæ in Camera Apostolica die 2. Septembris 1559. Sede Apostolica vacante.

G. Asc. Card. Cam.

Hier. de Tarano.

Reuocatio licentiarum extrahendi frumenta extra Statum Ecclesiasticum etiam ex causa onerosa.

PIVS PAPA QVARTVS.
Ad futuram rei memoriam.

N.XII. CVm sicut nobis innotuit plerique cum aliena iactura lucrari quærẽtes frumenta, & alia blada prętextu facultatum, & licentiarum eis, vt asserunt cõcessarum ex diuersis ditionis Ecclesiasticæ locis extrahere, & alio exportari facere satagent in pauperum illarum partiũ, ac aliorum diuersorũ præiudicium, præsertim hoc anno, in quo Annonæ nõ modica penuria habetur. Nos ad sacrã Beati Petri sedem meritis licet imparibus diuina dispositione vocati ad ea, per quæ subditorum nostrorum commodo, & necessitati consuli possit sollicitis studijs intendentes, & penuriæ huiusmodi occurrere volentes, motu proprio, & ex certa nostra scientia omnes, & singulas licentias, ac facultates extrahendi frumenta, & cuiusuis alterius generis blada ex quibusuis Prouincijs, Ciuitatibus, Terris, & locis nobis, & eidem ditioni mediatè, vel immediatè subiectis, quibusuis Communitatibus, Vniuersitatibus, & personis cuiuscumq; dignitatis, status, gradus, ordinis, vel cõditionis existentibus per quoscumque, & quomodocumque, ac sub quibuscumq; tenoribus, & formis, ac etiam ex causa onerosa concessas, quarum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus haberi volumus pro expressis, auctoritate Apostolica per præsentes reuocamus, & annullamus, ac pro nullis & nõ concessis haberi volumus; necnon quæuis bannimenta, & proclamata ac alias prohibitiones in Prouincijs, Ciuitatibus, Terris, & locis prædictis de non extrahẽdo frumenta, & blada huiusmodi facta innouamus, & innouari, ac sub pœnis in illis contentis obseruari volumus, atque decernimus, mandantes omnibus, & singulis Prouinciarum, Ciuitatum, Terrarum & locorum prædictorum Præsidentibus, & Gubernatoribus, ac alijs ad quos spectat quatenus præsentes in Prouincijs, Ciuitatibus, Terris, & locis prædictis publicent, & publicari faciant, neque ex illis frumenta, & blada huiusmodi extrahi permittant in contrarium facientibus nõ obstantibus quibuscumque: volumus autem quod præsentium transumptis etiam impressis manu Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius Curiæ Ecclesiasticæ, seu personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem fides adhibeatur, quæ adhiberetur eisdem præsentibus si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die 30. Decembris 1560. susceptiã nobis Apostolatus officij anno 1.

Franciscus Arag.

Nos

§. 2. Nos igitur, quorum est præ cæteris per debitæ prouisionis nostræ ministeriũ pręmissis obuiare, ac populorum, & subditorum pręfatorum cõmoditatibus opportunè consulere, & ne licentiarum, & facultatum huiusmodi causa alijs prodesse quidam velint, nostri rerũ penuria huiusmodi pergrauentur satagere volentes auctoritate Apostolica, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine præsentibus perpetuo valituris eas omnes, & singulas præterquam ex causa verè onerosa, solutionis videlicet, & exbursationis pecuniarum extrahendi frumenta, & cuiusuis alterius generis blada, & legumina ex quibusuis Prouincijs, Ciuitatibus, terris, & locis, nobis, ditioniq. nostræ Ecclesiasticę mediatè, vel immediatè subiectis quibusuis Communitatibus Vniuersitatibus, et personis, tàm sæcularibus, quàm quorumuis ordinum regularibus cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis existentibus, ac etiam Ducali, Marchionali, Comitali, aut alia sæculari dignitate, & excellentia, necnon Cardinalatus honore fulgentibus per nos, & prædecessores nostros præfatos, aut alios quoscumque sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cũ quibusuis clausulis, & decretis, & irritantibus etiam de necessitate exprimendis, etiam motu, scientia, & potestatis pleni tudine similibus, ac alias quomodolibet concessas, approbatas, & innouatas illarum singularum veros tenores, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur pro sufficienter expressis habentes reuocamus, cassamus, & annullamus, ac viribus vacuamus, illasq. reuocatas, cassatas, & annullatas, ac inualidas, & virib⁹ vacuas, neminiq. prodesse, aut suffragari posse, seu debere decernimus, & declaramus.

Ex Motu proprio Pij IIII. constitutione 48. in Bullario Anni 1565. fol. 115.

§. 6. Ac decernentes omnes, & singulos frumenta, ac legumina vt præfertur extrahentes, & alio asportantes facultates, & licentias ex onerosa, solutionis videlicet exbursationis pecuniarum causa sibi concessas esse allegantes, prætendentes, antequam ipsi illis modo aliquo deinceps vllo vnquam tempore vti possint, illas coram Vitellotio Cardinale, & Camerario verificari debere, ac ad id teneri, & obligatos existere, alioquin ipsis non iustificatis, & per eumdem Camerarium non approbatis easdem facultates, & licentias, aut illarum vigore, seu prætextu quascumque per eos frumentorum, bladorum, & leguminum huiusmodi de cætero factas extractiones, & asportationes nullas, & inualidas, ac de facto, & nulliter, ac præter mentem, & intentionem nostras factas fuisse, & esse ac personas taliter extrahentes, & asportantes pœnas præfatas incidisse, & incurrisse, & ad illarum totalem satisfactionem penitus teneri &c. Datum Romæ apud S. Marcum idibus Augusti anno sexto.

Hanc Constitutionem Pius V. confirmat, vt in motu proprio, de quo sub n. 10. in Bullario impresso anno 1579.

Vitellotius &c. Camerarius. N. XIV.

ILlustrißimæ D. Hieronymæ Castri Ducissæ salutem in Domino. Nomine tuo nuper nobis porrectis precibus moti volentes tibi specialem gratiam facere de mandato, de quo etiam constat Chirographo S. Sanctitatis Reuerendo D. Donato Mattheio Minali Thesaurario Apostolico generali directo penès nos dimisso, & auctoritate &c. tibi, vt per quoscũq. negotiatores, & ministros tuos, ac pro te agentes quingenta rubra tritici ex Oppido Montisalti exportare, & extra Statum Ecclesiasticum quocumque volueris pręterquam ad infidelium partes conuehere liberè, licitè, & impunè, ac absque vlla prorsus tractæ solutione possis, & valeas harum serie gratiosè concedimus, & indul-

dulgemus, strictè inhibendo, mandantes propterea Prouinciæ Patrimonij Vicelegato, Locumtenenti, Thesaurarijs, Tractarum Commissarijs, & alijs super huiusmodi deputatis, cæterisq. ad quos spectat, & quibus præsentes ostensæ fuerint sub quingentorum ducatorum auri Cameræ Apostolicæ inferen. alijsq. nostri arbitrij pœnis ne te, aut tuos præfatos in præmissis vllo modo, vel obtentu impediant, remorentur, vel molestent, alioquin &c. irritum nihilominus decernentes, quicquid secus fiet quibusuis prohibitionibus desuper editis, cæterisq. contrarijs nõ obstantibus quibuscumque; volumus autem quod in extractione qualibet extracta dicti tritici quantitas à tergo earumdem præsentium adnotetur, ne qua desuper fraus cõmitti possit sub eisdem pœnis in quorum &c. Datum Romę in Camera Apostolica die 29. mensis Nouembris 1565. Pont. anno 6.

Hie. de Tarano.

Dilecto filio nobili viro Octauio Farnesio Duci Castri &c.

PIVS PAPA QVINTVS.

N. XV. Dilecte fili nobilis vir salutem, &c. Eximia fides, & sinceræ deuotionis affectus quo nos, & Romanam reuereris Ecclesiam omnino promeretur vt eos fauores, & gratias, quibus te à Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris donatum fuisse percepimus tibi solidos, integrosq. præseruemus. Exponi si quidem nobis nuper fecisti quod alias postquam fęlicis recordationis Paulus Papa Tertius prædecessor noster tibi quæcumque frumenta, blada, aliaq. grana, & legumina in tuo Ducatu Castri, & Roncibonis, eiusq. districtu prouenientia ab inde fine aliqua licentia liberè extrahendi, & quo velles etiam extra temporale dominium eiusdem Ecclesię ad tuæ voluntatis libitum asportari, & conduci faciendi licentiam concesserat, piæ mem. Pius Papa Quartus etiam prædecessor noster, ad cuius notitiam deuenerat, quod ex frequenti similium granorum exportatione Populi, & incolæ locorum huiusmodi nimia annonæ caritate, rerumq. penuria opprimebantur per suas sub datum videlicet Idibus Augusti Pontificatus sui anno sexto confectas litteras motu proprio omnes, & singulas, præterquam ex causa verè onerosa (solutionis videlicet, & exbursationis pecuniarum) extrahendi frumenta, & cuiusuis alterius generis blada, & legumina ex quibusuis Prouincijs, Ciuitatibus terris, & locis Ecclesiæ prædictę mediatè, vel immediatè subiectis quibusuis personis etiam Ducali, Marchionali, aut alia sæculari dignitate, & excellentia, necnon Cardinalatus honore fulgentibus per eum, & alios Romanos Põtifices prædecessores suos, aut alios quoscumque etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut alias quomodolibet concessas, approbatas & innouatas perpetuo reuocauit, cassauit, & annullauit, necnon constitutiones, prohibitiones, bannimẽta, & proclamata de non extrahendo frumenta, blada, & legumina huiusmodi in Prouinciis, Ciuitatibus, Terris, & locis prædictis tàm ab eo, quàm prædecessoribus suis emanata innouauit, ac sub pœnis in illis contentis obseruari voluit districtius inhibens quibusuis personis etiam, vt præfertur qualificatis etiam in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub suę indignationis, necnon confiscationis omnium bonorum, & amissionis feudorum pœnis, ne licentiarum, seu facultatum alias tamen quam ex causa, vt præfertur onerosa, aut alio quouis prætextu directè, vel indirectè frumenta, blada, vel legumina ex Prouincijs, Ciuitatibus, Terris, & locis huiusmodi quocumque modo extrahere, & alio

alio asportare auderent, & insuper volens vt deinceps perpetuis futuris temporibus nulli quarumcumque licentiarum etiam ex causa onerosa concessarum, & concedendarum vigore frumenta, grana, & legumina huiusmodi in toto Statu Ecclesiæ absque patētibus litteris pro tempore existentis Camerarij Sanctæ Romanę Ecclesiæ sub similibus pœnis extrahere possent, prout in prædictis, & sibi desuper concessis Pauli prædecessoris huiusmodi litteris plenius continetur. Cũ autem sicut eadem expositio subiũgebat tu tantã grani quantitatem ex dicto Ducatu extrahere non soleas, quod propterea populus, & habitatores illius Annonæ penuria laborare possint tibi ne dictarum tibi cōcessarũ litterarum frustreris effectu prouidere, teq. gratioso fauore prosequi volentes tuis in hac parte supplicationibus inclinati, te, ac facultatem tibi concessã, & desuper confectas litteras prædictas aduersus Pij prædecessoris reuocationem, & alia in ea contenta, præmissa in pristinũ, & in eum, in quo prius eras statũ, ac possessionem, seu quasi extrahendi frumenta, & alia prædicta Apostolica auctoritate ex certa scientia restituimus, reponimus, & plenariè reintegramus, ac easdē facultatem, & litteras omnino reualidamus, dictamq facultatem tibi quoad vixeris de nouo concedimus, & elargimur dilecto filio nostro Vitellotio S. Mariæ in via lata Diacono Cardinali Vitellio nuncupato moderno, & pro tempore existenti dictæ Ecclesię Camerario in virtute sanctę obedientiæ, & sub indignationis nostræ, ac pro tempore existentibus Thesaurarijs, & Commissarijs, & alijs ipsius Cameræ deputatis quibuscumque sub excommunicationis, necnon etiam decem millium ducatorum auri de Camera dictæ Cameræ sine aliqua contradictione applicandorum eo ipso incurrenda pœna districtius inhibentes, ne te, vel pro te agentes super libera frumentorum, aliorumq. bladorum, & leguminum prædictorum extractione, & asportatione etiam absque vlla prorsus licentia dicti Camerarij faciendą directè, vel indirectè, dummodo tunc Vrbs nostra. & dicti Populi frumento, & alijs prædictis non indigeant impedire, molestare, & perturbare præsumãt, ac decernentes præsentes litteras quouis quæsito colore, vel ingenio de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ defectu notari, vel impugnari nullatenus posse, sed illas validas, & efficaces fore, suosque plenarios effectus sortiri, & inuiolabiliter obseruari, ac tibi *quoad vixeris* suffragari, & sic per eumdem Camerarium, & alios quoslibet Iudices, & Commissarios iudicari, & interpretari debere ac irritum, & inane si secus super his à quoquã quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari non obstantibus reuocatione, & cedula Pij prædecessoris huiusmodi, ac alijs præmissis, necnon alijs cōstitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac quibusuis reformationibus, bannis, proclamationibus, ac etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, necnon omnibus illis, quæ dictus prædecessor in suis litteris non obstare voluit, cæterisq. contrarijs quibuscumque. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annnlo Piscatoris die 8. Iunij 1566. anno primo.

Inhibitio causa cognita à Camera emanata contra Excellentiss. D. Ducem Castren. super tractis Montisalti & alios.

Aloysius Miseratione diuina Tituli S. Marci Presbyter Cardinalis Cornelius nuncupatus S.R. E. Camerarius Illustriss. & Excellentiss. D. Octauio Farnesio Duci Gastrensi, necnon Magnifico D. Gi- N. XVI.

D. Giraldo de Giraldis eius in dicto Ducatu Viceduci, & Oeconomo generali, ac etiam Magnifico D. Auditori Desiderio Pinza, seu cuicumque alteri tractarum, & frumentorum in terra Montisalti pro sua Excellentiss. Dominatione Commissario, caeterisq. suae Excellentiae Agentibus. Factoribus, Oeconomis, Officialibus, & ministris quomodolibet nũcupatis, ad quos infrascripta quomodolibet concernunt, necnon Magnif. DD. Philippo Antiori, & haeredibus Andreae Arrigucci, ac Thomae Brunacci, & Siluestro Grimaldi de Harciano de Elba, omnibusq. alijs quaecumque frumenta ex portu Montisalti quomodolibet extrahere volentibus, & alijs quibus praesentes nostrae litterae praesentabuntur, & eorum quilibet insolidum salutem in Domino, & mandatorum nostrorum obedientiam. Fuit nuper in Camera Apostolica coram nobis pro parte Magnifici DD. Rudolfi Bonfioli Camerae Apostolicae generalis Cõmissarij pro sui officij debito comparitum, & expositum non sine querela, quod licet fel. rec. Pius Papa Quartus rationabilibus causis motus omnes, & quascumque frumentorum, & aliorum bladorum tractas, seu facultates frumenta, & blada extra Terras, & loca S.R.E. mediatè, vel immediatè subiecta extrahendi quibusuis personis etiam S. R. E. Cardinalibus, necnon Ducibus, Comitibus, Baronibus, Domicellis & alijs personis quomodolibet, praeterquam ex causa verè onerosa, videlicet exbursationis pecuniarum concessas per suas desuper expeditas litteras reuocauerit, & successiuè fel. rec. Pius Papa V. super extractione huiusmodi etiã prouiderit, & propterea tractae, & extractiones huiusmodi ad eosdem S.D.N. & Cameram praedictos praecipuè in terra & portu Montisalti, tàm ex praemissis, quàm alijs rationabilibus causis in ipsa Cam. deductis. & successiue deducendis spectauerint, & pertinuerint, spectentq., & pertineant, nullusq. propterea in illis se intromittere potuerit, neque debuerit, nihilominus ad nostram, & eiusdem Camerae notitiam deuenit Illustriss. & Excellentiss. D. Ducem antedictum, eiusq. Oeconomos, Agẽtes, et ministros frumenta, et blada, tàm propria, quàm aliena ex Terra, et portu praedictis extrahere, et alijs extrahendi facultatem, et licentiam concedere eis licui e, atque licere, ac potuisse, et posse, licet falsò praetendere, et quod peius est ipsos in praeteritum extraxisse, et extrahendi facultatẽ concessisse, et sic in futurum facere velle se iactasse, et iactare in maximum S.D.N. Papae, & Camerae Apostolicae praeiudiciũ, et iacturam. Quare idem Magnificus D. Commissarius, cuius est super praemissis inuigilare, nuper propositionem hanc in eadem Camera fieri curauit, videlicet. Commissario Camerae contra Excellentiss. D. Ducem Castrensem declarari eidẽ non licuisse, neque licere extrahere granum, et blada ex Ducatu Castri, seu territorio Mõtisalti, et dictas tractas spectasse et spectare ad Cameram Apostolicam ex causis alias adducendis, et interim inhiberi iuxta formã Bullae Pij Quarti, quae quidem plena Camera hoc fecit decretũ, videlicet: ad D. Spinolam. Quare ad vlteriorem dicti Magnifici DD Commissarij instantiam dicto Reuerendiss. D Andreae Spinolae Camerae Apostolicae Clerico Praesidente, et Iudice vt supra deputato de praemissis sufficienter informato, ac honorabili D. Claudio Tibalduccio dicti Excellentiss. D. Ducis Procuratore citato, et contradicente, causaq. huiusmodi in plena Camera relata, idem D. Commissarius sibi inhibitionem iuxta formã dictae Bullae fel. rec. Pij Papae Quarti interim decerni, et relaxari instanter postulauit ex tũc eadem Reuerendiss. Camera praemissis stantibus eiusdem Bullę vigore inhibendum duxit, et inhibuit, idcirco

de mandato S.D.N. Papæ viuæ vocis oraculo nobis facto, et auctoritate nostri Camerariatus officij, ac ex antedicto decreto in eadem Camera matura deliberatione præhabita facto, vobis Illustriss. & Excellentiss. Octauio Duci, ac Magnificis DD. Viceduci, & œconomo, cæterisque alijs supradictis in executione præsentiũ nominandis harum serie inhibemus, & inhibendo præcipimus, & mandamus, ne visis præsentibus sub decem millium ducatorum auri de Camera eidem Cameræ applicandorum, ac pro illis mandati executiui, ac indignationis S.D.N. alijsq. in dicta Bulla Pij Quarti contentis pœnis, ac in iuris subsidium excommunicationis, & alijs sententijs, censuris Ecclesiasticis, & pœnis audeant, seu præsumant aliqua frumenta, seu blada propria S.R.Eccl. seu aliena extra Terram, & portum prædictos ad quæcumque loca etiam Status Ecclesiastici extrahere, seu conuehere, aut extrahendi, seu conuehendi facultatem aliquam alicui quacumque auctoritate fun. gen. quomodolibet, & quouis prætextu concedere, aut alias in præmissis, seu illorum occasione quicquam in præiudiciũ Cameræ prædictæ respectiuè attentare, seu innouare per se, vel alium, seu alios publicè, vel occultè, directè, vel indirectè quouis quæsito colore, vel ingenio, alioquin contra inobedientes ad dictarũ pœnarum, & censurarum declarationem, & executionem procedetur cõtrarijs quibuscumque, in quorum &c. Datum Romæ in Camera Apostolica die vndecima Octobris 1580. Pontificatus Sanctiss. in Christo Patris, & D.D.N. Gregorij diuina prouidentia Papæ xiij. anno nono. Visa A. Spinola Cameræ Apostolicæ Clericus Præsidens, & Commissarius. Rudolphus Bonfiolus Cõmissar. Thideus de Marchis.

In nomine Domini Amen. Per hoc præsens publicum Instrumentum cunctis pateat euidenter, & sit notum, quod anno à Natiuitate eiusdem Domini 1580. inditione octaua die verò 17. mensis Octobris Pontificatus Sanctiss. in Christo Patris, & D.N.D. Gregorij diuina prouidentia Papæ 13. anno 9. Ego Notarius infrascriptus tanquam obedientiæ filius pro parte retroscripti Magnifici D. Rudolphi Bonfioli Reuerendæ Cam. Apostolicæ generalis Commissarij retroscriptas litteras vna cum earum inhibitione in eis contentis, quas in meis manibus tenebã retroscripto Magnifico D. Desiderio Pinza, ac prædicto Siluestro Grimaldo personaliter notificaui, & intimaui, & contra dictum Vincentium della Magona grani mercatorem in Ciuitate Montisalti habitantem, & diuersarum personarum, & Communitatum agentem domi eius solitæ habitationis in personam Dominici eius famuli etiã notificaui & præsentaui, ac contra Magnificum D Giraldum de Giraldis, & supradictum D. Vincentium. ac omnes alios sua interesse putantes ad valuas Ecclesiæ, & portæ Castri Montisalti cum copiæ affixione retroscriptarum litterarum intimaui, & notificaui sub pœnis, & censuris inibi contentis parerent, & obedirent, monui, requisiui, ac inhibui prout in eisdem litteris continetur præsentibus in Terra Montisalti DD Antonio Colæ Todeschi, & Gonsaluo filio Petri de Camerino habitatoribus Terræ Ciuitellæ Test. ad præmissa vocatis, atque rogatis, & ego Nonnus Romanus publicus Apostolica, & Imperiali auctoritate Notarius, necnon causarum Curiæ guberniј terræ Ciuita vetulæ actuarius, & Cancellarius supradictas litteras, & inhibitiones supradictis intimaui, prout supra, & in fidem me subscripsi, ac signum meũ apposui rogatus, & requisitus.

Ridolfo Bonfiolo nostro Thesoriere generale concederete vna tratta di Rubbia 500. di grano all'Agenti del Re Cat- N. XVII.

Cattolico da cauarſi da Montalto per cõdurlo per mare nelli ſuoi preſidij di Toſcana, per la qual tratta li detti Agẽti doueranno pagare ſcudi 365. di moneta in mano di Bernardo Olgiato noſtro Depoſitario generale, e ſopra ciò gli farete le ſolite ſpeditioni, del noſtro Palazzo Apoſtolico il dì 7. di Gennaro 1582.

Gregorius Papa XIII.

MOnſig. Lomellino Commiſſario della noſtra Camera hauendoci ricercato il Vicerè di Napoli, e l'Ambaſciatore del Rè Cattolico, che per prouedere all'vrgente neceſsità de Præſidij di Porto Ercole, e d'Orbetello voleſſimo concedere la tratta d'alquante moggia di grano dello Stato Eccleſiaſtico, ſe bene il biſogno di queſta Città, e dello Stato è grande, e non poſsiamo ſenza noſtra molta incommodità dar tratte, tenendo però noi conto delle coſe del Rè Cattolico, come delle noſtre proprie, ci contentiamo di preſtare al detto Vicerè, & all'Ambaſciatore per prouiſione di detti Preſidij la tratta di duicento moggia di grano da cauarſi da Mont'alto, e dallo Stato di Caſtro, la qual tratta il detto Ambaſciator ci ſarà reſtituir franca, e libera, come noi gli la preſtiamo d'altretãto grano di Sicilia da cauarſi in queſt'anno per condurre in queſto Stato, ſecondo che da noi, ò dal noſtro Prefetto dell'Annona ſarà ordinato, però per la preſente v'ordiniamo, e commandiamo, che facciate ſpedire la detta tratta di moggia ducento da cauarſi come ſopra, da chi ſarà per ciò deputato dal Vicerè di Napoli, ò dall'Ambſciator Cattolico per li detti Preſidij, e così eſſeguirete, che tale è la mente noſtra, non oſtante qualſiuoglia coſa in cõtrario, alle quali tutte per queſta volta ſola deroghiamo, dal noſtro Palazzo Apoſtolico à 26. di Decembre 1586.

Sixtus Papa Quintus.

REuerendiſsimo Cardinal Guaſtauillano noſtro Camerlengo: Se bene il biſogno di queſta Città, e dello Stato Eccleſiaſtico è così grande, che ci conuiene più toſto per la neceſsaria prouiſione de noſtri popoli far venir di fuori de' grani, ſi come facciamo, che dar tratte de noſtri, nientedimeno hauendoci il Duca di Pernone Gouernatore di Prouẽza, e per lui l'Ambaſciatore del Rè Chriſtianiſsimo narrato, che nella Città di Marſiglia, e ne luoghi conuicini ſi trouano in molto biſogno de grani per la guerra, e per la peſte, ch'è in quella Prouincia, eſſendoci le coſe à cuore del Rè Chriſtianiſsimo, come le noſtre proprie, e cõſiderando di compiacer quanto poſſiamo il detto Duca, che così valentemẽte ſi porta in ſeruitio del ſuo Rè contro l'Eretici, e nemici della Religione Cattolica, habbiamo riſoluto non oſtante qualſiuoglia noſtro incommodo, e de' noſtri ſudditi di laſciarli eſtraere per prouiſione di detta Città di Marſilia, & altri luoghi conuicini Cattolici, & obedienti al Rè Chriſtianiſsimo alcuna quantità di grano; però v'ordiniamo, che dobbiate far ſpedir la tratta di moggia ducento di grano da eſtrarſi da Mont'alto, e dallo Stato di Caſtro dall'Ambaſciator del Rè Chriſtianiſsimo, ò da chi per lui ſarà deputato, per portarlo in detti luoghi, la qual tratta quanto all'intereſſe della noſtra Camera gli concederete gratis, e tanto eſſeguirete che tale è noſtra mente, non oſtante qualſiuoglia coſa in contrario, alle quali tutte per queſta volta ſola deroghiamo. Dal noſtro Palazzo Apoſtolico il dì 14. di Gennaro 1587.

Sixtus Papa V.

RIdolfo Bonfiolo noſtro Theſoriere generale concederete vna tratta di rubbia tre mila di grano all'Eccellentiſſimo Sig. Duca di Parma da cauarſi da Mõt'alto

talto per condurlo doue più gli parerà, eccetto in parte d'infedeli, & inimici di Santa Chiesa; e tanto esseguirete, che tale è mente nostra per gratia. Del nostro Palazzo Apostolico il dì 18. di Decembre 1583.

Gregorius Papa XIII.

RIdolfo Bonfiolo nostro Thesoriere generale, concederete la tratta di rubbia doi mila, e cinquecento di grano all'Eccellentissimo Sig. Duca di Parma, gratis, e senza pagamento alcuno da cauarsi da Montalto per condurlo doue più li piacerà, eccetto in parte d'infedeli, e nemici di Santa Chiesa, e sopra ciò gle ne farete le solite espeditioni. Da Monte Cauallo li 29. di Nouembre 1584.

Gregorius Papa XIII.

MOnsignor Pepoli nostro Thesoriere generale, concederete al Duca di Parma, ò vero suoi agenti, e mandatarij licenza di poter estraere, e condurre per mare rubbia due mila di grano da leuarsi dal Stato di Castro, & condurse a Venetia, Genoua, & ogn'altro luogo, eccetto però à parte d'infedeli, con obligo però di portar fede dal luogo doue detto grano si douerà smaltire ordinando sopra ciò tutte quelle speditioni, che in queste tratte sono necessarie, e così esseguirete, che tale è la mente nostra questo dì 11. di Maggio 1587.

Sixtus Papa V.

SI concede licenza all'Illustre, e Reuerendissimo Monsignor Ferdinando Farnese Vescouo di Parma, & all'Ill. Sig. Mario suo fratello, che possino cauar da Latere tutta quella quātità di solfo, che vorranno, e venderlo à chi parerà à loro Signorie per condurlo per mare, doue più gli piacerà, eccetto che à parte d'infedeli, e de' nemici di S. Chiesa, con questo, ch'ogni volta, che cauaranno detto solfo, debbano fare ch'il Notaro di detta Terra se ne roghi della quantità, e del prezzo che lo venderanno, acciò ne possino pagare la tratta alla Reuerenda Camera a ragione di dieci per cento di quello, che ne cauaranno, e di questo pagamento s'è obligato à nomi di detti il Signor Gio. Battista Noue Milanese di volta in volta, che si è estratto detto solfo, come appare negl'atti di M. Andrea Martino Notaro della Reuerenda Camera sotto il dì 6. del presente, e perciò se gli concede detta licenza di ordine di Nostro Signore. Di Roma il dì 8. Marzo 1582.

A tergo.

Dilecto filio nobili viro Alexandro Farnesio Parmæ, & Placentiæ, ac Castri Duci. N. XVIII

Intus verò.

SIXTUS PAPA QUINTUS.

DIlecte fili nobilis vir salutem, & Apostolicam benedictionem. Exponi nobis nuper fecisti, quod cum in erectione Ducatus Castri, cuius tu Dux existis illius Ducibus pro tempore existētibus concessum sit vt quęcumque genera frumentorum granorum, & leguminū ad Ducatum huiusmodi spectantium extrahere, seu extrahi facere possint, idq. diuersorum Romanorum Pontificū prædecessorum nostrorū temporibus obseruatum fuerit, quia tamen vigore nonnullarum prohibitionum forsan emanatarū, aut emanandarum quauis occasione, vel causa molestari posse dubitas, nobis humiliter supplicari fecisti, quatenus te ad facultatem huiusmodi, quatenus opus esset, restituere, & reintegrare, aliasq. desuper opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur erectionis, seu inuestituræ dicti Ducatus, ac desuper confectarum litterarum, nec non

reuocationum quarumcumq; etiam motu proprio, aut alias quomodolibet factarum tenores præsentibus pro expressis haberi volentes, teq. specialibus fauoribus, & gratijs prosequi volentes, & à quibusuis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, alijsque Ecclesiasticis sententijs, censuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occasione, vel causa latis si quibus quomodolibet innodatus existis ad effectum præsentium dumtaxat consequendum harum serie absoluētes, & absolutum fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, tibi vt *quoad vixeris* plenè liberè, & licitè, ac sine vllo prorsus impedimento Camerali vigore quarumcumque prohibitionum quomodocumque emanatarum ex quauis causa, & occasione quouis modo illato, seu inferendo possis ad libitum tuum frui, & gaudere facultate tempore abundantiæ, vel quo vrbs ipsa, aut Camera Apostolica nō egebit extrahendi, seu extrahi faciendi quæcumque genera frumentorum, granorum, & leguminum ad Ducatum Castrensem spectantium, & Ducibus dicti Ducatus in illius erectione cōcessa, & diuersorum Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum temporibus, vt præfertur, obseruata, exceptis tamen frumentis, granis, & leguminibus, quæ in tenutis Cameræ Apostolicæ, seu Dohanæ in dicto Ducatu existentibus pro tempore colligentur, Apostolica auctoritate tenore præsentium concedimus, ac moderno, & pro tempore existenti Camerario, Præsidentibus, & Clericis dictæ Cameræ, ac Annonæ Præfecto, cęterisq. quibus huiusmodi negocium incumbit, ne te, tuosque vita tua durante quoquomodo, quauis occasione, & causa etiam vrgentissima, ac de necessitate exprimēda, seu prętextu super extractione frumentorum, granorum & leguminum, aliorumq. similiū molestare, perturbare, aut inquietare audeant, vel præsumant districtius in virtute sanctæ obedientiæ inhibemus, præcipimus, & mandamus, præsentesq. nullo vnquam tempore reuocari, suspendi. limitari, aut in ius, vel controuersiam reduci, seu sub quibusuis similium, vel dissimilium gratiarū reuocationibus, suspensionibus, alijsve contrarijs dispositionibus etiam per viam legis generalis comprehendi, sed semper illas validas, efficaces, & exceptas, ac quoties illæ emanabunt, toties in pristinum statum restitutas repositas, & plenariè reintegratas existere, teque, & tuos prædictos ad verificandum præmissa non teneri, sed narrata in præsentibus pro plena, & sufficienti probatione haberi in iudicio, & extra, sicq. per quoscumque Iudices, & Commissarios quauis auctoritate fungentes etiam Palatij Apostolici causarum Auditores, ac S.R.E. Cardinales, necnon Cameræ Apostolicæ Clericos Præsidētes sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, diffiniendi, & interpretandi facultate, & auctoritate iudicari, diffiniri & interpretari debere, & quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter attentari contigerit irritum, & inane dicta auctoritate decernimus. Quocirca venerabilibus fratribus Mōtisflasconen. & Viterbien. Episcopis, siue eorum in spiritualibus Vicarijs generalibus, & dilecto filio Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ generali Auditori per præsentes committimus, & mandamus quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum per se, vel aliū, aut alios tibi in præmissis efficatis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra præmissa omnia ab omnibus, quos illa concernunt integrè, & inuiolabiliter obseruari, teq. illis pacificè, & quiete vti, frui, potiri & gaudere, non permittentes te desuper cōtra earumdem præsentium tenorem quomodolibet indebitè

debitè molestari. Contradictores quoslibet, & rebelles per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaq. opportuna iuris remedia appellatione postposita cõpescendo, inuocato etiam ad hoc si opus fuerit brachij sæcularis auxilio, non obstantibus fel. recordationis Pij Quarti, & Pij Quinti, ac Gregorij Decimitertij, aliorumq. Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum litteris, seu motibus proprijs extractionem frumentorum, & aliorum leguminum prohibentibus, ac quascumque gratias de similibus extrahendis reuocationibus, aduersus quas te, & facultatem prædictam, quatenus opus sit, & pro maiori cautela restituimus, reponimus, & plenariè reintegramus, seu illam reualidamus, & de nouo concedimus, necnon sententijs, & decretis etiã Cameralibus, ac in plena Camera factis, & desuper forsan latis, etiam si in iudicatum transiuisse prætendi posset, & inhibitionibus subsecutis, ac de registrandis gratijs ipsius Cameræ interesse concernentibus in eadem Camera, necnon nostra de non tollendo iure quæsito, alijsq. constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac dictæ Cameræ statutis, & consuetudinibus etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegijs quoque indultis, & litteris Apostolicis in contrarium quomodolibet concessis confirmatis, & innouatis, quibus omnibus, & singulis etiam si de illis specialis specifica, & expressa, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quęuis alia expressio ad hoc habenda foret, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogamus cæterisq. contrariis quibuscumque. Per præsentes autẽ declaramus, quod nullũ factum, seu illatum intelligatur præiudicium tuis in d. Ducatu Castri successoribus in eorum iuribus, quę in pręmissis vigore dictę erectionis prætendere possent, quodq tempore penuriæ vrbis nullam habeas extrahendi potestatem. Datũ Romæ apud S. Marcum sub annulo Piscatoris die 1. Iulij 1587. Pontificatus nostri anno 3.

Tho. Thomass. Gualterutius.

Die Veneris 7. Augusti 1587. Serenissimo D. Alexandro Farnesio Parmæ &c. ac Castri Duce Admitti Breue Sanctiss. facultatis extrahendi frumenta, & alia grana, & legumina ex dicto Ducatu Castri, mandari, registrari. Ad D. Decanum.

Die 17. mensis Augusti 1587. præinsertæ litteræ Apostolicæ ex decreto hodie in Camera Apostolica facto, citato desuper Reu. PatreD. Lofredo Lomellino ipsius Cameræ generali Commissario admissæ, & registratæ fuerunt, & collationatæ concordant.

A. Martius.

Simile Breue concessit Clemens Octauus Ranucio Farnesio quod breuitatis causa omittitur.

MOnsig. Cesi nostro Tesoriere generale. Concederete al Reuerẽdiss. Card. Pinelli vna tratta di rubia 40. di orzo da cauarsi dalli luoghi dello stato di Castro, quale noi gli concediamo gratis, e senza alcuno pagamento, e quelle farle condurre per terra, o per mare à Genoua in seruitio suo; Però gli ne farete la solita, e necessaria speditione, è tãto esseguirete che tale è mente nostra. Dal nostro Palazzo, questo di 10. di Maggio 1594. N. XIX.

Clemens Papa VIII.

MOnsig. Cesi nostro Tesoriere generale. Concederete vna tratta di rubia ducento, e diece di grano condotto da Pitigliano à Montalto à fauore de Filippo Petracciolo da Pitigliano di poterle cauare dalla detta terra, e condurli etiam per mare ouunque li parerà,

eccetto

eccetto à parte de infideli, e nemici di Santa Chiesa pagando prima in mano del nostro Depositario generale giulij quattro per ciascuno rubio, e tanto eseguirete, che tale è mente nostra. Dal nostro Palazzo Apostolico, questo dì 24. di Febraro 1596.

Clemens Papa VIII.

Die 24. Ianuarij 1596 Illustriss. & Reuerendiss. D. Ferdinandus Farnesius Episcopus Parmeñ sponte &c. omnibus &c. promisit soluere Reu. Cameræ Apost. & pro ea Illust. D. Depositario generali totũ illud, quod importabit qualibet vice extractio grani, quod ipse Illustriss. D. Episcopus extrahi fecerit ex Terra Montisalti vsque ad summam rubrorum 800. grani sibi per Sãctiss. D. N. extra Statum Ecclesiasticũ extrahi concessis, & hoc intelligatur pro iulijs quatuor pro quolibet rubro, sic vt præfertur extrahendo, pro quibus &c. se &c. hæredes &c. in forma Cameræ obligauit &c. & tacto tẽpore iurauit &c. super quibus &c. Actum in Palatio solitæ residentiæ Illustriss. D. Corradini Vrsini siti in Regione Parionis præsentibus ibidem Magn. & excell. D. Stabile de Stabilibus, & R. D. Mariano Robono de Canapina Testibus &c.

N.XX. CLEMENS PAPA OCTAVVS.

AD futuram rei memoriam. Decet Romanum Pontificem ea, quæ à Romanis Põtificibus prędecessoribus suis concessa fuerunt, vt perpetuò rata, & firma maneant, & vt ab omnibus obseruẽtur omni studio, atque diligentia curare, & alias prouidere, prout in Domino conspicit salubriter expedire. Sanè cum sicut accepimus fel. record. Eugenius Papa IV. prædecessor noster alias bonæ memoriæ Rainucio quondam Petri de Farnesio, vt frumentum, & cæteras alias res, & bona in territorio, & districtu Castri Montisalti recollecta extrahi, & ad quæcumque loca, non tamen inimica S. R. E. tàm per mare, quàm per terram conduci, & deferri facere posset, plenè, & liberè concesserit, & deinde fel. recordat. Paulus Papa Tertius etiã prædecessor noster similis memoriæ Petro Aloysio etiam de Farnesio, suisque hæredibus, & successoribus frumenta, & alia bona non solum ex dicto Castro Montisalti, sed etiam ex alijs suis Oppidis, Terris, & locis, eorumq. districtibus, & territorijs liberè, & absque alicuius vectigalis, & pedagij solutione extrahendi, & ad loca quæcumq; tàm per mare, quam per terram cõduci faciendi plenam concessit facultatem, & successiuè idem Paulus prędecessor in erectione Ducatus Castri facultates huiusmodi confirmauerit, atque concesserit, prout in prædictorum prædecessorum nostrorum litteris desuper confectis latius continetur, idq. diuersorum Romanorum Pontificũ prædecessorum nostrorũ temporibus absque vllo impedimento obseruatum fuerit, cumq. sicut etiam accepimus, successores dictorum Rainucij, & Petri Aloysij Duces Castri licet tempore fel. rec. Pij IV. & Pij V. & forsan aliorum prędecessorum nostrorum quædam inhibitiones Camerales, seu alia impedimenta ad illos super huiusmodi extractione impediendos, seu alias molestãdos emanauerint, nihilominus illis non obstantibus semper huiusmodi quasi possessionem extrahendi retinuerunt. Nos volentes ius suum vnicuique prout tenemur tribuere, ac impedimentis, & molestationibus huiusmodi occurrere, motu proprio negocium extractionis huiusmodi dilectis filiis nostris Paulo Emilio S. Marcelli Presbytero, qui in minoribus constitutus Cameræ nostræ Commissarius extitit, & Bartholomæo Cæsio S. Mariæ in Porticu, qui pariter cõstitutus in minoribus Thesaurarius noster generalis fuit Diacono S. R. E. Cardina-

na-

nalibus, ac Tiberio Cerasio moderno Thesaurario generali cum interuentu etiam dilectorum filiorum Pauli Coperchij Fisci, & Cameræ nostræ Aduocati, & Laudiuij Zacchiæ eiusdem Cameræ generalis Commissarij extraiudicialiter examinandum, nobisq. referendum viuæ vocis oraculo commisimus, qui quidem Cardinales, & Thesaurarius interuenientibus Paulo, & Laudiuio suprascriptis re ad plenum discussa, & examinata vnanimiter, ac vniformiter censuerunt, & concluserunt ex suprascriptis litteris Apostolicis prædictā extractionē liberè, licitè, & plenariè, & sine aliqua exceptione dictis Ducibus, eorūq. in dicto Ducatu successoribus pro tēpore existentibus competijsse, & competere, ac propterea nullum de iure impedimentum eis à Camera nostra Apostolica, seu quocumque alio fieri potuisse, nec posse, suamq. conclusionem, & sententiam nobis retulerunt qua relatione sæpius intellecta, eiq. inhærentes motu proprio, ex certa nostra scientia, & de plenitudine potestatis suprascriptarum litterarum Eugenij, & Pauli, ac erectionis, seu inuestituræ dicti Ducatus, ac desuper cōfectarum litterarum, ac quarumcumque reuocationum, etiam motu proprio, aut alias quomodolibet factarum, & etiam inhibitionum, & impedimētorum tenores præsentibus pro expressis habentes dilecto filio nobili viro Rainutio Farnesio moderno Duci, & suis hæredibus, & successoribus in d. Ducatu quibuscumq; pro tēpore existentibus præd ictā extractionē plenè, liberè, & licitè sine aliqua prorsus exceptione, seu impedimento competijsse, & competere, ac propterea nullum de iure impedimentum eis à Camera nostra, seu quocumque alio vigore quarumcumque prohibitionum quomodocumq; emanatarum ex quauis causa, & occasione inferri, aut alias fieri potuisse, nec posse quoquomodo hac nostra declaratione perpetuo valitura declaramus, & quatenus opus sit de nouo concedimus &c. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 4. Decemb. 1599. Pontificatus nostri anno octauo.

Ex constitut. Pauli v. in vlt. Bullar. num. 12. N. XXI.

PRæterea ad hunc effectū motu scientia, & potestatis plenitudine similibus hac nostra perpetuo valitura constitutione omnia, & singula, ac quæcumque priuilegia, licentias, & facultates frumenta, blada, legumina, animalia, oleū, & alia id genus tàm annonam, quàm grasciam concernentia etiam in proprijs eorum prædijs possessionibus, agris, & terrenis pro tempore recollecta ex quibuscumque Status nostri Ecclesiastici temporalis Prouincijs, ac Ciuitatibus, Terris, Castris, & locis, eorumq. territorijs, & districtibus nobis, ditioniq. nostræ Ecclesiasticæ mediatè, vel immediatè quomodolibet subiectis extrahendi quibusuis Cōmunitatibus, Vniuersitatibus, & personis cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, præeminentiæ, vel conditionis existentibus etiam ratione legationū, guberniorum, & aliorum officiorum, & munerum eis commissorum, & per quosuis Romanos Pōtifices prædecessores nostros, ac nos, Sedemq. & Cameram Apostolicam, & quosuis alios, & etiam nostra auctoritate, aut alias ex quauis causa, etiā in recompensam laborum, damnorum, passorum, & ipsorum laborum, damnorū, vel meritorum intuitu, & alia etiam quātumuis rationabili, iuridica, & priuilegiata causa sub quibuscumque tenoribus, & formis, etiam in vim contractus, & cum quibusuis clausulis, & decretis, etiam irritantibus, etiam quantumuis prægnantibus insolitis, & de necessitate exprimēdis etiam motu, scientia, & potestate similibus, aut alias quomodocumque, & qualitercumque, (præterquam dumtaxat ex causa verè onerosa, videlicet congruæ

solu-

solutionis, & exbursationis pecuniarum, aut ratione appaltuum, & locationum, introituum, iuriumq. & bonorum Sedis, & Cameræ prædictorum) hactenus concessa, approbata, confirmata, & innouata illorum omnium, & singulorum tenores veros, plenarios. & integros, ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso insererentur præsentibus pro sufficienter expressis, insertis, & registratis habẽtes, auctoritate, & tenore prædictis perpetuo reuocamus, cassamus, annullamus, ac viribus vacuamus, ac reuocata, annullata, cassata, inualida, viribusq. & effectu vacua esse, & fore, aut nemini vllatenus suffragari posse, aut debere. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 23. Decembris 1605. Pontificatus nostri anno primo.

N. XXII. Constãtius Patritius Prothonotarius Apostolicus vtriusque Signaturæ S.D.N. Papæ Referendarius, eiusdemque Sanctiss. & Reu. Cameræ Apostolicæ Generalis Thesaurarius de mandato S.D.N. Papæ viuæ vocis oraculo nobis facto, & auctoritate nostri Thesaurariatus officij, & ad instãtiam perIllustr. & Excellentiss. D. Hortensij de Rubeis eiusdem Sanctiss. & Cameræ Apostol. generalis Commissarij, pro cuius parte nobis expositum fuit, quod cum alias S. D. N. Paulus Papa V. per suas litteras Apostolicas extractionem frumentorũ, segetum, & bladorum à Statu Ecclesiastico & locis quibuscumque tàm immediatè, quàm mediatè Sedi Apostolicæ, & Sanctitati Suę subiectis sub certis in eisdem Apostolicis litteris comminatis pœnis vetuerit, & prohibuerit, credaturq propterea stantibus dictis litteris, necnon alijs ordinationibus, & bandimentis desuper emanatis opus non esse aliqua alia inhibitione, vel prouisione super præmissis adhibendis, nihilominus citra aliquod Cameræ præiudicium, ad maiorem cautelam, iura iuribus, & cautelam cautelis addens, & ad magis infrascriptum D Hieronymum Sauinũ affictuarium introituum Castri Laterę, & nõnullorum aliorum locorum, & alias etiã in executione præsentium nominañ, afficieñ, & ad omnem aliũ meliorem finem de nouo de aliquo oportuno iuris remedio requisiti tenore præsentium inhibemus. & inhibendo expresĕ præcipimus, & mandamus dicto Hieronymo Sauino Castri prædicti Lateræ, & aliorum locorum præfatorũ introitus affictuario, omnibusq. alijs in executione &c. ne visis &c. sub decem millium ducatorum auri Cameræ Apostolicæ applicañ vltra pœnas in dictis litteris contentas, & comminatas, & pro illis mandati executiui, & in iuris subsidium excommunicationis, alijsque pœnis arbitrio &c grauioribus &c. afflictiuis, & corporaliter affligen. audeant, seu præsumãt, aut eorũ aliquis audeat &c. sub quouis prætextu frumentum, ordea, segetes, & blada in dicto Castro Lateræ, & alijs locis prædictis, eorumq territorijs recollectas, & in dictis locis existen., & recolligen. quomodolibet infuturũ nullibi, quam ad Ciuitates, terras, & loca immediatè Sedi Apostolicæ subiect. deferre, & asportare, seu deferri &c. facere, vel permittere per seipsos, seu alios &c. alioquin &c. nam stantibus dictis litteris Apostolicis, & illarum vigore, & auctoritate ita mandamus &c. in quorum &c. Datum Romæ ex ædibus nostris die 14. Septembris 1616. Constantius Patritius Thesaurarius. Hortensius de Rubeis Cameræ Apostolicæ Commissarius. Felix de Totis Notarius.

A tergo vero. Io Santi di Domenico Balio della Magnifica Communità d'Acquapendente, ho presentata la retroscrit- ta inhibitiòne al Sig. Girolamo Sauini in persona', questo di 20. Settembre 1616. Io Santi sopradetto mano propria.

Ex Constitutione Vrbani VIII.
Num. XXVIII.

§. 15. Ac omnia, & singula priuilegia, licentias, & facultates, frumenta, blada, legumina, animalia, oleum, oliuas, & alia quæcumque tàm annonam, quàm grasciam concernentia, etiam in proprijs eorum prædijs, possessionibus, agris, & terrenis pro tempore recollecta, tam ad effectum extra Statum Ecclesiasticum, quàm etiam ad loca mediatè, vel immediatè Sedi Apostolicæ subiecta, præterquam ad vrbem prædictam asportandi, etiam tempore annonæ difficultatis, & pro vsu proprio, vel ad effectum in eorum, vel alienis quibusuis molendinis molendi, siue terra, siue mari, vel per aquam dulcem ex quibuscumque status nostri Ecclesiastici temporalis Prouincijs & etiam à dicta vrbe, & Ciuitatibus, Terris, Castris, & locis, eorumq. territorijs, & districtibus nobis, & dictæ S. R.E. mediatè, vel immediatè subiectis extrahendi, aut illa vltra vsum, contra tamen formam constitutionum, & ordinationum Apostolicarum, et bannimentorum desuper editorum, et edendorum emendi, ac vt dicitur etiam incettandi per quoscumque prædecessores nostros, ac nos, et Sedem prædictam etiam motu proprio, et consistorialiter, ac S.R.E. Camerarium, et Cameram prædictam seu etiam Legatos, Vicelegatos, Gubernatores, officiales, et ministros quibusuis etiam Auenionen, Ferrarien, Beneuentan, et alijs etiam speciali nota dignis Ciuitatibus, et illarum Regiminibus, Communitatibus, et Vniuersitatibus, necnon familijs, nobilibus, Principibus, Ducibus, et Marchionibus, Baronibus, Domicellis, et quibusuis alijs personis quacumque etiam Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, et Cardinalatus, aliaq. tàm sæculari, quã Ecclesiasticæ dignitate fulgẽtibus, etiam ratione guberniorum, et aliorum officiorum, et munerum eis commissorum, etiã pro se, et filijs, eorumque hæredibus, et descendentibus, necnon familiaribus, et inseruientibus, colonis, etiam partiarijs, laboratoribus, et afficiuarijs, ac pro eorũ Ciuitatibus, Terris, Castris, Villis, casalibus, prædijs, vineis, et alijs bonis stabilibus, fructibus, iuribus, et actionibus perpetuo, vel ad tempus, ac in toto, vel pro parte, et etiam causa emporiorum, seu nũdinarum etiam publicarum, aut alias, et ex quauis causa etiam in recompensam laborum, damnorum passorum, expensarum, vel meritorum, seu illorum intuitu, et alia quantumuis vrgentissima, ac de necessitate exprimenda causa sub quibuscumque verborum formis, et tenoribus, ac cum quibusuis clausulis, et decretis etiamsi in appaltuum, seu locationum instrumentis promissum, et cantum sit illas obseruari debere, appaltatoresq., et cõductores ad illarum obseruationem teneri, ac illas quomodocũque, et qualitercumque hactenus in genere, vel in specie, tàm ante, quàm post eiusdem Pauli V. et aliorum prædecessorum prædictorum, et quandocumque datas, factas, seu confirmatas, restitutas, reintegratas, aut alias concessas, et inde etiam auctoritate Iudicis secuta quæcumque etiam perpetuo, ac motu scientia, et potestate similibus reuocamus, et abrogamus.

§. 19. & insuper à reuocationibus omnibus, & singulis supradictis excipimus, & exceptas esse volumus, & declaramus immunitates, exemptiones, cõfirmationes, extentiones, prorogationes, facultates, priuilegia, concessiones, & alienationes quibusuis Communitatibus, Vniuersitatibus, & alijs quibuscumque data, facta, & respectiuè concessa in vim contractus, ex causa verè onerosa videlicet congruę, & effectualis Cameræ Apostolicæ, vel ipsis Communitatibus legitimè factæ pecuniarum solutionis, vel ex

alijs

alijs causis rationabilibus per nos cognoscẽ, & approbañ, & etiã declarañ, quas causas omnes onerosas, nonnisi legitimas, ac licitas, & honestas prout de iure approbare intẽdimus & propterea illa obtinẽtes quicumque in eadem Camera citato dilecto filio ipsius Cameræ Commissario generali illas verificare, in ipsaq. Camera examinari, & admitti facere teneantur, etiamsi gratiæ, concessiones, priuilegia, litteræ, instrumenta, cæteraq. prædicta alias in eadem Camera admissa, & in ea, suisq. libris fuerint, & sint registrata, quatenus tamen causæ onerosæ prædictæ pro verè onerosis, & legitimis vt supra alias in eadem Camera verificatæ, & approbatæ & iudicatæ non sint, quo casu ad indicationem tantum, non autem ad aliã verificationem eosdem obtinentes teneri volumus &c.

Antonio di S. Agata Diacono Card. Antonio Barberini della S.R.C. Camerlengo.

ANcorche per diuerse Constitutioni de' Sommi Pontefici, & vltimamẽte di Paolo V. di fel. mem. sotto li 24. di Decembre 1605. & 26. d'Agosto 1606. & della Santità di N.S. Papa Vrbano VIII. sotto li 21. di Settembre 1624. ò altro più vero tempo, sotto pena di Scommunica Maggiore, crime di lesa Maestà confiscatione de' domini, e beni, priuatione de feudi, sospensione de' priuileggi, & altre pene, e censure grauissime contenute in dette Constitutioni sia stata rinouata, e di nuouo fatta la prohibitione di poter estrarre, ò far estrarre da qualsiuoglia Prouincie, Città, Terre, e luoghi mediatamente, ò immediatamente soggetti alla santa Sede Apostolica grani, biade, legumi, & altre cose concernenti tãto l'Annona, quanto la grascia, etiam che fussero raccolti nelli proprij beni per condur fuori dello Stato Ecclesiastico, ancorche per vso proprio, senza espressa licenza da ottenersi in virtù di special Chirografo segnato di mano di Sua Santità, ò dell'altri Pontefici Romani, che saranno pro tempore. Reuocando, e dechiarando, reuocati tutti, e singoli priuileggi, licenze, e facoltà concesse sopra ciò da detta santa Sede, etiam dall'istessa Santità Sua, e suoi predecessori à qualsiuoglia Communità, e persone, etiam Signori, Nobili, Prencipi, Duchi Marchesi, e Baroni anco per causa di remuneratione di fatiche, di dãni patiti, ò di meriti, & per qualsiuoglia altra causa benche priuilegiata, e giuridica per contratto, e con qualsiuoglia decreti irritanti, & altre clausule amplissime insolite, e necessarie da esprimersi, bẽche concessi di Motuproprio certa scienza e con piena potestà Apostolica, fuorche per causa veramente onerosa, e di hauer pagato denaro effettiuo per ottener detti priuileggi, & gratie, come più amplamente si contiene in dette Cõstitutioni a' quali si habbia relatione, & si habbino quì per inserte; Nondimeno s'intende che dalla spiaggia di Mõtalto, & altri luoghi dello stato di Castro mediatamente soggette à Sua Santità, & à detta S. Sede, si estrahono grani, biade, legumi, & altre cose concernenti l'Annona, senza otteneme il detto Chirografo da S. Beatitudine, e la debita licenza della tratta da Noi in graue pregiudicio, e danno si di detta S. Sede, e Camera Apostolica, come de sudditi. Alche volendosi prouedere, & anco ridurre à memoria di ciascheduno l'osseruanza di dette Constitutioni; Noi d'ordine espresso di Sua Santità datoci à bocca, e per l'auttorità del nostro officio di Camerlengato, & in ogn'altro miglior modo senza pregiudicio di qualsiuoglia ragioni acquistate al Fisco ad effetto di poter proceder cõtro quelli, che per il passato hanno transgredito dette Constitutioni, per le pene contenute in esse, con il

pre-

presente Editto inherendo à dette Constitutioni, & all'ordine come sopra datoci da S. Santità, prohibiamo, ordiniamo, e comandiamo.

Che nessuna Communità, ò Vniuersità, nè qualsiuoglia persona di qualsiuoglia stato, grado, & conditione, etiam Signore, Prencipe, Duca, etiam dall'istesso stato di Castro, Marchese, Barone, nè qualsiuoglia altro, etiam Vescouo, Arciuescouo, Patriarcha, nè qualsiuoglia altra persona in qualsiuoglia modo priuilegiata, & quanto si voglia sublime, & eminẽte, etiam che ricercasse special, & indiuidua espressione ardisca di estrarre, ò far estrarre, nè di permetter, ò conceder licenze di esttarre da detto luogo di Montalto, ò altro luogo di detto stato di Castro per mare, ò per terra fuori di detto Stato Ecclesiastico mediatamente, ò immediatamente soggetto, etiam per vso proprio alcuna quantità di grano, biade, legumi, ò altre cose concernenti l'Annona, etiam che fussero raccolti nello stato, territorij, & beni proprij senza la nostra espressa licenza di tratta da ottenersi, & spedirsi precedente il Chirografo speciale segnato di mano di S. Santità, conforme dette Constitutioni, non ostante li detti priuileggi, licenze, e facoltà di estrarre concesse per l'adietro come sopra, etiam all'istesso Duca di Castro, quali con il presente Editto reduchiamo à memoria esser già reuocati, & reuocate per dette Constitutioni di Paolo V. e di N. S.

Dechiarando, che nelle medesime pene incorreranno quelli che venderanno, ò sotto qualsiuoglia colore daranno detti grani, biade, legumi, ò altre cose concernenti detta Annona à Marinari, ò persone solite à comprare per estraher fuor di detto Stato, & ogn'altra persona della quale si potesse sospettare, che li comprasse per estrarre, ogni volta che sarà seguita l'estrattione, ouero fusse preso infragante, nè si scuserà, che sia stato fatto da lor fattori, ò altre genti, perche se bene non apparirà l'interuento, ò consenso loro saranno tenuti alle pene predette.

S'auuerte però ogn'vno à non contrauenire, perche contro li transgressori si procederà con ogni rigore, dichiarando anco, che il Padrone sarà tenuto per il Ministro, ò fattore, ò qualsiuoglia altro, che in qualsiuoglia modo habbia relatione à esso, & vn compagno per l'altro, nè se gl'ammetterà allegatione di toleranza, ò permissione alcuna per il passato, nè alcun'altra scusa.

Volendo, e decretando, che il presente Editto affisso, e publicato nelli luoghi soliti di Roma, & affisso in vna Chiesa, ò porta di detto luogo di Montalto, ò altroue astringa ogn'vno, come se li fusse personalmente intimato. In fede &c. Dat. in Roma nella Camera Apostolica il dì 20. di Marzo 1641.

Card. Ant. Cam.
V. M. Abb. Theod. Annonæ Præf.
F. M. Mancinus Aud.
Io. Ghinus Com. gen.
Bartholomæus Brunorus.

Die 22. mensis Martij 1641. supradictum Edictum affixum, & publicatum fuit ad portam Terræ Montisalti, & ad valuas Ecclesiæ existen. prope, & extra mœnia eiusdem Terræ. Et die 26. eiusdem mensis affixum, & publicatũ fuit ad valuas Cam. Apost. in acie Campi Floræ, et alijs locis solitis Vrbis per me Dominicum Mãgilium S.D.N. Papæ Curs. Pro D. Mag. Curs. Petrus Paulus Desiderius eiusd. Sanctiss. Curs.

SVMMARIVM SECVNDAE PARTIS.

RES Inspectiones habet Pars secunda, de quibus num. 1.

In prima ostenditur, Ducem non adimpleuisse promissa in erectionibus Montium num. 2. & seqq.

Promissa principaliter consistunt in idonei Depositarij deputatione, & manutentione, in reddituum, ac fructuum effectuali solutione, atque in praestanda conductorum obligatione fauore Montistarum num. 3.

Defectus circa idoneitatem Depositarij probatur num. 4. & duob. seqq.

Quoad effectualem solutionem, & consignationem num. 7.

Et quoad obligationem conductorum n. 8.

Sola conductorum assignatio non releuat num. 9.

In secunda probatur, Ducem potuisse cogi ad extinctionem Montium stante praedicto non adimplemento num. 10. & seqq.

Promissio damnorum, & interesse continet restitutionem sortis in locis Montium, *& Censibus in Bulla Baronum aequiparatis num. 11. & seqq.*

Licentia Montistis *data capiendi possessionem bonorum, eaque locandi, et fructus percipiendi tamquam facultatiua, et ad eorum fauorem apposita non impedit facultatem vendendi, et subhastandi ex alijs verbis Erectionum, et ex Bulla Baronum competentem num. 13. cum pluribus seqq.*

Clausulae dummodo ex illis non sequatur dictorum bonorum alienatio in Instrumento pro erectione primi Montis *apposita respondetur num. 15. et duobus seqq.*

Regula de prouisione hominis, quod tollat prouisionem legis non procedit, quando prouisio hominis est facultatiua, et compatibilis cum prouisione legis, nec minus quando plenior est legis prouisio num. 18.

Bulla Baronum procedit in Montibus *tam ante, quam post eius promulgationem erectis num. 19.*

Et quamuis in erectione non adsit pactum extinguendi intra certum tempus, cum sufficiat defectus adimplementi promissorum in toto, vel in parte num. 20. et 22.

Praedicta Bulla locum habet non solum in Baronibus Vrbis, verum etiam in Baronibus, et Ducibus totius Status Ecclesiastici nu. 21.

Mandatorum *praesentatio, et* Montistarum *instantia non requiritur, sed sufficit instantia Commissarij Generalis Camerae Apostolicae tam vigore Bullae Baronum, quam Bullae Congregationis* Montium *nu. 22. cum duobus seqq.*

Obiectio de frumento per Ministros Camerae Apostolicae a Siris empto penitus cessat ex deductis num. 25.

In tertia Inspectione defenditur, rite, et recte Processum instructum, et mandata relaxata fuisse num. 26. et seqq.

De Iurisdictione Eminentissimi D. Cardinalis Camerarij dicto num. 26. cum duobus seqq. vbi etiam respondetur Obiecto praetensae suspicionis.

De legitimatione personae Commissarij Camerae Apostolicae ex Bullis Baronum, et Congregationis Montium *num. 29.*

Et de legitimatione personarum Mangelli, *et* Monguidi, *qui pro Duce comparuerunt docetur num. 30. et 31.*

De Citationibus contra praedictos, ac per Edictum num. 32.

Iustitia vero Decretorum deducitur n. 33. vsque ad finem.

PARS SECVNDA
De extinctione Montium.

Degeneres animos timor arguit. Vnde non sine misterio à timore incipit exaduerso scribens secundam Relationis Partem, cum & factū de more suo alteret, & supponat in iure conclusiones minus veras, vt ex ritè, ac rectè gestis colore aliquo valeat calumniosas suadere consequentias. Sed vt breuius quam possit conuincantur omnia exaduerso adducta proponam.

1 Primo loco discutiendum, An Dux Odoardus adimpleuerit promissa in erectione Montium.

Secundo An ex non adimplemento potuerit cogi ad eorum extinctionem.

Tertiò An Processus ritè instructus, & relaxata mandata fuerint.

2 Circa primam Inspectionem tres sunt Montium Erectiones, de quibus agitur. Prima de anno 1600. locorū 2000. specialiter constitutorum super redditibus Plani Abbatiæ, à quo loco nomen accepit cum onere Ducis, *vt pro maiori dicti Montis, & illius creditorum cautela, & securitate teneatur Depositarium in Vrbe deputare, qui Campsor publicus, ac fide, & facultatibus idoneus existat, & in manibus illius omnes pecunias ex fructibus, redditibus, & prouentibus Status Castri, & signanter Plani Abbatiæ prædictæ integrè solui, & consignari facere &c. & de soluendo Montistis in fine cuiuslibet bimestris idem Depositarius in forma Cameræ se obligare teneatur &c. Necnon omnes locationes dd. bonorum, vt præfertur, assignatorum in futurum faciendæ fiant cum expressa obligatione conductorum de soluendo pensiones eidem Monti, ac eius Depositario prædicto.*

Secunda erectio de anno 1605. locorum 7150. appellata Mons Farnesius Primæ Erectionis cum eodem onere *deputandi Depositarium fide, ac facultatibus idoneum, eique integrè soluere, & assignare faciendi ex dictis redditibus scuta 54. mill. annua pro satisfacien Montistis temporibus statutis in summa scutorum 39. mill. circiter, & reliquum in alijs locis Montium inuestien, & multiplicandi intra 12. annos, itaut dicto tempore transacto Mons extinguatur, ac etiā obligari faciendi Depositarium, & conductores bonorum*, vt in prima Erectione dictū est. Quæ omnia repetita fuerunt in additione locorum 606. eidem Monti facta de anno 1632.

Tertia Erectio concessa fuit à Sanctissimo D.N. de anno 1640. locorū 12917. quorum pretium inseruire deberet pro anteriorū Montium extinctione cum eodem onere *deputandi Depositarium idoneū, qui in forma Cameræ Apostolicæ se obligaret de soluendo. Item cum promissione soluendi redditus bonorum, & obligari faciendi conductores præsentes, & futuros*, vt in præcedentibus Erectionibus, & iste vocatus fuit Mons Farnesius secundæ Erectionis.

Ex quibus apparet principaliter tria promissa fuisse à Ducibus. Primo Depositarij idonei deputationem. Secundo redditúum effectualem solutionem. Tertio Conductorum, & Depositarj obligationem. 3

Defecit Dux in primo, quia constituit Depositarios Hieronymum Martellum, & Ioannem Grillum, qui publicè decoxerunt, vt notorium est; Interpellatus igitur Dux post eorum decoctionem tàm extraiudicialiter, quàm iudicialiter pro adimplemento promissorum, & explicitè ad præstandum Depositarium, qui esset idoneus, adimplere debebat iuxta formā suarum obligationum, & eius Ministri hoc illi suadere tenebantur, non autem 4

præ-

prætendere iustitiam eludere, & immenso numero Creditorum etiam miserabilium, qui sub fide publica contraxerunt non satisfacere; obligatus enim ad constituendum Depositarium idoneum pro Creditorum cautela tenetur etiam illum manutenere talem omni tempore, itaut eo facultatibus lapso alium æquè idoneũ constituere debeat *l. si ab arbitro* 10. §. *quod si medio, ff. qui satisd. cog. l. planè* 4. *ff. vt in possess. legat. l. pratoria* 4. *ff. de pretor: stipul.* Maximè quia continet factum successiuum, vt in simili de cedula bancaria promissa pro soluenda pensione, quod sit renouanda decocto Mercatore pluribus comprobat *Barbos. in cap. Pisanis num.* 7. *& seq. de restit spol.*

5 Et hoc idem claris verbis promiserunt Duces in Instrumentis Erectionum prædictarum, vt in obligatione facta pro primo Monte ibi, *Necnon pro maiori d. Montis, & illius creditorum cautela, & securitate ac faciliori dd. fructuum exactione, & consequutione ex nũc D. Tiberium Ceulum Depositarium dicti Montis, ac redditũum præfatorum elegit, & deputauit, & in defectum illius alium aquè idoneum, & in Vrbe quoties opus fuerit eligere, & deputare omnesque dd. redditus, & prouentus dicti Status, & Ducatus Castri, & signanter Plani Abbatia in manibus eiusdem D. Tiberij Ceuli, seu alterius pro tempore eligendi, & deputandi Depositarij quolibet anno dicto Monte durante solui, & cum effectu consignari facere promisit, & se obligauit &c.*

6 In obligatione pro secundo Monte eadem verba repetita fuerunt, sic etiam in alia obligatione pro tertio Monte, siuè Farnesio secundæ Erectionis nuncupato ibi, *Necnon pro maiori dicti Montis, & illius creditorum cautela, & securitate &c. ex nunc DD. Hieronymum Martellum, & Ioannem Grillũ Mercatores Romanam Curiã sequentes ibidem præsentes, & acceptantes, in Depositarios dicti Montis, ac redditũum prædictorum elegit, & deputauit, & in eorum defectum alium aquè idoneum in Vrbe quoties opus fuerit eligere, & deputare promisit, & promittit, omnesque dd. redditus, & prouentus, sic vt supra separatos, & applicatos dicti Status, & Ducatus Castri, & Roncilionis, & signanter Castrorum, Terrarum, & bonorum superius expressorum in manibus eorumdem Depositariorum, seù alterius pro tempore eligendi, & deputandi Depositarij quolibet anno dicto Monte durante solui, & cum effectu consignari facere promisit, & se obligauit &c. Insuper promisit etiam, quod dicti DD. Hieronymus, & Ioannes Depositarij, & alij, vt supra de dictis fructibus, & redditibus soluent in primis, & ante omnia dictam annuam summam scut. 58126. cum dimidio moneta &c.*

Minus adimpleuit Dux in curando fieri solutionem, & consignationem cum effectu promissam scut. 58126. cum dimidio, vt clarè in supradictis verbis continetur; Ex sola enim assignatione pensionis promissæ à Conductoribus nõ erat liberatus ab actuali, & effectuali solutione, quam ipse promiserat, nàm assignatio non est solutio cum effectu, sed longè inter se distant *Rot. coram Card. Caualer. decis.* 71. *nu.* 2. *& in recent. decis.* 278. *n.* 14. *par.* 5. Et quando assignatur merces affictus dictum fuit *in Romana pretensi Canonis coram Patriarcha Manzanedo impress. per Cenc. post tract. de cens. decis.* 332. *nu.* 2. *ad med. & n.* 3. *secundum Modern. impress.* 7

Pariter nõ præstitit obligationem Cõductorum de soluendo Montistis, prout in obligationibus prædictis requiritur, ideò hæsitari nequit de non implemento, cuius defectus nocet, etiamsi in minimo consistat, & multò magis si in omnibus, *vt per Surd. cons.* 369. *num.* 36. *Menoch. cons.* 55. *num.* 6. *Ciriac. controu* 239. *nu.* 27. *& seq. Rot. diuers. decis.* 365. *nu.* 2. *part.* 4. *in recent. decis.* 224. *num.* 3. *par.* 2. *& coram Gregor. decis.* 261. *num.* 3. 8

Nec

9 Nec releuat prætextus aſſignationis Sirorum, cum quibus de anno 1638. Inſtrumentum Conductionis reddituum Status Caſtri initum fuerat, & quod per ipſos ſteterit, quin ſoluerint, non autem per Ducem; Nam præter quod Siri iudicialiter, & extraiudicialiter deduxerunt, propter non adimplementum ex parte Ducis Inſtrumentum prædictum non habuiſſe effectum, clariſsimum eſt, Siros non ſe obligaſſe ad aliquam ſolutionem, aut conſignationem pro vltimo Monte, qui erectus fuit de anno 1640. Vnde inexcuſabilis eſt negligentia Ducis non ſolum in procuranda effectuali obligatione Conductorum, verùm etiam actuali ſolutione reddituum Depoſitario, & Montiſtis, quæ non impletur per ſolam aſsignationem, etiamſi aſsignatio vera fuiſſet in facto, & cum acceptatione Sirorum (de qua tamen non conſtat) ex ſupracitatis, ac præſertim *in dicta Romana pratenſi Canonis coram Manzanedo*, vbi quod non ſufficit huiuſmodi aſsignatio, niſi fuerit ab Affictuarijs acceptata, ſicuti neque apparet Siros iniuſtè denegaſſe ſoluere, cum prætendant ſe fuiſſe Ducis creditores in maiori ſumma, & Ducem cum eis cōueniſſe de ſoluendo Montiſtis priorum duorum Montium, antequam conſtitueret Martellum, & Grillum Depoſitarios: Huius autem controuerſiæ, quæ altiorem requirebat indaginem, definitio procuranda erat ab ipſo Duce, nō autem ab alijs, quia ipſe *promiſit aſſumere in ſe, ac terminare omnem litem, & moleſtiā ſuper fructibus, & bonis Monti aſſignatis quomodolibet inferen̄ proprijs ſumptibus abſq; interuentu, vel impenſa Montiſtarum, & de illos manutenendo in pacifica poſſeſſione, vel quaſi, ac libera fructuum dicti Montis perceptione &c.* Qui enim promiſit liberationem à moleſtijs tenetur pro adimplemēto ſuæ obligationis ſtatim litem in ſe aſſumere, ac tollere moleſtias, ſiue iuſtas, ſiuè iniuſtas, vt benè explicauit *Rota diuerſ. deciſ. 375. in fin. & deciſ 815. num. 1. poſt med. part. 4. in Bononien. cenſus 1. Februarij 1627. coram Pirouano, confirmata ſub die 15. Nouembris eiuſdem anni coram Coccino, & rurſus in alia Bononien̄ Cenſus 10. Ianuarij 1639. coram eodem.*

Quoad ſecundam Inſpectionem clarū eſt, potuiſſe cogi Ducem ad extinctionem 10
ſtante non adimplemento promiſſorum; Nàm in Inſtrumento obligationis primi Montis, *ſi prædicta omnia, & ſingula ſicuti conuenta, & promiſſa ſunt, non impleantur, teneri voluit ad omnia damna, expenſas, & intereſſe promiſſorum non adimpletorum, cauſa quomodolibet patienda, & incurrenda &c.* Sic etiam in Inſtrumento obligationis ſecundæ Erectionis *in omnes, & ſingulos euentus præmiſſis contrarios de omni, & quacumq. euictione dd. bonorum vniuerſali, & particulari in forma Iuris valida, & in Vrbe conſueta, & in omni iudicio petitorio, poſſeſſorio, & mixto inſolidum, & ad ſolutionem dd. annuorum 54. mill. ſcutorum, & ad omnia damna &c. teneatur, et obligatus ſit, de quibus damnis etc.* Et hæc promiſsio repetita eſt etiam in alijs Inſtrumentis tàm ſupradictæ additionis ad iſtam, quā tertiæ Erectionis.

Promiſsio autem damnorum, & inte- 11
reſſe continet reſtitutionem ſortis in huiuſmodi annuis redditibus, quando non adimplentur promiſſa, vt dixit *Rota deciſ. 741. ſub num. 1. par. 1. diuerſ. in Peruſina Dotis coram Ortembergo impreſſ. per Marcheſan. par. 2. fol. 589. nu. 4.* & benè in *Tudertina Cenſus coram Iuſto impreſſ. per Cenc. deciſ. 138. num. 1. et 2. et coram Coccino penès eumdem Cenc. deciſ. 87. num. 4. coram Gregor. deciſ. 88. num. 3. atque in ſupracitatis Bonouien. Ceuſus corā Coccino, et Pirouano.*

Hoc idem clariſsimè diſponitur in 12
Bulla Baronum Clem. VIII. quæ eſt in ordine 41. §. 8. *vt ſi inter creditores reperirentur aliqui, qui occaſione tàm montium,*

quàm

quàm censuum &c. creditores fuerint: & quibus de fructibus idcircò debitis hactenus integrè satisfactum non erit, vel in futurum non satisfiet &c. capta summaria informatione etiam extraiudiciali per dictam Congregationem de lapsu temporis, & satisfactione non sequuta absque vlla, vt dictum est, causa cognitione ad subhastationem, deliberationem, venditionem, & adiudicationē etc. Et vlteriùs ad extinctionem dictorum Montium, & Censuum, ac satisfactionem dictorum fructuum &c. ipsa Congregatio omnino deueniat &c.

13 Et quamuis in Erectionibus Montium data fuerit facultas Montistis propria auctoritate capiendi possessionem bonorum pro Dote Montis assignatorum, eaq; locandi, & in affictum concedendi &c. ad effectum percipiendi annuam summā pro fructibus Mōtis debitam. Non tamen ex hoc sublata fuit facultas vendendi, & subhastandi bona non propria auctoritate ab ipsis Montistis facienda, sed à Congregatione Baronum, & Montium quibus secundum facultates à Summis Pontificibus concessas competit, necnon etiam facultas agendi ad interesse pro adimplemento consequendo; Nā huiusmodi pactum fuit adiectum ad fauorem Mōtistarum dando eis licentiam capiendi possessionem, & locandi propria auctoritate; Vndè non debet retorqueri in odium, vt auferatur facultas adeundi Iudicem, & vtendi iuris remedijs opportunis, & necessarijs. Hæc strictè ad terminos nostros comprobat *Ruin. cons. 88. num 4. & num. 5. lib. 1.* vbi data facultate Locatori retinendi frumentum pro rata deficientis seminis in restitutione terrarum locatarum: comprobat non esse ad hoc cogendum Locatorem, si velit adire Iudicem, & instare pro dānis, & interesse, quia verba facultatiua *quod liceat etc.* non inducunt necessitatē, & cautela apposita ad fauorē Creditoris non arctat ad ita faciendum, adducit *Text. in l. quamuis 6. ff. de pignor. act.* vbi dato pignore cum facultate vendendi potest Creditor conuenire Debitorem ad soluendum, nec cogitur vendere, & subiungitur in dicto Textu, *Inuitum enim Creditorem cogi vendere satis inhumanum est*, & ibi Bart. & alij notant, *quod si promisisti soluere centum in Pascheate, vel dare obsides, vel pignora, non liberaris dando, si ego velim pecuniam, quia quod dictum est de pignoribus, & obsidibus est in fauorem meum, & ideo iniquum est, vt ad id eogar inuitus.* Et hanc Ruini Doctrinam sequuntur etiā *Surd. cons. 98. num. 7. cum seq.* & censuit *Rot. in Bononieñ Pecuniaria 10. Maij 1621. corā Remboldo.*

Corroboratur primo ex illis verbis *pro maiori dicti Montis cautela*, quæ designāt esse in facultate eius, ad cuius fauorem facta est cautela vti, vel non vti, prout sibi magis videbitur, vt in specie aduertit *Rota in recent. decis. 201. num. 1. par. 3.* 14

Nec refragatur clausula, *dummodo ex illis non sequatur dictorum bonorum alienatio*, de qua in Instrumento obligationis pro primo Monte, cum censeatur apposita ad determinādam facultatem propria auctoritate locandi, & in affictum concedendi, non autem indistinctè ad tollendam facultatem de iure, & ex Constitutionibus Apostolicis competentem, verba sunt clarissima ibi, *Et in omnem casum defectus, & inobseruationis in dicto Motu proprio contentorum eisdem Mōtistis liberam potestatem, & facultatem concessit, vt liceat eis, et cuilibet eorum propria auctoritate absq. aliqua Iudicis licentia liberè realem, et actualem possessionem prædictorum bonorum apprehēdere, captamq., et apprehensam continuare, bonaque huiusmodi arbitratu eorum quibuscumque personis, ac pro quocumque pretio reperibili locare, affictare, et in affictum concedere, et ex huiusmodi, vel alijs similibus, aut dissimilibus concessionibus (dummodo ex illis non sequatur dictorum bonorum alienatio)* 15

annuam summam vt supra assignatam percipere etc. Ecce quod inserta sunt ista verba intra clausulam facultatiuam capiendi possessionem propria auctoritate, non debet igitur trahi ad restrictionem facultatis à iure, non autem ex isto pacto concessæ, adeundi Iudicem pro venditione, ac subhastatione, & alijs remedijs ad effectum consequendi satisfactionem, et implementum à iure concessis, nàm exceptio restringitur ad terminos, & qualitates eius, quod limitat, *vt per Castr. cons. 79. num. 3. lib. 1.* subiungentem, quod aliàs exceptio esset derisoria *Natt. cons. 431. num. 32. Surd. cons. 262. num. 47. Rota coram Gregor. decis. 544. num. 27.* & verba apposita ad qualificandam vnam clausulam ad eã restringuntur, & non modificant alia *Bart. in l. fin. post princip. vers. si enim illa, ff. de reb. dub. Curt. sen. cons. 46. num. 17. vers. quo casu illa verba Paris. cons. 36. num. 20. lib. 1. Menoch. cons. 542. num. 6.*

16 Et vt omnino euellatur prædictum motiuum, repeteñ est apud antiquos Romanos, & prius apud Athenienses, à quibus vti à fonte petita fuit pars Iuris Ciuilis, in vsu fuisse constituere pignora cum facultate vendendi in casu moræ, & ideo postea cæperunt pro expressa habere, etiã quando omittebatur, nisi contrarium fuisset conuentum, vt explicat *Balduin. in §. contra autem instit. quibus alien. licet vel non*, & colligitur *ex l. si conuenerit 4. ff de pignor act.* & potissima, ac præcipua pars huius contractus consistit in facultate vendendi, in tantum *vt Papinianus in l. 3. § fin. ff qui potior. in pign.* data facultate vendendi partem Prædij existimauerit pignus intelligi contractum, & ideo vt ab hac materia contractus pignoris minus recedatur, quàm fieri possit explicarunt pactum expressum, ne liceret distrahere, intelligendum esse, dummodo non fuerit ter denunciatum debitori, vt inquit *Vulpian. in d. l. si conuenerit*, & ibi explicant *DD. omnes*, & benè *Negus. de pignor. par. 6. membr. 1. num. 3.* Verba igitur *vt non sequatur bonorum alienatio* intelliguntur non absolutè, & simpliciter, sed solum quatenus non seruentur seruanda, & non fiant prædictæ denunciationes.

Vlterius aduertendum est, prædicta verba non adesse in Chirographis Summorum Pontificum, neque in Instrumẽtis obligationum pro secundo, & tertio Monte, sed tantum in Instrumento obligationis factæ pro primo Monte, in quo omissa sunt verba *tamquam de re propria liberè, & absolutè disponere etc.* de quibus in erectionibus prædictis, sed tamen in dicto Instrumento addita est clausula; *vt Indultum censeatur concessum ad maiorem Montis cautelam, et augmentum, itaut tali Indulto etiam stante infrascripta promissiones locum semper obtineant, non tamen in illis partibus, si quæ sint, quæ eidem Indulto, seù contentis in eo, possent esse contraria &c.* sed restrictiua prædicta *dummodo ex illis non sequatur bonorum alienatio* est contraria contentis in Indulto, vbi non restrictiuè, sed ad cautelam prædicta facultas est adiecta, & non cum sola facultate locandi, verum etiam addita clausula, *Et alio quocumque modo de possessione, et fructibus bonorum huiusmodi pro præfatorum omnium implemento, et obseruatione consequendis tamquam de re propria liberè, et absolutè disponere, præuia tamen Intimatione Agentibus, et Ministris eiusdem Ducis &c.* Quæ verba nullam recipiunt restrictionem, & significant plenissimã alienandi potestatem ita *Ruin. cons. 27. num. 1. et seqq. lib. 1. Surd. decis. 272. num. 13. in fin. et duobus seqq. Soccin. cons. 123. num. 1. ad fin. et num. 2. lib. 3.* vbi etiam ponderat similia verba, quemadmodum perfectis Dominis competit, quæ inducunt omnimodam æquiparationem, & omninò conue-

conueniunt prædictis tamquam de re propria.

In Instrumento quoque obligationis secundi Montis apposita fuit clausula *quatenus Montistis, & Depositario prædictis placuerit, & ista via electa liceat variare, & penitus desistere, & agere ad implementū promissorum in ipsum D. Ducem, et suos &c.* quæ clausula est in se clarissima, vt per *Vinc. de Franc. decis. 200. num. 3. vers. accedebat prædictis*. Et continetur etiam in formula obligationis Cameralis appositę in omnibus istis obligationibus, vt patet ex ipsamet formula *apud Galles. & Zacch. de oblig. Cam.* & dixit *Rota coram Cardinali Seraphin. decis. 1107. num. 3. & in recent. decis. 161. num. 8. par. 6.*

18 Ex his apparet, ad rem non facere generalem, & brocardicam regulam exaduerso adductam de prouisione hominis, quæ tollat prouisionem legis, nàm procedit, quando prouisio hominis est restrictiua, & omnino incompatibilis cum prouisione legis, secus autem quando (vt in hoc casu) est facultatiua, & sic compatibilis, vt per *Surd. cons. 34. num. 34. Rota in recent. decis. 392. num. 4. par. 1.* sicuti non tollit prouisionem legis pleniorem *Negus. de pign. par. 2. membr 4. num. 90. in fin. Franc. Becc. cons. 82. num. 21. in fin. Osasc. decis. 141. num. 11.*

19 Nunc soluenda sunt obiecta exaduerso deducta circa Bulla Baronum, & primo dum dicitur, eam loqui de mōtibus iam erectis de tempore promulgationis illius, non autem de futuris. Circa hoc non immorabor, cum *Gratian discept. 608. per tot.* plenissimè deduxerit, & rationibus, atq; auctoritatibus comprobauerit, dictā Bullam habere locū etiam in futuris, & attestatur ità obseruari, prout verè absq; vlla hæsitatione obseruatur.

20 Secundò dicit, Bullam loqui de montibus, vbi adest pactum extinguendi in ipsa Erectione, sed hoc est contra apertissima verba dictæ Bullę, quæ sunt ista §. 8. *Et vlterius ad extinctionem dd. Montium, et Censuum, ac satisfactionem dictorum fructuum vsque ad diem dicta extinctionis decursorum, ipsa Congregatio omnino deueniat, idemq. seruari volumus, et mādamus quòad illos Principes, Duces Marchiones, Comites, Barones, et Domicellos, qui licet dd. fructus, suo tempore quotannis soluerint, supradictos tamen Mōtes, vt præfertur erectos, vel census impositos, et venditos intra tempora in erectione ipsorum Montium, aut in impositione, et venditione censuum fideiussoribus promissa, vel alias conuenta non extinxerint, aut in futurum debitis temporibus non extinguent seu etiam alia pacta in eisdem Montium erectionibus, et censuum impositionibus, et venditionibus apposita, et alias conuenta, seu in quibuscumque contractibus, in quibus, seu quorum vigore dicti Barones, et Domicelli, aut eorum Auctores, seu Antecessores debitores existunt adiecta non adimpleuerint, vel non obseruauerint, aut in futurum non obseruabunt, siuè adimplebunt in toto, vel in parte, ipsa Congregatio eos ad dictorum Mòntium, et censuum integram extinctionem, et debiti solutionem, ac creditorum satisfactionem, etiamsi dies totius Montium, et censuum extinctionis, vel debiti solutionis non aduenerit, cogat, et compellat.*

Tertiò dicit, Bullam loqui de Baronibus Vrbis; Ad quod respondetur loqui de 21
Baronibus, & Ducibus totius Status Ecclesiastici, vt sunt verba clara exaduerso non fideliter relata in §. 1. ibi *nonnullos Barones, et Domicellos nostros, et S. R. E. subditos, tàm in Vrbe, eiusq. Districtu, quàm in vniuerso Statu nostro Ecclesiastico existētes,* & §. 2. ad med. ibi, *Quorumcumque Principum, Ducum, Marchionum, et Comitum, aliorumque Baronum, et Domicellorum nostrorum, et S. R. E. subditorum in Vrbe, eiusq. Districtu, et in vniuerso Statu nostro Ecclesiastico existentium cuiuscumq. status, gradus, conditionis, & ordinis fuerint, &*

digni-

dignitate quacumque Ecclesiastica, etiam Cardinalatus honore perfulgeant &c. Quæ sine dubio comprehendunt Ducem Castri, vt comprobaui in prima parte Relationis *num. 22. cum plurib. seqq.* Non repetam iam scripta; Addo tantùm, quod in Bulla Pauli V. super Congregatione Môtium de mense Septembris 1608. adsunt amplissima verba, ex quibus idem comprobatur, ibi, *Necnon contra omnes, & singulos eorumdem Montium &c. qui nũc sunt, vel pro tempore erunt quouis nomine debitores etiamsi Principes, Duces, Marchiones, Comites, Barones, Domicelli, & etiam S. R. E. Cardinales, et alij quicumque etiam quomodolibet priuilegiati, qualificati, ac speciali nota digni, qui causa, & occasione fructuum* Môtium *&c. siuè eorumdem Montium extinctionem aliquod hactenus soluere, & adimplere tenentur, & etiam in futurum debebunt &c.*

22 Quartò dicit, Bullam prædictam tria requirere. Primo Creditores comparuisse coram Congregatione Baronum, & sua mandata exequutiua præsentasse, & pro satisfactione institisse. Secundo Commissarium possessionem capere debere ad vtilitatem Creditorum. Tertiò extinctionem Montium faciendam, vel transacto tempore, vel in casu, quo Barones fructus non soluissent, vel alia pacta non adimpleuerint apposita in Erectionibus montium; *Quali però habbiano il tempo prescritto per la redentione*, subiungens hæc omnia cessare, sed exaduerso scribẽs verba illa. *Quali però &c.* ex suo capite confinxit, cum in Bulla nil tale legatur, sed expressis, & claris verbis non conditionalibus, sed alternatiuis in §. 8. dicitur *seù etiam alia pacta in eisdem montium erectionibus apposita, et aliàs conuenta non adimpleuerint, vel non obseruauerint aut in futurum non obseruabunt, siue adimplebunt in toto, vel in parte ipsa Congregatio eos ad dd. montium integram extinctionem, etiamsi dies totius Montium extinctionis non aduenerit, cogat, et compellat*; Duo igitur disposuit, Primum circa Montes nõ extinctos iuxtà præceptum in erectione appositum, & hoc casu datur facultas subhastandi, etiamsi essent soluti fructus, & alia pacta adimpleta, Secundum quando pacta non fuerunt seruata, vel adimpleta, & tunc datur facultas subhastãdi, etiamsi non adsit tempus præfixum extinctioni, Nàm alternatiua illa, seù, disiungit, & operatur, vt sufficiat vnum ex alternatis esse verum, vt per *Bart. in l. si quis ita 32. in fin. ff. de aur. et arg. leg. Alex. cons. 79. nu. 5. lib. 5. Natt. cons. 650. num. 6. Bellon. Iun. cons. 74. num. 32. in fin. et seq.* vbi quod disiungit non solum verba, sed etiam sensum, ac si essent orationes distinctæ, & æquè principales *Rot. in rec. decis. 255. num. 4. par. 5.*

Concurrunt etiam alia requisita, nàm 23 bulla prædicta duas habet partes; prima de creditoribus Baronum ex alijs causis, & in his requirit præsentationem mandatorum, & Instrumentorum creditorũ. Secunda Pars est circa montes, & census, & in his dat diuersum modum, & ordinẽ, vt patet ex claris verbis §. 8. supra relatis ibi, *in præmissis cum seruari debere modum, et ordinem* &c. Neq; in hac parte requiritur præsentatio mandatorum, vel instantia creditorum, sed Bulla mandat procedi capta summaria informatione etiam extraiudiciali, & in terminis quod tunc nõ requiratur expeditio, neque præsentatio mandatorum dixit Rota coram *Buratt. decis. 482. sub nu n. 4.*

Et Bulla Congregationis Montium 24 tollit omnem hæsitationem, quoniam mandat, ad instantiam Commissarij Cameræ procedi negligentibus Montistis, ac Depositarijs, constito igitur de non adimplemento obligationis ex parte Ducis, vt supra ostensum est, potuit absque dubio procedi ad instantiam dicti Commissarij ad commodum, & vtilitatem creditorum, prout seruatum est.

Non

25 Non obstat, Cameram emisse à Siris frumentum in dicto statu Castri recollectum, ex cuius pretio prætēditur debuisse solui Montiitis sub prætextu, quod hypothecatum esset ipsi Duci, & Montistis, nàm præter quod hoc nō tollit defectum implementi circa deputationem Depositarij, neque etiam excusat ab adimplemento aliorū supradictorū; cessat penitus omnis scrupulus, ex quo dictum frumentum pro maiori parte fuerat à personis priuatis per Siros proprijs eorum pecunijs emptum, & quidem cum modica portione ad Ducem spectāte omnino commixtum, adeout impossibile esset probare dictæ modicæ portionis identitatem, sine qua non datur aliqua hypotheca, licèt etiam sufficeret venditionem factam fuisse mercaturā exercentibus, ad hoc vt hypotheca, si qua esset, censeretur extincta, vt benè aduertit *Marescott. var. resol. lib. 1. cap. 24. num. 9.* subiungens, ita obtinuisse iudicari. Quinimmò Siri publicè, & palam profitebantur, & profitentur se fuisse antea, nec non etiam de tempore venditionis dicti frumēti in Cameræ fauorem factæ creditores Ducis in summa prædicti frumenti pretium excedente, ac etiam portionem frumenti ad Ducem spectantem deductis expensis in recollectione, ac asporta tione factis ad minimam quantitatem reduci.

26 Tertia principalis inspectio circa ordinem processus, & relaxationem mandatorum indubitata est eorum validitas. Etenim de iurisdictione Eminentissimi D. Cardinalis Camerarij euidentissimè constat in eisdem mōtium Erectionibus, & signanter in Erectione primi ibi, *Et vt Montis præfati regimen, exercitiū, et administratio rectius, et fidelius geratur, et dirigatur, Dilectum filium nostrum Petrum Aldobrandinum S.R.E. Camerarium, et successiuè omnes alios pro tempore existentes Cardd. Camerarios d. mōtis Protectores, et Administratores cum potestate omnes, et quascumque causas super d. monte, vel ab eo quomodolibet dependentes mouendas priuatiuè quòad omnes alios Iudices cognoscendi, et terminandi, ac omnia alia peragendi, quæ ad eiusdem montis vtilitatem pertinere cognouerit constituimus etc.* Idemque ad verbum repetitur in erectione secundi montis. Et in Erectione vltimi eadem pariter repetuntur in persona Eminentiss. D. Card. Antonij Barberini.

Et ad abbundantiorem cautelam signata fuit specialis commissio manu Sanctissimi D. N. eidem D. Cardinali directa, qui vnà cum Baronum, & Montiū Congregationibus, ac earum facultatibus, & proprijs huiusmodi causas cognosceret, ac terminaret, Itaut de iurisdictione aliquo modo hæsitari nequeat. Et absq; vllo prorsus fundamento opponitur de suspicione, cū notissimū sit, nullam ad fuisse causam suspicionis. Eò magis quia Dominus Cardinalis processit vnà cum Congregationibus prædictis, non autem sola auctoritate propria, quo casu indubitanter purgatur omnis suspicio etiam in casibus, in quibus adesset *auth. si vero contigerit C. de Iudic* & ita seruare signaturam testatur *Mandos. de commiss. formula 8. verbo Adiunctum.* 27

Maximè verò quia nec à Monguidio, neque à Mangellio, qui pro Duce pluries comparuerunt, neque ab alijs prætensa suscipio allegata fuit in actis huius causæ extinctionis montium, prout de Iure requiritur *l. fin. C. de Iud.* ex quo potius apparet, nullam excogitari potuisse, neque posse inimicitiam, nisi extorqueatur ab administratione iustitiæ, vt in respōsione facti clarissimè deductum est, & in tertia Parte latius deducetur. Vndè tantò minus debuisset relationis Auctor super prętensa suspicione insistere, cum explorati iuris sit etiam in fortioribus non admitti suspicionis allegationem post solū consensum in iurisdictionem *l. apertissimi C. de* 28

 Iud.

iud. Natt. cons. 152. n. 8. Bero. cons. 16. nu. 27. & 28. lib. 3. Aldobr. cons. 85 num. 17. lib. 1. Rot. coram Card. Caual. decis. 178. num. 2. & ooram Durano pariter decis. 178. num 2:

29 Circa personam Commissarij Cameræ comparentis certum est eam esse legitimam ex dispositione Bullæ Pauli Quinti in Erectione Congregationis montium, ac etiam ex alia Baronum, dum in §. 8. mandat extraiudicialiter procedi capta informatione, quo casu potest Iudex ex officio procedere nemine instante secundū *Bart. in const. ad reprimendū verb. neglexerint num. 4. & in fin. Cephal. cons. 304. num. 165. & seqq et num. 174.* Immo cum loca mōtium concernant publicam vtilitatem, & fide publica sint munita, potest Commissarius Cameræ pro eorum adimplemento interuenire, vt fidem publicam sustineat, ac etiam ex officio tunc Iudex procedere potest ex congestis per *Rip. in l. 4. §. hoc autem num. 45. ff. de damno Infecto.*

30 Personæ Mangelli, & Monguidij pro Duce comparentium fuerunt legitimatę, nam procura Mangelli clara est, cū substitutus fuerit ad omnes causas per Carandinum tunc Ducis Residentem, & citatus in hac causa mandatum produxit, Vndè post citationem aduersus eum exequutam ad dicendum contra, & responsionem factam ab eodem Mangello non potuit à Duce reuocari *Castr. in l. quæ omnia num. 1. ad med. ff. de procur. Minsynger. centur. 5. obseru. 44. num. 5. Gratian. discept. 618. num. 1. et 2. Put decis. 8 tit. de Procur. et decis. 52. num. 2. lib. 2. Rota diuers. decis. 145. nu. 1. par. 1. et coram Buratt. decis. 723. nu. 1. et 2. atque in Romana Pecuniaria 29. Aprilis 1624. corā Patriarcha Manzanedo*, & ideò inexcusabilis est audacia exaduerso scribentis, dum negauit, Mangellum esse Procuratorem Ducis.

Sic Monguidius exabbundanti citatus
31 pro Ducis Ministro communiter habitus & tractatus fuit, & ipse in actis huius causæ vti talis comparuit, & ideò legitima fuit citatio eiusdem in Palatio Ducis, quod pro Domicilio ad effectum citandi electum fuit in Instrumētis Erectionum montium, vt in primo Instrumento ibi, *Ad omnem solam, & simplicem etiam extraiudicialē, & minus solemnem dicti Serenissimi venditoris, vel eius Agentis, & Ministrorum requisitionem, seù interpellationem etiam domi dimissa copia, seù in casu absentiæ ab Vrbe per audientiam litterarum contradictarum &c.* In secundo autem, ac tertio adest explicita electio Domicilij pro se, & suis Successoribus in eodem Palatio:

Citationes igitur ritè exequutioni demandatæ fuerunt contra prædictos, & ad 32
cautelam per Edictum in Acie Campi Floræ, & ad valuas Palatij eiusdem Ducis, tàm vigore facultatis concessæ à Bulla Pauli Quinti Congregationi Montium, quàm etiam ex speciali commissione Sanctissimi, quæ sola satis superque sufficeret *Extrauag. 1. de dolo, & contum. inter communes Clem. 1. de iudic.*

Decreta autem super istis citationibus 33
emanata iustissima sunt. Primum enim 7. Septembris sub citatione ad extinguē dum, seu extinxisse docendum Montem Farnesium nuncupatum Primæ Erectionis locorum 7150. Iuxta formam Motus proprij Clementis VIII. desuper celebrati in termino eiusdem Eminentissimus D. Cardinalis Camerarius vnà cum Cōgregatione Montium, & Baronū decreuit, & relaxauit mandatū pro scutis 400. mill. sine præiudicio residui, nisi infra quinque cum intimatione, quæ facta fuit, & iustificatum remanet ex clarissimis promissionibus in dicto Instrumento contentis.

Non obstat prorogatio obtenta à San- 34
ctissimo D. N. de anno 1632. cum enim Dux non docuerit se adimpleuisse requisita

ſita illius, tàm in curando inueſtimentum pro multiplico, quàm in alijs obligationibus in Chirographo dictæ prorogationis, & Inſtrumento deſuper confecto repetitis non potuit, nec poteſt aliquo modo ſe fundare in Indulto, cuius requiſita minimè adimpleuit, cum per abuſum amittatur Indultum, & Priuilegium *cap.60. Priuilegium 11. quæſt. 3. gloſſ. in §. Interdicimus verbo abutatur. Authent. vt Iudices ſine quoque ſuffragio, et in cap. Recolentes 3. verbo cenſeri de ſtat. Monach.* Præterea narrauit Dux in vltima erectione tempus extinctionis aduenisse, quoniam tranſactum erat ſeptennium, quo elapſo ei permiſſa erat extinctio, & illam effectualiter cæpit, ac vltima Erectione cum narratiua prædicta vſus eſt, ex quibus inducta eſt etiam voluntaria renunciatio *l. 1. & 2. ff. de iur. aur. anul. vbi gloſ. verb. non retinuiſſe.*

Aliud Decretum emanauit die 24.
35 dicti menſis Septembris ſub citatione ad docendum, ſe impleuiſſe omnia, & ſingula in cedulis erectionum, & obligationibus præfatis, aliàs videñ decerni, & relaxari mandatum pro extinctione omnium Montium &c. & decretũ fuit mandatum iuxta petita in citatione niſi infra 15. cum intimatione &c. quæ facta fuit, & hoc pariter iuſtificatum apertiſsimè remanet ex ſupra deductis.

Patet igitur euidentiſsima decretorum prædictorũ Iuſtitia, & tamen relationis Auctor abſq. vllo fundamento auſus eſt eam vocare inimicam oppreſsionem, nil mirum, quia Reis amara ſunt præcepta Iuſtitiæ, vt dixit Lactantius;

PARS TERTIA.

In qua agitur de Præceptis, seù Monitorijs Auditoris Cameræ contra Odoardum Ducem, vt nouas munitiones demoliretur in statu Castri: Milites dimitteret, seque coram eo sisteret, Ac de illius sententia.

Vthor eam diuidit in quatuor articulos; Primum super causâ, quâ nituntur dicta præcepta. Secundum super eorum qualitate. Tertium super pœna excõmunicationis, & Quartũ super pœna rebellionis, quibus subnectit discursum super sententia lata contra Ducem; sed prius in facto recenset proemium instrumenti celebrati inter Cameram Apostolicam, & Petrum Aloysium Farnesium die 7. Martij 1537. super permutatione Ciuitatis Castrensis, & Oppidi Griptarũ cum Iuribus Frascati, & particulam notulæ instrumenti, iuxtà quam dicitur, Cameram concessisse eidem Petro Aloysio Oppidum Montis Alti die 29. Maij 1535. quæ integra refertur in Summario primę partis num. 5. Narratque in Inuestitura Ducatus Castri concessas fuisse Ducibus omnes facultates, & prærogatiuas, quas alij Duces tàm Pontificij, quàm Cæsarei obtinebant, seù poterant obtinere ex suis Inuestituris; Vndè infert, quod cum Duces Vrbini facultatem habuerint muniendi, & fortificandi loca sui Ducatus, nullâ Romani Pontificis desuper requisitâ licentiâ, eadem quoque videtur concessa Ducibus Castri. Verùm vt omnia singulatìm refellantur simili partitione retexenda est, quâ fuit contexta:

SVMMARIVM.

Nullus subditus potest de Iure communi absque licentia Principis Castra ædificare, & munire n. 1. præsertim in limitaneis n. 9. neque etiam Feudatarius n. 10 eòque magis illo inuito, & iubente nouas munitiones destrui n. 11. Aut si munitio accedat ad propugnacula n. 14. Vel fiat ad castrametationem n. 15. Vel sit periculosa, aut dedecori Principi, seù Ciuitati Dominanti num. 20.

Libido dominandi à munitione Castrorum maximum sumit incrementum n. 2.

Non interest publicæ salutis, quod inexpugnabiles reddantur subiecti alterius Imperio num. 30.

Loca munita prabent materiam seditionis num. 40.

Nemo potest suo arbitrio construere opus nouum, si sit ad æmulationem alterius, vel excitet materiam seditionis n. 5. et de communi, quandò tendit ad muniẽdum n. 12.

Dominus locorum munitorum facilè potest resistere supremo Domino n. 6.

Libertas naturalis non est attendenda, quandò resistit salus publica n. 7.

Dispositio l. per Prouincias 10. C. de ædific. priuat. procedit in nudo murorum ambitu, nõ in munitione ad resistendum vehementiæ hostili n. 8.

Pro destructione noui ædificij sufficit, quod adsit principium æmulationis n. 13.

Propugnacula non possunt erigi sine licentia superioris, etiã cessante æmulatione n. 14.

Castella nequeunt teneri ad castrametatio-

Dicta

muniên-

ARTI-

ARTICVLVS PRIMVS.

Huiuſmodi breuia,& præcepta Auditoris Cameræ fuit impreſſa Summar. littera A, & B.

Nuehitur Author ſub initio huius Articuli aduersùs duo priora Breuia Sanctiſſimi, & præcepta Auditoris Cameræ illis innixa, quibus Dux monitus fuit, vt tolleret, ac dirui faceret munitiones de nouo factas, Milites dimitteret, omniaque in priſtinum ſtatum reduceret, neuè alios milites in Ducatum Caſtrenſem induceret, opponendo defectum intentionis Sanctiſſimi; nam conatur oſtendere, Duci competijſſe Ius muniendi, & colligendi Milites ſine licentia Summi Pontificis.

Primò ex diſpoſitione Iuris cõmunis.

Secundò. Ex dicto Inſtrumento permutationis Caſtri cum Iuribus Fraſcati.

Tertiò. Ex dicta notula inſtrumenti conceſſionis Montis Alti.

Quartò. Ex Erectione,& confirmatione Ducatus Caſtrenſis, in quibus etiam aſſerit, Duci tanquàm ſupremo Domino conceſſam fuiſſe plenitudinẽ poteſtatis.

Vndè negat poſſe dici, quod mens Sũmi Pontificis fuerit, eidem tollendi Ius ità quæſitum, maximè propter regulam 18. de Iure quæſito non tollendo.

Poſtremò ſubdit, huiuſmodi munitiones,& præſidia non debuiſſe interprætari in malam partem, ſed in bonam, nec facta fuiſſe ad impediendum curſum iuſtitiæ, nempè executionem mandatorũ, quæ relaxata fuerunt pro Montiſtis, cum agatur de re conſiſtente in Animo, qui ſoli Deo cordium ſcrutatori poteſt eſſe notus.

At rectè aſſertum fuit in primo Breui, & præcepto, quod Dux indebitè, ac de facto nullâ petitâ, ac obtentâ licentiâ muniuerit Ciuitatem Caſtrenſem, aliaſque nouitates fecerit in Sedis Apoſtolicæ præiudicium, ipſi feudatario nullatenùs permiſſas, neque huiuſmodi aſſertio poteſt redargui de intẽtionis defectu; nam quoad Ius commune indiſtinctè probat *Iacobus VVernherus de ganerbijs Caſtrorum diſcurſu 4. per totum.* inter Arcana ſupremæ Dominationis eſſe Caſtra, & propugnacula in ſua Ditione ædificare, & munire pro arbitrio, nec proindè vlli ſubdito poſſe de Iure competere, cum dominandi libido, quæ ſingulis ineſt à Natura maximum inde incrementum accipere valeat: Nec publicæ ſalutis interſit, quod inexpugnabiles reddantur hi, qui vnius Imperio ſubeſſe debent; Nec poteſt inficiari, quin loca munita ſuâptè naturâ præbeant ſeditionis materiam, quia eorum poſſeſſores faciliùs animantur ad motus excitandos, & Arma cum maiori cõfidentiâ ſuſcipienda, & ad hoc inquit reſpexiſſe Iuris Cõſultum in *l. opus nouum 3. ff. de oper. public.* dum regulam, quod priuato liceat etiam ſine Principis authoritate facere opus nouum, limitat, niſi ad æmulationem alterius Ciuitatis pertineat, vel materiam ſeditionis præbeat, quia nullum opus latiorem Campum ſeditioni aperit, quàm noua Conſtructio, ſeù munitio Arcis, Caſtri, & Fortalitij, cum illis inhærens tutiùs reſiſtere poſſit ſupremo Domino volenti gladio vindice motos componere fluctus, ſeù Iuſtitiam exequi: Et legiſlatores prohibendo vſum Armorum, *vt patet ex l. 1. 2. & 3. §. 1. ff. ad legem Iuliam, de vi public. Nouellis Iuſtiniani 17. cap. final. & 85. per tot. ac tit. C. vt Armorum vſus inſcio Princip. interdict. ſit lib. 11.* ex eodem fine inquit interdixiſſe munitiones Arcium, & Caſtrorum, quia magnam inter ſe cõnexionem habent: Nec ſubdit obſtare fundamẽtum petitum ex naturali libertate, quia non procedit, vbi publica ſalus, cui ſuprema lex ineſt, ſuadet eam

[Right margin numbers 1–7 beside the lines beginning "nire pro arbitrio", "to poſſe de Iure", "vnius Imperio", "naturâ præbeant", "niſi ad æmulationem", "poſſit ſupremo", "conexionem habent".]

prohiberi. Nec posse in contrarium ponderari rescriptum Honorij, & Theodosij *in l.per Prouincias* 10. *C. de ædific. priuatis*.
8 Permittētium cuilibet fundos proprios, seù loca sui Dominij constituta murali ambitu vallare, hoc est muris circumdare; nam loquitur de nudo murorum ambitu subditis permittendo, quia prodest ad arcendum latrones, non autem ad resistendum vehementiæ hostili, cuius prouisio, & cura spectare debet ad solum Dominum supremum excubantem pro salute totius Imperij.
9 Quod in limitaneis incōcusse procedit, quale profectò his tēporib. est Castrū respectu Ditionis immediatę Ecclesię Romanæ; In illis enim omnes fatentur, non posse vltrà statū antiquum, nouas munitiones fieri, inconsulto Principe supremo. *l.quicūque, vbi glos. verb. Antiquitas, Bart. in princ. Io. de Platea antè numerum primum vers. Tamen Castella, & alii C. de fund. Limitroph. lib.* 11. *Io. Faber in dicta l. per prouincias in princip. C. de ædific priuat. Boer. decis* 320. *num.* 16. *Petra de Iure quæsit. non tollend. per Princip. quæst* 8. *conclus.* 5. *sub num.* 12. *&* 13. *Andreas Knich. in Encyclopedia cap.* 16. *num.* 126.
10 Prætereà verum, ac vsu magis receptū est, feudatarium non posse sine Domini voluntate munire, & incastellare loca, quæ ab eo tenet in feudum, vt inquiunt *Io. Faber in d. l. per Prouincias num* 3. *C. de ædific. priuat.* ibi, *Non credo, quod loca, quæ tenentur in feudum, possint incastellari sine voluntate Domini. Boer. d. decis* 320. *nu.* 6. *vbi loquens de subdito vassallo, dicit non posse in præiudicium Domini superioris sine eius voluntate ædificare fortalitium. Petra d. quæst.* 8. *sub num.* 10. *conclus.* 2. *in fine, vbi dicit contrarium non seruari, nec esse verum.*
11 Idq; Supremo Dño inuito, & iubente nouas munitiones destrui, indubitatū est; Nam æmulatio tunc dicitur residere in promptu, *Andr. Knich. in Encyclop. d. c.* 16. *num.* 130. *vers. Attamen*, vbi regulam exaduerso positam, quod cuilibet de Iure communi sit permissum in suo, Castrū, seù fortalitium ædificare, præterquam in limitibus Imperij, limitat non procedere inuito Superiore.: Tunc enim expressè negat id licitum esse, quia æmulatio residet in promptu, quod pariter ex *Afflict. tradit Petra d. quæst.* 8. *num.* 11. *vers. sunt tamen*, ob quam omnes negant in 12
suo licere nouum opus facere, quod tendat ad muniēdum sine Principis authoritate *l. opus nouum,* 3. *ff. de oper. public. vbi Bartol. ante num primum, & sub nu.* 1. *vers. Et hoc est*, ac *in dicta l. quicumque num.* 1. *vers. Nisi tale Castellum C. de fundis Limitroph. lib.* 11. *vbi idem notant omnes, & in dicta l. per Prouincias C. de ædific. priuat. Præposit. in cap. Ius gentium num.* 12. *vers. Quod est verum distinct. prima. Boer. d. decis.* 320. *num.* 8. *Petra d. q.* 8. *in tertia conclus. nu.* 10. *in fine, &* 11. *vbi de crebriori*; Hoc enim prorsùs inexcusabilem reddit Ducem, qui monitus à Summo Pontifice, vt demoliretur, ac omnes nouitates in pristinum statum reduceret, audita voluntate sui Principis non parendo confestim. Imò contumaciter persistendo in munitionibus augendis, rē ad expressam æmulationem redegit; Nam si pro destructione ædificij sufficit ex *Bald. in addit. ad l. Item lapilli num.* 1. *vers. Item de ædificio ff. de rer. diuis.* quod indè sequi possit æmulatio, & *Boer. decis.* 320. *num* 8. *vers. & intellige* declarat satis esse, quod ità ædificetur, vt sit principium, & causa æmulationis; vtique eo ipso, quod Dux certus de mente sui Principis non destruxit omnia nouiter extructa, nec statim eius monitis obsequens fuit, certissimam vetitæ æmulationis causam dedit. 13
Quin neque cessante æmulatione de Iure permittitur omnis species ædificij, & munitionis inconsulto Principe, sed ea solum, quæ non accedit ad propugnacula, 14

cula, cum nulli fas sit illa erigere sine licentia Superioris, vt declarat *Aym. cons. 518. num. 19.* asserendo, quod liceat subditis Turres, & Turriculas ædificare, dummodò ad propugnacula non accedant, quæ sine licentia superioris non est fas erigere. Et hoc prius sensisse videtur *Bartol. in dicta l. quicumque in fine C. de fund. Limitroph. lib. 11. ex eoque repetit Ioannes de Platea in rubric. C. de metat. & epid.*
15 *lib. 12.* negando Castella posse nullibi teneri ad castrametationem, nempè se tuendi ab Exercitu: *Alberic. enim in l. secunda nu. 3. C. de offic. Præfect. Pretor. Aphiea quem in proposito refert VVernher dicto di-*
16 *scursu 4. n. 137. vers. veluti,* inquit Castrũ siue Castellum dici locum castrametatum, siue fortificatum, vt intra eum quis se tueri possit ab Exercitu, ac etiam *Baldus in cap. primo verb. Ciuitates vers. alias autem de Pac. Constant. in vsibus feudorum cuius meminit VVernher. d. discursu 4. num. 81.* animaduertendo, quod Ci-
17 uitates comprehensæ in pace Constantię inita cum Federico Primo, non possent intùs murare, nec extrà munitiones facere, nisi haberent iussum à Principe: Ex quo luce meridiana clariùs patet, de Iure communi nõ licuisse Duci noua propugnacula erigere, & loca prædicta munire ad castrametationem, hoc est se tuendum ab Exercitu Pontificio, cum prę sertim alia tria omninò suaderent ab illis abstinendum esse.

Primum, quod non cõueniebant formæ antiquæ; Dux enim illam excessit tàm in loco, quia non solùm intrà sed etiam extrà Ciuitatem muniuit: quàm in qualitate, & quantitate munitionum *Auendan. enim de exequend. mandatis regiis*
18 *par. 2. cap. 2. sub num. 1.* inquit ædificia, quæ in amplitudine, & fortitudine non conueniunt formæ antiquæ, sed nouam inducunt, esse prohibita, priùs quàm fiant: & vitanda, ac Iudicis officio destruenda tanquàm scandalosa, postquàm facta sunt; Nam scandalum ex illis præsumitur ipso facto, & de Iure certùm est, 19
nihil noui, Principe inconsulto, & multò minus renuente, fieri posse, si verisimiliter adsit materia scandali, rebellionis, vel seditionis contrà Dominum *Alberic. in d. l. per Prouincias in fine vers. puto tamen ibique Io. Faber vers. nisi præberet C. de ædific. priuatis. Boer. d. decis. 320. num. 8. vers. vel etiam si materiam.*

Secundum, quod periculosum, vel saltim indecens erat propè Vrbem regiam, in qua Summus Pontifex manet cum tota Curia, permittere feudatariò, vt sine illius iussu noua propugnacula erigeret in Ciuitate limitanea, eamque, & alia loca suo arbitrio militibus obfirmaret; nã *Bart. in d. l. opus nouum num. 1. vers. si aliquis ff. de operib. public. cuius meminit Prepositus in d. cap. Ius gentium num 14. vers. &* 20
dicitur distinct. 1. negat permittendum esse, quod fiat munitio in aliquo loco, quæ possit esse periculosa, vel dedecori alteri Ciuitati, vel ei, cui subiecta est, adeout nequeat tolerari sine pudore, & verecundia; ex quo etiam *Iacobus Rebuff. in d. l. quicumque num. 3. sub fine vers. si tamen C. de fund. Limitroph. lib. 11.* notat quod si esset dubium An posset periculũ Reipublicæ imminere, debet adiri superior.

Tertiũ, quod Dux vltrà murales ambitus, & obuallationes locorum, milites quoque conscripsit, & comparauit, ac arma coegit, & mouit; Neutrum enim illi potuit de Iure licere sine authoritate Summi Pontificis. Non primum, quia 21
lege Iulia Maiestatis tenetur is, qui iniussu Principis delectum habuerit, & Exercitum comparauerit, vt Martianus ait in *l. 3. §. eadem lege ff. ad leg. Iul. Maiest.* Quarè statuit Zeno *in l. neminem 17. C. de re militari lib. 12.* neminem sociari posse vlli numero Equitum, vel peditum, vel in

quoli-

quolibet limine sine Imperalis Numinis
23 sacra probatoria, cuius meminit *glos. in d.l. 3. §. eadem verb. delectum*, inquiens neminem sine iussu Principis posse militem eligere: Minus alterum quia lege Iulia de vi publica tenetur is, qui arma coegerit *l. 1. ff. ad leg. Iul. de vi public.* &
24 seruos, aut liberos homines in Armis habuerit *l. 3. ff. eodem*; Nullique prorsùs, inscio & inconsulto supremo Principe
25 quorumlibet Armorum mouendorum copia tribuitur, vt sancitur *in l. vnica* C. *vt Armorum vsus inscio Principe interdict. sit. lib.* 11. quod latius explicat *Petrus Gregor. Tholosan. de Republ. lib. 9. cap. 1. à n. 15. vsque ad 21. & Gaill. de pace publ. lib. 1. cap. 4. sub num. 4. & infrà*; Expedit enim publicæ quieti, & saluti omnium subditorum vni Principi, vt penes illum tantùm sit cura Militum, & Armorum, qui-
26 bus vtraque vexari potest; Ideoque Ius superioritatis concernit, delectum agere, & conuocare ad Arma, iisque interdicere. *Andreas Knich. de Saxon. non prouoc. Iure cap. 5. num. 574. & 575. ac de Iure Ter-*
27 *ritorii cap. 3. num. 365.* Arces munire, & in fortalitiis extructis milites apponere *Christophor. Mingius in disput. de Superiorit. Territorial. conclus. 76. VVernher. dicto discursu 4. num. 146. & 147.* Et hinc liquet malè asseri, quod Dux potuerit hæc agere ex dispositione Iuris communis.

28 Idem quoque illi vetitū erat per Constitutiones vigentes in statu Ecclesiæ, In primis enim aderat Cōstitutio Bertrandi Cardinalis Episcopi Sabinensis, qui à Clemente IV. (tunc Auenione morante) in Italiam generalis reformator, & custos Ditionis Ecclesiæ ablegatus fuit, vt dicitur in *opere Ciaconiano Tom. 1. sub vita Benedicti* II. *Anno 1333. col. 882. litt.* A. reperita per Cardinalem Aegidium, quē Innocentius VI. speciatim in patrimonio Beati Petri in Tuscia; aliisque Prouinciis, ac omnibus, & singulis Ciuitatibus, & Terris Romanæ Ecclesiæ temporaliter mediatè, vel immediatè subiectis infra terminos suæ legationis constituit suum, & eiusdem Romanæ Ecclesiæ Vicarium, in temporalibus reformatorem, ac Pacis, & Prouinciarum Conseruatorem generalem, *vt legitur in Constit. 1. Clementis* VI. §. 2. Quod scilicet in terris Ecclesiæ Romanæ, earumque districtibus, nulla Vniuersitas, vel Cōmunitas, vel specialis persona cuiuscūq. cōditionis, & status existat; costruat, vel ędificari faciat Castra, seù fortalitia, vel munitiones, seù Terras, vel aliqua alia ædificia, quæ communi Iudicio pro defensione, vel offensione speciem fortalitiorum, vel Castrorum habeant, sub pœna aduersùs transgressores, excommunicationis in personis, & interdicti in terris ipso facto incurrendâ, vltrà alias expressas *libro 2. Constitutionum Aegidianarum cap. 45.*

Quæ non solum procedit in nouâ cōstructione, sed etiam in refectione, vt 29
inquiunt *Bald. in l. si vt proponis 7. num. 1. vers. est argumentum C. de nuptiis, & Barbat. in addit. Albert. Brun. de Constit. verb. Castrum. Addens ad dictam Constitutionem Aegidianam lib. 2. cap. 45. litt.* A. Adeò vt dictum *Abbatis in c. consuluit 7. num. 1. de Iudæis*, quod Castra antiqua ruinam minantia, vel corrupta, eâ non obstante, refici possint, declaretur *ab Addente ad dictas Constitutiones sub littera A. vers. sed illius supplendum esse*, quod huiusmodi restaurat o sit tantùm permissa cum Superioris licentia: Indubitanter verò com- 30
prehendit nouas munitiones factas à Duce, quia non continuerunt se intrà limites simplicis reparationis, non immutatâ formâ antiquâ; sed eam longè excesserunt, quo casu etiam *Abbas in d. cap. consuluit num.* 1. fatetur ædificium esse nouum, & cadere sub dicta prohibitione. ibi, *Ità tamen vt noua reparatio non*

commu-

commutet antiquam formam, nec fiat ædificium pretiosius, vel amplius, nam vbicumque mutatur pristina forma videtur nouum ædificium, & cadit sub prohibitione noui ædificij.

31 Nec videntur refragari duæ limitationes in contrarium adductæ. Altera quod de Iure secundum *Baldum cons. 435. n. 1. vol. 5.* non impediunt feudatarium Ecclesiæ Romanæ, quominus cessante ratione æmulationis possit ædificare Arces in locis sibi infeudatis; licet credat securius esse impetrare licentiam, vt remoueatur omnis occasio quæstionis, atque *Abbas in cap. Pisanis 14. num. 15. vers. hæc dicta de rest. spoliat.* putet dictum *Innocentij in dicto cap. Pisanis sub num. 1. vers. hoc tamen*, quod non liceat incastellare ædificiã vetera non habitata, sicut non licet noua Castra facere cum iniuria, & æmulatione alterius, putet inquam indistinctè procedere in possessore iniusto, seu tyranno; In possessore autem iusto distinguendum esse, quod, aut vult reficere antiqua ædificia, vel habitare de nouo Castra inhabitata, ad Iniuriam, & æmulationem alterius, & sit locus dicto Innocentij, quia nõ licet ad huiusmodi finem vti etiam re propria, secus si vult sine alterius Iniuria id facere ad conseruationem, & augumentum Patrimonij, vel honoris sui, quia prohibitus construere de nouo non prohibetur reficere antiquum ædificium iuxtà pristinã formam.

Altera quod solum vigeant in locis immediatè subiectis, sub prætextu, quod de illis tantùm loquantur confirmationes Sixti IV. Constitut. 15. & Pauli III. Constit. 17. *& Rota decis. 27. num. 18 post 2. vol. cons. Farin.* non solùm neget extensas fuisse ad loca mediatè subiecta, sed velit etiam *decis. 181. & 185. lib. 2. par. 3. diu.* pro illarum obseruantia inspiciendam esse qualitatem subiectionis de tempore, quo casus decidendus obtigit.

Etenim prima inapplicabilis est, etiam iuxtà opinionem Baldi, cui tamen resistunt verba illa (*cuiuscumque conditionis, & status*) apta includere feudatarios quãtumuis maximos, cum suaptè natura illos quoque comprehendant, qui alias nõ comprehenderentur *cap. quamuis de offic. ordin. in 6. vbi hoc notant Archidiac. num. 1. ver. conditionis. Io. Andr. ante num. 1. Gemin. sub num. 4. & Franc. num. 7. cum aliis per Gonzalez super reg. 8. glos. 38. num. 1* Et sic etiam Reges, vt ex sententia Rotæ firmant *Gomes. in proemio regnl. quæst. 4. nu. 2. versic. Nam dicta claus. & Gonzal. d. glos. 38. num. 2.* Nam Baldus quærit solum, An feudatarius possit ædificare Arces in locis sibi infeudatis per Papam, & tria supponit. Primum sub versiculo secũdo, quod in ædificandis Arcibus vtiliter geratur negocium Ecclesiæ, Medium in vers. quinto, quod Iurisdictio infeudata propter malitiam subditorum tutè, ac commodè exerceri nequeat sine Arce, Extremum sub fine numeri primi, quod cesset ratio æmulationis, Quę prorsùs deficiunt hoc casu; Non enim Ducis munitiones consistunt in sola Arcis structura intùs Ciuitatem Castrensem, sed transgressæ sunt mænia ad erectionem noui propugnaculi, & vallorum, nec solo ambitu murali continentur, & coercentur ad tutum, & commodum Iurisdictionis exercitium in subditos, sed foris exurgunt ad castrametationem subditis grauem, finitimis periculosam, & supremo Domino, cui Dux lege fidelitatis erat subiectus, seditiosæ rebellionis indicem; Vndè nequit asseri, quòd in eis fuerit vtiliter gestum negocium Ecclesiæ Romanæ, habitusque finis tutè exercendi Iurisdictionem in subditos, quodue cesset ratio æmulationis, dum illam omni ex parte præseferunt.

Nec itidem potest eis adaptari distinctio Abbatis, tum quia non stant intra

C fines

Margin numbers (right column): 32 (beside "(cuiuscumque conditionis,"), 33 (beside "sic etiam Reges"), 34 (beside "& tria"), 35 (beside "Nec itidem").

fines refectionis antiqui ædificij iuxtà pristinam formam, de qua solùm ipse loquitur; Tum quia non tendunt ad conseruationem proprij honoris sine alterius iniuria, sed antiquam, ac priorem formam excedendo, cũ destinatione ad vsum castrametationis insolitę, derogant superioritati Sedis Apostolicæ, & Romani Pontificis, cui profectò esset indecens sinere, quòd vassallus beneficiarius in limitaneis propè Vrbem, in qua residet, ità se muniat, ac fortificet.

36 Secunda verò exploditur ponderando Nos versari in terminis comprehensionis sub dictis Constitutionibus Cardinalium Bertrandi, & Egidij, quia vterque omnimodam Iurisdictionem habuit pro Ecclesia Romana in Prouincia Patrimonij Beati Petri in Tuscia, vbi sita sunt Ciuitas Castri, Oppidum Montis Alti, & Pons Abbatiæ tunc immediatè subiecta Sedi Apostolicæ; Ille quidem à Clemente Sexto, Hic ab Innocentio Sexto; Neque eorum Iurisdictio limitata fuit ad loca immediatè subiecta, sed amplissimè concessa in omnibus, & singulis Ciuitatibus, & Terris eiusdem Romanæ Ecclesiæ temporaliter mediatè, vel immediatè subiectis, vt literaliter exprimitur in §. secundo dictæ Constitutionis primæ Innocentij Sexti, ibi, *Te in Patrimonium Beati Petri in Tuscia, Ducatu spoletano, Marchia Ancona, Romandiola, Campanea, Maritima, Prouincijs, ac omnibus, & singulis Ciuitatibus, & Terris eiusdem Romanæ Ecclesiæ temporaliter mediatè, vel immediatè subiectis infrà terminos legationis tuæ, vt premittitur nostrum, & eiusdem Romanæ Ecclesiæ Vicarium in temporalibus reformatorem, ac pacis, & Prouinciarum Conseruatorem constituimus generalem*, quicquid perperam Impressoris vitio dicatur in Titulo, quod etiam agnouit Leo Decimus in Concilio Lateranensi *sess. 9. in reformat. Curiæ, & aliorum vers. ad bonum,* dum generaliter, & indistinctè ad bonũ, & quietum regimen Ciuitatum, & locorum omnium Romanæ Ecclesiæ, præcepit inuiolabiliter seruari Constitutiones dicti Cardinalis Aegidij, non autem versari in terminis extensionis elicitæ ex dictis Cõstitutionibus Sixti IV. & Pauli III. quorum primus *dicta Cõstit.* 15. §. 2. & 12. non solum iussit Constitutiones Prouinciales in vnum volumen in sex libros distinctum collectas, & redactas à Cardinale Aegidio firmiter obseruari in Prouincijs; sed etiam illas extendit ad Vrbem, & alia loca specialis commissionis; Alter verò *d. Constit.* 17. §. 4. confirmauit, & similem obseruantiam indixit in Vrbe, Prouincijs, & locis specialis commissionis, quam extensionem Rota censuit 37 restrictam esse ad immediatè subiecta habita ratione temporis, quo casus decidendus emergit; Vnde liquet ineuitabilem esse comprehẽsionem Ducatus Castrensis sub antedicta prohibitione Cardinalium Bertrandi, & Aegidij, quia est in Prouincia Patrimonij, cui vterq; pręfuit illimitatè, tàm scilicet quoad loca immediatè, quàm mediatè subiecta; Nec proindè refert, quod dicta confirmatio Pauli Tertij emanauerit post erectionem Ducatus præfati, & sic tẽpore subiectionis mediatę, quia (vt dixi) non agitur de confirmatione extensi ad sola immediata, sed comprehensi ab initio ex vi iurisdictionis æqualiter complectentis etiam mediata.

Vigebat etiam Cõstitutio prima Alexandri Sexti, qui vt Ciuitates, Terræ, & 38 loca Romanæ Ecclesiæ mediatè, vel immediatè subiecta turbationibus, & scandalis quibuscũque semotis in pacis amęnitate, & quietis tranquillitate valeant conseruari, ac nemo sibi Ius dicere, & Iustitiæ limites transgredi inordinata voluntate præsumat, sed quod sibi credit competere coram Iudice, Iustitiam redden-

dente prosequatur, Ducibus in specie prohibuit sub pœna excommunicationis maioris, priuationis omnium priuilegiorum, dignitatum, officiorum, Dominiorum, ac feudorum, & declaratione pro Rebellibus cum absolutione omnium subditorum à Iuramento fidelitatis, nè exercitum, seù alias coadunationes quauis occasione, vel causa facere, vel mouere præsumat, sed quilibet ius suum prosequatur coram Iudice competente, quo-
39 niam dicta Constitutio adamussim conuenit Duci, qui statim, ac primum Nuncium habuit de instantia nomine Montistarum paratâ pro mandatis executiuis super dote Montium, animum conuertit ad militarem defensionem, muniendo Castrum, colligendo Arma, Annonam, ac Milites, eisque etiam præter solitum morem obfirmando Montem Altum, ac Pontem Abbatiæ, qui excessus in malam partem sumi debet iuxtà regulam, quam latè firmat *Auendanus de exequen. mandat. reg. part. 1: cap. 14. num. 3. verf. cum ergo*
40 *excessiuum*, quia excedens modum in vtẽdo rebus suis non agit honestè, & scandalum inducit *Auendan. d. cap. 14. num. 1.*
41 *post med. verf. ex ista ratione*, ac semper excessiua tendunt in noxam Reipublicæ *Auendan. d. cap. 14. num. 3. in princip.*

Nec dici potest, quòd solum procedat in coadunantibus armatos ad inuadendum possessa ab alijs, quæ ipsi prætendũt sibi competere; non autem ad tuendum,
42 & retinendum ea, quæ possident; Nam dicta ratio conseruandi loca mediatè, & immediatè subiecta in pace, quiete, & concordiâ expressa in proemio, & repetita in §. primo æquè militat in coadunantibus ad vtrumque effectum, cum extraordinaria Militum, & Armorum collectio per se publicam pacem, & quietem perturbet, nec sinat loca, in quibus retinentur, & alia finitima earum amænitate frui, ac supremum Principem, cui Iure dictæ superioritatis est omnium subditorum salus, & custodia speciatim commissa, vacare iusto timore, nè lædi, aut perturbari possint; Quoniam nulla ratione magis id fieri valet *Petr. Gregor. Tholosan. de Republic. d. lib. 9. cap. 1. num. 19. & Andreas Knich. in Encyclop. d. cap. 16. nu. 18. verf. Nuncium* dicentes Armorum Ius, & curam spectare ad supremum Principem gratia conseruandi publicam salutem, quia nulla alia magis ratione subuerti, aut saltèm lædi, & turbari potest, quàm libero Armorum permissu: Vbi 43
enim subest eadem ratio, idem Ius statuendum est *l. illud, ff. ad leg. aquil. Dec. cons. 301. num. 6.* cum Textu *Bald. in cap.* 44
quia circà finem de Iudicijs dictio Iuris non separet ea, quæ nexus rationis connexuit, etiamsi casus sint diuersi, quia eadem ratio sub se diuersas earum species comprehendit *ex notatis à Petro, & Cyno in l. iura C. de legibus. Surd. cons. 553. num. 28. in fin. & 29 vol. 4.* Nec propterea dicitur ob illius identitatem fieri extensio de casu ad casum, sed pariformis omnium com- 45
prehensio *ex latè congestis per Tiraquell. in l. si vnquam verbo libertis num. 45. C. de reuoc. donat. & de retract. lignager. §. 1. in princ. num. 2. Surd. d. cons. 553. num. 43. in fine & 44.* Insuper in §. secundo Duc- 46
bus prohibetur huiusmodi coadunationes facere, vel mouere, & hostiliter loca inuadere, vel etiam retinere; Nimirum si hanc legem offendũt, etiam hi, qui eas faciant ad effectum retinendi, non inuadendi, siue illa dictio, vel, accipiatur pro 47
disiunctiua, cuius natura est tam sensum, quàm verba disiungere *l. 1. §. sublata, ff. ad trebell. l. generali. C. de Sacrosanct. Eccl. l. cũ quidam, C. de verb. signif. Bart. in l. si quis ità, ff. de aur. & arg. leg. Surd. cons. 339. num. 6. in fin. & 7. vol. 3.* siue pro alternatiua, quia alternat diuersa *secundũ glos. et Doct. in l. vbi pactum, C. de transact. glos. in rubr. C. si ager. vectigal. vel emphit. pet.*

Surd.

Surd. d. conf. 339. num. 8. sufficitque alteram eius partem verificari. *l. is qui ducenta. §. vtrum vbi Bart. et alij, ff. de reb. dub. Rip. in c. inter cæteras num. 24. de rescript. Surd. d. conf. 339. num. 10.*

Imò nec deficit alia consideratio dictæ constitutionis, quod nemo sibi Ius dicere, ac Iustitiæ limites trãsgredi inordinata voluntate præsumat, sed quod sibi credit alteri aduersus alterum fortè competere coram Iudice iustitiam red-
48 dente prosequatur; nam Dux veritus non posse coram Iudice competente, via Iuris se tueri aduersus Montistas, & Commissarium Cameræ volentem agere eorum nomine pro extinctione Montium ex capite non implementi, militibus, & armis collectis voluit sibi ius dicere super retẽtione Castri, & aliorum locorum, quæ muniuit aduersùs legitimam executionẽ in eis faciendam iudiciali authoritate;
49 generalis enim prohibitio, quod nemo sibi ius dicat, procedit etiam quoad possessionem retinendã *l. 1. iuncta glos. verb. debere in princip. C. nè quis in sua causa iudicet vel sibi Ius dicat.*

50 Pariter existebat constitutio 75. Sixti Quinti, qui, vt Armorum tumultus, & & seditionum turba, ac strepitus in temporali Dominio Ecclesiæ Romanæ omninò conquiescant, & Sedes Apostolica, cui Summi Reges, & Principes debitam obedientiam, ac reuerentiam præstant, eamdem magis exigat ab ijs, qui ipsius Regimini in temporalibus subiecti sunt, nec alium Principem, præter Romanum Pontificem agnoscunt, statuit, nè quisquam etiam Dux sub prætextu manutenendæ possessionis, tuendique Ius suum, vel quouis alio colore Militum copias cogere, comparare, vel ducere, neuè Populos, vel singillatim singulares personas, publicè, aut priuatim, palàm, vel occultè ad arma conuocare, conclamare, concitare, neque armatorum manus, cætus, conuentus, seù illicitas, & tumultuosas collectas facere, aut aliquid huiusmodi per se, vel alium moliri, aut machinari audeat, vel præsumat sub vero reatu læsæ Maiestatis, incursu rebellionis, priuatione omnium priuilegiorum, Ducatuum, aliorumque locorum, iurisdictionum, dignitatum, & officiorum, cum absolutione omnium Populorum, & Subditorum à Iuramento fidelitatis, & applicatione Ducatuum, ac reliquorum Dominiorum, bonorum, ac Iurium, Fisco, & Cameræ Apostolicæ ipso facto sine aliqua declaratione, etiam in præiudicium filiorum, & aliorum descendentium cõprehensorum in Inuestituris, & alijs concessionibus, perindè ac si per lapsum tẽporis, ac lineam finitam essent ad illam deuoluta; Dux enim longè maiora molitus fuit; Imò nec post iudicialem monitionem dictam obedientiam ac reuerentiã Sũmo Pontifici exhibuit (vt par erat) dimittendo Milites iàm contra dictam legem collectos, & demoliendo nouas munitiones propria authoritate perperam factas. 51

Vanumque prorsùs est dictam Constitutionem non comprehendere Ducatum Castri defectu voluntatis, & potestatis, illa enim clara lectione probatur, quia in §. secundo expressè meminit de vniuersis, & singulis Ducibus quacumq; dignitate fulgentibus, & in §. tertio supponit eos præesse Populis, & Ciuitatibus, ac habere Dominia, quæ maioribus tantùm conuenire solent, Imò quatenus in §. secundo excipit casum tuendi periculosis temporibus aduersus Turcas, & Piratas loca maritima sita in littore Maris Tirrheni, videtur expressisse Ducem Castri, qui ibidem possidebat Montem Altum, eiusque oram maritimam latè diffusam, ac propterea illorum incursionibus patentem; habetur enim pro expresso, quod sub generali vocabulo continetur 52 53

54 tur *Anchar. conſ. 393. num. 2.* ac ex verbis
legis colligitur *Ruſtic. in l. cum Aous de*
condit. & demonſtrat lib. 3. cap. 1. num. 29.
qui alios refert; vltrà quod Paulus Tertius
Ducem Caſtri non diſſimilem fecit ab
alijs Domicellis exiſtentibus in diſtrictu
Vrbis, vt inferius patebit.

De poteſtate verò ſacrilegum eſt du
55 bitare *l. ſacrilegij inſtar C. de diuerſ. reſcript.*
l. 2. C. de crimin. Sacrileg. Ceual commun.
contra commun. quæſt. 906. in princip. An-
dreas Knich. de veſtiturarum pactionibus
par. 3. cap. 2. num. 82. in fine, & ſequen. nam
56 qui diſputat de poteſtate Principis facit
ſe illi ſuperiorem, & ponit ſedem ſuam in
Aquilone, tentando eſſe ſimilem Altiſſi-
mo *Bald. conſ. 359. num. 1. verſ. prætereà*
executo vol. 1. Aym. conſ. 241. num. 3. nec
proindè poteſt aſſeri, quod conſtitutio
emanata poſt erectionem Ducatus non
valuerit præiudicare Iuribus Ducis ob in-
uiolabilem naturam feudi ex parte Do-
mini, dùm Vaſſallus permanet in debita
57 fidelitate; nam prætermiſſo, quod per
viam legis vniuerſalis poteſt eis derogare
ſecundum *Bald. in l. final. verſ. non audeo*
ff. de Senator. dicentem, quod facta con-
ceſſione, & translato Dominio rei con-
ceſſæ, poteſt à Principe opponi conditio,
non ex vi contractus, ſed ex vi legis, quo-
niam omnis legis poteſtas eſt in pectore
ſuo, quod repetit *Albertus Brunus conſ. 1.*
num. 41. poſt med. verſ. & quod voluit cum
ſequen. lib. 1. cui accedunt *Martinus Lau-*
denſis de Principe quæſt. 72. verſ. ſed an legis
tractat. tom. 16. fol. 205. à tergo aſſerens Ci-
uitatem ſeparatam à Regno ligari nouis
decretis, & legibus ratione Imperij, quod
Rex penes ſe retinuit, dum illam ſepara-
uit, & infeudauit *Boſſ. tit. de for. competen.*
num. 49. Foller. ſuper pragmat. cenſuali ver-
bo & ſubmiſſiones num. 19. Anton. Sola ad
Conſtitutiones antiquas Sabaudiæ ſub decre-
to ſubditos noſtros gloſ. 1. num. 11. verſ. vl-
trà quod. Capoblanc. de authorit. Baronum
tom. 2. cap. 12. num. 10. verſ. Item ſimili-
ter, quorum opinionem in practica ſer-
uari teſtatur *Maſtrill. de Magiſtratibus*
lib. 6. cap. 16. num. 248. Nec dicitur præiu- 58
dicare Iuri quæſito per conceſſionem
Vaſſallo, quia dum Princeps aliquem in-
ueſtit, cenſetur id facere ſub tacita con-
ditione, quod minimè priuetur ſua ſupe-
rioritate, & alto Dominio, in eo conſiſtẽ-
te, quod poſſit in aliquibus caſibus ſibi
beneuiſis limitare; & moderari Iuriſdi-
ctionem translatam in Vaſſallum ad tra-
dita per *Cancer. var. reſolut. lib. 3. cap. 3.*
num. 317. & 318. Capoblanc. de authorita-
te Baronum tom. 2. d. cap. 12. num. 9. verſ.
quia reſpondetur, & cap. 37. num. 21. verſ.
ſemper enim, qui alios referunt. Adeòut *Af-*
flict. in Conſtit. regni lib. 3. rubr. 22. conſtit.
incipien. poſt mortem num. 4. verſ. & quis
dubitat ſi Papa, dixerit, neminẽ poſſe du- 59
bitare, quin Papa ratione directi Domi-
nij, quod habet in aliqua ditione, poſſit
in his, quæ ſunt Iuris poſitiui condere le-
ges, & conſtitutiones ibi ſeruandas, quia
habet liberam poteſtatem diſponendi
per viam legis.

His inquam prætermiſſis reſpondetur 60
Principem Iure dictæ ſuperioritatis, &
Alti Dominij abſque dubio poſſe iubere
cuilibet Vaſſallo, ac in eius Territorio
diſponere ea, quæ pertinent ad commu-
ne bonum, & vtilitatem totius ſui ſtatus,
qualis profectò eſt materia dictæ Conſti-
tutionis, nam hæc omnia ſemper cenſen-
tur reſeruata in quacunque conceſſio-
ne, vt fatetur *Petra de Iure quæſito non tol-*
lendo per Principem cap. 9. nu. 4. in fin. verſ.
quia cum ſequenti. Et meritò quia non eſt
diſueſtire vaſſallum ſine culpa, ſed ditio-
nem illi conceſſam ponere ſub lege Iu-
ſtitiæ, & æquitatis, vt rectè in propoſito
reſpondet *Bald. conſ. 333. num. 1. circa fi-*
nem verſ. reſpondeo volumine primo, quem
præ cæteris ſequuntur *Brun. dicto conſ. 1.* 61
num. 43. verſ. pro qua concluſione lib. 1. &

Cephal. conf. 12. *num.* 29. *vol.* 1. animaduertendo, quod hoc posse inest à natura cuiuscumque feudi, & concessionis, cum suprema potestas ad hoc semper intelligatur excepta, nec valeat ab ipso concedente diuelli, alias enim Princeps diceretur homicida dignitatis suæ secundum
62 *Baldum in cap. licet causam sub nu. 7. vers. Item non potest de probationibus, & Andr. Knich. de Saxon. non prouocan. Iur. cap.* 15. *num.* 13. *in vers. vtrumque.*

Nec Seraphinus *in voto impresso deci-*
63 *sione* 61. *post* 2. *volum. consil. Farinac.* dicit huiusmodi constitutionem, non comprehẽdere eos, in quos alienata sunt feuda maiora, sed Scoliaster sub littera E. & perperàm, cum in eis quoque militet dicta ratio superioritatis inabdicabilis à supremo Principe, qui propter bonum publicum vniuersi sui status ferre potest legem vniuersalem cõprehensiuam æqualiter omnium, & sic etiam obtinentium
64 feuda maiora, vt de Duce Ferrariæ notat *Petra d. tractatu cap. 3. quæst. 4. num. 66.* inquiens, teneri versùs Ecclesiam Romanam ad omnia, ad quæ alij Vassalli tenẽtur ergà Dominum, quia Papa censetur in Inuestitura ei concessa sibi reseruasse ea, quæ concernunt dictam superioritatem. Prætereà Dux Castri æquiparatus
65 alijs Domicellis districtus Vrbis (vt infrà) non videtur comparandus vti Dux Castri Ducibus Ferrariæ, Parmæ, & Vrbini expresis in dicta Apostilla, Nec *Molina de Iustitia, & Iure par.* 1. *disput.* 10. *col. penult. vers. illud.* Quoad magnates Italiæ
66 post Victorinum, & Castrum, vllum discrimen facit super iure mouendi Arma inter feudatarios maioris, & minoris potentiæ, sed solum *in vers. sed illud* ait hoc quoad magnates Italiæ, & Germaniæ nõ pendere ex nomine Ducum; sed ex modo regiminis; nam si legitimo titulo nulli alteri parent, dicit habere Ius indicendi bellum, idemque si alteri pareant; sed legitimâ consuetudine, vel speciali priuilegio dictum Ius nacti sint, quibus proculdubio caret Dux Castri, aliorum conditionem non excedens.

Nec pariter obstat, quod dicta Constitutio non prohibeat armatos conuocare pro manutenenda possessione, à qua nunquàm fuerit aliquis deiectus; sed solum quando illa fuisset per vim adepta, vel recuperata iuxtà declarationem *Farinacij in additionibus postremò aditis ad quæst.* 113. *num.* 148. 151. 160. *&* 174. vbi exaduerso dicitur melius explicare quæ scripserat *cons.* 65. *vol.* 1. nam standũ 67
est illius declarationi factæ per Paulũ V. in Constitutione incipien. *Alias &c.* impressa per Laertium Cherubinum in Cõpendio Bullarij pagina 133. col. penult. sub §. 3. Quod scilicet indistinctè locum habeat, in retinendæ possessionis, & quibuscunque alijs casibus, excepta tãtummodò causa vera, & non ficta, ac necessaria ad vim vi repellendam cum moderamine inculpatæ tutelæ defensionis, &
meritò quia erat generaliter intelligen- 68
da in omnibus casibus, in quibus fieret conuocatio Armatorum, vt rectè ponderauit *Io. Baptista Spada senior, Fisci, & Cameræ Apostolicæ Aduocatus consil* 229. *nu.* 1. *inter consil. Farinacij vol.* 3. animaduertendo *sub num.* 3. *vers. & ponderando* non considerasse in prohemio, qualis sit causa qua quis mouetur ad conuocandos homines armatos; sed solum ponderasse malos euentus, & scandala, quæ exindè procedere solent in publicæ quietis perturbationem: Item generalissimè loqui 69
sub num. 4. *vers.* 2. *moueor cum sequen.* per verba, quæ nullâ ratione valent restringi; Vltrà quod tantùm abest Ducem pos- 70
se pœnam dictæ Constitutionis effugere sub colore, quod arma, & milites coadunauerit pro defensione possessionis, à qua nunquàm fuerat deiectus, quin maximè crimen suum auget tacitè fatendo,

id

id egisse, vt illicitam defensionem pararet aduersùs apparitores Iustitiæ accessuros pro executione mandatorum, quæ de Iure petebantur nomine Montistarum; Vndè liquet inapplicabilem esse exceptionem dictæ declarationis Pauli V. loquentem de vera, & non ficta, ac necessaria defensione ad vim repellendam, quia Iudex exequendo iudicatum non dicitur inferre vim, sed Iustitiæ legem perfectè implere.

71 Nec demum ex situ Montis Alti propè littus maris, Duci suffragatur exceptio dictæ Constitutionis in §. 3. quod liceat armatos vocare ad tuenda, & propugnanda loca maritima temporibus periculosis aduersùs Turcas, & pyratas, quia non potest ad illam referri munitio Castri distantis à mare suprà decem mille passus, & insueta militum armorum, & Annonæ collectio ibi facta tempore, quo nulla Turcarum, vel Pyratarum inuasio timebatur, sed sola Montistarũ executio imminebat; Ideòque semper viget causa delicti, inexcusabilis vllo colore.

72 Quo verò ad Instrumentum Castri cũ Iuribus Frascati, animaduertendum est quod licet in eius proemio dicatur ea fuisse arce, muris, propugnaculis, & custodibus necessarijs ad euitandam occupationem; non tamen indè sequitur Petro Aloysio, & suis, in eo concessam fuisse liberam facultatem quandocumque, & quomodocumque ad libitum muniendi intùs, & extrà ipsã Ciuitatem, & quot quot Milites ibi mallent colligendi, non solùm inconsulto Summo Pontifice, sed

73 contrà eius voluntatem. Omisso enim quod proemium non facit Ius in his de quibus dispositio non loquitur determinatiuè secundum *Bald. cons. 449. num. 4. vol. 5.*

74 Respondetur primò, facultatem quantumuis liberã restringi ad terminos Iuris respectu modi *l. si quando 35. vbi notatur C. de inoffic. testam.* & solum intelligi de his, quæ fiunt ordinariè, non autem de his, quæ fiunt extraordinariè *l. Seio 10. §. medico vbi Bartol. in princ. & num. 3. ff. de annuis legatis cum alijs plena manu relatis à Pelaez de maioratu in secunda parte initij num. 225. & sequen. ac num. 235. vers. ex quibus, ac infra*. Nec propterea 75 posse assertam facultatem gratis suppositam ab Authore, trahi ad dictam munitionem extraordinariam cũ excessu, ratione modi, ac numeri Militum.

Secundò, eam, quam Dux elicere posset ex dicto proemio, verificabilem esse 76 tantùm in prima constructione, quæ iam pridem expleta fuerat, nec propterea poterat amplius exerceri *iuxtà regulam l. Boues 89. §. hoc sermone ff. de verb. signific.*

Tertiò, verba dicti proæmij loqui de sola defensione Ciuitatis ab inuasione 77 inimicorum Sedis Apostolicæ, cum dicat in persona Petri Aloysij primò inuestiti. *Qui valeat eam custodire, seruare promptèq. defendere ab omni occupatione*, Et sic minimè adaptari dictæ munitioni insolitæ, quæ retenta fuit contra expressam mentem Summi Pontificis, cum limitata causa limitatum producat effectum *l. in Agris* 78 *ff. de acquiren. rer. domin. cum concordantibus*; Et Principis authoritas, ac voluntas semper intelligatur excepta *c. dudum*, §. 79 *Nos igitur de preben. in 6.*

Neque in notula Instrumẽti cõcessionis Mõtis Alti quicquã continetur, quod 80 Ducis causam iuuare possit, nã obligatio reficiendi Arcem adimpleta fuit antiquã illius refectione: Altera ibidem retinẽdi præsidium viginti equitum pro tuitione, & defensione Affidatorum Dohanæ 81 tempore, quo inibi permanerent, & post eorum recessum in reliqua parte Anni, octo equitum pro tuitione Colonorum dicti loci, & frumentorum, ac bladorum collectione tempore messis, contrarium probat, dum certum numerum, tempus,

ac

ac finem designat, quia eorum excessus
82 crimen arguit: Vltra quod huiusmodi obligatio cum alijs remissa fuisset in erectione Ducatus Castrensis (si posset dici, quod includeret etiam Oppidum Mõtis Alti) quare, nec propterea Duces eam postea numquàm seruarunt; Ex tertia autem tuendi, & defendendi dictum Op-
83 pidum cum eius Territorio ab insultibus, violentijs, & deprædationibus Pyratarũ, & Infidelium, non potest desumi asserta facultas muniendi ad alium finem, ac milites ibi retinendi contrà præceptum
84 Principis, cũ nulla obligatio possit egredi suos fines verbales *Bald. in cap. venerabilem num. 15. vers. sciendum de electione Mantic. de tacit. lib. 3. tit. 11. num. 14. & tit. 15. num. 6.*

85 Minùs asserta facultas erui potest ex dicta erectione, & confirmatione Ducatus Castri, siue cõsideretur communicatio facultatum, potestatum, & aliarum prærogatiuarum, quibus alij Duces quãtumcumque magni, & maximi, tàm Pontificij, quàm Imperiales de Iure, consuetudine, priuilegio, vel alias quomodolibet, & qualitercumque vtebantur, potiebantur, & gaudebant, ac vti, potiri, & gaudere possent quomodolibet in futurum; Siue concessio dicti Ducatus cum pleno in temporalibus Dominio, supremâque, & omnimodâ etiã meri, & mixti Imperij, ac quacumque gladij potestate, & vniuersali Iurisdictione, & illorũ exercitio, ex quo infert Author, Ducem potuisse suum statum munire, non solum quia est infeudatatus de mero, & mixto Imperio; sed potissimè quia ex translatione dictæ plenitudinis Dominij, & iurisdictionis eum figurat esse Principem supremũ, ac vti talem posse ibi Iure prætensæ superioritatis dictas munitiones facere, easque militibus adornare.

86 Siquidem primæ ponderationi respõdetur, nullum Ducem ex Pontificijs tunc habuisse Ius muniendi, & milites colligendi suo arbitrio, nàm contrarium in Duce Ferrariæ, qui omnium maximus erat, declarauit Clemens VIII. in literis censurarum contra Cæsarem Aestensem sub §. cum autem ibi, *Quinimo Ciuitates, Terras, Castra, loca, Fortalitia, atque alia præfatis Militibus atque Armis diligentius instruxerit: commeatum comportauerit: Ferrariensis Dictionis fines, quæ maximè Statum nostrum immediatè nobis, ac Sedi, & Cameræ prædictæ subiectum pertingunt, præsidijs firmauerit, atque etiam ageribus, & Vallo de nouo communiuerit, quod ex forma inuestiturarum etiam legitimis, & veris Ducibus minimè licuisset*; Neque talem facultatem obtinebat Dux Vrbini in prioribus 87
erectionibus sui status factis in Titulum Ducatus à Sixto IV. vel Iulio II. vt potuerit communicari Ducibus Castri, & quamuis in vltima Anni 1548. eidem fuerit concessum, vt nullâ requisitâ licẽtiâ posset munire, & fortificare Ciuitates, Terras, Castra, & loca sui Ducatus; non tamen hoc potest dici communicatum, 88
quia verba superiùs relata loquuntur de facultatibus, quas alij Duces tunc tẽporis habebãt, ijdemque, & sic Duces tunc existentes poterant habere, nã verba *vti frui, & gaudere possent quomodolibet in futurum* accipienda sunt de fruitione ex causa tunc existente, nempe præcedentis inuestituræ, seù priuilegij, non autem ex causa superuenientis Inuestituræ, Quicquid enim conceditur ad instar, dicit respectum imitatis aliud, Quæ imitatio solum potest verificari in eo, quod existit, *vt rectè post Bald. in l. omnia 34. C. de Episcop. & Cleric. declarat Suarez de legib. lib. 8. cap. 15. sub num. 3.* 89

Præterea vis communicationis non 90
porrigitur ad ea quæ vel nullatenus, vel non sine magna difficultate concedi solent; Ideoquè indigent speciali notâ ad tradita in *l. 1. vbi Ias. nu. 21. & 22. Soccin. iun.*

Huiusmodi literarũ particula refertur Summ. litera G.

iun.num 43. *&* 49. *Rip. num.*9. *& Alciat. num.*4.*de legat.*1. *Butr. conſ.*19. *nu.*9. *Natta conſ.*4.*num.*6. *Aym. conſ.*103. *Rot. deciſ.* 40.*num.*1.*verſ. fundamentum par.*4.*recent.* Quale profectò eſt Ius muniendi loca in feudum recepta, ibique milites colligen-
91 di, eòque minus inobediendi mandatis ſupremi Principis, qui ea facere poteſt gratiâ conſeruandi pacem publicam, & ſcandala euitandi *ex notatis à Gail. de pace public. lib.*1.*cap.*4.*nu.*1.*& infra*, *ac Sextin. de regalibus lib.*2.*cap.*1. *num.*21. *& ſequen.* loquentibus de huiuſmodi mãdatis, quæ Camera Imperialis, vel Aula Cęſarea decernit etiam ex officio contrà eos, qui militum delectum agunt, ſine clauſula iuſtificatoria, ſub pœna banni, & amiſſionis omnium beneficiorum & priuilegiorum, & tàm Ducibus, quàm Militib. intimantur; Non enim citra iuſſum dicti Principis arma colligi, & milites compa-
92 rari poſſunt, adeòut contrafacientes, publicam Maieſtatem lædant *l. tertia ff. ad l. Iul. Maieſt.* ibi *eadem lege tenetur, & qui iniuſſu Principis bellum geſſerit delectumue habuerit, Exercitum comparauerit*; Vſurpant
93 enim ſpectantia ad ſolũ Principem *Gail. d. cap.*4 *num.*5. *&* 6.

Alteri quoque reſpondetur conceſſio-
94 nem meri, & mixti Imperij, quantumuis maximam non comprehendere Ius muniendi, & armandi ad libitum ſine licentia Principis, penes quem manet ſummum Ius ſuperioritatis in eodem ſtatu, quia in totum pendet à dicta ſuperioritate, cum Populi ſalutem, & quietem concernat, in quibus ſuprema lex conſiſtit *VVernher. de Generbijs Caſtrorum dicto diſcurſu* 4: *num.* 146. *&* 147. *Andr. Knich. de iur. territ. dicto cap.* 3. *num.* 364. *iuncto nu.*399. *verſ. his ſubijciendum*, *Chriſtophor. Mingius in diſput. de ſuperioritate Territoriali concluſ.*76. *Petr. Gregor. Tholoſan. de Republic. lib.*9. *dicto cap.* 1. *num.* 15. 16. *&* 19. Nec Baldus in contrarium adductus loquitur de huiuſmodi Iure, ſed de ſola conſtructione Arcis in feudo neceſſaria, ad iuſtitiam ibi tutè exercẽdam in ſubditos, vt ſuperiùs oſtenſum fuit.

Imò nec vti cohęrens dictæ ſuperiori- 95
tati poteſt venire ſub nomine maiorum Iurium, quæ regalia nuncupantur, cum iſta verè, ac propriè ab ea differant, & ſeparata ſint, *vt rectè inquit Sixtinus de regalibus lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 18. obſeruando quod licet Principes inferiores careant Iure dictæ ſuperioritatis; habent tamen regalia ex conceſſione, conſuetudine, vel præſcriptione; Vndè ſequitur conceſ- 96
ſis regalibus ſine dicta ſuperioritate, ea ſolum venire, quæ poſſunt abſque illa obtineri, & exerceri vt commoda loci conceſſi, quibus accedunt ſaluâ ſuperioritate concedentis *ad tradita per Andr. Knich. de Iure Territ. cap.* 1. *num.* 344. *verſ. ſcilicet cum ſequen.* Nec proindè refert, quod dictum Ius muniendi, & armandi ad libi- 97
tum ſit de regalibus quia non dicitur eſſe de conceſſis, dum cohęret dictæ ſuperioritati reſeruatæ penes Sedẽ Apoſtolicam, nec translatæ in Duces Caſtri, quare dicitur eſſe maius omnium pertinentium ad Iura maieſtatis *Sextin. de regalibus lib.*2.*cap.*1 *num.*20.*in fine.*

A verò autem quàm longiſſimè alie- 98
num eſt Ducem Caſtri eſſe Principem ſupremum, ac dictam ſuperioritatem habere, cum neque ſit ex Ducibus Maiorum, ſed minorum gentium, vt liquet ex decreto quod Paulus III. fecit in Conſiſtorio ſuper confirmatione, & approbatione erectionis dicti Ducatus die 19. Decembris 1537. & Alexander Farneſius tunc Vicecancellarius deſcripſit inter acta conſiſtorialia, tenoris huiuſmodi.

Sanctiſſimus D.N. qui nuper Ciuitatem Ca- 99
ſtrenſem in patrimonio beati Petri conſiſtentem in Ducatum cum Iuribus, inſigniis &c. Ducalibus erexerat, illumque Domino Petro Aloyſio de Farneſio conceſſerat, & omnes

Hoc decretũ eſt pariter impreſſum. Summ. lit. H.

E alias

alias Ciuitates, & Terras tam per Sanctitatem suam, dùm in minoribus erat, quàm suos Ascendentes possessas, & per eamdem Sanctitatem suam dicto Petro Aloysio, & Octauio eius filio cõcessas inuicem perpetuò vniuerat, ac quod post dictum Petrum Aloysium dictus Octauius, & successiuè ille ex suis, & dicti Octauij descendentibus, qui pro tempore esset Primogenitus tantùm, exclusis omnibus aliis tã masculis, quàm fœminis, in huiusmodi Ducatu succederet, & aliis masculis certa portio fructuum eiusdem Ducatus pro victu, & vestitu tantùm, exclusis etiam me, & D. Ranuccio germano meo, & ipsius D. Petri Aloysii filijs, quibus aliundè sufficienter prouisum extitit, ac fœminis competens dos daretur, & alias circa modum succedendi in Ducatu huiusmodi statuerat, necnon Ducatum huiusmodi, ac Ciuitates, Terras, & omnia loca sub illo comprehensa à Camera Apostolica, & Prouincia Patrimonij. Reserua o tamen Sedi Apostolicæ supremo Dominio, separauerat, ac Domino Petro Aloysio, & Octauio præfatis, & aliis Ducibus pro tempore existentibus merum, & mixtum Imperium, ac gladii potestatem, & quæcunque alia regalia etiam cum facultate cudendi etiam aureas, & alias monetas, ac imponendi gabellas, & extrahendi frumenta, & omnia alia faciendi, quæ alii Duces Apostolica, vel Cesarea authoritate creati faciebant, & facere poterant, ac honores & insignia, aliaque Ducalia cum decreto quoad illa tantum onera subeunda, quæ alii Barones, & Domicelli Romani, qui in districtu Vrbis constituti subeũt, concesserat erectionem, vnionem, statum, separationem, & concessionem huiusmodi, & omnes, & singulas alias gratias, immunitates, libertates, & quascũque absolutiones tàm criminales, quàm ciuiles, et tàm per Sanctitatem suam, quàm eius Prædecessores factas, & concessas cum innouatione, et noua concessione illarum, ac omnes, et singulas supradictas, ac quascumque alias remissiones, restitutiones, reintegrationes, inuestituras, et quasuis alias concessiones, tam eisdem Petro Aloysio, & Octauio, quàm mihi, & aliis ipsius D. Petri Aloysii filiis, ac maioribus et nostrorum cuilibet factas, et concessas, ac etiam singulas desuper confectas literas, cum suppletione Iuris, et facti, ac solemnitatum defectuum, si qui forsan interuenerint, in iisdem confirmauit, et approbauit, ac perpetuæ firmitatis robur obtinere decreuit: Voluitque, et concessit Sanctitas sua literas Apostolicas de, et super omnibus, et singulis præmissis cum pleniori, et veriori præmissorum omnium specificatione, et omissione, ac dictarum litterarum in toto, vel in parte inscriptione, et expressione, vel pro insertis, et expressis habitione latissimè absoluen etiam &c. et alias prout in cedula desuper conficienda continebitur in omnibus, et per omnia iuxta illius tenorem, etiam per quemlibet ex nostris separatim expediri posse.

Ad illud enim vti solidum, ac germanum testimonium voluntatis Pauli Tertij redigendus est sensus priorum literarum desuper expeditarum pridiè Kalendis eiusdem mensis Nouembris, ac sub sequentium Kalendis Ianuarij; Nam primæ assertioni resistit clausula; *Reseruato tamen Sedi Apostolicæ supremo Dominio,* quæ pariter legitur in cedula Motus proprij, quã Paulus III. signauit primo loco per verbum fiat, ibi, *Saluo tamen supremo Dominio, & fidelitatis iuramento præstando;*

Vtraque enim firmat Paulum III. noluisse in Ducem Castri transferre dictam 100
superioritatem, seu maioriam, qua suo arbitrio posset in omnibus moderari politiam dicti Ducatus, & cum mallet Arma, & Militum copias in eo parare vsurpãdo nomen Principis supremi, quod soli Põtifici de Iure cõpetit in sua Ditione *Bald. in l. 1. num. 14. de constit. Princip.* Nec su- 101
prema Potestas in eo residens quoad dictæ politiæ moderationem separabilis est per concessionem alijs factam directi, ac vtilis Dominij *Bald. in l. qui se patris n. 34. vers. item in concessis, C. vnde liberi.*

Alte-

Alteram vero probat subiectio Ducis Castri eisdem oneribus, quæ subeunt alij Barones, & Domicelli Romani existentes in districtu Vrbis; Non enim hoc finit
102 eum posse extolli supra conditionem, ac vicem aliorum, quæ in prædictis est parendi, non imperandi, nec huiusmodi paritas, quoad legem subiectionis potest
103 controuerti si vltra Dictionem (Alij) quæ suâpte naturâ est nota similitudinis *ex notatis in l. 2. C. de seruis fugitiu. Bald. in l. final. num. 1. C. de his qui à non Domino manumit. cum alijs per Grat. discep. 10. n. 2.* ponderetur æquiparationem fieri circa obligationem subeundi onera; Nam pro
104 argumento à simili sufficit, quod similitudo sit in eo, in quo sit comparatio, licèt in alijs sit dissimilitudo *c. quemadmodum, vbi Abb. in 1. notab. de iur. iur. Euerard. in loco à simili n. 3. circa med. vers. & procedit.* Quamobrem rectè dicitur, potentiâ Ducis Castri non fuisse in his maiorem eâ, qua pollent in districtu Vrbis cæteri Barones, ac Domicelli, & sic Duces minorũ
105 gentium, cum parium eadem, non maior potentia sit, & à pari potentiâ par effectus procedat *secundum Baldum in l. conuenticu. lam sub num. 5. vers. Item est argumentum à pari, C. de Episc. Cleric. Euerard. in loco à pari num. 2.*
106 Cuius argumenti vis confirmatur primò, quia Paulus Tertius in dictis litteris expressit sic velle statui domus suę prouidere, sicut prouiderant Nicolaus V. Vrsinæ, Martinus Quintus Columnensi, & Bonifacius VIII. Caietanæ, ibi, *Nos igitur prout Nicolaus in Vrsinorum, & Martinus prout in Columnensium, ac etiam piæ memoriæ Bonifatius Papa VIII. in Caietana familijs pro illorum exaltatione, & perpetuitate studiosè, & sollicitè etiam circa modum per masculos tantùm succedendi prouidisse dicuntur, illorum vestigijs inhærendo similiter statui Domus nostræ prouidere volentes*, illa enim dictio (*similiter*) denotat similitudinem facti, & modi ad præcedentia, & quãdam æqualitatem *Menoch. cons. 124. num. 60. vol. 2. Honded. cons. 4. num. 33. vol. 1. Surd. cons. 303. num. 34. volum. 3.* quod apertè innuit parem non maiorem exaltationẽ concedere voluisse Duci Castri, quam haberent dictæ tres Familiæ in districtu Vrbis.

Secundò quia ex actis publicis officij 107
Charitatis de Vrbe constat ex illa ad Ducatum Castrẽsem missos fuisse Commissarios pro inuestigandis Authoribus delictorum, & processibus ibi contrà eos formandis quoties occasio se obtulit, sicut fieri solet ad loca aliorum Baronum, nàm vltra exempla vetustiora, sedẽte Paulo V. occasione homicidij commissi in personam Caroli Scotti in Territorio Vetrallę missus fuit anno 1610. Torquattus Marescottus ad Tetram Roncilionis, vbi diù moratus, super illo condidit processum aduersus plures, & Maximè Nicolaum de Blaschis Lucensem; pluresue actus Iurisdictionales exercuit; Feliciter autem regnante Vrbano VIII. bis anno 1626. Paulus Mangonius tunc Locumtenens Gubernatoris Vrbis accessit ad ditionem Castrensem, & in diuersis locis sub ea compræhẽsis, processum formauit aduersus Alexandrum Pallauicinum, & alios palàm, ac liberè exercendo omnes actus Iurisdictionales necessarios pro legitima expeditione suæ commissionis. Anno 1628. occasione publicæ torturæ, quam Troilus Platonius Iudex Roncilionis temerè ausus fuerat inferre duobus Satellitibus Gubernatoris, ab eodem missus fuit Andreas Gabriellius eius Locumtenens, & tàm ibi, quàm in alijs locis Duci subiectis processum habuit contra dictum Platonium, & Marcum Aurelium Carinum de Tarano in Sabinis, Procuratorem Fiscalem, nec dissimilem processum contrà plures personas super diuersis criminibus fecit anno 1630. in Oppido Crocchiani, & Ca-

& Castro Burghetti Franciscus Castagnaccius, vnus ex Locumtenẽtibus substitutis in Tribunali Gubernatoris Vrbis de illius mandato, quibus accedunt alij Commissarij missi pro re annonaria, de quibus actum fuit in prima parte.

108 Tertiò, quia similis prætensio iustè reprobatur à *Petra de Iure quæsit. non tollen. per Princ. cap. 3. quæst. 4. num. 67. vers. licet multi* in Duce Ferrariæ, vt temerè asserta ab Adulantibus, quamuis omnes Pontificios potentiâ, ac dignitate præcelluerit.

109 Et hinc etiam corruit postrema assertio, quod animus Ducis in muniendo, & armatos conuocando non debuerit interpretari in malam partem, nam sublatâ omni causâ referibili ad bonam, procul dubio est referendus ad malam, vel quidem ex solo excessu, qui vt superiùs dixi regularitèr sumitur in malam par-

110 tem *Auendan. de exequen. mãdat. reg. par. 1. dicto cap. 14. num. 3. vers. cum ergo iuncto num. 1. in fine, et dicto num. 3. in princ.* cum soleat esse noxius Reipublicæ.

111 Maximè quia ratio tanti motus insoliti nulla vrgente causa extrinseca præter Iudicium prius paratum & posteà motũ pro Montistis, quod dirigebatur ad exequendum super Ducatu Castrensi tan-

112 quam dote Montium perspicuè demonstrat, qualis esset intimus sẽsus Ducis, asserente *Bald. in proemio decretal. verb. Rex pacificus num. 14. vers. sed quod testimoniũ.* Quod possumus habere testimonium de intrinseca linea cordis per rationem naturalem, vel ciuilem, vbi etiam subdit cum Iob, intentionem, & animũ, quoad facta probari ex operationibus, quæ in Duce fuerunt resistendi armata manu copijs Pontificijs, si accessissent vti auxiliares iudicati pro Montistis, nam qualis sit animus hominis latens in corde, ac so-

113 li Deo notus directè, scribentes inquiunt clarè dignosci ex his quæ gesta fuerunt *§. pauonum in fine instit. de rer. diuis. l. sed Iulianus. §. penult. ff. ad macedonian. Aym. cons. 210. num. 11. cum aliis per Mascard. de probat. par. 1. conclus. mihi 95. num. 7. et Farinac. fragment. par. 1. verb. Animus num. 230.*

Quinimò ex ipsamet qualitate facti tàm circa munitiones repentinas, & insuetas fieri extrà mœnia cum erectione propugnaculi, & Vallorum tempore, quo nullus hostis aduentus expectabatur, quàm circà militum copias in vnum subitò collectas, aliasque in subsidium publico edicto paratas manifestissimè liquet, Ducis animum fuisse resistendi dictæ executioni iudiciali pro Montistis, si in locis ab eo munitis fieret, inuocato de more auxilio brachij sæcularis, nempe dictarum copiarum; nam pertritæ sunt regulæ, quod animus præsumitur ex qualitate facti, dignoscitur ex operibus operantis, & talis esse censetur, qualem ipsa facta demonstrant *ex cõgestis à Mascard. dicta conclus. 95. num. 1. et infra, ac Farinac. dicto verbo* Animus *num. 220.* 114 115

Idemq. roboratur ex inutilitate dicti propugnaculi, & Vallorum extrà Ciuitatem Castri, interruptione Pontis Abbatiæ, appositione armatorum ibi in præsidijs, & tam studiosi apparatus in militibus, annona, & armis colligendis, si finis tantùm fuisset implendi assertas obligationes custodiendi Castrum, & Montem Altum, ac tutiores reddendi Arces, & muros Primi, quoniam ex ingenti armorum apparatu præter morem præsumitur animus delicti præmeditati, *vt tradunt relati per Mascard. dicta par. 1. conclus. 98. nu. 25.* ac etiam omnes fatentur, fortalitia præsumi facta animo nocendi, quoties nulla ex causa erant necessaria *Roman. cons. 52. num. 3. prope finem vers. sed hic, et quarto vers. quod præsumitur. Paris. de Puteo de reintegrat. feud. quæst. 176. num. 6. vers. quod præsumitur fol. mihi 107.* 116 117 118

Ma-

Mascard. dicta par. 1. conclus. 97. sub n. 12. et sequen.

Quibus accedit non leuis coniectura
119 petita ex discreta expulsione omnium Incolarum, qui originem trahebant à locis subiectis Sedi Apostolicæ, & retentione subditorum alijs Principibus; Innuit enim finem dictarum munitionum fuisse resistendi, & oppugnãdi Iustitiam ibi exercendam pro Montistis à Iudicibus, & Ministris Sedis Apostolicæ, ac etiam ex mora in parendo primis monitis Auditoris Cameræ de mandato Sanctissimi, super dimissione Militum, & demolitione.

Imò super Ducis mandato de bello
120 gerendo cum copijs Pontificijs, si accederent, subest certa probatio ex depositione plurium Officialium, & Militum Ducis, examinatorum in actis, tam antè quàm post obsidionem Castri, eorum responsione, qui erant in Arce Montis Alti, & Ponte Abbatiæ, se excusantium de resistentia facta armis Pontificijs ob mãdata præcisa, quæ in contrarium habebant à Duce, & confessione Præfecti An- 121
gelerij in traditione Clauiũ Castri, dum rogauit Marchionem Aloysium Mattheum Ductorem Exercitus Pontificij, vt Duci testimonium perhiberet de sua fidelitate circa implementum obligationis boni Ducis in resistendo exercitui inimico, quam ipse Dux tacitè videtur 122
confirmasse, eum (vt fertur) carcerando Parmæ, quia aduersus arma Pontificis non defenderat Castrum toto tempore quo promiserat oretenus Placentiæ, & posteà ratificauerat per literas.

Inconcussa ergo manet ex prædictis iustitia eorum, quæ Duci præcepit Auditor Cameræ, cum singula, in dictis Breuibus expressa, subsistant. Ideoque penitus corruat assertus defectus intentionis Sanctissimi, cum omnibus indè illatis per Authorem.

ARTICVLVS SECVNDVS.

SVMMARIVM.

IVdex nequit recusari suspectus propter inimicitiam nisi manifesta sit, & probata in specie, non autem in genere num. 1.

Iudicium Sanctissimi in praecipiendo Auditori Camerae, vt Ducem moneret, fundatum fuit in vera relatione facti num. 2.

Defensio Ducis non fuit necessaria num. 3. *neque facta debito modo num.* 4.

Conclusio, quod iudicium Principis ad aliorum relationem non sit infallibile, retorquetur contra declarationem Clementis VIII. super tractis num. 5.

Cardinalis Raggius asseuerat, non fuisse sibi praesentatum assertum memoriale recusationis num. 6.

Libellus recusationis porrigendus est ipsi Iudici num. 7.

Iudex non potest recusari suspectus in notorijs, praesertim quando criminaliter agitur n. 8. *neque sine causa iusta, legitima, & rationabili num.* 9.

Si causa recusationis est friuola, eâ non obstante procedi potest ad vlteriora num. 10.

Executor non recusatur suspectus num. 11.

Actus tribuitur mandanti, non exequenti num. 12.

Papa non potest recusari ex quacumque causa etiam iusta num. 13.

Delinquens vocatus à Iudice loci commissi delicti non valet allegare exceptionem loci non tuti num. 14.

Sanctissimus sub fide Principis obtulit Duci Saluum Conductum num. 15. *ac prorsus inexcogitabile est, quod Cardinales nepotes voluerint publicam Patrui fidem in eo datam violare num.* 16.

Violans Saluum Conductum dicitur reus lesa Maiestatis num. 17.

Exceptio loci non tuti quando non est notoria nil releuat nisi deducatur, & probetur coram Iudice num. 18. *saltim per excusatorem num.* 19.

Si locus non est tutus Reo vocato in Iudicium ex causa respiciente eius solam personam, dicitur tutus Excusatori uum. 20.

Procuratores, & Ministri Ducis semper tuti fuerunt in Vrbe, & in Tribunalibus benignè recepti ad protestandum num. 21.

IN hoc Articulo Author nititur probare praecepta, seu monitoria Auditoris Camerae non obligasse Ducem vti notoriè iniusta, ac esse nulla, ex eo, quod emanauerint ab Auditore Camerę, quem supponit recusatū fuisse suspectum à Duce, additque non potuisse hunc moneri ad comparendum in loco non tuto ob figmentum dictae inimicitiae cum fratribus Barberinis. Recensentur Sum. littera A, B, & C.

Verum sicut omnis iniustitae praetextus diluitur ex iam dictis, nec vllum assertae inimicitiae signum exhibetur, quae tamen concludenter probari debuisset, 1 quia non potest Iudex suspectus recusari propter inimicitiam, nisi manifesta sit, adeòut illius causa specialiter exprimi debeat, nec sufficiat allegatio in genere, quia nemo pręsumitur inimicus alterius, cum inimicitia sit contra Ius naturale *Bald. in c. constitutus num.* 25. *de rescriptis Franc. in c. postremò, vers.* 35. *& Praepositus num.* 11. *in causa* 35. *de appellat. Ripa in cap.* 1. *num.* 14. *de iudic. Aufrer. de recusat. num.* 26. *vers. sed in hoc, & vers. dicit tamen. Farinac. fragment. par.* 2. *vers. Iudex num.* 881. Ita quoque praetensae nullitatis color omninò inficitur.

Nec proinde ad rem faciunt duae conclusiones, quas praemittit; Altera, quod iudicium Summi Pontificis ad aliorum relationem non sit infallibile in his, quae pertinēt ad hominum facta particularia. Altera, quod defensio sit etiam contrà eū licita, dummodo necessaria, ac debito

modo

2 modo fiat; nàm iudicium Sanctissimi in precipiendo Auditori Cameræ, vt Ducem moneret, fundatum fuit in vera relatione facti, & apprimè consentaneum regulis Iuris, ac pacifico regimini suæ Ditionis:
3 Nec defensio dici potuit necessaria cum assumpta fuerit à Duce ad impediendam executionem Iustitiæ, cui omnes obtemperare, non autem illâ abuti debent, ex dicto Ciceronis lib. 1. de legibus, minusue facta debito modo cum prosilitum sit
4 ad munitiones, & arma non solum de iure vetita; sed etiam damnata per Constitutiones Apostolicas, ipsique Duci speciali iussu prohibita, vt per violentam defensionem nō iure, sed iniuria eluderetur fines iudicij, quod per actum fuit nomine Montistarum; Imò prima conclu-
5 sio retorquetur aduersus declarationem Clementis VIII. super tractis, vt potè factam ex relatione Congregationis, cui Iura Cameræ Apostolicæ relata in primâ parte non fuerunt exhibita, nequit enim ex hoc dici Principis declaratio, quia nō ipse, sed relatores eam fecisse videntur *ex adductis per Laurentium de Iudice suspecto cap. 3. num. 7. vers. ad alicuius.*

Et quamuis ex sola negatione præassertæ inimicitiæ non probatæ ex aduerso labefactetur vtraque basis dictæ nullitatis, tam scilicet quoad recusationem Auditoris Cameræ, quàm exceptionem loci non tuti in Vrbe; Nihilominus additur
6 primam non probari: Imò Cardinalem Raggium tūc Auditorem Cameræ scripto asseuerasse, sibi talem recusationē, aut memoriale minimè præsentatum fuisse. Protestationem vero affixam Bononiæ non afficere, quia libellus recusationis
7 porrigēdus est ipsi Iudici *ad text. in l. apertissimi 14. ibi libello recusationis ei porrecto, C. de Iudic.* cum expressione iustæ causæ *d. cap. cum speciali 41. de appellat. ibi statuimus, vt si allegauerit Iudicem esse suspectum coram eodem causam iustæ suspicionis assignet*, & in scriptis, sicut appellatio *secundum gloss. in c. quoniam contrà verbo recusationes de probat. & alios congestos à Farinac. d. verbo Iudex num. 703.* quibus omnino caret asserta protestatio Ducis.

Nec probatam releuare, tùm quia crimen Ducis in muniendo, & milites colligēdo erat notorium, quo casu Iudex nequit dici suspectus, cum non indigeat inquisitione, sed solâ puniendi coërctione; Ideòque potius legum Executor in hoc dicendus sit, quàm Iudex, vel cognitor: Vndè passim recipitur, quod Iudex non valet vti suspectus recusari in notorijs, præsertim quando criminaliter agitur, cum Reus tunc numquàm euadere possit pœnam, siue cōfiteatur, siue neget factum notorium, quia eius negatio conuincitur per euidentiam rei, nec propterea potest eam dubiam reddere *Butr. in cap. eum speciali num. 7. Imol. num. 16. & Franc. nu 24. de appell. Alberic. in d. l. apertissimi ante num. 1. vers. in notorijs ibique Aretin. num. 3. in fin. vers. scias tamen C. de Iudic. Specul. tit. de recusat. §. effectus n 37. cum alijs per Laurent. de iudic. suspect. c. 11. num. 1. & 2. iuncto num. 20. & Farinac. dicto vers. Iudex num. 699.* 8

Tùm quia Iudex nequit recusari suspectus sine causa, nec sufficit quælibet beneuisa recusanti, sed debet esse iusta, legitima, & rationabilis *d. cap. cum speciali verbo iusta suspicionis, vbi gloss. & Canonistæ communiter de appell. & in cap. si contra vnum vers. suspicionis de offic. delegat. in 6. gloss. in c. suspicionis causa verb. suspicionis, vbi Hostien. ante num. 1. vers causa Butr. num. 14. Card. num. 1. in 1. notab. & Anchar. num. 2. verb. suspectum vers. sed Iacobus extra eodem tit. cū alijs per Farinac. d. verb. Iudex num. 805.* Adeout si notoriè friuola, & frustratoria sit, non obstante recusatione valeat procedere ad vlteriora, sicut vno ore tradunt congesti *per Farinac. d. ver. Iudex num. 806.* Qualis 9 10

pro-

profectò fuisset dicta causa inimicitiæ figuratę cum fratribus Barberinis ex principijs non subsistentibus in facto.

Tùm etiam quia Auditor Cameræ fecit huiusmodi præcepta de speciali mandato Sanctissimi, & ad limites Breuium desuper expeditorum, in quibus ipse Pôtifex idem iussit, ac præcepit; ex hoc enim
11 patet, simplicis Executoris partes egisse, qui de Iure non potest recusari suspectus, cum nihil agat Motu proprio, sed de superioris mandato *cap. nouit ille vbi Franc. num. 2. de appell. Laure. de Iudic. suspect. c. 8. nu. 2. sub princ. vers. Franc.* Actusue etiam
12 de Iure tribuatur mandanti, & committenti; non autem exequenti, *vt in proposito arguit Lauren. dicto num. 2. vers. ac mã-*
13 *danti*; Nec quoad Papam sit locus recusationi ex quacumque prætensa iusta causa *Franc. d. cap. postremo num. 14. vers. hinc est Præpositus num. 8. vers. Ideò Papa, & Dec. num. 3. idem Franc. in d. cap. cum speciali num. 32. & Præposit. num. 25. de appellat. alijque plena manu relati per Farinac. d. ver. Iudex num. 7.*

Respondetur etiam non obesse secundam conclusionem, quia Dux nõ potuit excusari, quominùs sisteret se corã Auditore Cameræ, sub prætextu loci non tuti, siuè consideretur ex persona Iudicis, qui eum vocauit ad se expurgandum de delictis commissis in Ditione Castrẽsi, siue ex persona assertorum Inimico-
14 rum; Non quidem respectu Iudicis, nam delinquens vocatus à Iudice loci cõmissi delicti nõ valet huiusmodi exceptionem allegare; sibi enim debet imputare, cur deliquerit eo in loco, quem posteà dicit sibi tutum non esse respectu Iudicis, cũ delictum ob absentiam Rei non debeat remanere impunitum ab illo, vt docent *Bald. in l. omnes §. verum si Apparitor sub num. 3. vers. secundum C. de Episc. & Cleric. Alex. in l. recusare §. si quis alio num. 5. in fine, ff. ad trebell. Arct. in c. Veniens num. 54. de*

accusat. Rubeus Alexand. in l. penult. §. ad crimen num 204. ff. de public. Iudic. Menoch. cons. 100. num. 207. vers. quoad Iudicis personam cum sequen. vol. 1. Lauren. de Iudic. suspecto cap. 13. num. 32 Franc. Marc. decis. 67. num. 9. vers. adde par. 1.

Minùs respectu inimicorum qui figu- 15
rantur, cum Sanctissimus, Duci sub fide Principis per Breue obtulerit saluum cõductum, & permiserit custodiam quinquaginta armatorum; Nam prorsùs inuerisimile, & inexcogitabile est, quod 16
Nepotes, acerrimi cultores iusti, & honesti, publicam patrui fidem fallere, & in crimen læsæ Maiestatis incidere voluissent curando sub illa Ducem offendi, *vt rectè in proposito firmat Menoch. d. cons. 100. nu. 208. in fine vers. quo verò ad personam cum duobus sequentibus*; nam violans saluũ conductum dicitur esse reus læsæ Maie- 17
statis *ex opinione Bartoli magis communiter recepta in l. 1. num. 6. ff. ad l. Iul. Maiest. quem sequuntur relati per Gigan. de crimine læsæ Maiestatis lib. 1. quæst. 33. num. 7. Menoch. de arbitrar. lib. 2. casu 337. num. 2. & dicto cons. 100. num. 210. ac Laurentium dicto cap. 13. num. 26. post med. vers. saluumque conductum, testantes de magis recepta.*

Describitur Sã mar. litera D.

Nec videtur prætermittendum, quod 18
Dux debebat expreßè protestari de hoc coram Auditore Cameræ, cum prætensa Notorietas minimè subsistat *iuxta opinionem Bartoli in l. de pupillo §. si quis ipsi Prætori num. 14. ff. de oper. nou. nunciat. & sequacium quos recenset Menoch. dicto cons. 100. num. 206.* Nam quando talis exceptio non est notoria, citatus tenetur comparere coram Iudice ad allegandum locum sibi non esse tutum, & dilationem postulandam pro illius probatione, *vt ex Franc. & aliis declarat Laurent. d. cap. 13. num. 15.* vel saltim tenebatur mitte- 19
re excusatorem idem allegantem, & probantem *iuxta dictum Baldi in cap. 1 verb.*

senten-

sententiæ num. 1. de pace Constantiæ Angel. cons. 65. in fine, & Rota decis. 5. de dolo, & contumac. in antiquis, quod repetit Menoch. dicto cons. 100. *num.* 199. à quo non potest excusari dicendo, quod neque locus
20 illi tutus fuisset; Tùm quia de Iure non procedit hoc, quando locus dicitur non tutus ex causa singulari respiciente personam ipsius vocati in Iudicium; vt distinguendo firmat *Menoch dicto cõs.* 100. *num.* 200. *vers. secundo modo cum sequen.* Tùm quia experientia contrarium docuit, nam tutissimè semper in Vrbe fue-
21 runt, ac hodie degunt Procuratores, & Ministri Ducis, ac ipsa Tribunalium subsellia testantur benignissimè excipi, vndè licet inferre, quod idem actum fuisset cum Domino, si accessisset ad Vrbem.

Debuit ergò Dux seruare tàm primũ quàm tertium prçceptum Auditoris Cameræ, cum de iusta intentione Sanctissimi quoad illud apertissimè cõstet ex deductis super primo articulo; Nec contrà nouissimum vrgeant dictæ exceptiones recusationis, ac loci non tuti, prout etiam debuisset, remouendo, non augendo nouitates perperàm inchoatas non impedire effectum præfixionis alterius termini quindecim dierum expressi in secundo præcepto, quod emanauit sub eadem præseruatiua primi nó impediendi prouisiones beneuisas Sãctissimo, tàm cum armis, quàm sine, vt posset eo frui citrà accelerationem armorum Ecclesiæ vindicum suæ dignitatis, aduersus contumaciam Vasalli malè cogitantis libertatem in ea positam esse, non autem in moderatione, aduersùs dictum Ciceronis in Oratione pro Neio Planco.

ARTICVLVS TERTIVS.

SVMMARIVM.

Excommunicationis causa materialis, licet sit peccatum mortale; illud tamen inducitur eo ipso, quod Iudex Ecclesiasticus aliquid sub eius pœna fieri vetat, vel præcipit num.1.

Munitiones, & motus Armorum Ducis fuerunt causæ grauissimæ pro excommunicatione num.2.

Duplici specie inobedientiæ se obstrinxit Dux, materiali propter transgressionem Constitutionum Apostolicarum continentium pœnam excommunicationis, & formali ob persistentiam in ea post monitionem Auditoris Cameræ num.3.

Excommunicatio est inuenta ad comprimendam inobedientiam num.4.

Defenditur excommunicatio lata contra Ducem ab obiecta nullitate Breuium ex defectu intentionis Sanctissimi num.5. à prætenso errore intollerabili num.6. ab occulto animo Ducis à num.8. vsque ad 11. ab asserto defectu monitionis legitimæ nu.12. à recusatione Auditoris Cameræ num.13. ab appellatione coram honestis viris à num.14. vsque ad nu.20. ab excusatione non comparendi ob pluries decantatā exceptionem loci non tuti num.21. & à supposita impossibilitate parendi sub prætextu, quod loca munita deuenerint ad manus Cameræ prius quam esset lapsus terminus præfixus in secundo monitorio à num.22. vsque ad 25.

Error intolerabilis in sententia excommunicationis dicitur qui est patenter expressus num.7.

Animus non dicitur occultus nisi excludat omnem cognitionem sensitiuam à qua incipit cognitio humana, & secundum quam iudicat Ecclesia num.9.

Quando sensus interni manifestatur per actus exteriores adest subiectum sufficiens pro Iudicio Ecclesiæ, vt possit inobedienti infligere pœnam excommunicationis num.10.

Animus faciendi rem per se licitam ad finem illicitum constituit materiam capacem excommunicationis, quando procedit ad actū externum infectum ex dicto fine illicito num.11.

Appellatio interposita coram honestis viris nō iuuat appellantem, nisi præcedat diligentia de appellando coram Iudice à quo nu.14. nec operatur effectum suspēsiuum, & causat attentata nisi prius intimetur Iudici à quo num.17. nec illum inducit quando notorium est non tenere, quia causæ in ea expressæ sunt friuolæ num.18. & 19. quales sunt hoc casu num.20.

Procurator Ducis fuit admissus post sententiam reatus ad protestandum penès Tribunal Cameræ pro solutione census nu.16.

Auditor Cameræ, est Papæ, & Cameræ, & non aliorum Auditor num.20.

Secundum Monitorium emanauit ex benignitate in vim Breuis continentis explicitam præseruatiuam tàm reatus Ducis, & pœnarum ab eo incursarum ex primo monitorio, quam Iuris inde Fisco quæsiti, & declarationem quod Sanctissimus nolebat sibi manus ligare num.23.

Copiæ Pontificiæ motæ fuerunt ad coadiuuandam executionem decretorum pro Montistis num.24.

Dux persistit in non paritione vsque in finem secundi termini num.25.

Neque est vsus remedijs Iuris necessarijs ad euitandam sine scandalo excommunicationem, quam perperàm dicit iniustam num.26. sibique non alijs debet imputare secuta ob non implementum suæ obligationis cum Montistis; & non paritionem monitis Sanctissimi num.27.

Non applicantur authoritates Cardinalium Bellameræ, Florentini, Alexandrini, & Caietani, necnon Gersonis, Suarez, & alio-

aliorum allegatorum ab Authore nu. 28. & 30.

Non fuit actum de spoliando Ducem sine causa contra dictamen Iuris, sed de illum puniendo iuxta dictamen rationis, propter eius munitiones aduersus executionem Iustitiæ, & contra constitutiones Apostolicas num 29.

Stante validitate, & iustitia excommunicationis validum, & iustum erit interdictum, si publicetur num. 31. nec eius cedulones possunt diuelli num. 32.

CVm fuerit in primo Articulo abundè firmata iustitia, & in secundo validitas Præceptorum, quæ Auditor Cameræ de mandato Sanctissimi fecit Duci sub pœna inter alias maioris excommunicationis, superflua quidem videtur specialis discussio huius Tertij, in quo Author supposità illorum iniustitià, & nullitate ipsam quoque excommunicationem asserit iniustam, & nullam esse. Verum nè illa, quæ ingerit, videantur consultò dimissa sine peculiari responsione, quatenùs exorditur ab axiomate, quod excommunicatio solùm imponitur pro peccato mortali, non corrigibili alio modo, ex eoque infert, noscentem se illo carere, sibi posse suadere, quod minimè in eam inciderit.

Respondetur, animaduertendum esse,
1 quod etiamsi causa materialis dictæ excommunicationis sit peccatum mortale; illud tamen inducitur eo ipso, quod Iudex Ecclesiasticus aliquid sub eius pœna fieri vetat, vel præcipit; Nam quamuis id agere, vel ne, ante dictum præceptum non esset in suo genere peccatum mortale; fit tamen eius materia, statim, ac illud accedit, quia Iudex comminando talem pœnam exigētem culpam lætalem, absq; dubio censetur transgressorem voluisse ad eam obligare. *Vt inquiunt Sotus in 4. sententiarum distinct. 22. part. 1. art. 2. conclus. 2. corolar. 1. Couar. in cap. Alma mater §. 9. num. 1. vers. Primum si sanè de sentent. excomm. in 6. Martinus Ledesma 2. parte quæst. 23. art. 3. Castro in primo de legibus pœnal. cap. 5. docum. 4. in fin. Sayr. de censur. lib. 1. cap. 9. nu. 5. Auila eodem tract. par. 2. cap. 5. disp. 1. dub. 2. vers. quarto sequitur. Alter. lib. 3. disput. 1. cap. 1. pag. 265. col. 1. litera D. & E.* Quod indubitanter procedit, vbi materia vel in se grauis est, vel talis fit in ordine ad finem; Nàm solùm excipitur, quando est ita leuis, vt neque in ordine ad finem grauis fiat. *Auila vbi supra vers. sed hoc contrarium.* Hìc autem 2
grauissima fuit, tàm in se ipsa, quia agebatur de muniendo, & armando loca proxima Vrbi regiæ, inscio, & inconsulto supremo Principe, qui clauum Reipublicæ tenet; Ideòque solus pro commuui bono arma mouere, & temperare debet, deque ea retinendo contrà expressum illius mandatum, quàm in ordine ad finem conseruandi quietem publicam, & euitandi perturbationem, quæ ex hisce nouitatibus solet in Populis oriri. Quarè transgressio primi præcepti, quod super demolitione, ac militum dimissione Auditor Cameræ Duci fecit iussu Sanctissimi sub pœna dictæ excommunicationis, in eo procul dubio firmauit peccatum mortale *Alter d. litera D. vers. præsertim:* Imò nouum adiunxit alteri prius incurso, dum cæpit munire arma, & milites colligere violando leges, & constitutiones Apostolicas idem prohibentes sub eadem pœna.

Nec propterea Dux sibi debuit in Animum inducere, & alijs persuadere, quod tamquam innocens, & vacuus omni lætali culpa, nō inciderit in dictam excommunicationem, dum propter legum vio- 3
lationem, & obedientiam (quam Summo Pontifici, ac eius mandatis exhibere tenetur omnis creatura, eoque magis Vassallus) ex animo obiectam in re grauissima

ma, maximo crimine se obstrinxit, adeò ut non vna, sed vtraque species inobedientiæ sedem in eo locauerit; Materialis propter transgressionem dictarum legum continentium eamdem pœnam, quæ nullâ etiam præcedente nouâ monitione contrahitur, quia sufficit generalis monitio in eisdem facta, quando fuerunt promulgatæ; Et formalis, dum monitus perstitit in malè cæpto contra voluntatem Sanctissimi eidem insinuatam vt suprà ab Auditore Cameræ, Nec comparuit iuxtà nouissimum illius præceptũ, ac ideò frustrà tentauit se à pœna dictæ excommunicationis subducere, cum sit ab Ecclesia inuenta ad comprimendam
4 inobediẽtiam nolentis eam audire *Alter. de censur. lib 3. disp. 1. cap. 3. pag. 271. col. 1. litera A. post Diuum Thomam, Caietanum, & Couarru.*

Mox verò quia conatur ostẽdere quinque rationibus dictam excommunicationem fuisse nullam, & iniustam.

Prima, quod stante nullitate Breuium (vt ipse inquit) defectu intentionis Sanctissimi, ipsa quoque excommunicatio sit nulla tamquam accessoria:

Secunda, quod animus Ducis muniẽtis occultus Ecclesiæ non potuit iustam dictæ excommunicationi materiam præbere.

Tertia, quod non præcessit legitima monitio, supponendo, quod nulla ratio posset haberi de executa, tamquàm facta ad locum non tutum Duci ex causa assertæ inimicitiæ.

Quarta quod ait Ducem ante lapsum termini recusasse pro suspecto Auditorem Cameræ, & coram honestis viris appellasse ad Sanctissimum.

Quinta, demum asserendo ex duabus causis dictæ excommunicationis, Alteram non comparitionis Ducis in Vrbe ad se expurgandum non afficere ob dictã exceptionem loci non tuti: Alteram inobedientiæ super demolitione nouitatum, & dimissione militum infrà tempus præscriptum cessasse ex impossibilitate, cum dicat copias Pontificias ante lapsum termini præfixi in secundo monitorio, Duci simul ademisse loca munita, & facultatem parendi.

Respondetur, primam corruere, dum breuia carent asserto defectu intentionis, & præcepta illis innixa fuerunt valida, & iusta; nam iure accessionis etiam dicta excommunicatio talis esse debet. 5

Secundam euanescere, quia ostensum fuit in primo articulo non licuisse Duci 6
ità munire, neque tàm insuetam militũ, & armorum collectionẽ extrà ordinem facere, atque ità non contineri in monitorio errorem intolerabilem, nempè patentèr expressum *iuxtà verba cap. Venerabilibus §. potest quoque de sent excomm. ibi si asseritur in excommunicationis sententia intolerabilem errorem fuisse patenter expressum.* 7

Et quatenùs additur, causam expressam in secundo Monitorio, quòd Dux muniuerit gratia se opponendi execu- 8
tioni contra ipsum faciendæ in fauorem Montistarum, non continere materiam capacem dictę excommunicationis, quia respiciebat finem occultum in animo Ducis, nec deductum ad esse formale extrinsecum, cuius Ecclesia non est Iudex, sed Deus tantùm. Respondetur, animum Ducis non fuisse occultum per se, adeòut excluderet omnem cognitionem sensitiuam, à qua incipit cognitio humana, secundùm quam iudicat Ecclesia, vtpotè quando aliquis 9
mente solùm concipit conclusionem erroneam, nec illam verbis, aut signis extrinsecùs sibi, vel alijs aperit quod *glos. in l. cum exceptione verb. omninò ff. quod metus caus. Alex. & alii relati ab Alterio vbi sup.* appellant omninò occultum, in quibus terminis loquuntur citati per authorem,

sed

ſed manifeſtatum ab ipſo Duce pluribus
ſignis, verbis, & actibus extrinſecis ſum-
matim relatis ſub fine primi articuli;
Nam quando ſenſus interni manifeſtan-
tur per actus exteriores, tunc indubitan-
10 ter adeſt ſubiectum ſufficiens pro iudicio
Eccleſiæ, vt poſſit inobedienti infligere
pœnam dictæ excommunicationis, ſicut
diſtinguendo declarant *Auila par. 1. dub.
10. verſ. Ad ſecundum reſpondetur Sayr. d.
lib. 1. cap. 9. ſub num. 14. verſ. Donec, vel
per actus.*

11 Nec replicari poteſt, quod animus fa-
ciendi rem per ſe licitam ad finem illici-
tum, non ſit materia capax dictæ excom-
municationis, nam quandò excedit li-
mites actus interni, & procedit ad actum
externum conſideratur, vt cauſa dicti
actus externi, eique propterea tribuit, &
communicat ſuam malam qualitatem,
ac de licito reddit illicitum, cum perti-
tum ſit, effectum regulari à ſua cauſa,
nec cauſatum eſſe diuerſæ naturæ à cau-
ſante.

12 Tertiam aſſerti defectus monitionis
legitimæ, tanquam factæ ad locum non
tutum, quia nititur figmento aſſertæ ini-
micitiæ, & eneruatur replicatis in ſecun-
do articulo, frigida manet ſine neruis, &
calore concluſionis.

13 Quartam recuſationis Auditoris Ca-
meræ tolli diſtinguendo inter eam, quæ
dicitur facta Romæ, & alteram affixam
Bononiæ, illa enim ceſſat contrariâ aſ-
ſertione Cardinalis Raggij dicentis nun-
quam coram ipſo propoſitam fuiſſe, hæc
autem quia fuit illegitima tanquam non
propoſita Iudici in ſcriptis cum expreſ-
ſione iuſtæ cauſæ, vt latius habetur in ſe-
14 cundo articulo. Appellationem verò (vt
dicitur) Parmæ interpoſitam coram ho-
neſtis viris non poſſe iuuare Ducem, quia
non præceſſit diligentia de appellando
coram Iudice à quo *Scaccia de appell. lib. 3.
cap. 2. quæſt. 6. num. 29.* vbi dicit omnes in
hoc cõuenire, licet diſcrepent in eo quod
diligentia prius facienda ſit etiam penes
Iudicem ad quem.

Maximè quia ex actis conſtat Agen- 15
tes pro Duce non fuiſſe vlla formidinis
ſpecie deterros, quominus potuerint om-
nes appellationes beneuiſas interponere
coram Iudice, ſi ità iudicaſſent expedire,
cum fecerint plures proteſtationes in iu-
dicio ciuili ſuper montibus aduersùs Cõ-
miſſarium Cameræ, & contrarium ma-
nifeſtè conuincat actus nouiſſimè geſtus
à Procuratore Ducis pro ſolutione cenſus
penes Tribunal Cameræ; Nam ſicut tu- 16
tiſſimè in eo comparuit, & proteſtatus
fuit poſt ſententiam, & ſic tempore, quo
Dux iam erat publicè declaratus pro ex-
communicato, rebelli, ac reo Maieſta-
tis, eiuſque proteſtationes benignè exce-
ptæ fuerunt, ità fortius ſine vllo metu
comparere, proteſtari, & appellationem
interponere potuiſſet coram Auditore
Cameræ, ſi tale mandatum habuiſſet à
Domino, nec credidiſſet illi non expedi-
re, cauſas aſſerti metus, vt vani, ſingula-
tim exponere in Iudicio, nè ad veritatis
indicem reuocatæ, fidem apud omnes
amitterent, ſed magis intereſſe, illas in
genere per actus clandeſtinè factos ſup-
ponere apud vulgus inſcium, vt ſaltem
fallerent ignaros veri.

Præter quam quod appellatio inter- 17
poſita coram honeſtis Viris non opera-
tur effectum ſuſpenſiuum, nec cauſat at-
tentata, niſi prius intimetur Iudici à
quo, cum alias non ſit quid ei impute-
tur, ſi dictam appellationem ignorauit
*Franc. in cap. ſi iuſtus metus num. 42. verſ.
ſed ad impediendum, & 50. verſ. ſed quid
ſi intimatio ibique Prapoſit. ſub num. 20. de
appellat. Lancellott. de attent. par. 2 cap. 20.
ampliat. 15. num. 21. & ſeq. Scaccia dicta
quæſt. 6. num. 31.* nec propterea aſſerta
appellatio Ducis coram honeſtis Viris, nõ
intimata Auditori Cameræ, valuit eius

H pro-

processum impedire, & sententiæ vires eneruare.

18 Quibus vltrà deducta in secundo articulo pro responsione similis obiecti additur, quod neque appellatio ritè interposita, priusquàm feratur sententia excommunicationis, vel lapsus sit terminus excommunicationis, latæ sub conditione nisi pareatur Iudicis præcepto intrà talem terminum, inducit effectum suspensiuum, quoties notorium est non tenere, quia causæ in ea expressæ sunt friuolæ, & confictæ ad protelandum Iudicium; Nam tūc quamuis appellatio præ-
19 cedat, non suspendit sequentem excommunicationē, quin statim afficiat excōmunicatum, cum appellatio friuola, & elusoria non debeat appellanti prodesse, *vt in specie tenent Abb. in c. Pastoralis §. Verum quia num.* 14 ibi *Aut notorium est de Appellati. Sayr. de Censur. lib. 1. cap. 16. n. 27.* ibi *sed neque excommunicatio Alter. eodem tract. lib. 3. disput. 5. cap. 1. pag. 213. col. 1. litera C.*

Quod autem friuola esset hoc casu pa-
20 tet ex non subsistentia assertæ inimicitiæ cum fratribus Barberinis, à quibus perperam dicitur pendere authoritas Auditoris Cameræ, qui Papæ, & Cameræ Apostolicæ, non eorum Auditor est.

21 Quintam denique non obligationis causarum ad parendum, leuiorem cæteris esse, quia exceptio loci non tuti plenissimè fuit ex iam dictis exclusa. Impossibi-
22 litas verò parendi sub prætextu, quod loca munita deuenerint ad manus Cameræ Apostolicę, priusquā essent lapsi quindecim dies præfixi pro termino secundi monitorij tripliciter euitatur in facto.

23 Primo quia dictum secundum monitorium emanauit ex benignitate in vim breuis continentis explicitam præseruatiuam, tàm reatus Ducis ex primo monitorio, & pœnarum in quas inciderat propter delicta commissa, & non paritionem in termino illius, quàm Iuris indè Fisco quæsiti, & declarationem, quod Sanctissimus nolebat sibi manus ligare, quin eius arbitrio posset quandocumque etiā cū armis vendicare maiestatē sui Imperij, & Ducis inobsequentis cōtumaciam retundere; Vndè nil refert, quod copiæ Pōtificiæ fuerint admotę ad loca munita per Ducem, eaque ceperint, priusquā cesserit vltima dies termini ad demoliendum, & milites dimittendos expressi in dicto secundo monitorio habente præseruatiuam, & declarationem superiùs relatas, quia iam pœna dictæ excommunicationis fuerat à Duce merita, & incursa ex non paritione intrà terminum primi monitorij, eaque verbis claris præseruata, non remissa in secundo; Quò fit, vt semper integra, & illæsa permanserit, ac si nunquam istud superuenerit per *Iura congesta à Schrader. cons. 3. num. 57. vol 1.*

Secundo quod copiæ Pontificiæ non accesserunt ad dicta loca munita per Ducem, gratiâ eum puniendi de inobedientia aduersùs præceptum Auditoris Cameræ, qui sententiam posteà latam fundauit in delictis ab ipso Duce commissis, muniendo, armando, & alia gerēdo, quæ fuerunt probata in actis, sed gratia auxi- 24
lium præstandi apparitoribus missis ad exequendum in eisdem locis mandata, decreta pro Montistis, nè Ducis arma, & munitiones impedirent legitimam eorū executionem, nec propterea potest dici, quod eripuerint Duci facultatem parendi etiā intrà nouissimam diem ex quindecim concessis in secundo monitorio, si non re, saltim verbo per declarationē, quæ legitimè fieret in actis, quod scilicet parendo dictis præceptis consentiebat demolitioni omnium nouitatum ab ipso prius illegitimè factarum, ac Militum dimissioni paratus idem re ipsa per se agere, si res integra foret in manu, ac potestate sua.

Ter-

25 Tertio quia Dux perstitit in non paritione, & inobedientia vsque in finem secundi termini, cum non præceperit Angelerio, vt pareret, quin etiã iste penes se retinuit Milites Ducis, ac Obsides receptos à Marchione Aloysio Mattheio pro securitate sua, & dictorum Militum, sicque continuauit in eodem Crimine, ac eadem non paritione vltrà dictum terminum, Imò Dux ipse alios milites ad eadem loca mittendos parauit, quos solùm dimisit accepto nuncio deditionis Castri, & consequenter post lapsum secundi termini, ac vsque in præsens persistit nullum paritionis signum exhibendo, cum nunquam resipuerit fatendo delicta ab ipso commissa, eorumque veniam humiliter postulando à Clementissimo Principe.

Neque re ità se habente applicari possunt tres conclusiones, quas Author subnectit.

Prima, quod excommunicatio nulla, sit nullius momenti in vtroque foro.

Secunda, quod deliberans eam non seruare vti nullam debeat euitare scandalum, vt singuli noscant non aspernari authoritatem Ecclesiæ.

Tertia, quod passus excommunicationem iniustam, non autem nullam, minimè excommunicatus sit quoad Deum, & quamuis ratione scãdali teneatur eam seruare in foro exteriori; si tamen tentatis omnibus remedijs Iuris nihil possit obtinere, valeat cessante scandalo omnia facere, ac si non esset excommunicatus.

Priores enim cessant, quia versamur in excommunicatione valida, & iusta,
26 nec quoad tertiam concurrunt requisita per *Sayrum de censuris lib. 12. cap. 17. num. 22.* quod Dux sit vsus omnibus remedijs Iuris, cum neque voluerit vti remedio eidem proposito per Iudicem cõparendo ad se expurgandum sub ficto colore loci non tuti, ob non subsistentem causam assertæ inimicitiæ, cui Author minùs sincerè tribuit omnia mala, quæ Dux non implendo suam obligationem 27
cum Montistis, nec parendo iustis monitis Sanctissimi sponte sibi parauit.

Ideòque frustra ingerit, quatuor Cardinales summæ doctrinæ, Bellameram, 28
Florentinum, Alexandrinum, & Caietanum, Gersonem, Suarez, & alios admittere, quod vbi Summus Pontifex contraueniendo dictamini Iuris gentium vult sine causa, terrore pœnarum spiritualium spoliare Principem sua Ditione, potest ei resisti absque illarum incursu, quia nõ fuit actum de spoliando Ducem 29
sine causa contrà dictamen Iuris, sed de illum iustissimè puniendo iuxtà dictamen rationis cum vrgentissima causa, nempè propter illius ausum in parando munitiones, & arma contrà executionem Iustitiæ, Leges, & Constitutiones Apostolicas vigentes in Ducatu Castrensi, & vniuerso Statu Ecclesiæ, ac etiam in non obediendo præceptis eidem factis ab Auditore Cameræ, & mandatis Sanctissimi, cui non solum vti Dei Vicario, sed etiam tanquam suo Domino directo omninò parere debebat in re, nec ipsi Duci de Iure permissâ, nec Iure cessante permittendâ, gratiâ boni publici, nè Populorum quies, & pacificum regimen Status Ecclesiæ vnius nouitatibus perturbaretur: Vltrà quod *Suarez ab Au-* 30
thore relatus lib. 4. contra Regem Angliæ de Immunit. Eccles. cap. 34. in princip. loquitur de defensione necessaria, & facta debito modo, quorum neutrum verificari potest in ea, quam Dux parauit aduersus executionem faciendam nomine Montistarum, cum fuerit illicita, non necessaria, & ampliùs parata modo insueto, quamue re ipsa fecit contra Exercitum Pontificium, cum iusserit hostiliter in eum procedi, non autem debito modo.

Qua-

Quatenus verò descendit ad discussionem interdicti, cui de Iure propter delictum Domini subijci possunt, omnia loca ei subiecta ad *Text. in cap. si senten-*
31 *tia 11. vers. cæterum de sent. excomm. in 6. cum similibus*, afferitque idem Iudicium de illo fieri debere, quod fit de ipsa excommunicatione, proculdubio stante validitate, & Iustitia excommunicationis ex iam dictis, fatetur illud etiam validum, & iustum futurum esse, si publicetur.

Nec dissimilis conclusio firmanda erit in Cedulonibus, quod nequeant di- 32
uelli, & lacerari, dum ipsa excommunicatio tenet.

AR-

ARTICVLVS QVARTVS.

SVMMARIVM.

Rebellio de Iure incurritur nō obediendo Principi, vel non receptando gentem suam num. 1. Vel illi resistendo num. 2.

Præsertim in his, quæ concernunt statum, ac securitatem Domini, & Territorij n. 3.

& per Constitutiones Apostolicas à munientibus, & facientibus coadunationes Armatorum num. 4.

Ostenditur Ducem Castri incurrisse in crimen rebellionis tam de Iure communi, quam ex dictis Constitutionibus num. 5.

Verba Leonardi inter cons. Albert. Brun. alleg. ab Authore non applicantur ad rem nostram num. 6.

Refelluntur declarationes adductæ ad euitandam pœnam rebellionis, quia in omnibus resistit factum num. 7.

Dominus directus potest propria authoritate feudum tollere Vassallo, si eius inobedientia est notoria num. 8.

Filij Rei Maiestatis priuantur successione tam de Iure communi, quam ex Constitutione Sixti V. num. 9.

1 Rebellio de Iure incurritur non obediendo Principi, vel non receptando gentem suam, *vt loquitur Bartol. in Extrauag. Qui sint rebelles, verb. tenore n. 4.*
2 ac etiam illi resistendo, quia prouenit ex contumacia, aut inobedientia, quando quis se ipsum à Principis Imperio subducit, eique resistit *l. 2. C. de Desert. lib. 12. Aym cons. 452. nu. 13. Caualcan. de Brach. reg. par. 1. num. 66. Andr. Knich. in Encyclop. cap. 3. num. 72. vers. subditus,* præsertim in
3 his quæ concernunt statum, & securitatem Domini, ac Territorij *Alex. cons. 103. nu. 18. vers. quia verum vol. 1. Felin. cons. 12. num. 2. Andr. Knich. dicto cap. 3. num. 73. vers. præsertim*. Ex Constitutionibus verò Apostolicis relatis in primo articulo 4
Rebellio incurritur à facientibus coadunationes armatorum sine scientia Romani Pontificis, vt expressè cauetur in §. 3. 1. Alexandri Sexti, ibi, *sicque conuenientes pro rebellibus eiusdem Romanæ Ecclesiæ haberi, & censeri debere volumus,* ac eodem §. 3. 75 Sixti Quinti, ibi, *quod si quis contra præsentem nostram prohibitionem, & interdictum directè, vel indirectè quicquam attentare, aut aliis mandare, vel transgressoribus adhærere, & facere præsumpserit etiã si Dux &c. extiterit, læsæ maiestatis reatum verum, ac nulla Iuris, aut hominis fictione confictum crimen incurrisse, & eiusdem Ecclesiæ Romanæ rebellem fore, & esse &c. statuimus, decernimus, & declaramus.*

Indè verò liquet iustè pœnam rebellionis Duci comminatam fuisse in dictis 5
Monitorijs, tàm respectu Iuris communis, quia non paruit Summo Pontifici in concernentibus statum, & securitatem ditionis Ecclesiæ, tantumue abest, quod gentes illius admiserit, quinimò constat iussisse illis hostiliter resisti, quàm ratione dictarum Constitutionum, dum eis expressè contrauenit, vt latè probatum fuit in eodem primo articulo. Quarè non sine mala ratione ab Authore inseruntur verba *Leonardi inter consil. Alberti Bruni lib. 1. cons. 114. num. 314.* loquentis de 6
Duce Vrbini respectu Leonis Decimi, cum ratio causæ publicæ omnibus notæ, & in actis etiam ad maiorem cautelam probatæ non sinat hoc casu illam posse referri ad priuatam assertæ inimicitiæ, quia in claris cessat suspicio.

Nec vera facti series patitur conuenire 7
vllam ex quatuor declarationibus ab eo adductis; Non primam quod contumax inobediendo præceptis sui Principis non sit rebellis, quando sunt materialiter iniusta, quia prædictis inest summa Iustitia firmata in primo articulo. Minus alteram

quando vocatur ad locum non tutum, non solum quia Titulus assertæ inimicitiæ fratrum Barberinorum est confictus, sed ampliùs quia dicta exceptio non liberat à comparitione coram Iudice loci commissi delicti, nec iuuat, stante saluo conductu oblato sub fide Principis., quã prorsus inuerisimile est lædere voluisse eos, quibus Dux sine causa Inimicorum nomen impingit: Nec tertiam quando subest aliqua iusta causa, quæ possit eum verisimiliter excusare à dolo,& Principis contemptu; Nam frustrà hic queritur, dum certa sunt testimonia, quod Dux voluit armis resisti gentibus Summi Põtificis; Nec denique vltimam quando Dominus directus sine causæ cognitione faceret præceptum Vassallo; nam prætermisso, quod hic illa præcessit, vt liquet ex Actis. Respondetur notorium fuisse in facto, quod Dux fecerat munitiones insolitas, & milites cum armis, & Annona coegerat; ac etiam in Iure quod hæc minimè facere poterat ex dictis in primo articulo, quo casu locus est doctrinæ *Iacobi de Beluiso, & Baldi in cap. 1. num. 25. vers. secundum Iacobum de Beluiso de allo-*
8 *dijs*, dicentium, quod quando Dominus directus habet iurisdictionem, & inobedientia Vassalli est notoria, tunc ille potest propria authoritate feudum tollere Vassallo, & Fiscum mittere in possessionem.

Frustrà verò exclamatur in fine, quod Ducis Inimici peruenerint ad gradum priuandi eius filios, & descendentes successione feudorum derogando substitutionibus contentis in contractibus initis cum Camera, & inuestituris concistorialibus expresè loquentibus de crimine læsæ maiestatis; Hoc enim vltra dispositionem Iuris communis in crimine læsæ 9
maiestatis *ad text. in l. quisquis 5. §. filijs, vbi notatur C. ad leg. Iul. Maiest.* expresè statuit Sixtus Quintus dicta Constit. 75. sub §. 3. ibi, *Ducatus verò, Dominia &c. Fisco nostro, & Cameræ prædictæ ipso facto absque aliqua declaratione etiam in præiudicium filiorum, & aliorum descendentium in Inuestituris, concessionibus, seù aliis dispositionibus comprehensorum in omnibus, & per omnia, perindè ac si per lapsum temporis illorum concessionis, & finitam lineam ad ipsam Cameram deuoluta essent, confiscamus, & applicamus* cum amplissima derogatione adiecta in §. 5.

APPENDIX.

SVMMARIVM.

IVdicium incoatum fuit sub Cardinali Raggio tunc Auditore Cameræ die 21. Augusti, non die 23. Decembris sub nouo Auditore ei suffecto, nec ideò sententia ab isto lata die 13. Ianuarij, potest dici præcipitanter lata intra dies vnum supra viginti, sed intra spatium quinque mensium.

Habetur Summ. lit. E.

APpendix autem super sententia Auditoris Cameræ, quia recinit eadem non indiget aliâ responsione, nisi quatenus Author vult lectoribus insinuare, quod præcipitanter lata sit intrà dies vnum supra viginti decursos à die 23. Decembris, quo inquit, Sanctissimũ nouo Auditori Cameræ dedisse authoritatem oportunam, vsque ad 13. Ianuarij, quo fuit ab eo promulgata; nam Iudiciũ longè prius incoatum fuit sub Cardinale Raggio die 21. Augusti, nec propterea debuit insinuari, vt cœptum à die suffectionis noui Auditoris Cameræ in locum dicti Cardinalis, cum ab ipso tantum fuerit prosecutum, & terminatum ex actis prius gestis, quæ intrà dictum tempus potuit abundè perscrutari, vt sententiam ferret, quæ sola tunc supererat ad perfectam absolutionem Iudicij non præcipitanter, sed intrà quinque mensium spatium perfecti.

Veritate igitur plenè vindicata ex iam dictis ab obscura caligine, qua conatus est Author libelli eam inuoluere, vt Ducis causam iustam assereret, quam tamen Auditor Cameræ iniustissimam censuit nõ solum poterit, quoad fratres Barberinos Orbi exhibitos pro notorijs Inimicis eiusdem Ducis asseri cum Regio Vate Psalmo 108. vers. 5. Posuerunt aduersus me mala, & odium pro dilectione, sed etiam quoad Pontificiam Maiestatem cum eodem dici Psalmo 106. vers. 42. Videbunt recti, & lætabuntur, & omnis iniquitas opilabit os suum.

A
CTAVIANVS RAGGIVS Prothonotarius Apostolicus Vtriusque Signaturæ Sanctissimi D.N. Papæ Referendarius, necnon Curię causarum Cameræ Apostolicæ Generalis Auditor, Romanæq; Curiæ Iudex Ordinarius, sententiarum quoque, & censurarum tam in eadem Romana Curia, quàm extra eam latarum, ac litterarum Apostolicarum quarumcũque vniuersalis, & merus Exequutor ab eodem Sanctiss. Domino Nostro specialiter deputatus. Vniuersis, & singulis RR.DD. Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Decanis, Archidiaconis, Scolasticis, Cantoribus, Custodibus, Thesaurarijs, Sacristis, Parrochialiumque Collegiatarum Ecclesiarum Rectoribus, seu omnibus earumdem Plebanis, Viceplebanis, Curatis, vel non Curatis, cæterisq; Presbyteris, necnon Clericis, Notarijs, Tabellionibus quibuscumque illiq; vel illis, ad quem, vel ad quos præsentes nostræ litteræ peruenerint, seu quomodolibet præsentabuntur, salutem in Domino, &c. Noueritis qualiter infrascripta die comparuit coram Nobis R.P.D.Ioannes Ghinus Sanctiss.D.N.Papæ, eiusq; Reuerendæ Cameræ Apostolicæ Generalis Commissarius, Nobisq; exhibuit, atq; pręsentauit quasdam litteras Apostolicas in forma Breuis sub Anulo Piscatoris, vt apparet expeditas; nobisq; in ipsarum inscriptione directas, sub his verbis, videlicet, Dilecto filio causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ Generali Auditori tenoris infrascripti, videlicet, VRBANVS PAPA VIII. Dilecte fili salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum nuper, vt accepimus dilectus filius nobilis vir Odoardus Farnesius Dux Castri, suiq; Status sit. in nostra Prouincia Patrimonij Sancti Petri nuncupatą, ac nostræ, & Sedis Apostolicæ Feudatarius indebitè, ac de facto in Ciuitatem Castri, eiusq; Arcem, ac Terram Montis Alti, aliaq; loca Ducatus, seu Status Castri huiusmodi vltra solitum introduci fecerit milites etiam exteros, armisq; & munitionibus etiam militaribus, nulla à Nobis petita, nec obtenta licentia, eamdem Ciuitatem, & Arcem, Terramq; seu loca prædicta muniuerit, seu muniri fecerit, & faciat de præsenti, aliæq; nouitates ipsi feudatario nullatenus permissas fecerit in nostrum, & Sedis Apostolicæ præiudicium: Propterea Nos ad conseruandum iura Sedis Apostolicæ illæsa. Motuproprio, & ex certa scientia, maturaq; deliberatione nostris, deq; Apostolicæ potestatis plenitudine. Tibi per præsentes committimus, & mandamus quatenus eumdem Odoardum Ducem auctoritate nostra moneas, eiq; sub maioris excommunicationis, rebellionis, criminis læsæ Maiestatis, deuolutionis præfati Ducatus, & Status, aliorũq; feudorum, quæ ipse ab eadem Sede obtinet, cõfiscationisq; bonorũ pœnis eo ipso etiã absq; aliqua declaratione incurrendis præcipias, vt infra terminum per te præfigen. debeat amouere, & tollere, ac respectiuè dirui facere omnes præfatas munitiones, ac innouationes factas, & quæ de præsenti in dictis Ciuitate, Arce, Terra, & locis eiusdem Ducatus, & Status fiunt, illasq; & reliqua quomodolibet innouata reuocare, & omnia in pristinum Statum reducere, seu reduci facere, præsertim reuocando, & dimittendo milites quoscũq; introductos vltra consuetum præsidium, neuè alios quoslibet milites per se, vel alium, seu alios in præfatum Statum, & Ducatum; eiusq; loca quæcũque inducat, & in euentum, in quem Odoardus Dux præfatus monitioni, præceptoq; huiusmodi integrè non paruerit; Tibi per easdem præsentes committimus, & mandamus; vt causam, & causas deuolutionis Ducatus, & Status prædicti, aliorumq; feudorum, quæ dictus Odoardus Dux à præfata Sede

 obti-

obtinet, ac declarationis incursus pœnarum prædictarum, & cuiuslibet earum; ad quam, & quas nomine Cameræ nostræ, & Sedis Apostolicæ coram Te, prę missorum occasione moueri contigerit cum omnibus, & singulis eorum annexis, dependen. inciden. & emergen. totoq; negocio principali, & iuxta tuas ordinarias facultates procedendo, omniq; & quacumque appellatione, reclamatione, recursu, & dilatione remotis cognoscas, & fine debito termines eũdem Odoardum Ducem, omnesq; alios in exequutione prę sentium cuiuscunque numeri fuerint, toties, quoties opus fuerit, ac Tibi videbitur cites, & citari facias, illisq; ac quibusuis alijs cuiuscũque status, gradus, conditionis, & dignitatis etiam Ecclesiasticę, ac speciali, & indiuidua mentione dignis sub prę fatis & alijs censuris, et pœnis etiam pecuniarijs arbitrio tuo imponendis, et moderandis inhibeas Contradictores quoslibet, et Rebelles, Tibiq; in prę missis non parentes in pœnas, et censuras huiusmodi incidisse declarando, ipsasq; pœnas, et censuras aggrauando, et reaggrauando. Non intendimus autem per dilationes in monitorio in exequutione prę sentium ponendas Nobis ligare manus, aut prę cludere viam quominus si ad nostram notitiam, durantibus prædictis dilationibus deuenerit aliquid factum, attentatum, & innouatum fuisse, & in futurum etiam pendentibus eisdem dilationibus attentari, & innouari, quod Nobis videatur de facto reuocan. possimus illud, & omnia inde sequuta etiam de facto reuocare, & reuocari facere, ac in pristinum reducere, & alijs iuris, & facti remedijs magis proficuis vti, & ad pœnas de iure inflictas contra ipsum Ducem, & alios quoscumque culpabiles repertos procedere, & procedi facere, minusq; per easdem præsentes nostras litteras, & litteras monitoriales illarum vigore expedien. iuribus hactenus Fisco, & Cameræ nostræ quomodocumq; & qualitercũque acquisitis in aliquo prę iudicatum censeri. Volumus etiam, quòd Tu, intimato saltem tuo monitorio in personam dilecti filij Rainutij de Monguidis asserti Agentis dicti Odoardi Ducis, ac præfato Odoardo Duci alijsq; prædictis per affixionem in Valuis Ecclesiarum Bononien. & Ferrarien. ac etiam in Valuis Basilicæ Sancti Petri, & in acie Campi Floræ de Vrbe, deinde contra ipsum Odoardum Ducem, omnesq; alios prædictos non parentes, procedas, procediq; mandes, & facias, perinde ac si essent in quolibet actu moniti, citati, & intimati. Nos enim Tibi, omnem facultatem, plenam, & amplam, necessariam, & opportunam desuper concedimus, & impartimur, ac etiam ex nunc, quæ præsentium vigore facta fuerint valere, plenamq; roboris firmitatem obtinere decernimus, & declaramus, illaq; approbamus, & confirmamus. Supplentes omnes, et singulos defectus quantumlibet substantiales, si qui desuper interuenerint. Non obstantibus præmissis, et Constitutionibus Apostolicis etiam in Concilijs Generalibus editis, et præsertim fæl. rec. Bonifacij VIII. Prę decessoris nostri de vna, Concilij Generalis de duabus dietis, ac stilo Curiæ, necnon Ducatus, seu Status, ac Ciuitatis, Terrarum, & locorum prædictorum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & iuratis, & consuetudinibus quantumlibet antiquis, & antiquissimis, Priuilegijs quoque indultis, inuestituris, renouationibus, et litteris etiam Apostolicis prædicto Odoardo Duci, eiusq; Antecessoribus, et Successoribus, et quibuscũque alijs etiam eisdem Ducatui, seu Statui, ac Ciuitati, Terris, et alijs locis sub quibuscumque tenoribus, et formis, ac quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsq; efficacioribus, et insolitis clausulis, et irritantibus, alijsq; decretis etiam

in

in inuestitura, inuestituris, ac infeudatio nibus, et concessionibus dicti Ducatus, seu Status, ac Ciuitatum Parmæ, et Placentiæ, aliarumq; Ciuitatum, Terrarum, Oppidorum, Castrorum, et locorum prædictorum etiã per piæ me. Paulum Papam Tertium, etiam Prædecessorem nostrum, ac quoscunque alios etiam motu, scientia, deliberatione, et potestatis plenitudine paribus etiam consistorialiter, & aliàs quomodolibet concessis, et emanatis, ac etiam iteratis vicibus pluries approbatis, et innouatis etiam disponentibus contra Ducem Parmæ, et Placentiæ pro tempore existen. dictiq; Ducatus, seu Status, aliarumq; Ciuitatum, Terrarum, Oppidorum, Castrorum, et locorum prædictorum possessorem, nisi ex machinatione, vel alia offensione in propriam personam Romani Pontificis procedi non posse, vel nonnisi prius citato eius ministro, seu officiali in Romana Curia pro eodem Residente, vel nonnisi alia speciali forma incitando, monendo, et procedendo, seruata. Quibus omnibus, et singulis etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumq; totis tenoribus specialis, specifica, expressa, et indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, illorum omnium, et singulorum tenores, præsentibus pro plenè, et sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad effectum præmissorum, et inde quomodolibet resultantium derogamus, ceterisq; contrarijs quibuscunque, aut si eidem Odoardo Duci prædicto, et pro tempore existenti, ac quibuslibet alijs sit à Sede prædicta indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari, ac contra illum, et alios procedi non possit à quocumque etiam per litteras Apostolicas non facientes plenam, et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, et quauis alia dictæ Sedis indulgentia generali, vel speciali, per quam præsentibus non expressam, vel totaliter non insertam effectus huiusmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de qua, cuiusq; toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem sub annulo Piscatoris die 17. Augusti 1641. Pontificatus nostri anno decimo nono M.A. Maraldus loco † annuli Piscatoris. Quas quidem litteras, ea qua decuit reuerentia recepimus, post quarum litterarum Apostolicarum præsentationem Nobis, sic, vt præfertur factam idem R.P. D. Commissarius, sine præiudicio omnium, & singulorum iurium hactenus quomodocumque, & qualitercumque Fisco, & Cameræ Apostolicę acquisitorum, & facultatis reuocandi, & reuocari petendi, & faciendi omnia, & singula, quæ Sanctissimo D. Nostro etiam de facto reuocanda viderentur iuxta formam præinsertarum litterarum Apostolicarum, & aliàs omni meliori modo, de quo, & omnibus alijs de iure, & stilo protestandis, expresse protestatur, itaut protestatio huiusmodi intelligatur facta, & repetita in qualibet parte harum nostrarum litterarum monitorialium, & in toto processu desuper imposterum fabricando, & non alias, &c. Exposuit, quòd licet omnibus, & quibuscumque Sanctæ Sedis Apostolicæ feudatarijs absque prædicti Sanctissimi D. Nostri Papæ, & Romani Pontificis pro tempore existentis speciali, & expressa licentia, & particulari indulto in Statibus, Ciuitatibus, Terris, Castris, & locis, quos, & quas a b eadem Sede Apostolica in feudum retinet vltra solitum, sub quouis prætextu, quæsito colore, causa, vel ingenio milites exteros, arma, munitionesq; militares introducere, easdemq; Ciuitates, Arces Terras, & loca prædicta munire, aliasq; no-

uita-

uitates facere minimè liceat, sitùe permissum in dictæ Sedis præiudicium. Nihilominus Serenissimus D. Odoardus Farnesius Dux Castri, suiq; Status sit. in Prouincia Patrimonij Sancti Petri nuncupata Sanctissimi D. Nostri, & Sedis Apostolicæ feudatarius immemor debiti obsequij, & reuerentiæ, quibus etiam vti feudatarius erga eũdem D. Nostrum Papam directum, & Supremum Dominum tenetur, & obligatus existit, nescitur quonam iure suffultus indebitè, & de facto in Ciuitatem Castri, eiusq; Arcem, & Terram Montis Alti, aliaq; loca Ducatus, seu Status Castri per ipsum in feudum à dicta Sancta Sede Apostolica retenta, præter solitum, nulla petita, seu obtenta ab eodem Sanctissimo licentia, introduci nuper fecit milites etiam exteros, armisq; & munitionibus etiam militaribus eamdem Ciuitatem, & arcem, terramq; seu loca prædicta muniuit, seu muniri fecit, & facit de præsenti, aliasq; illicitas nouitates feudatarijs de iure non permissas, prohibitasq; etiam fecit, & facit in non modicum supremi dominij eiusdem Sanctissimi D. Nostri Papæ, & Sanctæ Sedis Apostolicæ præiudicium. Fuimus propterea pro parte, & ad instantiam suprascripti R. P.D. Ghini Commissarij, debita cum instantia requisiti, quatenus pro conseruatione iurium Sedis, & Cameræ Apostolicæ monitorium contra eumdem Serenissimum D.Ducem iuxta formam, & tenorem supradictarum præinsertarum litterarum Apostolicarum super reuocatione prædictarum nouitatum in dicta Ciuitate, & locis eiusdem Ciuitatis, Ducatus, & Status Castri, eorumq; in pristinum reductione sub pœnis in eisdem litteris apostolicis contentis, & expressis, in euentum contrauentionis etiam extra Romanã Curiam, & ad partes in forma solita, & consueta iuxta nostri Tribunalis stylum, ac aliàs omni melioti modo concedere, & super pręmissis omnibus, & singulis ius, & iustitiam ministrare dignaremur. Nos igitur Octauianus Raggius Iudex, & Auditor præfatus attendentes requisitionem, & petitionem huiusmodi fore iustam, & rationi consonam quodque iusta petenti, non est denegandus assensus inhærendo supradictis litteris apostolicis superius insertis, & registratis, ac facultatibus nobis concessis, ac etiam auctoritate Nostri Officij vti volentes, supradictum monitorium eidem R. P. D Commissario concedendum fore, & esse duximus, prout per præsentes concedimus. Quocirca vobis omnibus, & singulis supradictis, ac vestrum cuilibet insolidum committimus, & in virtute sanctæ obedientię strictè pręcipiendo mandamus, quatenus statim visis, & receptis præsentibus, & postquam præsentium vigore fueritis requisiti, seu alter vestrum fuerit requisitus ex parte nostra, immò verius apostolica auctoritate eũdem Serenissimum D. Ducem, omnesq; alios in executione præsentium nominan & cognominan. moneatis, & requiratis, eiq: præcipiatis, & mandetis, prout Nos per præsentes præcipimus, & districtè præcipiendo mandamus, ipsumq; requirimus, & monemus primò, secundò, tertiò, & peremptorio termino, quatenus infra 30. dierum spatium ab executione præsentium incipien. & vt sequitur finien. quorum triginta dierum, 10 pro primò, 10. pro secundò, & reliquos decem dies pro vltimo, & peremptorio termino, ac canonica monitione eidem Serenissimo D. Duci assignamus, & vos assignetis sub maioris excommunicationis, rebellionis, criminis læsæ Maiestatis, deuolutionis pręfati Ducatus, & Status Castri, aliorũq; feudorum, quæ ipse Serenissimus Dux ab eadem Sede obtinet confiscationis omnium, & quorumcumq; suorum bonorum mobilium, stabilium, pręsentium, & futurorum vbique existen. Reuerendę Came-

ræ Apostolicæ prædictæ in euentum Cōtrauentionis applican. & eo ipso de facto, & absq. aliqua declaratione incurren. pœnis statim omni mora,& dilatione postposita realiter,& cum effectu debeat amouere, & tollere respectiuè dirui facere omnes præfatas munitiones, & innouationes factas, & quæ de præsenti in dictis Ciuitate, Arce, & Terra, ac locis eiusdem Ducatus, & Status fiunt, illasq. & reliqua quomodolibet innouata reuocare, seù reduci facere, præsertim reuocañ, & dimitteñ milites quoscunq. introductos vltrà consuetum præsidium Ciuitatis, Arcis, Terræ, & locorum prædictorum neuè alios milites per eumdem SerenissimumD.Ducem,vel alium, seu alios in præfatum Statum, & Ducatum,eiusque loca quęcumq. induci præinsertisq. litteris Apostolicis in omnibus, & per omnia præcisè paruisse, & inuiolabiliter obseruasse, & exequutioni demandasse. Certificantes eumdem Serenissimum D.Ducem, quòd si in dicto termino sibi præfixo in præsentibus nostris litteris monitorialibus integrè,& in omnibus, & per omnia non paruerit, seù parere non curauerit, vel neglexerit, seù distulerit Nos ad censurarum & pœnarum prædictarum ei, vt supra comminatarum incursus declarationem, Cedulonumq. dictæ excommunicationis, ac mandatorū desuper necessariorum, & opportunorum pro omnium, & quarumcumq. prædictarum pœnarum executione,relaxationem, affixionem, publicationemq. respectiuè omninò deueniemus, & procedemus iustitia mediante non obstan. omnibus illis, quæ idem Sanctiss. D. N. in præinsertis litteris Apostolicis, voluit non obstare, cæterisq. contrarijs quibuscumq.ad fauorē dicti Serenissimi D. Ducis quomodolibet facieñ quibus in eisdem præinsertis litteris Apostolicis fuit specialiter, & expræssè ab eodem Sanctissimo derogatum. Volumus autem, & auctoritate nostra, ac etiam in præinsertis litteris Apostolicis Nobis concessa decernimus præsētes nostras litteras monitoriales in Romana Curia ad valuas Basilicę Principis Apostolorum, & in acie Campi Floræ,necnon in personam D.Raynutij de Monguidis asserti Agentis supradicti Serenissimi D.Ducis,& extra Curiam in valuis Ecclesiarum Bononieñ, & Ferrarieñ affigeñ, & publicañ etiam per dimissionem,& affixionem respectiuè illarum copiæ,& in actis infrascripti nostri Notarij legitimè reproductum, ità eumdem Serenissimum D.Ducem Odoardum monitum arctare,& astringere perindè valeant,ac si personaliter, & magis legitimè exequutæ forent, contrarijs quibuscumq. non obstātibus. In quorum omnium, & singulorum fidem has præsentes fieri, & per infrascriptum Curiæ nostræ Notarium subscribi,sigilloq. nostro, quo in talibus vtimur, iussimus, & fecimus impressione muniri. Dat Romę ex Aedibus nostris Anno Domini millesimo sexcentesimo quadragesimo primo, Indictione nona,die verò vigesima prima mensis Augusti Pontificatus autem Sanctiss. in Christo Patris, & D. N. D.Vrbani Diuina Prouidentia Papæ VIII. Anno decimonono.

Octauianus Raggius Auditor, & Iudex, Commissarius. Dominicus Fonthia Curię causarum Cameræ Apostolicæ Notarius.

Loco ✠ sigilli.

Die 24. Augusti 1641. executum fuit personaliter contra D.Raynutium de Monguidis per me H Vecch-

Die 26. Augusti 1641. affixum, & publicatum fuit ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum, & in Acie Campi Floræ per me Camillum Cursorem Sanctissimi Domini Nostri Papæ.

Die 25. Mensis Augusti anni 1641. supradictæ litteræ monitoriales modo, & forma, prout in eis disponitur fuerunt lectæ, & publicatæ ad valuas Ecclesiæ Cathedralis Ciuitatis Ferrariæ per Ioannem filium Alexandri de Accentis Commendatarium criminalem, & publicum nuncium præfatæ Ciuitatis, & postea pereumdem illarum copiæ ad easdem valuas affixæ, & aliàs prout latius apparet ex eius relatione à tergo earumdem litterarum originalium existente rogata per Aurelium de Montanis publicum Notarium & legalitate eiusdem Ciuitatis munita.

Die 25. mensis Augusti anni 1641. supradictæ litteræ monitoriales modo, & forma, prout in eis disponitur fuerunt lectæ, & publicatæ in Ecclesia Metropolitana Bononiensi per Lucham Luchinum vnum ex Mazerijs fori ciuilis Eminentissimi, & Reuerendissimi D. Cardinalis Bononiæ Legati, & postea per eumdem illarum copia ad valuas eiusdem Ecclesiæ affixæ, & aliàs prout latius apparet ex eius relatione à tergo earumdem litterarum originalium existente, rogata per Dominicum de Pelle Notarium publicum Bononiensem, & legalitate Correctorum, & Consulum Almi Collegij Notariorum prędictæ Ciuitas munita.

B OCTAVIANVS RAGGIVS Prothonotarius Apostolicus vtriusque Signaturæ Sanctiss. D. N. Papæ Referendarius, necnon Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ Generalis Auditor, Romanæq; Curię Iudex ordinarius, & in hac causa specialiter ab eodem SS. D. N. Papa deputatus, sententiarum quoq; & censurarũ tàm in eadem Romana Curia, quàm extrà eam latarum, ac litterarum Apostolicarum quarumcumq; vniuersalis, & merus exequutor ab eodem Sanctiss. specialiter deputatus. Vniuersis, & singulis RR. DD. Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Diaconis, Archidiaconis, Scholasticis, Cantoribus, Custodibus, Thesaurarijs, Sacristis, Parochialiumq; Collegiatarum, Ecclesiarum, Rectoribus, seu omnibus earumdem Plebanis, vice Plebanis, Curatis, vel non Curatis, ceterisq; Presbyteris, necnon Clericis, Notarijs, Tabellionibus quibuscumq; illiq; vel illis, ad quem, vel ad quos præsentes nostrę litterę peruenerint, seu quomodolibet præsentabuntur, salutẽ in Domino. Noueritis, qualiter infrascripta die comparuit coram Nobis Per Illustr. & Excellentissimus D. Faustus Gallutius Sanctiss. D. N. Papæ, eiusq; Reuerendæ Cameræ Apostolicæ Generalis Procurator Fiscalis, nobisq; exhibuit, atq; pręsentauit quasdam litteras Apostolicas in forma Breuis sub Annulo Piscatoris expeditas, nobisq; in ipsarum inscriptione, vt apparet directas tenoris infrascripti videlicet. VRBANVS PAPA VIII. Ad futuram rei memoriam. Cum ex Sedis Apostolicæ singulari gratia fuerint per fel. rec. Clementem VIII. Prædecessorem nostrum bo. me. Raynutio Parmæ, & Placentiæ, ac Castri Duci erecti tàm Mons Plani, Abbatiæ, quàm Mons Farnesius primæ Erectionis nuncupat. ad rationem scutorum annuorum quinq; cum dimidio pro quolibet loco, & anno soluendorum ex fructibus, & redditibus Ducatus, & status Castri, eiusq; Ciuitatis, Oppidorũ, ac Tenutarum in Prouincia nostra Patrimonij Sancti Petri nuncupat. consistentium, aliorumq; bonorum, & deindè à Nobis fuerint concessæ dilecto filio nobili viro Odoardo Farnesio prædicti Raynutij filio in eisdem Ducatibus successori, duæ additiones locorum prædicti montis Farnesij cum decretis, & promissionibus nedum soluendi fructus montistis, sed etiam illos intrà certa tempora extinguendi, demum ipse Odoardus Dux obtinuerit per nos ad effectum prædictos montes extinguendi nouum montem Farnesium secundæ Erectionis nuncupat. pro locis duodecies cẽ-

tum

tum millibus,& vltrà ad rationem scutorũ annuorum quatuor cum dimidio super eisdem dotibus erigi cum decretis,& conditionibus, promissionibus, & obligationibus suis, quas, & quæ non adimpleuit, itaut nec fructus nec sors principalis locorum extractorum,& cum effectu extinctorum à multo tempore citrà Mõtistis, inter quos extant etiam pupilli, viduæ, Monasteria, & loca pia, quę indè viuunt & substentantur minimè soluti fuerint. Propterea tàm nomine Cõmissarij Cameræ Apostolicæ ad fidem publicam conseruandam quàm ipsorum montistarum ad eorum satisfactionem, & indemnitatem obtineñ, fuit inceptum agi coram dilecto filio nostro S. R. E. Cardinali Camerario contrá eumdem Odoardum Ducem, qui, vt asseritur,timens pro præmissis relaxari mandadata etiam executiua, illaq; exequutioni demandari super eisdem montium dotibus, & præsertim super eodẽ Castri Ducatu ausus fuit indebitè & seditiosè ad cursũ iustitiæ impediendũ,& exequutionẽ mandatorum effugiendum, nullaq; à nobis petita, nec obtenta licentia milites etiam exteros in Ciuitatem Castri, & illius Arcem, ac Terram Montis Alti,aliaq; loca Ducatus, seù Status Castri huiusmodi vltrà solitum introduci, armisq; & munitionibus etiam militaribus muniri facere pænas feudatarijs S.R.E. præcipuè ex Constitutionibus Aegidianis per Sedem Apostolicam, & præsertim à fel.mem.Paulo Papa III.Prædecessore nostro anno 1537. confirmatis, & respectiuè ad totam temporalem Ditionem Romanæ Ecclesiæ extensis aliasq; pænas, & censuras quomodolibet aduersus similia perpetrantes inflictas incurrendo. Hinc est, quòd Nos, qui Iustitiam vnicuiq; ministrare, ac iura Sedis Apostolicæ illæsa conseruare ex onere Pastorali tenemur,habita de prædictis nouitatibus notitia per alias nostras litteras in simili forma Breuis expeditas sub die decima septima Augusti proximè præteriti commisimus, & mandauimus Dilecto filio causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ Generali Auditori, vt eumdem Odoardum Ducem moneret, eiq; sub maioris excommunicationis, rebellionis, criminis læsæ Maiestatis,deuolutionis prædicti Ducatus, & Status Castri aliorumq; feudorum, quę ipse ab eadem Sede obtinet, confiscationisq; bonorum pænis eò ipso absq; aliqua declaratione incurrendis prę̈ciperet, vt infrà terminum eidem Odoardo Duci præfigendum deberet amouere, & tollere respectiuè dirui facere omnes prędictas munitiones, ac innouationes tunc factas, & quæ tunc temporis in dictis Ciuitate, Arce Terra,& locis eiusdem Ducatus, & status fiebant, illasq; & reliqua quomodolibet innouata reuocare, & omnia in pristinum statum reducere, seu reduci facere, præsertim milites quoscúq, in dictis locis introductos vltra consuetum præsidium dimittendo, ac licentiando, & alios quoslibet milites per se, vel aliũ, seù alios nullatenus introducendo, & in euentum, quòd Odoardus Dux prædictus monitioni, seù præcepto prædictus integrè non paruisset, eidem A.C.causam,& causas deuolutionis Ducatus,& Status Castri prædicti,aliorũq; feudorum, quæ ipse Odoardus Dux à dicta Sede Apostolica obtinet, & declarationis incursus pœnarum prædictarum, & cuiuslibet earum, ac quam, & quas nomine Cameræ, & Sedis prædictæ moueri coram ipso contigisset commisimus, cũ prę̈seruatione Iurium Cameræ prædictæ, & Fisco acquisitorum, ac cum modo citandi & aliàs sub modis, & formis, prout latius in prædictis litteris nostris,quarum tenores præsentibus pro expressis haberi volumus continetur. Quamuis igitur, vt accepimus dilectus filius Ioannes Ghinus Cameræ Apostolicæ Commissarius Generalis nomine earũdem Cameræ, & Sedis Apostolicæ apud acta Notarij eiusdem A. C. pro-

protestatus fuerit de omnibus, & singulis Iuribus Sedis, & Cameræ prædictarum propter præmissa acquisitis, ac de damnis, expensis, & interesse etiam nomine montistarum, ac de alijs debitè protestandis, ipsiq; A. C. præceptum, seù monitionem prædictam sibi per nos, vt præfertur ordinatam, cum præfixione termini triginta dierum fecerit, monitoriumq; contra eũdem Odoardũ Ducem in locis præsertim per prædictas nostras litteras designatis intimatum fuerit, nihilominus prout non sineanimi nostri molestia accepimus idem Odoardus Dux post intimationemprædictam nedùm parere omisit sed innouationes prædictas, præsidiaq; ac milites, & munitiones auxit, augeriq; fecit. Idcircò, vt ex reiteratis monitionibus, & præceptis Apostolicis, tanto maior resultet contumacia eiusdem Odoardi Ducis, aliorumq. non parentium quorumcumq; & ad quẽcumq; alium finem, & effectum eidẽ Cameræ Sedi Apostolicæ, & montistis magis vtilem, & proficuum sine tamen præiudicio prædictarum litterarum nostrarum, ac omnium, & singulorum per eũdem A.C. illarum vigore gestorum, ac sine retardatione processus incepti, & perficiendi in vim illarum ac quorumcumq; Iurium eidem Sedi, & cameræ eiusq; Fisco competentium, ac etiam ex præmissis, & aliàs quomodolibet acquisitorum, & quandocumq. acquirendorum, illisq. ac ceteris fauorabilibus pro maiori cautela etiam de nouo semper præseruatis. Motuproprio & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicę potestatis plenitudine, tenore præsentium Nos eumdem Odoardum Ducem, aliosq. infrascriptos sub excommunicationis maioris, alijsq. censuris, tàm à Sacris Canonibus, Constitutionibus Apostolicis, Concilijsq. vniuersalibus, & Bulla in die Cœnæ Domini legi solita inflictis, alijsq. pœnis quibuscumq. præsertim læsę maiestatis in primo capite, deuolutionis, ac priuationis in Sedis Apostolicæ, & Ecclesiarum inferiorum fauorem omnium, & quorumcumq. feudorum, Ciuitatum, Terrarum, Castrorum, locorum, Dominiorum, Dignitatum, bonorum, & Iurium etiam indiuidua expressione dignorum, quæ à Sede Apostolica, Ecclesijsq. inferioribus, ipse Odoardus, alijq. infrascripti habenr, & tenent, habereq. & tenere prætendunt, in habilitatisq. ad illas, & illa, & alia imposterũ obtinẽdi, & confiscationis Ciuitatum, Terrarũ Castrorum, & locorum, ac bonorum: & Iurium quorumcumq. alijsq. pœnis à Iure Canonico, & Ciuili, ac aliàs quomodolibet impositis, & inflictis eo ipso, & absq. aliqua declaratione incurrẽdis monemus, eidemq. Odoardo Duci præcipimus, & mãdamus, quatenus infrà quindecim dierum terminum, quorum quinq. pro primo alios quinq. pro secũdo, & reliquos quinq. pro tertio, & vltimo, ac peremptorio termino, canonicaq. monitione, alijs verò prædictis, & infrascriptis infrà tres dies, quos, vt præfertur peremptoriè ab intimatione præsentium litterarum nostrarum modo infrascripto facien. decurrendos respectiuè præfigimus, & assignamus, ipse Odoardus Dux debeat, eiusq. officiales, & ministri, alijq. prædicti debeanr omni mora, dilationeq. postpositis, nulloq. alio iussu nostro expectato realiter, & cum effectu amouere, & tollere, ac respectiuè dirui facere omnes prædictas munitiones, & innouationes factas, & quæ de præsenti in eisdem Ciuitate, Arce, Terra Montis Alti, Ponte, Abbariæ, alijsq. locis prædicti Ducatus, & status fiunt, illasq. & alia quæcumq. quomodoliber innouata, reuocare, & in pristinum statum reducere, seù reuocari, & reduci facere, ac quoscumq. milites vltrà consuetum præsidium in eisdem Ciuitate, Arce, & locis introductos, dimittere, & licentiare similiter quicumq. copiarum Ductores, militumq. Tribuni, Decurio-

riones, Centuriones, Vexilliferi, cęteriq. militiæ ministri, & officiales, ac ipsi quoq. milites in supradictis locis, & forsan alijs nouiter, pręter consuetum munitis ad pręsens permanentes cuiuscumq. conditionis, qualitatis, status, gradus, & præeminentiæ fuerint, statim; & incontinenti debeāt Arma deponere, & seruitium militare in locis prædictis eidem Odoardo Duci præstitum, seù incæptum deserere, & ab eisdē locis, & seruitio realiter, & personaliter discedere, ad ipsa loca occasione militandi nequaquam reuersuri, Communitates quoq. & vniuersitates prædictorum Ciuitatis, Terræ, aliorumq. locorum sub eisdē pœnis, vt præfertur eo ipso incurrendis, illorumq. Ciues, Incolas, & habitatores, aliasq. personas tàm seculares, quàm Ecclesiasticas etiam regulares, & cuiuscumq. conditionis, qualitatis, Dignitatis, præeminentiæ, Ordinis, Societatis, & Instituti existeñ etiam indiuidua expræssione dignas, nedùm sub eidem pœnis, sed etiam censuris eo ipso, vt præfertur incurrendis, monemus, eisq. & eorum cuilibet præcipimus, ne audeant in illis locis militare, nec per se, vel alios aliqua victualia, neuè plumbum, puluerem, arma, aliasq. cuiuscumq. generis, vel speciei prouisiones ad ipsa loca deferre, neq. aliud seruitium eidem Duci, suisq. officialibus, & ministris præstare, neq. aliquod consilium, auxilium nec fauorem quomodolibet præbere. Nos enim ad effectum, vt mandata nostra Apostolica exequutioni demandentur omnes prædictos officiales, ministros, milites, Communitates, Vniuersitates, subditos, Incolas, Ciues, & habitatores, ipsorumq. Ciuitatis, & locorū Gubernatores, Prætores, Potestates, Rectores, Præfectos, etiam Arcium, & fortalitiorum Custodes, & Castellanos, aliosq. prædictos à quocumq. fidelitatis, alioq. iuramento, obligatione, & promissione eidem Odoardo Duci quomodolibet præstitis absoluimus, & liberamus; Insuperq. etiamsi credamus, quòd nullus contrà Vniuersalis Ecclesiæ Pastorem, Romanamq. Ecclesiam omnium Christifidelium matrem sit, aliquod auxilium subministraturus, tamen vt debitis iuris remedijs vtamur motu, scientia, deliberatione, & potestate, ac termini peremptorij præfixione paribus hortamur, & vt præfertur monemus omnes Communitates, Vniuersitates, & personas cuiuscumq. qualitatis, conditionis, gradus, Dignitatis, & præeminentiæ etiam Ecclesiasticæ existentes quantumlibet sublimes, ac supremas, & speciali, & indiuidua mentione, & expræssione dignas, ac omnes, & singulos illarum Consiliarios, & Administratores, officiales, & ministros, ac quoscumq. alios quomodolibet qualificatos, illisq. & cuilibet eorum in virtute sanctæ Obedientiæ præcipimus sub eisdem excommunicationis maioris, à qua nullus à nemine præterquàm à nobismet ipsis vnquam nisi in mortis articulo absolui possit, & quoad quæcumq. Feuda, Priuilegia, concessiones, gratias, & indulta, & bona, ac iura quę à Sede Apost. vel ab alia Ecclesia seu Ecclesijs inferioribus obtinēt priuationis, amissionis, & respectiuè deuolutionis pœnis eo ipso, vt præfertur incurrendis, nec etiam coniunctionis, sanguinis, affinitatis, amicitiæ, vicinitatis aliouè prætextu, per se, vel alium, seù alios eidem Odoardo Duci siuè eius officialibus, ministris, adhærentibus, vel sequacibus directè, vel indirectè, aut aliàs quomodolibet præstent aliquod auxilium, seù consilium, vel fauorem, & forsañ præstitū reuocent, & quatenus prædictis monitioni, & pręcepto nostris non paruerint, vel contrauenerint, tunc ipsum Odoardum Ducem, eiusq. officiales, & ministros quoscumq. prædictos tam iustitiæ, & introituum, quàm militiæ, & armorū ac quoscumq. alios quomodolibet qualificatos, & quasuis personas, ac eorum, & earū quemlibet, & quamlibet auxilium, consi-

 lium

lium, vel fauorem eidem Odoardo Duci, vel suis prædictis quomodolibet præstantes ex nunc, prout ex tunc in prædictas censuras & pœnas respectiuè incidisse declaramus, easdemq. censuras aggrauari, & reaggrauari, pœnasq. debitæ executioni demādari volumus. Quapropter motuproprio, sciētia, deliberatione, ac potestatis plenitudine similibus, earūdem præsentiū serie committimus, & mandamus eidem A. C. quatenus contrà prædictum Odoardum Ducem, omnesq. alios, & singulos prædictis non parentes, seù contrauenientes censuras prædictas aggrauet, & reaggrauet pœnasq. prædictas, & quamlibet earum exequatur omni, & quacumq. appellatione, reclamatione, recursu, dilatione, ac quarumcunq. prætensarum nullitatum etiam ex tribus, ac prætensæ iniustitiæ dictione, & allegatione, alijsq. iuris remedijs remotis. Non intendimus autem per dilationes in monitorio in exequutione præsentium ponendas nobis ligare manus, aut præcludere viam, quominus si ad nostram notitiam durantibus prędictis dilationibus deuenerit, aliquid factum, attentatum, & innouatum fuisse, & in futurum etiam pēdentibus eisdem dilationibus attentari, & innouari, quod nobis videretur de facto reuocādum possimus illud, & omnia inde sequuta, etiam de facto reuocare, & reuocari facere, ac in pristinum reducere, & alijs iuris, & facti remedijs magis proficuis vti, & ad pœnas de iure inflictas contra ipsum Odoardum Ducem, & alios quoscumq. culpabiles repertos procedere, & procedi facere, minusq. per easdem præsentes nostras, & monitoriales illarum vigore expediendas iuribus hactenus Fisco, & Camerę nostræ quomodocumq. & qualitercumq. acquisitis in aliquo præiudicatum censeri. Volumus etiam, quòd dictus A. C. intimato saltem semel suo monitorio Odoardo Duci, alijsq. prædictis per affixionem in porta Palatij ipsius Odoardi Ducis in Vrbe siti, ac in valuis Basilicarū S. Ioannis Lateranen. & Principis Apostolorū, ac in Acie Campi Floræ de eadē Vrbe deindè contra ipsum Odoardum Ducem, omnesq. alios prædictos et infrascriptos, & alios quoscumq. non parentes, aut contrauenientes procedat, procediq. mandet, & faciat, perinde, ac si essent in quolibet actu personaliter moniti, citati, & intimati. Nos enim dicto A. C. omnem facultatem plenam, & amplam necessariam, & opportunam desuper concedimus, & impartimur etiam ex nunc omnia, & singula, quæ præsentium vigore facta fuerint valere, plenamq. roboris firmitatem obtinere decernimus, & declaramus, illaq. approbamus, & confirmamus; supplentes omnes, & singulos defectus quantumlibet substantiales, siqui desuper interuenerint. Nō obstantibus præmissis, & Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis etiā in Concilijs generalibus æditis, & præsertim fel. mem. Bonifacij Papæ VIII. etiam prędecessoris nostri de vna, & Concilij generalis de duabus dietis, ac stylo curiæ necnon Ducatus, seù Status, ac Ciuitatis, Terrarum, & locorum prædictorum etiā iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & cōsuetudinibus quantumlibet antiquis, & antiquissimis, necnon inuestituris, infæudationibus, vicariatibus, permutationibus instrumentis, & quibusuis alijs concessionibus quocumq. nomine nuncupatis Ciuitatum, Terrarum, Castrorū, aliorumq. locorum per Odoardum Ducem quomodolibet possessorum, Priuilegijs quoq. indultis, immunitatibus, exemptionibus, facultatibus etiam custodiendi, seruandi, & defendendi ab omni occupatione, contra inimicos Sedis Apostolicæ, vel alios etiam motu, scientia, deliberatione, & potestate simili, ac etiam consistorialiter concessis tàm in acquisitione Ciuitatis Castri, & Griptarum, ac Montis Alti, aliarumq.

rumq. Terrarum, Castrorum, & locorum prædictorum, quàm in Erectione Ducatus Castri postea consistorialiter confirmata, etiamsi in aliqua concessione vel acquisitione dd. Ciuitatum, Terrarum, Castrorum, ac locorum, & in ipsa Erectione Ducatus Castri caueatur expresse, quòd ratione cuiuslibet homicidij, assassinij, hæreticæ prauitatis, læsæ maiestatis etiam in primo capite, vel ex quocumq. alio atrociori, seù grauiori, vel maiori delicto, excessu, vel crimine tàm quoad proprietatem, possessionemq. quàm quoad fructus, redditus, & prouentus ipse Ducatus Castren. aliaq. Castra, Terræ, & loca, ac bona non deuoluantur ad Cameram, seu Fiscum, sed ad proximiorem ipsi Duci delinquenti primogenitum deueniant, necnon Inuestitura Ducatus Parmæ, & Placentiæ quamuis in ea pariter caueatur, quòd quotiescumq. cōtrà Ducem pro tempore, vel in Inuestitura vocatos, aut eorum quemlibet pro quauis etiam quantumcumq. criminali, & graui, & grauissima causa quoquo modo procedendum erit, non possit procedi, & processus non valeat, & sit ipso iure irritus, nisi prius illo, contra quem procedendum erit, vel saltem suo Procuratore, seù Oratore, Nuncio, aut negociorum gestore in Romana curia pro tempore Residen. personaliter citato, & de faciendo processum aduisato, & certiorato, & quibusuis decretis etiam consistorialibus quomodolibet in inuestituris in infeudationibus, vicariatibus, concessionibus dictorum Ducatuū, & aliorum prędictorum locorum per Paulum Papam Tertium Prædecessorem nostrum, aliosque Romanos Pontifices factis, & concessis, aut eorum causa, & occasione concessis, ac emanatis, ac etiam forsan iuratis respectiuè, & iteratis vicibus approbatis, & innouatis, effectumq; vt præfertur sortitis, & abinde citra obseruatis. Quibus omnibus, & singulis, cæterisq; contrarijs quibuscumque etiam de necessitate hic exprimendis, & inseren. illorum tenores præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis haben. specialiter, & expresse derogamus, itaut in vindictam læsæ Maiestatis in primo capite, non in proximiorem, vel alium magnatum, sed in Sedem Apostolicam, eiusq; Cameram prædicta feuda, castra, & bona transeant, & transire, ac illi applicari, & incorporari, & applicata, ac incorporata censeri, eorumq; respectiuè Dominium vtile cum directo consolidari, & consolidata esse debeant. Cæterùm, vt ad cor reuersi, & qui præmissis paruerint facilius beneficium absolutionis obtinere possint eidem A.C. facultatem, omnes, & singulos prædictos præmissis reuera, & integrè parentes, excepto Odoardo Duce, absoluendi in vtroque foro à censuris, & pęnis prædictis in forma Ecclesiæ consueta concedimus. Dat. Romę apud Sanctam Mariam Maiorem sub annulo Piscatoris die 20. Septembris 1641. Pontificatus Nostri anno decimonono; loco † annuli Piscatoris. M.A. Maraldus. Quas quidem litteras Apostolicas ea, qua decuit reuerentia recepimus & post ipsarum præsentationem, sic, vt supra nobis factā, repetitis prius per eumdem D. Procuratorem Fiscalem omnibus, & singulis protestationibus per R.P.D. Ioannem Ghinum eiusdem S.D.N. eiusq; Reu. Cameræ Apostolicæ Generalem Commissarium, aliàs factis, præmissaq; per d. Procuratorem Fiscalē protestatione, quòd per infrascripta, & infradicenda quæcumq; nullum intendit esse illatum, seu inferendum præiudicium, iuribus Fisco, & Cameræ prædictæ hactenus quomodocumque, & qualitercumq; ex huc vsque ab infra nominan. seu specifican. omnibus; & quibuscumque personis commissis mandatis, & respectiuè gestis competen. & acquisitis, quæ semper, & in suo robore permanere debeant, & non aliàs, aliter, nec alio modo, ac omnium, & singulorum damnorum, & interesse, ac expensarum per dictam Cameram hactenus factarum, & passarum, & in futurum occasione infradicen. noui-

ta-

tatum, & aliorum quorumcumq; attentatorum quomodolibet facien.& innouan.patien. & facien. pro illorum reuocatione, & in pristinum statum reductione, necnon per subditos Ducatus,et Status Castri passis, et patiendis, tam in personis, quàm in eorum rebus, et bonis cum eiusdem Cameræ intersit eos illæsos, et indemnes conseruari, ac omnium,et singulorum aliorum de iure, et stylo protestan. non tam modo præmisso, sed etiam omni alio meliori modo, itaut nihil prorsus censeatur exclusum, omissum, remissum, et exceptum, de quo similiter expresè protestatur, ac etiam sinè præiudicio facultatis reuocandi, et reuocari faciendi omnia, et singula, quæ prædicto Sanctiss. D.Nostro etiam reuocanda videbuntur, saluisq; etiam, et in suo robore semper permanentibus omnibus, et quibuscumque reseruationibus, et dispositionibus, derogationibus, et decretis contentis in eisdem litteris Apostolicis ad fauorem Fisci, et Reu.Cameræ Apostolicæ facien.iuxta formam, et tenorem dictarum præinsertarum litterarum Apostolicarum, de quibus omnibus supradictis pariter expresè protestatur, itaut huiusmodi protestationes semper, et quandocumque habeantur, et intelligantur factæ, et repetitæ in qualibet parte nostrarum litterarum monitorialium, et in toto processu desuper fabricato, et in futurum quatenus opus sit fabrican. & non aliàs, &c. Exposuit supradictum R.P.D.Commissarium aliàs, & sub die 21.mensis Augusti proximè præteriti à nobis vigore aliarum litterarum Apostolicarum in forma Breuis expeditarum, nobisq; directarum, & commissarum obtinuisse litteras monitoriales, siuè præceptum contra Serenissimum D. Odoardum Farnesium Ducem Castri eiusdem Sanctiss. Dom. Nostri, et Sanctæ Sedis Apostolicæ feudatarium, quatenus infra certum tempus in eisdem nostris litteris assignat. amouere, tollere, & respectiuè dirui facere deberet omnes munitiones, & innouationes, quæ dietim absque prædicti Sanctiss.D.N.Papæ licentia, & beneplacito in Ciuitate, & Arce Ciuitatis Castri, ac in Terra Montis Alti, alijsq; locis Ducatus, seu Status Castri fiebant, illasq; & reliqua quomodolibet innouata, reuocare, & in pristinum statum reducere, reuocando, & dimittendo milites quoscumque introductos, vltra consuetum præsidium, cum expressa quoque prohibitione alios quoslibet milites per se, vel alium, seu alios in prędictum Statum, Ducatum, eiusque loca quęcumque introducen.sub comminatione certarum pœnarum in eodem præcepto contentarum, & exprę̨ssarum, in euentum inobedientiæ, contrauentionis cum insertione de verbo ad verbum in eo prædictarum litterarum Apostolicarum, ac speciali, & exprę̨ssa derogatione omnium, & quorumcumque priuilegiorum prædicto D.Duci, eiusq; Antecessoribus, & Successoribus per quosuis Romanos Pontifices, & in specie per fę̨l.rec.Paulum Papam Tertium concessorum, ac præseruatione iurium Fisco, & Cameræ Apostolicæ quomodocũque, & qualitercumque acquisitorum, quibus in aliquo non censeatur præiudicatum, & aliàs latiùs, prout in supradictis nostris litteris monitorialibus contra dictum D. Ducem, non solùm iuxta formam in eis præscriptam in Vrbe, & Ciuitatibus Bononien. & Ferrarien. sub die 25.eiusdem mensis Augusti, verùm ex superabundanti etiam in Ciuitate Placentię sub die 27.supradicti mensis, vbi de dicto tempore dictus D.Dux residebat legitimè execut. & in actis infrascripti nostri Notarij reproduct. pleniùs contineri dicitur, ad quas in omnibus, & per omnia relatio habeatur, Quia, vt eadem expositio subiungebat, dum eumdem D. Ducem, vt par erat prædicto nostro, imò veriùs Apostolico pręcepto firmiter obtemperaturum, omniaq; in pristinum reducturum, & debitam obedientiam, reuerentiamq; ac filiale obsequium prædicto Sanctiss. D.N. Papę, Sanctęq; Sedi Apostolicę delaturum esse sperabatur,

batur; idem D. Dux salutis suę immemor, huiusmodi nostra, imò veriùs Apostolica mandata, & præcepta adimplere, & exequi neglexit in graue animæ suæ detrimentum, & in Diuinæ Maiestatis offensionem, ac eiusdem Sanctiss. D. Nostri, & Sedis Apostolicæ contemptum, perniciosumq; exemplum, & Christianorum scandalum manifestum. Quinimò pendente, & durante adhuc termino sic, vt supra ei præfixo ad easdem nouitates reuocan. eidem Sanctiss. D. N. Papæ non sine magna animi perturbatione, vt in dictis præinsertis litteris Apostolicis exponitur innotuit eundem D. Ducem post exequutionem dicti nostri præcepti nedum parere omisisse, sed innouationes prædictas auxisse, augeriq; fecisse, & Ciuitatem Castri, ac eius Arcem, & Terram Montis Alti, necnon Pontem Abbatiæ militibus etiam exteris, atque armis, victualijs, & munitionibus omnis generis in maximam copiam vltra solitum muniri fecisse, necnon mediante opera, & assistētia Delphini Angelerij eiusdem Ciuitatis, & arcis militiæ Præfecti diligentiùs instrui, & in eadem Ciuitate Castri ænea tormenta super curribus disponi, & accommodari fecisse, & mandasse, & vlteriùs pro maiori eiusdem Ciuitatis, & arcis munimento, & securitate pariter median. ministris eiusdem Angelerij, aliorumq. eius ministrorum, & officialium viam inter dictam Ciuitatem, & Terram Farnesij sitam deuastari, & intercidi, ac propugnaculum versus eamdem Ciuitatem respicien. necnon duo vallula, vulgò nuncupat. Fortini, à capite Cauæ extra prædictam Ciuitatem ædificari, & construi, illaq; arcta militum, & excubiarum custodia, & præsidijs, armisq; muniri similiter fecisse, & mandasse in littore Montis Alti multitudinem militum exterorum transmitten. qui ab eisdem eius ministris recipiuntur, & ad prædicta loca munita, præter alios milites, ibi terreno itinere peruenien. introducuntur, pro quorum substentatione, & alimento de eiusdem D. Ducis, eiusq; Ministrorum commissione, & mandato generaliter in eodem statu Castri omnia descripta fuere victualia, ad effectum frumento, ordeo, vino, caseo, carne salsa, stramentis, & lodicibus, quæ terrigenis supersunt hac vtendi occasione, & ad dictam Ciuitatem Castri, aliaq; loca munita eiusdem Status introducen. & transmitten. Quorum locorum militiæ, & munitionibus, ibidem introductis, & respectiuè ædificatis de mandato, vt supra præsunt, nempè Federicus Varellus prædictæ Terræ Montis Alti, Odoardus verò etiam Varellus supradicto Ponti Abbatiæ omnesq; prædictæ nouitates, vt publicè fertur, & vehementissima suadet præsumptio in eodem Statu Castri sequutæ fuerunt, & sequuntur de ordine, & mandato eiusdem D. Ducis ob displicentias, & ægreferentias, quas d. D. Dux prætendit cū eodem Sanctiss. D. N. Papa habere ob causas in præinsertis litteris Apostolicis superiùs relatas, & ad se opponēdum eiusdem Sanctitatis Suæ optimæ menti, & voluntati, & denique pro maiori delictorum cumulo de ordine d. D. Ducis in eodem Statu per eosdem Ministros, & Officiales nuper etiam fuit initum, & publicatum rigorosum edictum, quòd omnes eiusdem Status milites sub pœna vltimi supplicij, & confiscationis bonorum prompti, et parati esse deberent cum eorum armis, equis et vestimentis sese conferendi causa ad dicta loca munita, et alia eiusdem Status eis imponen. et iniungen. ad omne mandatum dictorum Officialium, et Ministrorum, et aliàs, prout d. D. Procurator Fiscalis dixit etiam apparere ex processu desuper legitimè fabricato, ad quem in omnibus, et per omnia relationem habere voluit, quæ omnia prædicta, vt superiùs dictum fuit cum pessimi sint exempli, et in maximum Sanctissimi D. N. Papæ, San-

ctæq; Sedis Apostolicæ tendant præiudicium, & notabile spretum, & contemptũ; fuimus propterea pro parte, & ad instantiam supradicti D. Fausti Gallutij Procuratoris Fiscalis, debita cum instantia requisiti, quatenus pro conseruatione iurium Sedis, & Cameræ Apostolicæ nouum monitorium, siuè præceptum contra supradictos D. Ducem, ac Delphinum Angelerium, & Federicum, & Odoardum Varellum, & singulos alios Ministros, & Officiales, ac milites eiusdem D. Ducis in eodem Statu residentes, & assistẽtes etiam quatenus opus sit in exequutione præsentium nominan. & cognominan. omnesq; alias singulares personas iuxta formam, & tenorem supradictarum litterarum Apostolicarum super reuocatione supradictarum omnium, & quarumcumque aliarum nouitatum in Ciuitate, & locis superiùs nominatis, earumque in pristinum reductione, necnon pro alijs omnibus infradicendis sub pœnis in eisdem litteris Apostolicis contentis, & expræssis in euentum contrauentionis, & non paritionis, saluis tamen protestationibus superiùs factis, & in suo robore semper permanentibus, ac superabundanter, & non aliàs, aliter, nec alio modo extra Romanam Curiam, & ad partes in forma solita, & consueta iuxta nostri Tribunalis stilum, ac aliàs omni meliori modo concedere, & super præmissis omnibus, & singulis ius, & iustitiam ministrare dignaremur. Nos igitur Octauianus Raggius Iudex, & Auditor Præfatus attendentes requisitionem huiusmodi fore iustam, & rationi consonam, quodq; iusta petenti non est denegandus assensus, & licèt pro iurium Romanæ Ecclesiæ, Sedisq; & Cameræ prædictæ defensione vim vi repellere, & iniustis d. D.Ducis armis, iusta prædicti Sanctiss. D. N. Papæ, & d. Romanæ Ecclesiæ arma opponere, nouitatesq; prædictas re ipsa idem Sanctiss. D. Noster vendicare meritò potuisset, benignius tamen prædictus Sanctiss. D.N. agere volens, forma tamen prius, ac iuris ordine seruato, si, & in quantum fieri potest, & necessitas fert, sed ad hoc non se adstringens contra d. D.Ducem experiri, atque agere maluit, si fortè dictus D. Dux resipiscens, & ad cor reuersus, quòd iniustè peregit reuocare curasset supradictam protestationem, seu protestationes admisimus, & citra illarum, & quorumcumque in eis contentorum, & expræssorum præiudicium, & innouationem aliquam, quòd expressè, et omni, ac quocumque alio meliori modo vigore præsentium declaramus, inhærendo supradictis litteris Apostolicis, vt supra insertis, & registratis, et facultatibus nobis, in eis concessis, et attributis, ac etiam auctoritate nostri officij, et aliàs omni meliori modo vti volentes, supradictum monitorium, siuè præceptũ eidem D. Procuratori Fiscali concedendum fore, et esse duximus, prout per præsentes concedimus. Quocirca vobis omnibus, et singulis supradictis, ac vestrum cuilibet insolidum committimus, et in virtute sanctæ obedientiæ strictè præcipiendo mandamus, quatenus statim visis, ac receptis præsentibus, et postquam præsentium vigore fueritis requisiti, seu alter vestrum fuerit requisitus, ex parte nostra, imò veriùs Apostolica auctoritate eumdem D. Ducem infra quindecim dierum spatium, quorum quinque pro primò, quinque pro secundò, et reliquos quinque dies pro vltimo, et peremptorio termino, canonicaq; monitione, ac prædictos Delphinum Angelerium Præfectum militiæ Ciuitatis, et Arcis Castri, Federicum Varellum Præfectum Militiæ Montis Alti, et Odoardum Varellum Præfectum Militiæ Pontis Abbatiæ, omnesq; alios Ministros, Officiales d. D. Ducis in codẽ Statu residentes, et assistentes, aliasq; quascunque personas, quarum nomina, et cognomina præsentibus pro expressis ha-

habeatur infra tres dies, quos, vt præfertur peremptoriè ab intimatione, ſeu exequutione præſentium modo infraſcripto facien. decurren reſpectiuè moneatis, & requiratis, eisq; præcipiatis, & mandetis, prout Nos per præſentes eiſdem omnibus præcipimus,& diſtrictè pręcipiendo mandamus, ipſosq; & eorum quemlibet requirimus, & monemus, primo, ſecundo, tertio, & peremptorio termino ſub pœnis maioris excommunicationis, aliarumq; Eccleſiaſticarum cenſurarum per Romanorum Pontificum Conſtitutiones Apoſtolicas,ac litteras die Cœnæ Domini,ſingulis annis legi ſolitas, necnon etiam per Sacros Canones, & generalia conſilia inflict.ac vlteriùs rebellionis,læſæ Maieſtatis in primo capite, priuationis dignitatum, dominiorum,feudorum quorumcumque inhabilitatisq; ad illa, & alia in poſterum obtinen. aliarumq, omnium, & ſingularum pœnarum in præinſertis litteris Apoſtolicis contentarum, & exprĉſſarum, ad quas relationem haberi volumus, & intendimus eo ipſo de facto, & abſque aliqua alia declaratione incurren.ſtatim omni mora, & dilatione poſtpoſitis realiter, & cum effectu debeant amouere, & tollere,& reſpectiuè dirui facere omnes prædictas munitiones, & innouationes factas,& quæ de præſenti in dictis Ciuitate, Arce, Terra Montis Alti, & Ponte Abbatiæ, alijsq; locis eiuſdem Ducatus, & Status fiunt, illasq; & reliqua quomodolibet innouata reuocare, ſeu reduci facere, præſertim licentiando, & dimittendo milites quoſcũque introductos, vltra conſuetum præſidium Ciuitatis, Arcis, Terræ, Pontis, & locorum prædictorum, neuè alios milites per eumdem D.Ducem,vel alium, ſeu alios in prædictum Ducatum, et Statum, eiusq; loca quæcumque induci, & ſub eiſdem pœnis præcipimus, & diſtrictè præcipiendo mandamus omnibus,& quibuſcumque copiarum Ductoribus, militumque Tribunis, Decurionibus, Centurionibus, Signiferis, omnibusq; & ſingulis alijs militiæ Miniſtris, & Officialibus, ac ipſis quoque militibus in ſupradictis locis, & alijs forſan nouiter munitis præter ſolitum introductis, & ad præſens permanentibus cuiuſcumque conditionis, qualitatis,ſtatus,gradus,& præeminentiæ fuerint, ſtatim, & incontinenti debeant, & quilibet eorum debeat arma deponere, militareq; ſeruitium in eiſdem locis, vt ſupra dicto D. Duci præſtitum penitus, & omninò, quibuſcumque non obſtantibus deſerere,& ab eiſdem locis, & ſeruitio realiter, & cum effectu diſcedere, & diſceſſiſſe, nec ad eadem loca, occaſione militandi, vt ſupra minimè impoſtcrum redire, præinſertisq; litteris Apoſtolicis, & noſtris in omnibus, & per omnia paruiſſe, illaſq; inuiolabiliter obſeruaſſe, & executioni demandaſſe, Communitates quoque,& Vniuerſitates prędictarum Ciuitatis,Terræ, aliorumq; locorum ſub eiſdem pœnis,vt præfertur eo ipſo incurrendis, illarumq; Ciues Incolas, & Habitatores, aliasq; perſonas, tam ſæculares, quàm Eccleſiaſticas, & regulares, & cuiuſcumque conditionis, qualitatis, dignitatis, præeminentiæ, ordinis,ſocietatis, & inſtituti exiſtẽtes etiam indiuidua expreſſione dignas, nedum ſub eiſdem pœnis, ſed etiam cenſuris eo ipſo, vt præfertur incurrendis Apoſtolica auctoritate monemus, eisq; & eorum cuilibet præcipimus, & diſtrictè præcipiendo mandamus, ne audeant in illis locis militare nec per ſe, vel alios aliqua victualia, neuè plumbum, puluerem, arma, aliaſq; cuiuſcumque generis, vel ſpeciei prouiſiones ad ipſa loca deferre, neque aliquod ſeruitium eidem D. Duci, ſuisq; Officialibus, & Miniſtris, nec aliquod conſilium, auxilium, & fauorem quomodolibet præbere; & ad effectum, vt mandata Apoſtolica,& noſtra omninò debitæ exequutioni demandentur,omnes prędictos Officiales, Mi-

Ministros, Milites, Communitates, Vniuersitates, subditos, ciues, incolas, & habitatores ipsorum Ciuitatis, & locorum Gubernatores, Prætores, Potestates, Rectores, Præfectos, vel arcium, & fortalitiorum Custodes, & Castellanos, aliosq; prædictos, et eorum quemlibet a quocumque fidelitatis, alioq; iuramento, obligatione, et promissione eidem D. Duci quomodolibet præstitis, tenore præsentium prædicta auctoritate absoluimus, et liberamus: Et vlteriùs quamuis pro certo habeamus, quòd nullus Orthodoxæ Fidei cultor contra eūdem Sanctiss. D. Nostrū, et Sanctam Sedem Apostolicam ad fauorem dicti D. Ducis aliquod sit subministraturus auxilium, tamen etiam huic malo prouidere debitis iuris remedijs volentes, de eiusdem Sanctiss. D. N. Papæ mandato nobis in præinsertis litteris Apostolicis dato, earumdem tenore præsentium in Domino hortamur, & vt præfertur monemus omnes cuiuscumque qualitatis, conditionis, gradus, dignitatis, & præeminentiæ etiam Ecclesiasticæ existentes quātumlibet sublimes, & supremos, & speciali, & indiuidua mentione, & expreßione dignos, ac omnes, & singulos illarum, Consiliarios; & Administratores, Officiales, & Ministros, & quoscumque alios quomodolibet qualificatos, illisq; & cuilibet eorum in virtute sanctæ obedientiæ, & prædicta Apostolica auctoritate Nobis concessa, præcipimus, & districtè etiam præcipiendo mandamus sub eisdem excommunicationis maioris, à qua nullus à nemine, præterquam à Romano Pontifice met vnquam, nisi in mortis articulo constitutus, absolui possit, & tunc cum reincidentia in eisdem censuris, statim postquam conualuerit, & quoad quæcunque feuda, priuilegia, concessiones, gratias, & indulta, & bona, ac iura, quæ à Sede Apostolica, vel ab alia Ecclesia, seu Ecclesijs inferioribus obtinent, priuationis, amissionis, & respectiuè deuolutionis pœnis eo ipso, vt præfertur incurrendis, nec etiam coniunctionis, sanguinis, affinitatis, amicitiæ, vicinitatis, alioq; prætextu ad impediendum, nè supradictæ nouitates in Ciuitate, et Statu Castri pro parte dict. D. Ducis factæ, et quæ dietim fiunt tollantur, et aboleantur, remoueantur, et in pristinum Statum reducantur per se, vel alium, seu alios eidem D. Duci, siuè eius Officialibus, Ministris, adhærentibus, vel sequacibus directè, vel indirectè, aut aliàs quomodolibet præstent aliquod auxilium, seu consilium, vel fauorem, et forsan præstitum hucusque reuocent, præinsertisq; litteris Apostolicis, et nostris non paruerint, aut eisdem quouis modo contrauenerint, tunc ipsum D. Ducem, eiusq; Officiales, et Ministros quoscumque prædictos tam iustitiæ, et introituum, quàm militiæ, et armorum, ac quoscumque alios quomodolibet qualificatos, inobedientes, contrauenientes, aut culpabiles, et eorum quemlibet auxilium, consilium, vel fauorem eidem D. Duci, vel suis prædictis quomodolibet præstan. in prædictas omnes, et singulas censuras, et pœnas in præinsertis litteris Apostolicis contentas, et expreßas respectiuè ex nunc, prout ex tunc incidisse Apostolica auctoritate Nobis, vt supra concessa, et qua in hac parte fungimur declaramus easdemq; censuras aggrauari, et reaggrauari, pœnasq; debitæ executioni omninò demandari per præsentes dicta auctoritate volumus, et decernimus omni, et quacumque appellatione, reclamatione, recursu, et dilatione, allegatione, alijsq; iuris remedijs remotis. Certificantes eosdem D. Odoardum Farnesium Ducem, & Angelerium, Federicū, et Odoardum de Varellis, omnesq; alios supradictos contrauenientes, quòd si in d. termino eis præfixo in præsentibus nostris litteris monitorialibus integrè, et in omnibus, et per omnia non paruerint, seu parere

non

non curauerint, vel neglexerint, seu distulerint. Nos, vt præfertur ad Censuratum,& pœnarum prędictarum eis, vt supra comminatarum incursus,declarationem, ac mandatorum desuper necessariorum, & opportunorum pro omnium, & quarumcumq. pœnarum prędictarum executione,relaxationem, omninò deueniemus,& procedemus Iustitia mediante. non obstantibus omnibus illis, quæ idem S.D.N. Papa voluit non obstare,cęterisq. contrarijs quibuscumq.ad fauorem d. D. Ducis, eiusq. filiorum, & successorum quorumcumq. quomodolibet facieñ. Quibus in eisdem præinsertis litteris Apostolicis fuit specialitèr,expresse, & amplissimè ab eodem Sanctissimo derogatum, ad quas paritèr relationem haberi expresse volumus, & declaramus. Volumus autem,nè d. D.Dux,alijq.prædicti aliquam præmissorum ignorãtiam prætendere, aut vllo vnquam tempore, vel quouis quæsito colore, seù prætextu allegare, seu aliàs se excusari possint, supradictas nostras litteras Monitoriales in Porta Palatij eiusdem D. Ducis in Vrbe siti, ac in valuis Basilicarum S. Ioannis Lateraneñ, & Principis Apostolorum,ac in Acie Campi Floræ de Vrbe, ac ibi in valuis dictarum Ecclesiarum affigi, & per aliquod temporis interuallũ affixas dimitti, illisq. posteà inde detractis earũ exempla in eisdem locis paritèr affixa relinqui, quibus sic exequutis in actis infrascripti nostri Notarij legitimè reproductis, ità eumdem D. Ducem, & alios supradictos afficere, & arctare volumus, ac si personaliter, & magis legitimè exequutæ forent, & essent, eorum contumacia, vel absentia in aliquo non obstañ, ac etiam quibuscumq. defectibus quantumuis essentialibus, ac etiam à Iure prohibitis, & nota dignis, si qui tam in earumdem nostrarum litterarum executionem quam in processu hactenùs fabricato,& in futurum, quatenùs opus sit fabricañ; & in actis factis, & faciendis quomodolibet interuenerint, seù interueniant, quibus idem S.D.N. per prædictas suas litteras Apostolicas sufficienter suppleuit. Et deniq. cum propriæ animæ salus omnibus sit præferenda; propterea ad omnium,& singulorum notitiam harum serie deducimus, & deduci volumus in præinsertis litteris Apostolicis ab eodem Sanctiss.D. N. Papa nobis fuisse concessam facultatem, & auctoritatem, omnes,& quascumq. præmissis parentes, obedientes, & pœnitentes præter tamen dictum D. Ducem in vtroq. foro à Censuris,& pœnis superiùs enunciatis absoluendi. Quapropter omnes, & singulos huius optimi remedij Egenos in Domino benignè hortamur, & monemus pro illius salubri vsu. In quorum fidem &c. Dat. Romæ ex ędibus nostris Anno à Natiuitate Domini Nostri Iesu Christi millesimo sexcentesimo quadragesimo primo. Indictione nona,die verò vigesimaquarta Mensis Septembris. Pontificatus autem eiusdem Sanctiss. D N. Vrbani Diuina prouidentia Papæ Octaui Anno decimonono.

Octauianus Raggius Auditor, & Iudex Commissarius.

Dominicus Fonthia Curiæ Causarum Cam. Apostolica Notarius.

Loco ✠ sigilli.

In Nomine Domini Amen. Anno à natiuitate D N. Iesu Christi millesimo sexcentesimo quadragesimo primo Indictione nona. Põtificatus verò Sanctissimi in Christo Patris, & D.N.D.Vrbani Diuina prouidentia Papæ Octaui anno eius decimonono, die verò vltima mensis Septembris, Retroscriptæ litteræ monitoriales affixa, & publicatæ fuerunt

in valuis Basilicarum Sanctorum Ioannis Lateranen., & Principis Apostolorum, necnon in Porta Palatii retroscripti Serenifs. D. Ducis Parmæ, & Placentiæ in Vrbe existen. & in Acie Campi Floræ in eisdem locis per aliquod temporis spatium originalibus litteris appensis deindè amotis, ibiq. earum exemplis relictis, & affixis per me Petrum Paulum Desiderium Apostolicum Cursorem.

Dominicus Varesius Mag Cursor. &c.

OCTAVIANVS RAGGIVS Prothonotarius Apostolicus, vtriusq. Signaturæ Sanctifs. D. N. Papæ Referendarius, necnon Curiæ Causarum Cameræ Apostolicæ Generalis Auditor, Romanæq. Curiæ Iudex ordinarius, sententiarum quoque, & censurarum tam in eadem Romana Curia, quàm extrà eam latarum, ac litterarum Apostolicarum quarumcumq. vniuersalis, & merus Executor ab eodem Sanctifs. specialitèr deputatus, & in hac causa, seù causis Iudex Commissarius. Vniuersis, & singulis RR DD. Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Decanis, Archidiaconis, scholasticis, Cantoribus, Custodibus, Thesaurarijs, Sacristis, Parrochialiumq. & Collegiatarum Ecclesiarum Rectoribus, seù omnibus earumdem Plebanis, Vice Plebanis, Curatis, vel non Curatis, cæterisq. Presbyteris, necnō Clericis, Notarijs, Tabellionibus quibuscumq. illiq. vel illis, ad quem, vel ad quos præsentes nostræ litteræ peruenerint, seù quomodolibet præsentabuntur salutem in Domino &c. Noueritis qualiter infrascripta die comparuit coram Nobis Perill. & Excell. D. Faustus Gallutius Sanctifs. D. N. Papæ, eiusq. Reu. Cameræ Apostolicæ generalis Procurator Fiscalis, & pro sui officij debito exposuit aliàs, & de mense Iulij proximè præteriti, ac alijs præcedentibus, & subsequentibus mensibus, & diebus pro publicæ fidei conseruatione, & ad consulendum indemnitati Reu. Cameræ prædictæ, & Montistarum Montis non vacabilis Plani Abbatiæ, & Montis Farnesij nuncupat. tam primæ, quàm secundæ Erectionis, & cuiuslibet ipsorum respectiuè fuisse necesse ad eorūdem, & R. P. D. Commissarij generalis eiusdem Cameræ instantiam coram Eminentifs. & Reuerendifs. D. Cardinali Camerario, & Congregationibus Montium, & Baronū, quibus ex speciali Sanctifs. D. N. Papæ commissione de eodem mense Iulij proximè præteriti, hæc causa fuit commissa contra Serenifs. D. Odoardum Farnesiū Parmæ, & Placentiæ Ducem agere, & ad diuersos Iudiciales actus procedere, ac deuenire non solùm pro dictorum Montium extinctione, fructuumq. à multo tempore citrà decursorum solutione. Verùm etiam quia præscripta in Cedulis, & Motibus proprijs fel. rec. Clementis Papæ VIII. & Sanctifs. D. N. Papæ super eorumdem Mōtium Erectionibus emanatis, & Instrumentis desuper celebratis non fuerunt ex parte eiusdem Serenifs. D. Ducis adimpleta, quinimò in multis etiam fuit contrauentum, & propterea idem D. Dux, ex quo vt ex processu desumitur parùm curauit, & curat prædictis eius Creditoribus satisfacere hoc Iudicium ægrè ferens, & ad animum reuocans, ac etiam timens mandatorum executiuorum relaxationem illorumq. Executionem contra eius bona Iurisdictionalia, & non Iurisdictionalia, & præsertim contra Ciuitatem, & Statum Castri per ipsum in Prouincia Patrimonij S. Petri nuncupat. possessum tanquam obligatum, & hypothecatum ad fauorem prædict. Mōtistarum decreuit mediantibus infra dicendis nouitatibus, & apparatibus, paratam, & imminentem impedire executionem, illiq. se opponere. Vndè immemor debiti obsequij, reuerentiæ, & fidelitatis, quibus vti feudatarius

tarius huic S. Sedi de Iure tenetur,& obligatus existit, nescitur quibus de causis motus, nisi ex superiùs enunciatis indebitè, & de facto, non solùm in Ciuitatem Castri, eiusq. Arcē,& in alijs locis eiusdē Status ex Ciuitate Parmæ, moschettos tercentum,& maximam plumbi quantitatem tàm elaborati,quàm non elaborati ad multa librarum milliaria ascenden. Considerabilemq. militum copiam ascēden. ad numerum biscentum sexaginta circiter, inter quos etiam exteri aderant sub Præfectura Delphini Angelerij, quē ad hunc effectum idem D. Dux ad Ciuitatem,& Statum prædictum misit, sed etiam Arma,& munitiones omnis generis in maximam copiam ibidem introduci ex alijs locis iussit, æneaq. tormenta muralia super Curribus dictæ Ciuitatis validis Parietibus, mediante opera, & assistentia dicti Delphini disponi curauit, & mandauit, necnon etiam idem D. Dux ad tantò magis obstandum, & impediendum exequutionem Iustitiæ ad muniendam dictam Ciuitatem, Arcem, ac Terram Montis Alti, nec non Pontem Abbatiæ, aliaq. forsan eiusdem status loca, suum applicauit animum, ad quem effectum aliter, mediante opera dicti Delphini, aliorumq. eius ministrorum,& officialium pro maiori d. Ciuitatis,& Arcis munimento, & fortificatione maximam etiam aliorum militū peditum, & Equitum quantitatem in prædicto Statu Castri Collectorum introduci, viamq. inter dictam Ciuitatem, & Terram Farnesij sitam deuastari,& intercidi, ac propugnaculum versùs eamdem Ciuitatem respicieñ, necnon duo valla, vulgò dicta Fortini à capite Cauæ extrà præfatam Ciuitatem, & parùm ab ea distañ ædificari,& construi; & pro eorum custodia milites excubias, nocturnasq. eorumdem militum vigilias apponere fecit,& mandauit, non sine magna nondum Sanctitatis suæ, & Status Ecclesiastici, sed etiam aliorum Principum, & Statuum, præsertim viciniorum quietis perturbatione, & seditione respectiuè, vt est notorium, pro quorum militum substentatione, & alimento de eiusdem D. Ducis, eiusq. ministrorum mandato generalitèr in eodem Statu Castri omnia descripta fuere victualia ad effectum frumento, ordeo, vino, caseo, carne salsa, stramitis, & lodicibus, alijsq. rebus,& bonis, quæ Terrigenis eiusdem status superenant hac vtendi occasione, & ad d. Ciuitatem Castri, aliaq. loca eiusdem Status introduceñ,& transmitteñ; prout cum effectu ex prædictorū præcepto per subditos eiusdem Status coactos maximo eorum incommodo cum eorum bestijs transmissa, & asportata fuerunt vnà cum magna frumenti quantitate per ipsam Reu. Cameram Apostolicam à DD. Ioanne Baptista, & Alexandro de Siris empti,& ad eandem spectañ,& pertineñ; prædictaq. militum collectio, ac nouitates, vt ex processu desuper fabricato apparet sequutæ fuerunt de ordine, mandato, & commissione supradicti D. Ducis ob supradictas displicentias, & egreferentias, quas d. D. Dux occasione antedicti Iudicij iniustè suscepit, & deniq. pro maiori delictorum cumulo publico omnium scandalo ex eadem Ciuitate Castri nuper fuerunt de ordine, & mandato d. Delphini aliqui eiusdem Ciuitatis Incolæ expulsi, sub prætextu, quòd Sedis prędictæ essent subditi, ac paritèr d. D. Ducis mandato in eodem Statu per eosdem ministros, & officiales etiam fuit publicatum rigorosum Edictum, quòd nullus ex militibus prēmissi Status auderet extrà locum suæ solitæ habitationis pernoctare sub pœna vltimi supplicij, & confiscationis bonorum, ac sub eisdem pœnis, eos omnes promptos, & paratos esse debere cum eorum Armis, Equis, &

vestimentis ad effectum se se conferendi ad d. loca munita, aliaq. eiusdem Status, ad omne mandatum dictorum officialium, & ministrorum, & prout d. D. Procurator Fiscalis dixit, & asseruit apparere ex eodem processu desuper fabricato, ad quem relationem haberi &c. Et licèt pro Iurium Romanæ Ecclesiæ, Sedisq. & Cameræ prędictæ defensione iniustis d. D. Ducis Armis, iusta Romanæ Ecclesiæ Arma rationabiliter opponere, nouitatesq. supradictas re ipsa facillimè tollere Sanctiss. D.N. Papa meritò valuisset, tamen Sanctitas sua suauia volens adhibere remedia, cunctari potiùs aliquandiù maluit ad effectum videndi, an fortè d. D. Dux resipiscens, & melius cogitans omnia prædicta, quæ fieri ità iniustè mãdauerat reuocare, & in pristinum Statũ reducere curasset. Quapropter de ipsius Sanctiss. D. N. ordine sub die vigesima prima mensis Augusti, & sub die vigesimaquarta Septembris proximè præteritorum, seu alijs verioribus temporibus fuerunt à Nobis, & in Tribunali nostro per acta infrascripti nostri Notarij expedita monitoria, siuè præcepta contra eũdem D. Ducem, quatenus infra certum temporis spatium sibi in eisdem monitorijs præfixum, & assignatum amouere, tollere, & respectiuè dirui facere omninò deberet omnes munitiones, & innouationes hactenus factas, & quæ dietim absq. Sanctiss. D.N. licentia, & beneplacito in Ciuitate, & Arce Castri, ac in Terra Montis Alti, alijsq. locis Ducatus, seu Status Castri fiebant, illasq. & reliqua quomodolibet innouata reuocare, & in pristinum statum reducere reuocando, & dimittendo milites quoscunq. introductos vltrà consuetum præsidium cum expressa quoque prohibitione alios quoslibet milites per se, vel alium, seu alios in præfatum Statum, & Ducatum, eiusq. loca quęcumq. introduceñ sub comminatione certarum pœnarum in eisdem monitorijs, seu præceptis contentarum, & expressarum in euentum inobedientiæ, & contrauentionis, cũ insertione de verbo ad verbum in eis prędictarum, & aliarum litterarum Apostolicarum vltimo loco sub die vigesima præteriti mensis expeditarum, ac speciali, & expressa derogatione omnium, & quorumcumq. Indultorum, & Priuilegiorum prędicto Sereniss. Duci, eiusq. Antecessoribus, & Successoribus per quosuis Romanos Põtifices quomodolibet concessorum, & in specie per fel. rec. Paulum Papam III. & aliàs prout in supradictis nostris monitorijs, siuè præceptis contra d. D. Ducem non solùm iuxtà formam in eis præscriptam in Vrbe, & Ciuitatibus Bononieñ, et Ferrarieñ. Verùm etiam ex superabũdanti, ad tãtò magis eumdem D. Ducem disponẽdum primodictum monitorium etiam in Ciuitate Placentiæ sub die vigesima septima supradicti mensis, vbi de dicto tempore d. D. Dux residebat, ac vltimo loco secundodictum aliud monitorium, seu præceptum in Vrbe sub die trigesima præteriti mensis, seu alio veriori tempore ex superabũdanti, & ad omnem alium bonum finem, & effectum legitimè exequutum, & in actis eiusdem nostri Notarij reproductum plenius contineri dicitur, ad quæ in omnibus, et per omnia relatio habeatur. Et quia vt eadem expositio d. D. Procuratoris Fiscalis generalis subiungebat dum eumdem D. Ducem iuxta suum debitum, præsertim verò præfatæ nostræ, immò veriùs Apostolicæ primæ monitioni obtemperaturum, omniaq. in pristinum statum reducturum, debitamq. obedientiam, & filiale obsequium prædicto Sãctiss. D.N. Sanctæq. Sedi Apostolicæ delaturum esse sperabatur, idem D. Dux salutis suæ immemor in eius resolutione adhuc perseuerans huiusmodi nostra, immò verius

Apo-

Apostolica mandata, & præcepta adimplere, & exequi neglexit, immò munitiones, milites & victualia prædicta in maximam copiam augeri fecit in graue animæ suæ detrimentum, Diuinæ Maiestatis offensionem, ac prædicti Sanctiss. D. N. Papæ, & Sedis Apostolicæ contemptum, perniciosumq. exemplum, & Christifidelium scandalum manifestum, ad quas supradictas omnes nouitates tollendum, ac etiam ad eumdem D. Ducem magis disponendũ, vt obediret, & adimpleret contenta in dictis litteris Apostolicis, & monitorijs, seù præceptis idem Sanctiss. D. N. Papa, cui ex eius Pastoralis officij debito summoperè cordi est, vt ius suum vnicuiq. tribuatur, & debita Sedi Apostolicę præsertim à feudatarijs præstetur obedientia, & ad omnem alium meliorem finem, & effectũ coactus fuit maximo cum dispendio Reu. Cameræ Apostolicæ peditum, & Equitum copias instruere, & in eodem Statu Castri ad prædictum, & ad omnem alium meliorem finem transmittere, à quibus eò quia præfati ministri alijq. milites dicti D. Ducis adhuc in eorum inobedietia, & obstinatione perseuerabant, nedùm expugnata fuerunt supradicta loca de ordine D. Ducis munita, nempè Terra Montis Alti, & Arx in ea sita vnà cum Turri eiusdem Terræ, seù oppidi propè Mare posita, & Pons Abbatiæ, eiusq. Vallum, verum etiam alia Valla à capite Cauæ extrà eamdem Ciuitatem Castri, & pro illius maiori custodia, & fortificatione, vt supra constructa, & ædificata, necnon aliud Vallum extrà eamdem Ciuitatem à parte superiori ad prædictum effectum pariter ædificatum, & ipsamet Ciuitas cũ omnibus alijs fortificationibus extrà, & intus eam factis, & cõstructis. In quorum locorũ expugnatione maxima interuenit de ordine eiusdẽ D. Ducis hostilis oppositio, & repugnantia, exceptis tamen Terra Montis Alti, & eius Arce, ex quibus per aliquas horas ante aduentum ibidem Exercitus Pontificij quinquaginta circiter milites, qui ibidem ad illius expugnationi se opponeñ transmissi fuerant magno terrore affecti, cum eorum diuersorum armorum generibus Castrum versus aufugerũt, & Turri prædicta, ex qua Custodes ipsius num. septem circiter, licèt in prima monitione discedere recusassent, tamen in secundo iussu Illustris. & Excellentiss. D. Aloysij Marchionis Matthei Generalis Magistri Campi Exercitus Pontificij à diuersis Equitibus grauis Armaturæ ipsisfacto ex ea discesserunt, illamq. eidem D. Marchioni quo supra nomine consignauerunt cum omnibus tormentis magnis, & paruis, alijsq. munitionibus in ea existentibus. In Ponte autem Abbatiæ ad prædictum effectum ab hostibus absciso, & in eo, Vallo ad eumdem finem constructo sequenti die scilicet vigesima nona Septembris præteriti, seu &c. aduersus milites Pontificios, qui illius expugnationi incumbebant multi explosi fuerunt moschettorum ictus; Vndè dictus Domino Marchio, ex quo milites numero quadraginta circiter, qui in eisdem Ponte, & Vallo ad pugnandum appositi fuerant amicabiliter ex eis discedere recusabant, immò hostiliter, vt supra Pontificio exercitui se opponebant, fuit coactus pro illorum expugnatione quatuor magnorum tormentorum ictus explodere, quorum formidine hostes perterriti fugã tandem arripuerunt, in qua vnus ipsorum interfectus remansit, & nonnulli alij à Pontificio exercitu captiui extiterunt. In accessu autem facto ab eodem exercitu sub die 6. Instantis mensis, seù &c. propè dictam Cauam, Ducales milites, qui in Insidijs se posuerant ex improuiso aduersus Equites Pontificios ingentes paruorum tormentorum ictus exonerauerunt, à quibus vnus ex dictis Equitibus mortuus, & alij quatuor circiter vulnerati remanserũt. Die verò octaua eiusdem, seù &c. cum antedi-

tedictus exercitus ad expugnationem dictorum vallorum propè dictam Cauam fabricatorū se dispofuisset post maximam oppositionem ab hostibus sibi factam, maximamq; bombardorum, ac etiam tormentorum magnorum, & minorum quātitatem quamplures contrà dictum exercitum exonerat. eadem valla expugnauit, licèt in huiusmodi certamine nonnulli ex dictis Pontificijs militibus vulnerati, r o uemq; circiter ex hostibus mortui moschettorum ictibus remanserint, multiq; alij intus Castrum se receperint; Et deniq; die decima, seù &c. præsentis mensis idem Exercitus prosequen expugnationem aliarum fortificationum extrà dictam Ciuitatem factarum, ac etiam ipsiusmet Ciuitatis, cuius occasione etiam multa hinc indè exonerata fuerunt tormenta magna, & aliorum generum tàm muralium, quàm manualium, ex quorum impulsu hostes prædicti die decima quarta eiusdem coacti fuerunt Ciuitatem antedictam, aliaq; propugnacula deserere, & sub diuersis pactis, & conuentionibus ab ipsa Ciuitate, & fortificationibus recedere, eamq; cum munitionibus, & victualijs præmisso Illustriss. & Excellentiss. D. Marchioni quo supra nomine consignare, prout consignauerūt, hostesq. prædicti uumero sexcenti octoginta circiter vltrà maximum aliorum militum peditum, & Equitum numerum, qui post aduētum Pontificij exercitus in dicto Statu ex eadem Ciuitate, & vallis respectiuè aufugerunt, vtraq; mortuos, & carceratos, vt in prædicto processu, ad quē &c. Quapropter idem D. Procurator Fiscalis repetitis omnibus, & quibuscumq; protestationibus tàm per ipsū, quàm per R.P.D. Io. Ghinum eiusdem Sanctiss. D.N. eiusq. Reu. Cameræ Apostolicæ Generalem Commissarium cōtrà eumdem D. Ducem in supradictis monitorijs, & in processu huiusmodi causæ aliàs factis, illisq, semper saluis, & in suo robore permanentibus, & non aliàs, aliter, nec alio modo, fineq; præiudicio omnium, & singulorum Iurium quomodocumq; & qualitercumq; Fisco, & Cameræ Apostolicæ hactenus acquisitorum, de quibus omnibus, & singulis expresiè iterum protestatus fuit, & protestatur debita cum instantia, vt supra, & omni alio meliori modo. Nos requisiuit, quatenus monitorium ad personaliter cōparendum, & à prædictis omnibus, & singulis delictis se expurgañ contrà d. D. Ducem etiam extra Romanam Curiam, & ad partes in forma solita, ac consueta concedere dignaremur. Nos igitur Octauianus Raggius Auditor, & Iudex Commissarius prædictus attendentes requisitionem, & petitionem huiusmodi forè iustam, & rationi consonam, quodq; iusta petenti non est denegandus assensus inhærendo litteris Apost. in forma Breuis sub diebus decima septima mensis Augusti, & vigesima mensis Septembris proximè præteritorū expeditis nobisq; directis, & facultatibus nobis in eisdem litteris concessis, & attributis, ac etiam alijs nostris ordinarijs facultatibus, & alias omni meliori modo; firmisq; & in suo robore permanentibus omnibus, & singulis protestationibus aliàs nedum per d. R.P.D. Ioannem Ghinum, sed etiam per ipsum D. Fiscalem Generalem, superius factis, illisq; semper saluis, prædictum monitorium contra supradictum D. Ducem eidem D. Procuratori Fiscali concedendum fore, & esse duximus; prout per præsentes concedimus. Quocircà vobis omnibus, & singulis supradictis, & vestrum cuilibet committimus, & in virtute sanctæ obedientiæ strictè præcipiendo mandamus, quatenùs statim visis, & receptis præsentibus, & postquam præsentium vigore fueritis requisiti, seù alter vestrum fuerit requisitus ex parte nostra, Immò veriùs Apostolica auctoritate moneatis, & requiratis primo, secundo, tertio, & vltimo, ac peremptorio termino

mino prout Nos monemus, & requirimus eumdem Serenissimum D. Odoardum Farnesium Parmæ, & Placentiæ Ducem, quatenus infrà decem, & octo dierum spatiū, quorum sex pro primo, sex pro secundo, & reliquos sex dies pro vltimo, & peremptorio termino, ac Canonica monitione assignamus, & Vos assignetis eidem, debeat sub pœna confessatorum delictorum prædictorum, maioris excommunicationis, aliarumq. censurarum tàm à Sacris Canonibus, Constitutionibus Apostolicis, Concilijsq. Vniuersalibus, & Bulla in die Cænę Domini singulis annis legi solita inflictarum, necnon Rebellionis criminis læsæ Maiestatis in primo capite, deuolutionis, priuationis prædicti Ducatus, & Status, ac aliorum quorumcumq. feudorum, Ciuitatum, Terrarum, Castrorum, locorum Dominiorum, Dignitatum etiam Cōfaloneriatus, bonorum, actionumq. & Iurium etiam indiuidua expressione dignorum, quæ ipse D. Dux ab eadem Sede Ecclesijsq. inferioribus quomodocumq. habet, & tenet, habereq. & tenere prætendit inhabilitatisq. ad illas, & illa imposterum obtineñ, & confiscationis omnium Ciuitatum, Terrarum, Castrorum, locorum, & Iurium, & actionum, ac bonorum quorumcumq. stabilium, mobilium, se mouentium præsentium, & futurorum vbiq. existentium, & Reu. Cameræ applicañ, & incorporañ, & restitutionis totius quantitatis frumenti per dictos eius ministros ablatæ, & ad dictam Ciuitatem Castri transmissæ ad Reu. Cameram Apostolicam spectañ, seù illius valoris, ac etiam omniū, & singulorum damnorum, expensatum, & interesse per eamdem Cameram occasione dd. nouitatum hactenus factarum, & passarum, & in futurum facieñ, & patieñ Coram Nobis liquidañ personaliter, non autem per Procuratorem, defensorem, seù excusatorem aliquem comparuisse, & comparere hic Romæ in Iudicio legitimè coram Nobis ad se excusandum, & defendendum ab omnibus, & singulis cōtra ipsum obiectis Criminibus, & delictis, præmissis, illisq. annexis, & connexis emergeñ, & dependeñ, seq. ab omnibus eis innocentem fore, & esse demonstrasse docendum, & cum eodem D. Procuratore Fiscali super eisdem iuri stetisse, eidemq. nostro monitorio, seù præcepto, vt supra primo loco expeditis realiter, & cum effectu in omnibus, & per omnia paruisse docendum, alioquin dicto termino eidem D. Duci, vt supra in præsenti monitorio assignato effluxo, ipso non comparente. Nos nihilominus seruatis terminis de stylo Curiæ, & Tribunalis nostri seruari solitis, & consuetis ad incursus pœnarum prædictarum quarumcumq. declarationē mandatorum exequutiuorum, & aliorum desuper necessariorum, & opportunorum pro omnium pœnarum prædictarum executione ad Cedulonumq. expeditionem, publicationem, & affixionem pro executione dictarum censurarum omninò procedemus, & deueniemus Iustitia mediante. Non obstantibus omnibus illis, quæ idem Sanctiss. D. Noster Papa in eisdem suis litteris Apostolicis obstare noluit. Ceterisq. contrarijs quibuscumq. ad fauorem d. D. Ducis, eiusq. successorum, & prę-sertim illis, quibus disponitur, quòd per quodcumq. delictum etiam Criminis læsæ Maiestatis in primo capite Statum prædictum Reu. Cameræ Apostolicæ applicari, & incorporari non possit, sed ad filios & alios vocatos transeat quibus, & alijs in supradictis litteris Apostolicis, alijsq. Summorum Pontificum Constitutionibus, præsertim fel. rec. Sixti Papæ V. expresè, & amplissimè fuit derogatum, & licèt notum sit, quòd omnibus ad Vrbem venientibus, tutus patet accessus. Nihilominus præmisso D. Duci ad quęcumq. bonum finem, & effectum de ordine prædicti Sanctiss. D. N. Papæ Nobis oretenus

dato

dato, nondum condecentem comitiuam pro eius securitate, & tuitione, sed etiam saluumconductū pro omni, & quocumq; alio delicto etiam Capitali, & Capitalissimo quātumuis grauissimo, & speciali nota digno, quamuis pro eo alias per quemcumq. D. Romanæ Curiæ Iudicem Ordinarium, vel delegatum monitus fueri pariter etiam omni alio meliori modo offerimus. Volumus autem præsens nostrum monitorium in Alma Vrbe in Principis Apostolorū Basilicæ, & Cancellariæ Apostolicæ Valuis, & Acie Campi Floræ, ac Palatij dicti D. Ducis hic in Vrbe in Platea Ducis siti, & extrà Vrbem in Metropolitañ Bononieñ, & Cathedralis Ferrarieñ Ecclesiarum Valuis affigi, & per aliquod temporis interuallum affixum dimitti, illoq. postea indè amoto eiusdem manuscriptas copias, siue exempla in eisdem locis affixas relinqui. Quo sic executo, & in actis prædicti nostri Notarij legitimè reproducto, ità eumdem Serenissimum D. Ducem, afficere, & arctare volumus, ac si personaliter, aut magis legitimè executum foret, eiusdem D. Ducis contumacia, vel absentia in aliquo non obstante. In quorum fidem &c. Dat. ex Palatio nostræ solitæ residentiæ Anno à Natiuitate eiusdem D. Nostri Iesu Christi millesimo sexcentesimo quadragesimo primo Indictione nona die verò vigesima quinta Mensis Octobris, Pontificatus autem Sanctiss. in Christo Patris, & D. N. D. Vrbani Diuina prouidentia Papæ VIII. anno decimonono.

Octauianus Raggius Auditor, & Iudex, Commissarius. Pro D. Dominico Fonthia Notario.

Antonius Raynaldus Connotarius.

Loco ✠ sigilli.

Anno à Natiuitate D. N. Iesu Christi millesimo sexcentesimo quadragesimo primo Indictione noua Pontificatus verò Sanctiss. in Christo Patris D. N. D. Vrbani Diuina prouidentia Papæ Octaui Anno eius decimonono. Die verò vigesima sexta mensis Octobris Retroscripta litteræ monitoriales affixæ, & publicatæ fuerunt in valuis Basilicæ Principis Apostolorum, necnon in porta Palatij retroscripti Serenissimi D. Ducis Parmæ, & Placentiæ, in Vrbe existentis in Cancellaria Apostolica, & in Acie Campi Floræ in eisdem locis per aliquod temporis spatium originalibus litteris appensis, deindè amotis, ibique earum exemplis relictis, & affixis per me Heronymum Mascellam Cursorem Apostolicum.

Die 29. mensis Octobris 1641. supradicta littera monitoriales modo, & forma, prout in eis disponitur fuerunt lecta, & publicatæ in Ecclesia Metropolitana Ciuitatis Bononiæ per Lucham Luchinum Mazerium fori Eminentiss. & Reuerendiss. D. Card. Legati d. Ciuitatis & postea illarum copiæ per eumdem affixæ ad valuas eiusdē Ecclesiæ, & aliàs latius prout apparet ex eius relatione à tergo earundem litterarum originalium existente; rogata per Cosimum Santuccium publicum Notarium & legalitate eiusdem Eminentiss. D. Cardinalis munita.

Die 29. Mensis Octobris 1641. supradictæ litteræ monitoriales modo, & forma, prout in eis disponitur fuerunt affixæ, & publicatæ ad valuas Ecclesiæ Cathedralis Ciuitatis Ferrariæ per Carolum Mantuanum publicum nūcium criminalis Ciuitatis prædictæ & aliàs latius prout apparet ex eiusdem nuncij relatione à tergo earumdem litterarum originalium existente rogata per Io. Baptistam Georgium publicum Notarium, & Cancellarium criminalem generalem & legalitate Communitatis eiusdem Ciuitatis munita.

VR-

D VRBANVS PAPA VIII. Ad futuram rei memoriam. Peruenit ad notitiam nostram; non sine animi nostri perturbatione, quòd mensibus proximè elapsis dilectus filius nobilis Vir Odoardus Farnesius Parmæ, & Placentiæ Dux, ægreferens, & ad animum reuocans, quòd contra ipsum hic in Alma Vrbe nostra cœptum esset iudicium super solutione fructuũ decursorum Montis Plani Abbatiæ, & montis Farnesij, ac super alijs rebus eosdem montes tangen. Montistarumq; interesse concernen. prout ex actis desuper factis dicitur apparere, quę hic pro sufficienter insertis haberi volumus, cæperat in Ciuitate Castri, & in aliquibus alijs locis sui Status, cuius fructus, & redditus pro montibus præfatis obligati existunt multas introducere, seù introduci facere bellicas munitiones, Arma, milites, victualia diuersasq. fortificationes ac propugnacula construi ad impediendam paratam, & imminentem præmissorum occasione super dictis Ciuitate, & Statu exequutionẽ. Vndè Nos, cui summoperè cordi est, vt Cameræ, & Sedis Apost. Iura illæsa conseruẽtur, & Ius suum vnicuiq. tribuatur, causas huiusmodi, apparatus, & nouitatũ dilecto filio Magistro Octauiano Raggio Prothonotario Apostolico vtriusq. Signaturæ nostræ Referendario, & Causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ Auditori Generali per alias nostras litteras in simili forma Breuis sub die 17. Augusti, & sub die 20. Septembris proximè præteritorum quarũ literarum tenores hic pariter pro expressis sufficienter haberi volumus, respectiuè expeditas commisimus. Quapropter fabricato super præmissis processu nedùm in Vrbe, sed etiam in Prouincia Patrimonij, deuenit tandèm idem causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ Auditor ad transmissionem monitorij contra d. Ducem, in quo sub diuersis censuris, & pœnis eum monuit ad personaliter comparendum coram ipso, & se expurgandum à præmissis, & alijs Criminibus per eum commissis, vt in eodem monitorio die vigesimaquinta Octobris proximè præteriti expedito, cuius tenorem similiter pro hic sufficienter inserto de verbo ad verbum volumus haberi. Et nè idem Dux non tutum sibi ad Vrbem accessum patere posset prætexere, suaq; iura, quatenus super præmissis haberet, deducere valeret, præfatus Auditor de ordine nostro ipsi oretenùs dato, Duci prædicto in eodem monitorio saluum conductum super alijs delictis, condecentemq. comitiuam obtulit modo, & forma sequen. videlicet. Et licèt notum sit, quòd omnibus ad Vrbem venientibus tutus pateret accessus, nihilominus præmisso D. Duci ad quemcumq. bonum finem, & effectũ de ordine prædicti Sanctiss. D.N. Papæ nobis oretenus dato, nedum condecentem Comitiuam pro eius securitate, & tuitione, sed etiam saluum conductum pro omni, & quocumq. alio delicto etiam Capitali, & Capitalissimo quantumuis grauissimo, & speciali nota digno, quamuis pro eo aliàs per quemcumq. D. Romanæ Curiæ Iudicem Ordinarium, vel delegatum monitus fuerit pariter etiam omni alio meliori modo offerimus. Nos igitur oblationem Comitiuæ, & salui conductus, de quibus suprà de ordine nostro à dicto Octauiano Auditore factam, confirmantes, & approbantes vlteriùs ad omnem meliorem finẽ, & effectum eidem Odoardo Duci plenum, & amplissimum in fide Põtificia ac in verbo Romani Pontificis saluumconductum pro quibusuis alijs delictis quantumuis atrocissimis, & indiuidua expressione dignis etiam læsæ Maiestatis in primo capite, exceptis tamen in omnibus, & singulis in prædicto monitorio contentis, denuò concedimus, necnon quamcumq. aliam amplissimam securitatem, quam prædictus Odoardus Dux ob quamcumq. aliam causam, etiam sub prætextu inimicitiarum

cum personis quantumuis qualificatis, & speciali nota dignis, & sub omni, & quocumq. alio prætextu, nullo penitus excepto, & excluso etiam speciali nota digno quomodocumq. sibi concedi prętendat, seù prætendere possit, & valeat ad effectũ prædictum realiter, & cum effectu, & omni, & quocumq: alio meliori, & ampliori modo, & forma; exceptis tamen, vt præfertur omnibus, & singulis criminibus in præfato monitorio contentis, harum serie, & per præsentes concedimus, ità tamen, vt si dictus Odoardus Dux, vt supra non comparuerit, nullam prorsus possit allegare causam non tuti accessus, mansionis, & recessus, ob quam à non comparitione excusari possit, & valeat. Declarantes etiã, quòd securitas, & saluus cõductus, vt supra eidem Duci cõcessi suffragari debeant etiã in discessu ab Vrbe, & per mensem post, quatenus tamen à prædictis delictis in d. vltimo monitorio cõtentis absolutus & liberatus euadat. Præcipimus propterea, atq. mandamus omnibus, & singulis Ven. Frat. Nostris S.R.E. Cardinalibus etiam à latere Legatis, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis; necnon dilectis filijs Gubernatoribus, militum Ductoribus, Locatenentibus, omnibusq. alijs quacumq. temporali, & Ecclesiastica Dignitate, & auctoritate fungentibus, Communitatibus, & Vniuersitatibus quibuscumq. ceterisq. singularibus personis Status Ecclesiastici etiam indiuidua expressione dignis, & feudatarijs nostris, & Sedis Apostolicæ quibuscumq. quatenus eumdem Ducem in persona, & in rebus, eiusq. comitiuam, quam nolumus excedere numerum quinquaginta hominũ etiam armatorum quibusuis armorum generibus, etiam offensiuis, exceptis tamen pistolis breuioris mensuræ duorum palmorum in eundo, stando, & redeundo per Statum Ecclesiasticum ad supradictum effectum aliquo modo non molestent, neq. impediant, nec ab alijs molestari, nec quouis modo vexari, & impediri permittant, immò eumdem Ducem, Comitiuamq; suam, res, & bona, quæ secum, aut aliàs deferent, defendant, eisq. omne auxilium, & fauorem omnem præstent, & præstari faciant sub pœna indignationis nostræ. Declarantes quòd per præsentem confirmationem, nouamq; concessionem securitatis, & salui conductus, vt supra dicto Odoardo Duci factam non intendimus modo aliquo Iuribus Fisco, & dictæ Cameræ quomodocumq. hactenus acquisitis prejudicare, nec cursum monitorij vltimo loco contra ipsũ Ducem expediti (Cuius tamen terminum nonnisi à die affixionis pręsentis, vt infrà faciendę currere volumus) impedire quominus ipso non comparente, transactisq. terminis tàm assignatis, quàm posteà seruari solitis possit cõtra ipsum Ducem procedi, prout Iuris fuerit, & ad hoc ne dictus Dux vllo vnquam tempore prætendere, seù allegare possit ignorãtiam pręsentium nostrarum litterarum Confirmationis, & Cõcessionis salui conductus, & securitatis decernimus, quòd eędem nostrę litterę in Alma Vrbe in Valuis Basilicarum S. Ioannis Lateranensis, ac Principis Apostolorũ, & Palatij ipsius Ducis hic in Vrbe siti in Platea nuncupata del Duca, necnon in Acie Campi Florę affigãtur, & per aliquod temporis interuallum affixæ dimittantur illisq. posteà indè amotis, earumdem manuscriptę copię, siuè exempla in eisdem locis affixę, seù affixa relinquantur. Quibus sic executis, & in actis dilecti filij Dominici Fonthię Causę Notarij legitimè reproductis, illas ità eumdem Ducem, aliosq prędictos arctare, & afficere volumus, & intendimus, ac si personaliter ipsi Duci, & alijs prędictis pręsentatę, & intimatę, vel magis legitimè exequutę fuissent non obstan. fel. record. Bonifacij Papę VIII. prędecessoris nostri de vna, & Concilij generalis de duabus dietis, alijsq. Apostolicis etiam in Vniuersalibus Concilijs editis generalibus, vel spe-

specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, legibus quoq. etiam Imperialibus, & municipalibus ac quibusuis etiam iuramento, Confirmatione Apostolica, vel alia quauis firmitate roboratis statutis, & Consuetudinibus etiam immemorabilibus. Priuilegijs quoq. Indultis, & litteris Apostolicis eidem Odoardo Duci, & quibusuis alijs sub quibuscumq. tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsq. efficacioribus & insolitis clausulis, irritantibusq. & alijs decretis in genere, vel in specie, ac aliàs in contrarium quomodolibet concessis, cófirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & singulis etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumq. totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seù quæuis alia expræssio habenda, aut alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso, ac forma in illis tradita obseruata exprimerentur, & insererentur, præsentibus pro plenè, & sufficienter expræssis, & insertis haben. illis aliàs in suo robore permansuris, ad effectum præmissorum specialiter, & expræsse derogamus, cæterisq. contrarijs quibuscumq. Dat. Romæ apud S.Petrum sub Annulo Piscatoris die nona Nouembris 1641. Pontificatus nostri Anno decimonono. M.A.Maraldus.

Loco † Annuli Piscatoris.

Anno à Natiuitate D. N. Iesu Christi millesimo sexcentesimo quadragesimoprimo Indictione nona, Pontificatus verò SS. in Christo Patris, & D.N.D. Vrbani Diuina prouidentia Papæ VIII. anno eius decimonono, die verò 12. Nouẽbris, retroscripta litteræ Apost. affixa, & publicatæ fuerunt in valuis Principis Apost. necnõ in porta Palatij retroscripti Serenis. D. Ducis Parmæ, & Placentiæ in Vrbe existentis, in Ecclesia S. Ioannis Lateran. & in Acie Campi Floræ in eisdem locis per aliquod temporis spatium originalibus litteris appẽsis, deinde amotis, ibiq. earum exemplis relictis, & affixis, per me Hieronymum Mascellam Apostolicum Cursorem &c.

CHRISTI NOMINE INVOCATO Pro Tribunali sedentes, & solum Deum præ oculis habentes. Per hanc nostram sententiam, quam de Iuris peritorũ consilio ferimus in his scriptis in causa, & causis nobis à Sanctissimo D. N. Papa commissis, & coram nobis in prima vertente instantia inter Perillustrem, & Excellentiss. D. Faustum Gallutium Fisci Sanctiss. D.N. Papæ, eiusq. Reuerendæ Cameræ Apostolicæ Generalem Procuratorem Fiscalem Actorem, & Promotorem ex vna & Serenissimum D. Odoardum Farnesium Parmæ, & Placentiæ Ducem Reum conuentum, inquisitum, processatum, præceptatum, & ad personaliter comparendum monitum de, & super eo quòd cum aliàs, & de mense Iulij proxime præteriti, ac alijs præcedentibus, & subsequẽtibus mensibus, & diebus pro publicę fidei conseruatione, & ad consulendum indemnitati Reuerendæ Cameræ prædictæ, & Montistarum Montis non vacabilis Plani Abbatiæ, & Montis Farnesij nuncupatorũ tàm Primæ, quàm Secundæ erectionis, & cuiuslibet ipsorum respectiuè fuisset necesse ad eorumdem, & Reuerendiss. Patris D. Commissarij Generalis eiusdem Cameræ Instantiam coram Eminentiss. & Reuerendiss. D. Cardinali Camerario, & Congregationibus Montium, & Baronum, quibus ex speciali prædicti Sanctiss. D. N. Papæ commissione de eodem mense Iulij proxime præteriti hæc causa fuit commissa contra prædictum D. Ducem agere, & ad diuersos iudiciales actus procedere, & deuenire non solùm pro dictorum Montium extinctione fructuumq. à multo tempore citra decursorum solutione, Verùm etiam quia præscripta in Cedulis, & Motibus proprijs felicis recordationis Clementis Papæ VIII. & Sanctiss. D. N. Papæ super eorumdem Montium erectionibus emanatis, & Instrumentis desuper celebratis non fuerunt ex parte eiusdem D. Ducis adimpleta, quinimo in multis etiam fuit con-

contrauentum; Et propterea idem D.Dux ex quo, vt ex Processu desumitur, parum curauit prædictis eius Creditoribus satisfacere, hoc Iudicium ægreferens, & ad animum reuocans; ac etiam timens mandatorum exequutiuorum relaxationem, illorumq; exequutionem contra eius bona Iurisdictionalia, & non Iurisdictionalia, & præsertim cōtra Ciuitatem, & Statum Castri per ipsum in Prouincia Patrimonij S.Petri nuncupata possessum tamquam obligatum, & hypothecatum ad fauorem prædictorum Montistarum decreuit mediantibus infradicendis nouitatibus, & apparatibus paratam, & imminentem impedire exequtionem, illiq; se opponere. Vnde immemor debiti obsequij, reuerentiæ, & fidelitatis, quibus vti feudatarius Sanctę Sedi Apost. de iure tenetur, & obligatus existit, nescitur quibus de causis motus, nisi ex superius enunciatis, indebitè, & de facto non solùm in Ciuitatem Castri, eiusque Arcem, & in alijs locis eiusdem Status ex Ciuitate Parmæ moschettos tercentum, & maximam plumbi tàm elaborati, quàm nō elaborati quantitatem ad multa librarum miliaria ascenden. considerabilemq. militum copiam ad numerum biscentum sexaginta circiter ascenden. inter quos etiā exteri aderant sub Præfectura Delphini Angelerii, quem ad hunc effectum idem D.Dux ad Ciuitatem, & Statum prædictū misit, sed etiam arma, & munitiones omnis generis in maximam copiam ibidem introduci ex aliis locis iussit, æneaq. Tormenta muralia super Curribus dictæq. Ciuitatis parietibus mediante opera, & assistentia dicti Delphini disponi curauit, & mandauit, necnon etiam idem D.Dux ad tanto magis obstandum, & impediendum exequtionem Iustitiæ ad muniendum dictam Ciuitatem, Arcem, & Terram Mōtis Alti, necnon Pontem Abbatiæ, aliaque forsan eiusdem Status loca suum applicauit animum, ad quem effectum pariter mediante opera dicti Delphini, aliorumq. eius ministrorum, & officialium pro maiori dictæ Ciuitatis, & Arcis munimento, & fortificatione maximam etiam aliorū militum peditum, & equitum quantitatem in ipso Statu Castri collectorum introduci, Viamq. inter dictam Ciuitatem, & Terrā Farnesii sitam deuastari, & intercidi, ac propugnaculum versus eamdem Ciuitatē respiciens, necnon duo Valla vulgo dicta Fortini, à capite Cauæ extra prædictā Ciuitatem, & parum ab ea distantia ędificari, & construi, & pro eorum custodia milites, excubias, nocturnasq. eorumdem militum vigilias apponi fecit, & mandauit non sine magna nondum Sanctitatis Suæ, & Status Ecclesiastici, sed etiam aliorum Principū, & Statuum præsertim vicinorum perturbatione, & seditione respectiuè, vt est notorium; pro quorum militum substentatione, & alimento de eiusdem D. Ducis, eiusq. Ministrorum mandato, generaliter in eodem Statu Castri omnia descripta fuere victualia ad effectum frumento, ordeo, vino, caseo, carne salsa, stramitibus, & lodicibus, aliisq. rebus, & bonis, quę Terrigenis eiusdem Status supererant, hac vtēdi occasione, & ad dictam Ciuitatem Castri, aliaq. loca eiusdem Status introducēdi, & transmittendi, prout cum effectu, ex prædictorum præcepto per subditos eiusdem Status coactos maximo eorum incōmodo cum eorum bestiis transmissa, & asportata fuerunt vna cum magna frumēti quantitate per ipsam Reuerendam Cameram Apostolicam à DD.Io.Baptista, & Alexandro de Siris empti, & ad eamdem spectantis, & pertinentis, prædictæq. militum collectio, & nouitates, vt ex Processu desuper fabricato apparet, sequutæ fuerūt de ordine, mandato, & commissione supradicti D.Ducis ob supradictas displicentias, & ægreferentias, quas d.D.Dux occasione antedicti Iudicii iniustè suscepit. Et deniq. pro maiori delictorum cumulo publico omnium scandalo ex eadem Ciuitate Castri nuper fuerunt de ordine, & man-

dato

dato dicti Delphini aliqui eiusdem Ciuitatis Incolæ expulsi, sub prætextu quòd essent subditi, & pariter de dicti D. Ducis mandato in eodem Statu per eosdem ministros, & officiales etiam fuit publicatum rigorosum Edictum, quòd nullus ex militibus prædicti Status auderet extra locum suæ habitationis pernoctare sub pœna vltimi supplicij, & confiscationis bonorum, ac sub eisdem pœnis eos omnes promptos & paratos esse debere cum eorum armis, equis, & vestimentis ad effectum sese conferendi ad dicta loca munita, aliaq. eiusdē Status ad omne mandatum dictorum officialium, & ministrorum, & prout dictus D. Procurator Fiscalis dixit, & asseruit apparere ex eodem Processu desuper fabricato, ad quem relationem haberi &c. Et licèt pro Iurium Romanę Ecclesiæ, Sedisq; & Cameræ prædictæ defensione iniustis dicti D. Ducis Armis iusta Romanæ Ecclesiæ arma rationabiliter opponere, nouitatesq. supradictas re ipsa facillimè tollere, idem Sanctissimus D. Noster Papa meritò valuisset, tamen Sanctitas Sua suauia volens adhibere remedia, cunctari potius aliquandiù maluit, ad effectum videndi, an fortè dictus D. Dux respiciēs, & melius cogitans omnia prædicta, quæ fieri ità iniustè mandauerat reuocare, & in pristinum statum reducere curasset. Qua propter de ipsius Sanctissimi D. Nostri ordine sub die vigesima prima mensis Augusti, & sub die vigesima quarta Septēbris proximè præteritorum, seu alijs verioribus temporibus fuerunt per Illustriss. D. Auditorem Cameræ Prædecessorem nostrum, nunc Eminentiss. & Reuerendiss. D. Cardinalem Raggium expedita monitoria seu præcepta contra eumdem D. Ducem, quatenus infra certum temporis spatium sibi in eisdem Monitorijs præfixum, & assignatum amouere, tollere, & respectiuè dirui facere omnino deberet omnes munitiones, & innouationes hactenus factas, & quæ dietim absq. Sanctissimi D. Nostri Papæ licentia, & beneplacito in Ciuitate, & Arce Castri, ac in Terra Montis Alti, alijsq. locis Ducatus, seu Status Castri fiebant, aliasq. & reliqua quomodolibet innouata reuocare, & in pristinum statum reducere, reuocando, & dimittendo milites quoscumq. introductos vltra consuetum præsidium, cum expræssa quoq. prohibitione alios quoslibet milites per se, vel alium, seù alios in prædictum Statum, & Ducatum, eiusq. loca quæcumq. introducendi sub comminatione certarum pœnarum in eisdem monitorijs seù præceptis contentarum, & expræssarum in euentum inobedientiæ, & contrauentionis cum insertione de verbo ad verbum in eis prædictarum, & aliarum litterarum Apostolicarum vltimo loco sub die 21. mensis Septembris expeditarum, seù &c. ac speciali, & expressa derogatione omnium, & quorumcumq Indultorum, & priuilegiorum prædicto D. Duci eiusq; Antecessoribus, & successoribus per quosuis Romanos Pōtifices quomodolibet concessorum, & in specie per fel. record. Paulum Papam III. & aliàs prout in supradictis Monitorijs, seù præceptis contra dictum D. Ducem non solùm iuxtà formam in eis præscriptam, in Vrbe, & Ciuitatibus Bononiensi, & Ferrariensi, Verùm etiam ex super abundanti ad tanto magis eumdem D. Ducem disponendum, primo dictum Monitorium etiā in Ciuitate Placētiæ sub die 27. supradicti mensis, vbi de dicto tēpore d. D. Dux residebat, ac vltimo loco secundo dictū aliud Monitorium, seu præceptum in Vrbe sub die trigesima eiusdem mensis Septembris, seu alio veriori tempore ex superabundāti, & ad omnem alium meliorem finem, & effectum legitimè exequutum, & in actis reproductum plenius continetur, ad quæ in omnibus, & per omnia relatio habeatur.

tur. Et dum eumdem D. Ducem iuxta suum debitum præsertim verò prædictæ eiusdem nostri Prædecessoris, immo verius Apostolicæ primæ monitioni firmiter obtemperaturum, omniaq. in pristinum statum reducturum, debitamq. obedientiam, & filiale obsequium prædicto Sanctissimo D. Nostro, Sanctæq; Sedi Apostolicæ delaturum esse sperabatur, Idem D. Dux salutis suæ immemor in eius resolutione adhuc perseuerans huiusmodi prædicti D. Auditoris Cameræ Prædecessoris nostri, imò verius Apostolica mandata & præcepta adimplere, & exequi neglexit Immò munitiones, milites, & victualia prędicta in maximam copiam augeri fecit in graue animæ suæ detrimentum, Diuinæ Maiestatis offensionem, & prædicti Sanctissimi D. Nostri Papæ, & Sedis Apostolicę contemptum, perniciosumq. exemplum, & Christifidelium scandalum manifestum Ad quas supradictas omnes nouitates tollendum ac etiam ad eumdem D. Ducem magis disponendum, vt obediret, & adimpleret contenta in dictis litteris Apostolicis, & Monitorijs, seù præceptis idem Sanctissimus D. Noster Papa, cui ex eius Pastoralis officij debito summopere cordi est, vt Ius suum vnicuiq. tribuatur, & debita Sedi Apostolicæ, & præsertim à feudatarijs pręstetur obedientia, & ad omnem aliū meliorem finem, & effectum coactus fuit maximo cum dispendio Reuerendæ Cameræ Apostolicæ peditum, & equitum copias instruere, & in eodem Statu Castri ad prædictum, & ad omnem alium meliorem finem transmittere, à quibus eo quia prædicti Ministri, alijq. milites prędicti D. Ducis, adhuc in eorum inobedientia, & obstinatione perseuerabant, nedum expugnata fuerunt supradicta loca de ordine dicti D. Ducis munita, nempe Terra Montis Alti, & Arx in ea sita, vnà cum Turri eiusdem Terræ, seu Oppidi prope Mare posita, & Pons Abbatiæ, eiusq. Vallum, Vetùm etiam alia Valla, seu propugnacula à capite Cauę extra eamdem Ciuitatem Castri, & pro illius maiori custodia, & fortificatione vt supra constructa, & ædificata, necnon aliud propugnaculum extra eamdem Ciuitatem à parte superiori ad prædictum effectum pariter ædificatum, & ipsamet Ciuitas cum omnibus alijs fortificationibus extra, & intus eam factis, & constructis; In quorum locorum expugnatione maxima interuenit de ordine dicti D. Ducis hostilis oppositio, & repugnātia, exceptis tamen Terra Montis Alti, & eius Arce, ex quibus per aliquas horas ante aduentum ibidem Exercitus Pontificij quinquaginta circiter milites, qui ibidē ad se opponendum illius expugnationi, transmissi fuerant, magno terrore affecti cum eorum diuersorum armorum generibus Castrum versus aufugerunt, & Turri prædicta, ex quo Custodes ipsius numero septem circiter, licèt in prima monitione discedere recusassent, tamen in secundo iussu Illustriss. & Excellentiss. D. Aloysij Marchionis Matthæi Generalis Magistri Campi Exercitus Pōtificij à diuersis Equitibus grauis armaturæ ipsis facto ex ea discesserunt, illamq. eidem Domino Marchioni quo supra nomine consignanerunt cum omnibus tormentis magnis, & paruis, alijsq. munitionibus in ea existen. In Ponte autem Abbatiæ ad prædictum effectum ab hostibus absciso, eiusq. vallo ad eumdem effectum constructo, sequenti die scilicet vigesima nona prædicti mensis Septembris pręteriti, seù &c. aduersus milites Pontificios, qui illius expugnationi incūbebant, multi explosi fuerūt moschettonum ictus. Vnde d. D. Marchio, ex quo milites numero quadraginta circiter, qui in eisdem Ponte & Vallo ad pugnandum appositi fuerant, amicabiliter ex eis discedere recusabant, immò hostiliter vt supra Pon-

Pontificio exercitui se opponebant, fuit coactus pro illorum expugnatione quatuor magnorum tormentorum ictus explodere, quorum formidine hostes perterriti fugam tandem arripuerunt, in qua vnus ipsorum interfectus remansit, & nonnulli alij à Pontificio exercitu captiui extiterunt. In accessu autem facto ab eodē exercitu sub die sexta mēsis Octobris proximè præteriti, seu &c. propè dictam Cauam Ducales milites, qui in insidijs se posuerant ex improuiso aduersus Equites Pontificios ingentes paruorum tormentorum ictus exonerauerunt, à quibus vnus ex dictis Equitibus mortuus, & alij quatuor circiter vulnerati remanserunt. Die vero octaua eiusdem, seu &c. cum antedictus exercitus ad expugnationem dictorū Vallorum propè dictam Cauam Fabricatorum se disposuisset post maximam oppositionem ab hostibus sibi factam, maximamq. Bombardarum, ac etiam tormentorum magnorum, & minorum quantitatem contra dictum exercitum exoneratorum eadem Valla expugnauit, licèt in huiusmodi certamine nonnulli ex dictis Pontificijs militibus vulnerati, nouemque circiter ex hostibus mortui moschettorū ictibus remanserint, multiq. alij intus Castrum se receperint. Et denique die decima, seu &c. supradicti mensis Octobris proximè præteriti idem exercitus prosequendo expugnationem aliarum fortificationum extra dictam Ciuitatem factarū, ac etiam ipsiusmet Ciuitatis, cuius occasione etiam multa hinc inde exonerata fuerunt tormenta magna, & aliorum generum tàm muralium quàm manualium, ex quorum impulsu hostes prædicti die decimaquarta eiusdem mensis Octobris, seu &c. coacti fuerunt Ciuitatem antedictam, aliaq. propugnacula deserere, & sub diuersis pactis, & conuentionibus ab ipsa Ciuitate, & fortificationibus recedere, eamq. cum munitionibus, & victualijs præmisso Illustrissimo, & Excellentissimo D. Marchioni quo supra nomine cōsignare, prout consignarunt, hostesq. prædicti numero sexcenti octoginta circiter, vltra maximum aliorum militum, peditum, & equitum numerum, qui post aduentum Pontificij exercitus in dicto Statu ex eadē Ciuitate, & Vallis, seu propugnaculis respectiuè aufugerunt vltra mortuos, & carceratos ex eadem Ciuitate vt supra discesserunt, rebusq. alijs in actis causæ, & causarum huiusmodi latius deductis, & illorum occasione partibus ex altera. Quapropter inhærendo supradictis litteris Apostolicis in forma Breuis sub diebus decimaseptima mensis Augusti, & vigesima mensis Septembris proximè præteritorū expeditis, seu &c. eidemq. D. Auditori Cameræ prædecessori nostro nunc vt supra Eminentissimo D. Cardinali Raggio directis, & facultatibus in eisdem litteris concessis, & attributis, ac etiam alijs nostris facultatibus, & ex superabundanti etiā illis à Sanctissimo Domino Nostro nobis concessis in litteris Apostolicis expeditis sub die vigesima tertia Decembris proximè præteriti, seu &c. & alias omni meliori modo, firmisq. & in suo robore permanentibus omnibus, & singulis protestationibus aliàs nedum per Reuerendiss. Patrem D. Ioannem Ghinū eiusdem Sanctiss. D. N. Papæ, eiusq Reu. Cameræ Apostolicæ generalem Commissarium, sed etiam per ipsum D. Procuratorem Fiscalem generalem factis, & per eūdem Auditorē Cam. prædecessorem nostrum nunc Cardinalem Raggium admissis, visisque per Nos omnibus videndis, & cōsideratis considerandis; Christi nomine repetito. Dicimus, pronunciamus, declaramus, & sententiamus; supradictum Serenissimum D. Odoardum Farnesium Parmæ, & Placentiæ Ducem tamquam de præmissis delictis, & criminibus

bus repertum culpabilem, & de iure punibilem, & ob non factam coram nobis; seu prædicto D. Auditore Cameræ nostro prædecessore in termino sibi præfixo, & assignato personalem comparitionem, eorumdemq. delictorum contra ipsum obiectorum exculpationem, defensionē, & expurgationem fore, & esse condemnādum, prout illum per hanc nostram sentētiam condemnamus, & pro condemnato haberi volumus, & mandamus in pœnam confessatorum criminum, & delictorum prædictorum, de quibus imputatur, incursusq. in excommunicationem maiorē, à qua nonnisi à Sanctiss. D. N. VRBANO, & Summo Pontifice pro tempore existen. præterquam in mortis articulo, & tunc cum reincidentia ipso facto, quatenus cōualescat absolui possit, aliasq. Ecclesiasticas censuras à Sacris Canonibus, Concilijs vniuersalibus, Apostolicisq. Constitutionibus, etiam in die Cœnæ Domini legi solitis, eumq cum reseruatione vt supra excommunicatum, & in supradictas censuras Ecclesiasticas incursum, & innodatū esse decernimus, & propterea à fidelium consortio disiungimus, segregamus, ac separamus, & pro disiuncto, segregato, & separato haberi volumus, ipsumq. sic excommunicatum ab omnibus Christifidelibus euitandum esse, prout euitari præcipimus, & mandamus, Nobisq. ius, & facultatem intredicto Ecclesiastico subijciēdi omnes, & quoscumq. dicti D. Ducis Status, Ciuitates, Terras, Castra, Villa, loca, & dominia quæcumq. eidem Duci subiecta, dictumq. interdictum in amplissima, & consueta forma publicandi, & affigendi in locis nobis beneuisis iuxta facultates nobis attributas reseruamus; Necnon rebellionis, criminis læsæ Maiestatis in primo capite, deuolutionis, confiscationisq. dicti Ducatus, & Status, & aliorum quorumcumq. feudorum, Ciuitatum, Terrarum, Castrorum, locorum, Dominiorum, actionumq. & Iurium etiam indiuidua expressione dignorum, ac bonorum quorumcumq. feudalium, & non feudalium, stabilium, mobilium, semouentium præsentium, & futurorum vbiq. existen. Reu Cameræ Apostolicæ applicandorum, & incorporandorum, prout supradictum Ducatum, & Statum, & alia quæcumq. feuda, Ciuitates, Terras, Castra, loca, dominia, bonaq. omnia feudalia, & nō feudalia, cæteraq. alia bona mobilia, stabilia, semouētia, præsētia, & futura vbiq. existentia, iuraq. & actiones quascumque ad ipsum D. Ducem quomodocumque, & quouis titulo, & prætextu spectantes, & pertinentes, seu habere prætendentem eidem Reuerendæ Cameræ Apostolicæ applicamus, & incorporamus, & pro applicatis,, & incorporatis haberi volumus, & mandamus. Necnon eumdē D. Odoardum priuandum fore, & esse, prout per hanc nostram sententiam ipsum cum effectu priuamus omnibus, & quibuscumq. dignitatibus, etiam Confaloneriatu, quas, & quem ipse à Sede Apostolica, alijsq. inferioribus Ecclesijs quomodocumq. habet, & tenet, habereq. & obtinere prætēdit, eumdemq ad illas, & illum imposterū obtinendum perpetuo inhabilitamus, priuatumq. & inhabilitatum esse respectiuè; necnon pro priuato, & inhabilitato vt supra haberi volumus, & declaramus: Ac vlterius eumdem D. Odoardum pariter condemnandum fore, & esse, prout eum condemnamus, & pro condemnato haberi volumus, & mandamus ad restitutionē totius quantitatis frumēti per dictos eius Ministros ablati, et ad dictam Ciuitatem Castri transmissi ad Reu. Cam. Apostolicā spectantis seu illius valoris, ac etiam ad reficiendum Reu. Cameræ omnia, et singula damna, expensas, et interesse per eamdē Cameram occasione dictarum nouitatū ha-

hactenus factas, et passas, et in futurum faciendas, et patiendas coram nobis, vel quo de iure taxandas, et liquidandas. Pro quorum omnium, et singulorum supradictorum exequutione mãdata quæcumq. exequutiua, et alia desuper necessaria, et opportuna ad fauorem Fisci, et Reu. Cameræ Apostolicæ, ac etiam Cedulones prædictæ excommunicationis, aliarumq. censurarum prædictarum contra eumdẽ D.Odoardum decernimus, relaxamus, & exequi, affigique, & publicari respectiuè mandamus. Et ita dicimus, pronunciamus, declaramus, decernimus, relaxamus, sententiamus, & exequi mandamus non solùm modo, & forma præmissis, verùm etiam omni, & quocumque alio meliori modo &c.

Ita pronunciaui Egò Marius Theodolus Aud. & Iud.dep.

Dominicus Fonthia cauſ. Curiæ Cameræ Apoſtolicæ Not.

Lecta, lata, & in his scriptis promulgata uit supradicta Sententia per eumdem Illustriss. & Reuerendiss. D.A.C. Romæ in Palatio suæ solitæ residentiæ Anno à Natiuitate D.N.IESV CHRISTI Millesimo sexcentesimo quadragesimo secundo, Indictione decima, die verò 13.mensis Ianuarij, Pontificatus autem Sanctiss. in Christo Patris, & D. N. D. VRBANI Diuina Prouidentia Papæ VIII. Anno decimonono, præsentibus DD. Augustino Theulo: & Cæsare Columna ambobus Romanis Connotarijs testibus &c.

Dominicus Fonthia Not.

SERENISSIMVS D. Odoardus Farnesius Apostolica auctoritate declaratur Excommunicatus maiori Excõmunicatione, ac etiam incursus, & innodatus aliis censuris Ecclesiasticis tàm in sacris Canonibus, Constitutionibus Apostolicis, Concilijsq. vniuersalibus, quàm etiam in Bulla in die Cœnæ Domini singulis ãnnis legi solitã contentis, & à fidelium consortio disiunctus, segregatus, & separatus, à qua, & quibus nonnisi à Sanctiss. D. N. & Romano Pontifice pro tempore existente, præterquam in mortis articulo constitutus, & tunc cum reincidentia eo ipso postquam conualuerit, absolui possit pro delictis, & criminibus per eumdem D.Odoardum, & de eius ordine, & mandato commissis, pro quibus in supradicta sententia per nos lata in supradictas censuras Ecclesiasticas, & alias pœnas fuit condemnatus iuxta formam, & tenorem eiusdem sententiæ, ad quam &c. & propterea tamquam Excommunicatus, & supradictis censuris Ecclesiasticis innodatus, & illaqueatus ab omnibus Christifidelibus euitetur, donec, & quousq. absolutionis beneficiũ ab eodem Sanctiss. D. N. seu à Romano Pontifice pro tempore existente obtinuerit Instante Perillustr. & Excellentiss. D.Fausto Gallutio Fisci Sanctiss. D. N. Papæ, eiusq. Reu. Cam. Apost. generali Procuratore Fiscali.

Marius Theodolus Aud. & Iudex dep.

Dominicus Fonthia Not.

Amouentes, lacerantes, seu quomodolibet deturpantes sint ipso facto eisdem Excommunicatione maiori, & censuris innodati, & Excommunicati vt supra.

Marius Theodolus Aud. & Iudex dep.

Dominicus Fonthia Not.

Ottauiano della Santa Romana Chiesa, Prete Cardinale Raggio del titolo di S.Agostino.

HAuendo Noi letto vn libro stampato con il titolo. Vera, & sincera relatione delle raggioni del Duca di Parma contro la presente occupatione del Ducato di Castro. Nel quale si asserisce, che per parte di esso Duca fu fatta vna protesta, nella quale ricusaua sospetti l'Audi-

tor della Camera, e tutti l'altri Ministri di Nostro Signore nello Stato Ecclesiastico, come dependenti dal Sig. Cardinale Barberino, & che detta ricusatione per vn speciale Procuratore alli 23. di Settembre fu presentata assieme con vn memoriale diretto à Nostro Signore in mano propria nostra all'hora Auditore della Camera, & Giudice deputato, & come più pienamente si contiene in detto libro Facciamo piena fede, & in parola di Cardinale, & in altro qualsiuoglia miglior modo, attestiamo, che nè sotto il sudetto giorno 23. Settembre 1641. nè in altro tempo per parte del sudetto Signor Duca, ò suoi Ministri, ouero di altri ci è già mai stata presentata la sudetta scrittura di recusatione, e protesta, ò altra scrittura di sorte alcuna. E perche consti questa verità, si come ce ne siamo dichiarati con altri Signori Cardinali, cò Signori Ministri de Prencipi, che risiedono in questa Corte, & con ogni sorte di persone, secondo, che hà portato l'occasione, così ne facciamo in scritto la presente indubitata fede fermata di nostra mano in Roma li vij. di Agosto 1642.

Io Ottauiano Cardinal Raggio.

G CVm autem omissis alijs prædictus Cæsar Monitioni, requisitioni, citationi, & inhibitioni Nostris supradictis parere, ac Ciuitatem, & Ducatum Ferrariæ, aliasque Ciuitates, Terras, Castra, loca, fortalitia, membra, iurisdictiones, cæteraque supradicta ab ipso de facto occupata, Nobis, & Romanæ Ecclesiæ, & Sedi, & Cameræ prædictis libera restituere, & dimittere distulerit, quinimo Ciuitates, Terras, Castra, loca, fortalitia, & alia præfata militibus, atq. armis diligentius instruxerit, commeatum comportauerit, Ferrariensis ditionis fines, quà maximè statum nostrum immediatè nobis, & Sedi, ac Cameræ prædictæ subiectum pertingunt, præsidijs firmauerit, atque etiam aggeribus, & vallo de nouo communiuerit, quod ex forma, & tenore inuestiturarum, etiam legitimis, & veris Ducibus minime licuisset, & præterea per productionem, & exhibitionem cuiusdam scripturæ in procuratorio mandato superius dicto, in sextis pro declinatione videlicet iudicij nostri, in huiusmodi causa; inter alia, aliquos Iudices sibi confidentes per nos deputari, etiam contra capitulorum, & conuentionum inter Romanos Pontifices prædecessores nostros, & dicti Alphonsi antecessores initarum continentiam, & tenorem institerit, vt iura sua coram eis probare posset, quæ tamen apud Nos, & Sedem Apostolicam nunquam legitimè probauit, & denique processum, sententiam, mandata, & monita nostra prædicta neglexerit, in graue animæ suæ detrimentum, in Diuinæ Maiestatis offensionem, ac nostræ, & Apostolicæ Sedis contemptum, perniciosumque exemplum, & Christianorum omnium scandalum manifestum excommunicationis maioris, anathematis, maledictionis, aliarumque censurarum pœnas Ecclesiasticas, contra Ciuitatum, Terrarum, locorum, bonorum, & iurium, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ inuasores, & occupatores, per diuersas Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum Constitutiones, ac per litteras die Cœnæ Domini singulis annis legi solitas, & per Sacros Canones generalium Conciliorum, ac præsertim œcumenici generalis Concilij Tridentini Decreta, nec non etiam per litteras nostras monitoriales, inhibitorias supradictas inflictas damnabiliter incurrendo &c.

Die 19. Decembris 1537.

SAnctissimus Dominus Noster qui nuper Ciuitatem Castrensem in Patri- H

trimonio Beati Petri consistentem in Ducatum cum Iuribus insignijs &c. Ducalibus erexerat, illudq. D. Petro Aloysio de Farnesio concesserat, & omnes alias Ciuitates, & Terras, tàm per Sanctitatem Suam dùm in minoribus erat, quàm suos ascendentes possessas, & per eamdem Sanctitatem Suam dicto Petro Aloysio, & Octauio eius filio concessas inuicem perpetuò vniuerat, ac quod post dictum Petrum Aloysium, dictus Octauius, & successiue ille ex suis, & dicti Octauij descendentibus, qui pro tempore esset Primogenitus tantùm exclusis omnibus alijs tàm masculis, quàm fœminis in huiusmodi Ducatu succederet, & alijs masculis certa portiò fructuum eiusdem Ducatus pro victu, & vestitu tantùm, exclusis etiam me, & D. Raynutio germano meo etiam ipsius Domini Petri Aloysij filijs, quibus aliunde prouisum extitit, ac fęminis competens dos daretur, & alia circa modum succedendi in Ducatu huiusmodi statuerat, nec non Ducatum huiusmodi, ac Ciuitates, Terras, & omnia loca sub illo comprehensa à Camera Apostolica, & Prouincia Patrimonij, reseruato tamen Sedi Apostolicæ supremo Dominio separauerat, ac Domino Petro Aloysio, & Octauio præfatis, ac alijs Ducibus pro tempore existentibus merum, & mixtum Imperium, ac gladij potestatem, ac quæcumque alia regalia etiam cum facultate cudendi etiam aureos, & alias monetas, ac imponendi gabellas, & extrahendi frumenta, & omnia alia faciendi, quæ alij Duces Apostolica, vel Cæsarea auctoritate creati faciębant, vel facere poterant, ac honores, & insignia, aliaque Ducalia cum Decreto, quòd ad tantùm onera subeunda quæ alij Barones, & Domicelli, Romani qui in districtu Vrbis constituti subeunt, concesserat erectionem, vnionem, statuum separationem, & concessionem huiusmodi, ac omnes, & singulas gratias Immunitates, libertates, & quascumque absolutiones tàm criminales, quàm ciuiles, & tàm per Sanctitatem Suam, quàm eius Prædecessores factas, & concessas, cum innouatione, & noua concessione illarum, ac omnes, & singulas supradictas, ac quascumq; alias remissiones, restitutiones, reintegrationes, Inuestituras, & quasuis alias Concessiones tàm eidem Petro Aloysio, & Octauio, quam mihi, & alijs ipsius Domini Petri Aloysij filijs, ac maioribus nostrum cuilibet factas, & concessas, ac etiam singulas desuper confectas litteras cum suppletione Iuris, & facti, ac solemnitatum, defectuum, siqui forsan interuenerint in eisdem confirmauit, & approbauit, & perpetuæ firmitatis robur obtinere decreuit. Voluitque, & concessit Sanctitas Sua litteras Apostolicas de, & super omnibus præmissis cum pleniori, & veriori præmissorum omnium specificatione, & obmissione, ac dictarum litterarũ in tota, vel in parte insertione, & expressione, vel proinsertis, & expressis habitione latissimè absoluens etiam &c. & aliàs prout in cedula desuper conficienda continebitur in omnibus, & per omnia iuxta illius tenorem etiam per quemlibet ex nobis separatim expediri posse.

